

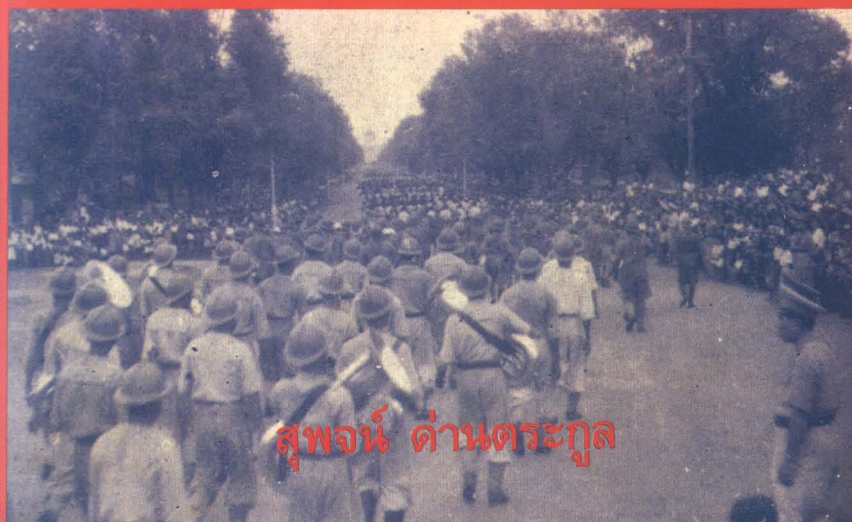
อันเนื่องมาจากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โดยนายเขียน ธีระวิทย์ เผยแพร่สิ่งพิมพ์ บิดเบือนประวัติศาสตร์
เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย ในหนังสือชื่อ “ขบวนการเสรีไทยกับ
ความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2481-2492”
ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า “วิทยานิพนธ์” ของ สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ

ขบวนการเสรีไทย

และ

การต่อต้านญี่ปุ่น

สุพจน์ ด้านตระกูล

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ขบวนการเสรีไทย และการต่อต้านญี่ปุ่น

โดย สุพจน์ ด้านตระกูล

อันเนื่องมาจากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยนายเขียน ธีระวิทย์ เผยแพร่สิ่งพิมพ์ บิดเบือนประวัติศาสตร์เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย ในหนังสือชื่อ “ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2481-2492” ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า “วิทยานิพนธ์” ของ สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion

OPENBASE.in.th

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย และการต่อต้านญี่ปุ่น

โดย สุพจน์ ค้านตระกูล

จัดพิมพ์

สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม

126 ซอยบุรีรังสรรค์ ถนนพิบูลสงคราม

อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

จัดจำหน่าย

บริษัท สายน้ำ จำกัด

โทร. 525-0374

เรียงพิมพ์/รูปเล่ม

สำนักพิมพ์พชรกานต์

โทร. 412-4052 ต่อ 45

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด มิตรเจริญการพิมพ์

142/26 - 28 ถนนลูกหลวง กรุงเทพฯ

โทร. 281-4281

นายสมชาย ตัณฑรัตน์เจริญ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา 2533

1

"สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยนาย
เขียน ชีระวิทย์ ผู้อำนวยการ (พ.ศ.2531) ได้จัดพิมพ์หนังสือออก
มาเล่มหนึ่ง ชื่อ "ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมือง
ภายในประเทศ ระหว่าง พ.ศ.2481-2492"

นายเขียน ชีระวิทย์ ได้เขียนกานำไว้ในหนังสือเล่มนี้มีความ
ตอนหนึ่งว่าดังนี้

"หนังสือเล่มนี้ เป็นวิทยานิพนธ์ชั้นอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ของภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย ผู้เขียนคือนายสรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ เขียนแล้วเสร็จใน
กลางปี พ.ศ.2531 สถาบันเอเชียศึกษา เห็นว่าเป็นวิทยานิพนธ์ที่มี
คุณค่า ทั้งในด้านเนื้อหาสาระการตีความและการเสนอแง่ความคิด
ใหม่ที่ต่างออกไปจากการศึกษาในเรื่องนี้ที่เคยมีมา สถาบันเอเชีย

ศึกษา จึงได้ให้รางวัลแก่ผลงานชิ้นนี้ และได้รับอนุญาตจากผู้เขียน
ภาควิชาประวัติศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้
สถาบันเอเชียศึกษา เชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะ**ยังประโยชน์ให้แก่วงวิชาการ**
และผู้สนใจในเรื่องการเมืองโดยทั่วไป"

หนังสือเล่มนี้ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ รศ.ดร.ธิดา
สารระยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และประทับตรา "ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.255-4433-40 เผยแพร่และจัดจำหน่าย

จาก สถาบันที่จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ และสถาบันที่จัด
จำหน่าย และจากที่หนังสือเล่มนี้เป็นงาน **"วิทยานิพนธ์ชั้นอักษรศาสตรมหาบัณฑิต"** ของภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยิ่งไปกว่านั้นยังมี
อาจารย์ประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ปรึกษาถึง 2 ท่าน และได้
พลิกไปดูรายการหนังสืออ้างอิงหรือบรรณานุกรมที่ท้ายเล่ม ซึ่งมี
ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และทั้งมีบทสัมภาษณ์
ด้วยจำนวนกว่า 300 ชิ้นแล้ว ก็ยิ่งทำให้หนังสือเล่มนี้น่าเกรงขามยิ่ง
นัก และโดยประการสำคัญ ทำให้หนังสือเล่มนี้มีน้ำหนักในการ
โฆษณาตัวเอง เพื่อแก้ความเชื่อถือของผู้อ่านที่ปรีศุทธิ์ได้อย่างสม-
บูรณ์ทีเดียว

แต่จะสมด้วยเจตนารมณ์ของผู้จัดพิมพ์ที่ว่า "หนังสือเล่มนี้จะ
ยังประโยชน์ให้แก่วงวิชาการ และผู้สนใจในเรื่องการเมืองโดยทั่ว
ไป" หรือว่าจะเป็น**อาชญากรรมทางปัญญา**แก่วงวิชาการ และผู้สนใจ
ในเรื่องการเมืองไทยโดยทั่วไปหรือไม่นั้น ก็ขอได้โปรดติดตาม

2

บทนำของหนังสือเล่มนี้ ได้เปิดโปงตัวเองออกมาอย่างล่อนจ้อน ถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเสนอเรื่องขบวนการเสรีไทย โดยกล่าวว่า

"วัตถุประสงค์หลักของหนังสือเล่มนี้ มีจุดเน้นหนักอยู่ที่ต้องการอธิบายการปรากฏตัวของสิ่งที่เรียกกันว่า **"ขบวนการเสรีไทย"** ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของไทย"

แล้วคนที่ชื่อและนามสกุลว่า "สรีศักดิ์ งามขจรกุลกิจ" ได้กำกับว่า "การอธิบายเรื่องราวของขบวนการเสรีไทยที่กระทำผ่านกันมานั้น อาทิ แถมสุข นุ่มนนท์ (2521) อัญชลี สุขศิริ (2525) อุบลจิระสวัสดิ์ (2517) และ John B. Haseman (1978) ขบวนการเสรีไทย มักได้รับการอธิบายเพียงในฐานะที่เป็นขบวนการต่อต้าน

ญี่ปุ่นของไทยในระหว่างสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เท่านั้น ทำให้เรื่องราวของขบวนการเสรีไทยที่พบเห็น คงมีแต่ในเรื่องของการติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อการต่อต้านญี่ปุ่น และเต็มไปด้วยผลทางการเมืองระหว่างประเทศในการเจรจาปัญหาเอกราช-อธิปไตยของชาติภายหลังสงคราม แต่ภายใต้คำอธิบายดังกล่าวเหล่านี้ถึงที่สุดแล้ว กลับไม่ได้ช่วยทำให้ความเข้าใจเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยอย่างเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะข้อสำคัญการต่อต้านญี่ปุ่นไม่ใช่เรื่องราวทั้งหมดของขบวนการเสรีไทย"

ดั่ง นั้น ที่ใครต่อใครพูดถึงการก่อกำเนิดของขบวนการเสรีไทยโดยหลักการว่า เพราะญี่ปุ่นบุกประเทศ และรัฐบาลไทยขณะนั้น (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) เข้ากับญี่ปุ่นและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรในเวลาต่อมา ขบวนการเสรีไทยจึงเกิดขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น เพื่อยังไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาตินั้น สรศักดิ์ว่า

"ไม่เป็นสิ่งเพียงพอต่อการอธิบายการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยนั้น **ที่จริงเป็นผลสะท้อนมาจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในของไทยเองด้วย** การละเลยปัญหาการเมืองภายในของไทยเองที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มบุคคลก่อตัวขึ้นเป็นขบวนการเสรีไทย ทำให้การศึกษาที่ผ่านมาองข้ามความเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย ในส่วนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อปัญหาการเมืองภายในของไทยเป็นอันมาก"

กรั้นแล้ว สรศักดิ์ ก็ชี้แจงลงไปว่า

"ที่จริงปัญหาการเมืองภายในมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้

กลุ่มบุคคลก่อตัวขึ้นเป็นขบวนการเสรีไทย และการเคลื่อนไหวของ
ขบวนการเสรีไทย ก็มีปฏิสัมพันธ์ต่อปัญหาการเมืองภายในนั้นอย่าง
ชัดเจน กลุ่มบุคคลสำคัญภายในประเทศที่จัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้าน
ญี่ปุ่น และหันไปสนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อร่วมต่อต้านญี่ปุ่น
เป็นกลุ่มการเมืองที่ขัดแย้งกับระบอบเผด็จการทหาร จอมพล ป.
พิบูลสงคราม และได้ทำการเคลื่อนไหวโค่นล้มรัฐบาล จอมพล ป.
พิบูลสงคราม หลังจากนั้นกลุ่มการเมืองเหล่านี้ยังมี นายปรีดี พนม-
ยงค์ เป็นแกนนำ ได้หันกลับไปประนีประนอมกับพวกนิยมเจ้า ซึ่งขัด
แย้งและไม่พอใจรัฐบาลของคณะราษฎร หรือกลุ่มผู้นำระบอบใหม่
..."

สรศักดิ์ ได้สรุปความเห็นของเขาไว้ในบทว่า ...

"โดยเนื้อหาของขบวนการเสรีไทยคือ เรื่องราวของความ
ขัดแย้งทางการเมืองภายในของไทย ที่ก่อตัวมานับแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. 2475 ทั้งระหว่างคณะราษฎรหรือกลุ่มผู้นำ
ระบอบใหม่กับพวกนิยมเจ้า และภายในกลุ่มผู้นำระบอบใหม่ระหว่าง
จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้นำกลุ่มทหารบก กับกลุ่มนายปรีดี พนม-
ยงค์ ผู้นำกลุ่มพลเรือนในปัญหาว่าด้วยการใช้อำนาจเผด็จการ"

สรศักดิ์ ยังได้สรุปความเห็นของเขาไว้ในหน้า 329 อันเป็น
หน้าสุดท้ายของเรื่องว่า

"การเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย จึงมิใช่เป็นเพียง
ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เท่านั้น หากแต่ยังเป็นการต่อสู้ทางการเมืองภายในของไทยเองด้วย.."

และ "...โดยเนื้อแท้แล้วการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่น อันเป็นแนวคิดในระดับกว้างของขบวนการเสรีไทย มิใช่เนื้อหาหลักของขบวนการเสรีไทยเท่านั้น..."

สรุปแล้วในทฤษฎีของสตรักคีย์ ซึ่งอาจารย์ผู้แนะนำทั้งสอง ผู้จัดพิมพ์ และคณาจารย์ผู้อนุมัติวิทยานิพนธ์ ก็คงจะเห็นด้วยกับทฤษฎีดังกล่าวนี้ คือ

ขบวนการเสรีไทย ก่อกำเนิดขึ้นมาจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นปัจจัยหลัก โดยอาศัยสถานการณ์สงครามที่ญี่ปุ่นบุกไทยเป็นปัจจัยรอง

พูดง่าย ๆ ว่าที่ท่านปรีดี พนมยงค์ และคณะจัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นมานั้น มีมูลเหตุจากความขัดแย้งกับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เพื่อโค่นล้มจอมพล ป. พิบูลสงคราม หาใช่เพื่อการต่อสู้กู้ชาติจากการบุกรุกของญี่ปุ่นไม่ การกู้ชาติการต่อสู้ญี่ปุ่นเป็นแต่เพียงเหตุผลบังหน้า และเป็นผลพวงพลอยได้ (จากการต่อสู้กับจอมพล ป.) ของขบวนการเสรีไทยเท่านั้น

ดังนั้นที่ใครต่อใครพูดและเขียนว่า ขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการของคนไทยผู้รักชาติ เป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นผู้รุกราน จึงไม่ถูกต้อง และขบวนการเสรีไทยก็ไม่ควรจะได้รับเกียรติเช่นนั้น เพราะว่าจริง ๆ แล้วขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการที่เล็กน้อย มีกำลังพลไม่มากมายอะไรอย่างที่พูด ๆ กัน

นี่คือทฤษฎีของสตรักคีย์ ต่อขบวนการเสรีไทยที่แปลกแยกไปจากนักเขียนประวัติศาสตร์คนอื่น ๆ

จะ โดยเจตนา หรือจะโดยโง่เขลาเบาปัญญา เพราะ
 อ่านมาก รู้มากก็ตาม แต่ทศนะที่สตรักดีฯ แสดง
 ออกมานี้ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงต่อความเป็นจริง และเป็นทศนะที่เหยียบ
 ย่ำทำลายเกียรติยศและศักดิ์ศรีของขบวนการเสรีไทยโดยแท้ และ
 เป็นการเหยียบย่ำน้ำใจรักชาติของสมาชิกแห่งขบวนการนั้นโดยแท้
 ซึ่งก็เคยมีกนกกลุ่มหนึ่ง ได้พยายามเหยียบย่ำทำลายเกียรติยศชื่อ
 เสียงของขบวนการเสรีไทยมาแล้ว

เกี่ยวกับการอ่านมากรู้มากนี้ทำให้ผมนึกถึงบทกลอนบทหนึ่ง
 ชื่อ "ควายกลายเป็นคน คนกลายเป็นควาย" ที่ผมเคยเขียนไว้ในคุก
 ลาดยาว ในยุคที่สตรักดีฯ กวาดพวกเราไปรวมไว้ที่นั่น ซึ่งมีทั้งปญ-
 ญาชนและชาวบ้านธรรมดา ๆ ที่มีอาชีพต่าง ๆ กัน ผมเขียนว่าดังนี้

**•สหายเอ๋ยอย่าละเลยการศึกษา
 เร็วเข้าหนาเคียวไม่ทันเร่งชวนขาย
 การศึกษานั้นดีแท้แก้งมาย
 มีคุณหลายทำให้ควายกลายเป็นคน
 แต่ก็มืออยู่เหมือนกันมันแหกกอก
 เหมือนไม้ดอกกลับผิดที่ไปมีผล
 การศึกษามีผิดถูกอยู่ปะปน
 ทำให้คนกลายเป็นควายได้เหมือนกัน•**

ทศนะของสตรักดีฯ ต่อขบวนการเสรีไทยไม่ถูกต้องอย่าง
 ไร? ไม่ตรงกับความเป็นจริงอย่างไร? จะได้หิบบอกมาชี้ให้เห็นเป็น
 ประเด็น ๆ ไป แต่ก่อนจะถึงประเด็นนั้น ก็จะได้เสนอบทบาทของบาง

คนหรือบางกลุ่มการเมือง ที่มีอคติต่อขบวนการเสรีไทยและพยายามลบล้างขบวนการเสรีไทยออกจากหน้าประวัติศาสตร์ แต่ก็ไม่สามารถจะลบออกจากหน้าประวัติศาสตร์ได้จนกระทั่งมาถึงสรรค์กิตติที่เจริญรอยตามบางคนหรือบางกลุ่มการเมืองนั้น ก็ไม่รู้ว่าจะเป็นขบวนการทำลายอย่างต่อเมืองหรือโดยบังเอิญ เรื่องนี้ตัวผู้เขียนเองต้องรู้ดีกว่าใคร

3

เมื่อ

ปี ค.ศ.1982 ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้อ่านพบข้อความในสารานุกรมของจีนเล่มหนึ่ง มีเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยว่า "พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้เป็นผู้นำ "ไท่โกวะเหรินหมิน" ต่อต้านญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2" โดยมีได้กล่าวถึงขบวนการเสรีไทยเลย ท่านปรีดีฯ กล่าวในเวลาต่อมาว่า ท่านจะไม่ข้องใจเลย ถ้าหากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จะได้ระบุลงไปเป็นรูปธรรมว่าได้นำราษฎรไทยในท้องถิ่นใดต่อสู้ญี่ปุ่น แต่ในสารานุกรมฉบับนั้นใช้คำว่า "ไท่โกวะ-เหรินหมิน" กล่าว "เหรินหมิน" เป็นสมุหนาม ซึ่งตรงกับ People ฉะนั้น "ไท่โกวะเหรินหมิน" จึงหมายถึง "มวลราษฎรไทย" ท่านปรีดีฯ กล่าวต่อไปว่า ท่านเห็นว่าถ้าจะนิ่งไว้ก็จะทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงแห่งประวัติศาสตร์ ฉะนั้นท่านจึงได้ขอให้เจ้าหน้าที่ชั้นสูงคนหนึ่งแห่งสำนักนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐราชฎรจีน ช่วย

สอบถามผู้ใหญ่ฝ่ายจีนว่า มีความเห็นอย่างไรต่อการที่สาธารณกรมกล่าวอวดอ้างเช่นนั้น เจ้าหน้าที่ชั้นสูงคนนั้นได้นำเรื่องไปเสนอผู้ใหญ่อจีนและตอบให้ท่านทราบ ว่า ผู้ใหญ่ฝ่ายจีนไม่ได้รู้เห็นด้วยการที่มีผู้เขียนผิดพลาดไว้ในสาธารณกรมนั้น เพราะผู้ใหญ่ฝ่ายจีนทราบดีว่าขบวนการเสรีไทยเป็นผู้นำ "ไท่โกะเหรินหมิน" ก็อนามวลราษฎรไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่ใช่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยตามที่อวดอ้าง เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำสาธารณกรมบอกว่า เขาได้รับรายงานเช่นนั้นมาจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ท่านปรีดีฯ กล่าวว่า ภายหลังเจ้าหน้าที่จีนผู้ทำสาธารณกรมได้ไปพบท่านและขออภัยที่ได้ลงเรื่องผิดพลาดไป และเขารับปากว่าจะแก้ไขให้ถูกต้องตามความเป็นจริงในการจัดพิมพ์ครั้งใหม่ต่อไป แต่จนกระทั่งท่านปรีดีฯ ออกไปอยู่ฝรั่งเศสจนกระทั่งท่านถึงแก่อสัญกรรม ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขสาธารณกรมฉบับนั้นให้ถูกต้องตามที่ได้รับปากกับท่านไว้

ท่านปรีดีฯ กล่าวว่า ในการที่ พ.ก.ท.ถือเอาวันที่ 1 ธันวาคม 2485 เป็นวันก่อตั้งพรรคนั้น ก็เพื่อจะได้สร้างประวัติศาสตร์การต่อสู้กับญี่ปุ่นผู้รุกรานในสงครามโลกครั้งที่ 2 ให้กับพรรค เพื่อไม่ให้หน้าพรรคคอมมิวนิสต์อื่นๆ ที่ได้มีส่วนในการต่อสู้กับฝ่ายอักษะทั้งคอมมิวนิสต์ยุโรปและเอเชีย พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจึงต้องเกิดให้ทันการต่อสู้กับเขาด้วย จึงเป็นการสร้างประวัติศาสตร์หรือวีรกรรมบนหน้ากระดาษเท่านั้นเอง

อนึ่ง นายแธเดียส ฟลัด (Thadeus Flood) อาจารย์มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งสังกัดศึกษา ได้อ้างอิงหนังสือของฝรั่งเศสในหนังสือของเขาได้เคยเขียนบทความเรื่อง "เนื้อความทางประ-

วัติศาสตร์ของฝ่ายซ้ายไทย" ลงพิมพ์ในวารสารชื่อ "บุลดิน อ็อฟ-อาเซียน กอนเซินด์ สกอลาร์ส" ฉบับฤดูหนาว ก.ศ.1975 (พ.ศ. 2518) ซึ่งมีข้อความฝ่าฝืนความจริงหลายประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยนั้น นายแธเดียส ฟลักด์ ก็เก็บเอาจากคำบอกเล่าของคนจีนที่ขึ้นำ พ.ก.ท. อยู่ในขณะนั้นมาเขียน

ต่อมาในนิตยสาร "จตุรัส" สมัยที่นายพันซ์ศักดิ์ วิญญูรัตน์ เป็นผู้ถือบังเหียน ได้แปลบทความนั้นลงพิมพ์ในจตุรัส ฉบับวันอังคารที่ 21 ตุลาคม 2518 พร้อมทั้งสรุปบทความนั้นว่าเป็นความจริงตามทฤษฎีมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ แต่ศาสตราจารย์วิจิตร ฤทธิทานนท์ อดีตเลขาธิการกองบัญชาการเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เห็นว่าเป็นความเท็จ ท่านจึงมีหนังสือชี้แจงความจริง ไปยังนิตยสารจตุรัส ซึ่งนิตยสารฉบับนั้น ฉบับวันอังคารที่ 16 ธันวาคม 2518 ได้นำลงตีพิมพ์มีรายละเอียดดังนี้

"ในฐานะที่ผมทำหน้าที่เลขาธิการ กองบัญชาการเสรีไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ข้าพเจ้าถูกถามโดยเสรีไทยหลายคนถึงความจริงที่มีผู้โฆษณาว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นผู้นำมวลชนไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงคราม ซึ่งทำให้คนรุ่นหลังเข้าใจผิดว่าขบวนการเสรีไทยอยู่ภายใต้การนำของ พ.ก.ท. และมีผู้โฆษณาสนับสนุนว่าพรรคนั้นต่อสู้ญี่ปุ่นก่อนมีเสรีไทย การโฆษณาเป็นลูกโซ่โยงมาถึงบทความซึ่งมีผู้บอกนายแธเดียสฟลักด์ คนอเมริกันแห่งกลุ่มที่เรียกตนเองว่า "อาเซียน กอนเซินด์" เขียนลงในวารสารฉบับฤดูหนาว พ.ศ.2518 มีความตอนหนึ่งว่า เสรีไทยร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทำการต่อต้านจักรวรรดินิยม

ญี่ปุ่น และรัฐบาลฟาสซิสต์ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านได้นำบทความนั้นมาลงในจตุรัส ฉบับวันที่ 21 ตุลาคม ปีนี้ เป็น "บทความพิเศษ" ภายใต้อำนาจเรื่องว่า "การเติบโตของชายไทย" และท่านยืนยันรับรองด้วยว่า

"บทความชิ้นนี้ ถือได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ระบอบเศรษฐกิจการเมืองไทยโดยทฤษฎีมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์ ที่นับว่ามีความถูกต้องตรงต่อสภาพภาววิสัยและข้อเท็จจริง ทั้งในอดีตและปัจจุบันของสังคมไทยชิ้นหนึ่งและเป็นเรื่องที่แน่นอนที่สุด"

ผู้อ่านบทความนั้น ประกอบกับอีกบทความหนึ่งในจตุรัสฉบับเดียวกัน ภายใต้อำนาจเรื่อง "ตลาดหนังสือหลังตุลาคม 2516" ซึ่งแนะนำหนังสือที่เขียนเป็นเชิงชวนอ่านและไม่ชวนอ่านด้วยแล้วก็เห็นจากตอนต้น ๆ ของบทความนี้ที่ผู้เขียนบทความได้แนะนำไว้ว่า

"การหันกลับไปหางานเขียน "เพื่อชีวิต" ในยุค 2490 เป็นที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดไม่เพียงแต่งานของ จิตร ภูมิศักดิ์ หากรวมถึงงานของอุดม สีสวรรณ เจ้าของนามปากกา พ.เมืองชมพู"

ผู้ที่เคยอ่านหนังสือของอุดม สีสวรรณ กรรณกลาง พ.ก.ท. ซึ่งทางการได้ปล่อยตัวเป็นอิสระแล้วนั้น เคยเขียนหนังสือชื่อ "ทางออกของไทย" ใช้นามปากกา "อรัญ พรหมชมพู" ได้ชี้ทางออกของไทยไว้ว่า ต้องอยู่ภายใต้การนำของ พ.ก.ท. ดังนั้นท่านหรือผู้เขียนบทความจึงมีสิทธิเสรีภาพเต็มที่สนับสนุนบทความของนายพลัด เพื่อชวนให้ผู้อ่านถือว่าทางออกของไทยเป็นไปได้อย่างกล่าวนั้น

ส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยซึ่งนายพลัด และ

ท่านกับผู้โฆษณาบางคนกล่าวหาตึงมาถึงนั้น ข้าพเจ้าในฐานะหน้าที่
ดังกล่าวข้างต้น ก็มีความจำเป็นต้องเขียนจดหมายมายังท่าน เพื่อขอ
ร้องว่า เนื่องจากท่านได้สละหน้ากระดาษให้แก่บทความของนาย
พลัด และบทความตลาดหนังสือ ข้าพเจ้าขอให้ท่านโปรดมีน้ำใจเป็น
นักกีฬาพอที่จะนำจดหมายนี้ทั้งฉบับลงพิมพ์ในจุรัส ซึ่งใช้หน้ากระ
ดาษน้อยกว่าบทความนั้น โปรดอย่าตัดข้อความเลย ทั้งนี้เพื่อให้มวล
ชนได้อ่านเปรียบเทียบ แล้วก็จะสามารถวินิจฉัยได้ว่าสิ่งจะเป็นอย่าง
ไร

1. ขบวนการเสรีไทย ถือหลักการมวลชนเป็นใหญ่ ตามที่
หัวหน้าเสรีไทยได้แถลงในที่ชุมนุมใหญ่เสรีไทย เมื่อวันที่ 25 กัน-
ยายน พ.ศ.2488 ภายหลังสวนสนามต่อประชาชนในวันนั้นแล้วว่า
"ราษฎรทั้งปวงประมาณ 17 ล้านคน (สถิติขณะนั้น) ที่เป็น
คนไทยโดยทางนิตินัยนั้นเองเป็นผู้กู้ชาติ ฉะนั้น ผู้ซึ่งข้าพเจ้าจะต้อง
ขอขอบคุณอย่างสูงยิ่งก่อนอื่น ก็คือคนไทยทั้งปวงนี้"

โดยอุดมคติดังกล่าวนี้ ขบวนการเสรีไทยจึงไม่ใช้วิธีवाद
อ้างตนว่าเป็นผู้นำมวลชนไทยต่อสู้ญี่ปุ่น หรือवादอ้างว่าต่อสู้ญี่ปุ่น
ก่อนองค์การใดหรือพรรคใด เพราะเรื่องรับใช้ชาติมิใช่การโฆษณา
ขายสินค้า ซึ่งผู้มีชาติุแท่ทางการค้าทำกันอยู่ เพื่อवादอ้างคุณภาพ
ของสินค้า

ส่วนการที่ขบวนการเสรีไทยต้องมีกองบัญชาการนั้น หัว-
หน้าฯ ก็ได้กล่าวไว้ในที่ชุมนุมใหญ่แล้วว่า

"การกระทำคราวนี้ มิได้ก่อตั้งเป็นคณะหรือพรรคการเมือง
แต่เป็นการร่วมกันประกอบกิจ เพื่อให้ประเทศชาติได้กลับคืนสู่
สถานการณ์ก่อนวันที่ 8 ธันวาคม 2484 แม้ว่าการดำเนินจะได้จัดให้

มีองค์การบริหาร คือกองบัญชาการสำนักงานหรือสาขาใด ๆ ขึ้น ก็เพื่อความจำเป็นที่จะให้งานนี้มีระเบียบ อันนำมาซึ่งวินัยและสมรรถภาพ สมาคมซึ่งมีสมาชิกน้อยกว่าผู้ร่วมงานคราวนี้ต้องมีกรรมการฉันทาคิด ผู้ร่วมงานคราวนี้ซึ่งมีจำนวนมากก็ยิ่งต้องการมีองค์การบัญชาการฉันทาคิดนั้น"

กลุ่มใดองค์การใด อ้างว่าเป็นผู้นำมวลชนไทยต่อสู้ญี่ปุ่นระหว่างสงครามจึงมีทรรศนะต่างกับขบวนการเสรีไทย

2. เมื่อขบวนการเสรีไทย ถืออุดมคติมวลชนไทยเป็นใหญ่ จึงวินิจฉัยจิตสำนึกของมวลชนไทยว่า เมื่อก่อนวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ที่ญี่ปุ่นมิได้ยกกองทัพมารุกรานประเทศไทยนั้น มวลชนไทยก็จะเกิดจิตสำนึกจับอาวุธต่อสู้ญี่ปุ่นได้อย่างไร มวลชนไทยเกิดจิตสำนึกเมื่อคนประสบว่าญี่ปุ่นยกกองทัพมารุกราน

จิตสำนึกของมวลชนไทย จึงต่างจากจิตสำนึกของมวลชนจีนที่รักชาติจีนซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองไทย ที่ประเทศจีนถูกรุกรานก่อนประเทศไทยหลายปี ถ้าท่านศึกษาประวัติศาสตร์บ้างหรือสอบถามคนจีนในประเทศไทยที่มีอายุสูงและยังจำความได้ ว่าเมื่อก่อนญี่ปุ่นรุกรานไทยนั้น คนจีนในประเทศไทยได้มีองค์การหรือสาขาพรรคต่าง ๆ ตั้งอยู่เป็นการลับ บางองค์การบางสาขาได้ใช้วิธีการทำร้ายหรือทำลายชีวิตพ่อค้าจีนที่ทำการค้ากับญี่ปุ่น แต่นั่นเป็นเรื่องคนจีนด้วยกัน จึงไม่ควรอาศัยลัทธิไม่มีชาติเป็นข้ออ้างว่าคนจีนในประเทศไทยต่อสู้ญี่ปุ่นที่รุกรานประเทศไทย ก่อนที่ญี่ปุ่นยังมิได้ยกกองทัพรุกรานประเทศไทย

3. ท่านบรรณาธิการบทความ และท่านที่พึงวิหิตุกระจายเสียง "เสียงประชาชนแห่งประเทศไทย" ที่ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 10

กว่าปีนี้ คงได้ยินสถานีนั้นกระจายเสียงในวันที่ 1 ธันวาคม ของทุก ๆ ปีว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2485 (สองสี่แปดห้า) แม้เป็นจริงตามนั้น แต่ก็แสดงว่าพรรค นั้นตั้งขึ้น 1 ปีภายหลังที่ญี่ปุ่นโจมตีเพิลฮาเบอร์ของสหรัฐอเมริกา และรุกรานประเทศไทยวันเดียวกันนั้น ขอให้ท่านบรรณาธิการและ ท่านผู้อ่านใช้สามัญสำนึก ว่าคนไทยเรานี้มั่งงายเป็นนักหนาหรือที่ ยอมให้ญี่ปุ่นย่ำยีจนถึง 1 ปี แล้วจึงโง่เงาถูกขึ้นเพราะมีพรรคหนึ่งตั้ง ขึ้นเป็นพรรคนา

4. ตามที่ท่านบรรณาธิการทั้งสอง ยืนยันรับรองคำกล่าว ของนายพลัด ที่ว่าไทยร่วมมือกับ พ.ค.ท. ต่อสู้รัฐบาลฟาสซิสต์ของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นการสร้างเวทีประวัติศาสตร์ให้ พ.ค.ท. ก่อนเกิดของพรรคนั้น เพราะการต่อสู้เพื่อให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ออกไปนั้น มีขึ้นครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2485 อัน เป็นเวลา 1 เดือนก่อนที่โฆษณาว่า พ.ค.ท.ตั้งขึ้นในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2485 คือ จอมพล ป.ฯ ยืนใบลาออก ซึ่งคณะผู้สำเร็จราชการ อนุมัติแล้ว คุณทวี บุญยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับให้วิทยุ กรุงเทฯ กระจายเสียงทันที จอมพล ป.ฯ ไม่พอใจจึงให้ราชเลขา สมัยนั้นเอาใบลาคืนแล้วปลดคุณทวี บุญยเกตุ ออกจากตำแหน่ง และสั่งทหารบกคุกคามคณะผู้สำเร็จราชการ ซึ่งต้องให้เพื่อนทหาร เรือช่วยคุ้มครอง

ต่อมาในปี พ.ศ.2487 จอมพล ป.ฯ เสนอร่าง พ.ร.บ.ให้รับ รองพระราชกำหนดระเบียบบริหารนครเพชรบูรณ์ และพุทธบุริมณ ทล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 ร่วมกับประเภทที่ 2 ส่วน มากลงมติไม่อนุมัติร่าง พ.ร.บ.นั้น จอมพล ป.ฯ จึงต้องลาออก ความ

รายละเอียดแจ้งอยู่ในหนังสือชื่อ "บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2" พิมพ์ในโอกาส 11 พ.ค. 2515 แล้ว

วิญญูชนย่อมเห็นได้ว่าขณะนั้นไม่มีสมาชิก พ.ก.ท.คนใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เหตุฉะนี้เสรีไทยจะกระทำการนั้นต้องขอความร่วมมือจาก พ.ก.ท.

อนึ่ง บทความมากมายของโฆษก พ.ก.ท. ก็คัดค้านวิธีต่อสู้ทางรัฐสภา ถ้าสมมุติว่าเสรีไทยขอความร่วมมือจาก พ.ก.ท. ให้ต่อสู้จอมพล ป.ฯ ทางรัฐสภา พ.ก.ท. ก็คงไม่ยอมรับร่วมมือ

ฉะนั้น วิธีวิเคราะห์ของนายพลัด จึงมิใช่วิธีมารกนิส-เลนินนิส หากเป็นวิธีที่ผู้อื่นบอกข้อมูลผิด ๆ ให้นายพลัดเขียนขึ้น **ท่านเอง** **เดียวกับที่มีผู้บอกให้ชาวต่างประเทศอื่นเขียน เพื่ออาศัยบทความนั้น** **เป็นข้ออ้างอีกทอดหนึ่ง โดยหวังให้คนที่เรื่อความศักดิ์สิทธิ์ของคน** **ต่างประเทศนั้นหลงเชื่อ**

5. เมื่อได้ประกาศสันติภาพในวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488 แล้ว กองบัญชาการเสรีไทยที่ถืออุดมคติมวลชนเป็นใหญ่ทั้งกำพุดและการปฏิบัติ ได้ประกาศให้เสรีไทยทุกหน่วยและหน่วยต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยมิได้สังกัดขบวนการเสรีไทยโดยตรง แต่ได้ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกรานซึ่งเป็นศัตรูร่วมของชาติและราษฎรไทยนั้น (อาทิหน่วยของนายบุญผ่องที่บ้านโป่ง กาญจนบุรี ฯลฯ) ส่งสมาชิกตัวแทนของแต่ละหน่วยมาชุมนุมที่กรุงเทพฯ เพื่อสวนสนาม อันเป็นการรายงานคนต่อประชาชนก่อนที่จะยุบเลิกขบวนการเสรีไทย

การสวนสนามต่อประชาชนมีขึ้นในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2488 กองบัญชาการเสรีไทยได้จัดริ้วขบวนสวนสนามด้วยความ

เที่ยวชมธรรม ประชาชนที่ได้มาต้อนรับมากมายซึ่งหลายคนยังมีชีวิต
อยู่ในปัจจุบันนี้ ย่อมจำได้ว่าเสรีไทยที่แต่งเครื่องแบบทหารไทยและ
เสรีไทยสังกัดสัมพันธมิตรแต่งเครื่องแบบทหารนั้น ประชาชนย่อม
รู้อยู่แล้วว่าเป็นเหล่าใดจึงไม่จำเป็นต้องมีป้ายบอกชื่อหน่วย แต่เสรีไทยที่
ไม่มีเครื่องแบบซึ่งทางการรับรองก็มีป้ายบอกชื่อหน่วยไว้ กรม-
โฆษณาการ (บัดนี้คือกรมประชาสัมพันธ์) ได้ถ่ายภาพไว้หลายภาพ
ขอให้ท่านถามประชาชนที่ได้ต้อนรับการสวนสนามวันนั้นว่า มีผู้ใด
ได้เห็นว่าหน่วยใดบ้างมีป้ายบอกไว้ อันที่จริงวันนั้นเป็นโอกาสเหมาะ
มากที่สุดที่พรรคต่าง ๆ ซึ่งร่วมงานเสรีไทยควรแสดงตนต่อประชาชนได้
โดยไม่ต้องเกรงว่ารัฐบาลจะแกล้งจับกุม เพราะถ้าถืออุดมคติมวล
ชนเป็นใหญ่และมีความสัมพันธ์อันดีกับมวลชนแล้ว มวลชนก็ต้องให้
ความคุ้มครอง

๖. เมื่อเสร็จสงครามและได้ยุบเลิกเสรีไทยแล้ว สมาชิก
ต่างก็กลับไปประกอบอาชีพของตน ผู้ใดเป็นนักการเมืองก็จัดตั้งเป็น
พรรคการเมืองต่าง ๆ ตามที่ตนนิยม ในตอนนี้จึงปรากฏว่ามีหลาย
พรรคตั้งขึ้น เช่น พรรคสหชีพ พรรคก้าวหน้า พรรคประชาธิปไตย
พรรคแนวรัฐธรรมนูญ พรรคอิสระ และพรรคคอมมิวนิสต์ แสดง
ตนในตอนนี้ซึ่งแม้กำลังร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ 2489 แต่รัฐบาลสมัย
นั้นก็ให้เสรีภาพในการนับถือลัทธิใด ๆ รวมทั้งตั้งพรรคคอมมิวนิสต์
ได้

ส่วนอดีตเสรีไทยบางท่าน เช่น คุณกรอง จันดวงศ์ ซึ่งขณะ
ร่วมขบวนการเสรีไทยยังมิได้เป็นสมาชิกของพรรคใด แต่ภายหลัง
รัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 แล้ว เขาจะสังกัดพรรคใดก็เป็นเรื่องภาย
หลังสงคราม

7. ท่านผู้อ่านหลายท่านย่อมทราบว่า ขณะนี้ประเทศไทยมี องค์การการกรรมของหลายประเทศที่หลังไหลเข้ามา และคอมมิวนิสต์ชนิดต่าง ๆ ก็ตั้งสาขาและหน่วยขึ้น ดังที่เป็นอยู่ในหลายประเทศ เพื่อที่คนไทยจะได้รู้ว่า องค์การเหล่านี้เป็นคอมมิวนิสต์ชนิดใด ข้าพเจ้าขอให้ท่านบรรณาธิการโปรดตอบด้วยตนเอง และขอให้ช่วยติดต่อถามนายแซเคียส ฟลัก ซึ่งจตุรัสรับรองว่าเป็นผู้รู้ทฤษฎีมารกซิสต์-เลนินนิสต์ ว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งลัทธินั้นมีวิธีการจัดตั้งดังต่อไปนี้หรือไม่ คือ

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งลัทธิมารกซิสต์-เลนินนิสต์ ที่ตั้งขึ้นระหว่างประเทศครั้งที่ 3 (โคมินเตอร์น) คือระหว่าง ค.ศ.1919 (พ.ศ.2462) ถึง ค.ศ.1943 (พ.ศ.2486) ต้องเป็นสมาชิกองค์การนั้น นอกจากพรรคคอมมิวนิสต์ชนิดอื่นที่มีใช้มารกซิสต์-เลนินนิสต์ จึงไม่เป็นสมาชิกหรือไม่รับรองให้เป็นสมาชิก หรือสาขาของพรรคใดก็ไม่ต้องเป็นสมาชิกโดยเอกเทศ เพราะขึ้นกับพรรคใหญ่ที่เป็นสมาชิกอยู่แล้ว ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านบรรณาธิการทั้งสองโดยตนเอง หรือถามนายฟลัก ช่วยแจ้งบัญชีรายชื่อพรรคที่เป็นสมาชิกองค์การโคมินเตอร์นด้วย

อนึ่ง แม้องค์การโคมินเตอร์นเลิกไปในระหว่างสงคราม แต่ภายหลังก็มีองค์การโคมินฟอร์ม ซึ่งแม้จะเป็นองค์การสำหรับคอมมิวนิสต์ในยุโรป แต่เขาก็เชิญพรรคคอมมิวนิสต์มารกซิสต์-เลนินนิสต์ทั่วโลกให้เข้าร่วมสังเกตการณ์ นอกจากนี้เมื่อก่อนสตาลินวายชนม์ก็มีการประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต ซึ่งสตาลินได้กล่าวสุนทรพจน์สำคัญถึงการชูธงแห่งชาติ ในการประชุมนั้นมีพรรคมารกซิสต์-เลนินนิสต์มากมายได้รับเชิญไปด้วย แม้สตาลินวายชนม์

แล้ว พรรคมารกซิสต์-เลนินนิสต์มากมาย ก็ได้รับเชิญไปในการประชุมของพรรคโซเวียตที่มอสโก เมื่อ ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) อันมีเรื่องใหญ่มาก ซึ่งทั่วโลกรู้จักเกี่ยวกับเรื่องกีดกันการบูชาบุคคลของสตาลิน จึงขอให้ท่านบรรณาธิการทั้งสอง และนายพลัดโปรดแจ้งบัญชีรายชื่อพรรคที่ได้รับเชิญ แล้วแจ้งให้ผู้อ่านทราบด้วย"

นอกจากจดหมายถึงบรรณาธิการของ ศาสตราจารย์ วิจิตร ฤทธิานนท์ แล้ว ท่านปรีดี พนมยงค์ ยังได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการที่มีผู้แต่งเรื่องตามคำบอกเล่า (Hearsay) ว่าด้วยการต่อสู้ญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ว่าดังนี้

"มีบทความ และหนังสือเกี่ยวกับการต่อสู้ญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งชาวต่างประเทศบางคนและคนไทยบางคนได้แต่งขึ้นตามคำบอกเล่า (Hearsay) จากคนหนึ่งแล้วก็มีคนที่สองคัดลอกเอามาเขียน และคนที่สามที่สี่ และอีกหลาย ๆ คนต่อมาหลงเชื่อคัดลอกเอามาเขียน คัดลอกซ้ำ ๆ กันต่อ ๆ ไป ทำให้บางคนหลงเข้าใจผิดว่าเรื่องนั้นเป็นความจริง เพราะมีคนเขียนตรงกันถึง 3 คนหรือมากกว่านั้น และยังเป็นชาวต่างประเทศคัดลอกเอามาบอกเล่ามาเขียนด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้บุคคลซึ่งนิยมว่าเรื่องใดที่ชาวต่างประเทศเขียนเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อถือได้นั้น หลงเชื่อว่าเป็นสารคดี แต่ว่าที่แท้แล้วข้อเขียนวิธีนี้ ก็มาจากก้นด้นคอคนเดียวที่ด้นบอกเล่าขึ้น ซึ่งอาจเป็นความจริงหรืออาจเป็นไปตามอคติของก้นบอกเล่าที่ผิดพลาดจากความจริง

ผู้ปรารถนาที่จะ จึงต้องใช้หลักวิทยาศาสตร์แห่งการวิ-

เกราะห้วิจารณ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และวรรณคดี (Scientific Investigation of Historical and Literary Document) ประกอบด้วยจิตใจวิทยาศาสตร์ (Scientific Spirits) ๘ ประการ คือ จิตใจสังเกต จิตใจมาตรการ จิตใจค้นคว้าหาหลักฐานและเหตุผล จิตใจพิเคราะห์วิจารณ์ จิตใจปราศจากอคติ จิตใจที่มีความคิดเป็นระเบียบ ดังที่ข้าพเจ้าได้เคยอธิบายไว้ในหนังสือชื่อ "ปรัชญาคืออะไร" และในปาฐกถาที่ประชุมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน และในอังกฤษ กับฝรั่งเศส และข้าพเจ้าได้ทำบันทึกข้อสังเกตและตอบคำถามนิสิตนักศึกษา ที่ประสงค์เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับรัฐบาลบางสมัยของประเทศไทย ซึ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ตีพิมพ์ในหนังสือจุลสารพิเศษ ฉบับวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 27 มิถุนายน 2519 แล้วนั้น

วิธีการดังกล่าวเป็นเรื่องยาว ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ตั้งต้นไปจากสามัญสำนึก (Common sense) อันเป็นตรรกวิทยาเบื้องต้นของมนุษยชนที่ไม่ถูกครอบงำด้วยอคติ 4 ประการ คือ ฉันทา (ความหลงรัก) โทสา (ความหลงโกรธ) ภยา (ความหลงกลัว) โมหา (ความหลงมกมาย) ก็สามารถวินิจฉัยได้ว่าคำบอกเล่าซึ่งมีบุคคลนำมาเขียนโฆษณา นั้นเป็นความจริงเพียงใดหรือไม่

ข้าพเจ้าขอยกอุทาหรณ์บางประการ เพื่อท่านผู้ปรารภนาตจะใช้ "สามัญสำนึก" วิเคราะห์วิจารณ์ดังต่อไปนี้

1. บางคนโฆษณาว่า องค์การของคณนามวลชนต่อสู้ญี่ปุ่นด้านเดียว ก็สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ แต่เรื่องเปิดเผยทั่วโลกแล้วว่า ประเทศไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น มีสถานการณ์พิเศษโดยเฉพาะของประเทศ

ไทยก็ด้านหนึ่งถูกญี่ปุ่นรุกราน และอีกด้านหนึ่งรัฐบาลไทยสมัยนั้น
ประกาศสงครามและก่อสถานะสงครามกับประเทศสัมพันธมิตร

ดังนั้น การโฆษณาว่าบุคคลใดหรือองค์การใดต่อสู้ญี่ปุ่นด้าน
เดียว ก็สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้
สงครามได้ จึงไม่ใช่สิ่งจะทางสารคดี

อนึ่ง การโฆษณาว่าบุคคลใดหรือองค์การใด ให้สัมพันธมิตร
ยอมรับรองว่าประเทศไทยไม่ต้องตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ โดย
บุคคลนั้นหรือองค์การนั้น ไม่มีการกระทำใดในการต่อสู้ญี่ปุ่นที่เป็น
กฎหมายแก่สัมพันธมิตร การโฆษณาเช่นนี้ก็ไม่ใช่สิ่งจะทางสารคดี

ฉะนั้นการปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยได้เอกราชอธิปไตยกลับ
คืนมาโดยสมบูรณ์เหมือนก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานนั้น จึงต้องปฏิบัติทั้ง
สองด้านประกอบกัน ก็คือด้านหนึ่งต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน และอีกด้านหนึ่ง
ปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่า ประเทศไทยไม่ตกเป็นฝ่าย
แพ้สงคราม และการผ่อนหนักเป็นเบา

เหตุผลดังกล่าวนี้ เป็นข้อพิสูจน์ว่าการโฆษณาของบุคคลใด
หรือองค์การใดนั้น เป็นสารคดีหรือว่าเป็นเพียงการโฆษณาอวดอ้าง
เท่านั้น

2. ชาวต่างประเทศบางคนก็เขียนวิทยานิพนธ์ และที่เขียน
บทความ โดยถือเอาการเจรจากับสัมพันธมิตรเพื่อให้สัมพันธมิตร
รับรองว่าประเทศไทยไม่ใช่ศัตรูนั้น เป็นเรื่องสำคัญกว่าด้านที่ขบวนการ
เสรีไทยต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน

แต่ชาวต่างประเทศบางคน ก็ไม่ได้ค้นคว้าเอกสารหลักฐาน
ของรัฐบาล อเมริกันเองที่เปิดเผยแล้วว่าขบวนการเสรีไทยได้เจรจา

กับรัฐบาลอเมริกันและสัมพันธมิตรด้วยวิธีใด และเป็นผลขึ้นมาโดยการทูตเท่านั้น หรือว่าต้องมีการปฏิบัติอย่างใดบ้าง ที่ทำให้รัฐบาลอเมริกันและสัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทยมิใช่ศัตรู

หากชาวต่างประเทศบางคนเช่นว่านี้ ใ้วิธีเขียนหนังสือให้เสร็จออกมาเพื่อให้จำหน่ายได้เร็ว ๆ โดยวิธีคัดลอกจากคำบอกเล่า (Hearsay) หรือจากที่คนอื่นได้เขียนไว้จากคำบอกเล่า ซึ่งเป็นการทำให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าเรื่องบอกเล่าที่มีชื่อเสียงทางสารคดีนั้นเป็นความจริง อันทำให้เสียหายแก่สิ่งจะทางประวัติศาสตร์"

จาก ข้อสังเกตของท่านปรีดีฯ ดังกล่าวนี มีรูปธรรมที่ปรากฏชัดเจนในหนังสือของสรศักดิ์ฯ หน้า 7 ที่พูดถึงปาฐกถาของม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เมื่อ 17 สิงหาคม 2489 เกี่ยวกับคำอวดอ้างของเสนีย์ที่ว่า

"...ตอนรัฐบาลทางบ้าน (หมายถึงรัฐบาลจอมพล ป.) ประกาศสงคราม ได้มีคำสั่งไปด้วยว่าให้นำความไปแจ้งที่กระทรวงการต่างประเทศอเมริกัน ข้าพเจ้านำสำเนาโทรเลขไปให้เขา แต่บอกกับเขาว่าข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นตัวแทนประกาศสงครามกับอเมริกัน..ทางกระทรวงการต่างประเทศของเขา ก็ให้วิธีอื่นนอกตำรับอย่างเดียวกับเรา บอกว่าเมื่อทูตตัวแทนไม่ยอมประกาศสงครามเป็นทางการ เขาก็จะไม่รับรู้และไม่ประกาศสงครามกับไทยเป็นทางการ..."

คำอวดอ้างของเสนีย์ดังกล่าวนี สรศักดิ์ฯ ได้ให้ความเห็นว่า "เข้าใจว่าคำกล่าวของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดังกล่าวนี มีอิทธิพลต่องานวิจัยในระยะแรก เห็นได้จากคำอธิบายในระยะนี้ ได้เน้นที่สาเหตุที่สหรัฐอเมริกาไม่ประกาศสงครามกับรัฐบาลไทย เป็น

เพราะ "ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เอกอัครราชทูตไม่ยอมยื่นคำประกาศสงครามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศอเมริกา ตามที่ได้รับคำสั่งจากกรุงเทพฯ (แถมสุข นุ่มนนท์ 2521: 30) หรือเป็นเพราะว่า "ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ไม่นำคำประกาศสงครามไปยื่นต่อนายคอร์ดेल ฮัลล์ (Cordell Hull) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา" (รอง พยามานนท์ 2521: 201) และหรือเป็นเพราะว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้เก็บใบประกาศสงครามไว้ในกระเป๋า เพราะมีความเชื่อมั่นว่าการประกาศสงครามนี้มีใช้ความปรารถนาของประชาชนไทย (Haseman 1978: 29) อย่างไรก็ตามภายหลังจากนายปรีดี พนมยงค์ (2522: 13) ได้นำเอาเอกสารชุด Foreign Relations of the United States ค.ศ.1942 เล่ม 1 ออกมาได้แย้งคำกล่าวของ ม.ร.ว.เสนีย์ปราโมช ในกรณีนี้ โดยเน้นว่ารัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม "ได้แจ้งประกาศสงครามแก่กงสุลสวิส ประจำกรุงเทพฯ ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาตั้งเป็นตัวแทนดูแลผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา" จึงไม่มีเหตุผลที่รัฐบาลต้องส่งใบประกาศสงครามเป็นการซ้ำ ไปยังสถานทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันอีก และเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันได้ประกาศตัดขาดกับรัฐบาลก่อนหน้าประกาศสงครามแล้ว การเผยแพร่งานบันทึกของนายปรีดี พนมยงค์ ดังกล่าวนี้ มีอิทธิพลต่องานวิจัยในระยะหลังซึ่งได้ยกเลิกข้อความที่ผ่านมา และแทนที่ด้วยข้อความใหม่ คือรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม "ได้แจ้งการประกาศสงครามแก่กงสุลสวิสประจำกรุงเทพฯ ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาตั้งเป็นตัวแทนดูแลผลประโยชน์ของตน เมื่อรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้รับแจ้งการประกาศสงครามแล้ว ได้ใช้วิธีการยับ

ยัง" (อัญชลี สุชาติ 2525: 67) และได้ลดคุณค่าเกี่ยวกับกรณีศึกษา
กล่าวที่ว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ไม่นำใบประกาศสงเคราะห์ยื่นต่อ
รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศอเมริกัน ซึ่งเป็นข้อความที่
ปรากฏโดยทั่วไป (ดู Harris 1972:293; Martin 1963:
460-461) ว่าเป็นเรื่อง **"ไม่จริง"** (Myth) (ดู Charvat
Santaputsa 1985:324)"

ใน ที่นี้ก็ต้องขอขอบคุณสตรักคิๆ ที่อุตส่าห์ค้นคว้า
เรื่องการรับฟังคำบอกเล่ามาตีแผ่ให้เห็น และก็
ถ้าหากว่าท่านปรีดีฯ ไม่เอาเอกสารหลักฐานของทางการกระทรวง
การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา มาหักล้างคำกล่าวอันเป็นเท็จ
ของม.ร.ว.เสนีย์ปราโมช แล้วคำกล่าวอันเป็นเท็จของ ม.ร.ว.เสนีย์
ปราโมช ก็คงจะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นสัจจะกันต่อไป และ
คงจะอ้างอิงกันต่อ ๆ ไป การตีแผ่ความจริงของท่านปรีดีฯ ดังกล่าว
นับเป็นคุณูปการแก่ความถูกต้องของประวัติศาสตร์ชาติไทย และ
ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เนื่องมาจากอคติต่อ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช แต่
อย่างใด แต่เนื่องมาจากความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสัจจะแห่ง
ประวัติศาสตร์ในช่วงหนึ่ง ๆ ซึ่งผมเองก็เจริญรอยตามนี้ จึงจำเป็นต้อง
มานั่งหลังขดหลังแข็งเขียนวิจารณ์สิ่งที่เรียกว่า "วิทยานิพนธ์"
ของ สตรักคิๆ ที่ฝ่าฝืนสัจจะ

แต่! ก่อนที่จะชำแหละกันต่อไป ผมขอสรุปเนื้อหาและ
ที่มาของจดหมายของศาสตราจารย์ วิจิตร ลุคิ-
ตานนท์ และข้อสังเกตของท่านปรีดี พนมยงค์ เพราะหลายท่านที่ไม่

ได้ติดตามการเมืองอย่างลึกซึ้ง อาจไม่รู้ถึงความขัดแย้งระหว่าง
ท่านปรีดีฯ กับ พ.ค.ท. และ พ.ค.จ. ซึ่งผมจะขอประมวลนำมากล่าว
ณ ที่นี้เท่าที่มีเอกสารหลักฐานปรากฏชัดเจน ดังนี้

1. ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเมื่อ 24
มิถุนายน 2475 นั้น นอกจากจะยังความไม่พอใจ
และโกรธแค้นให้กับพวกที่ได้รับผลประโยชน์ และเสวยสุขจากระ-
บอบเก่าแล้ว พวกคอมมิวนิสต์จีนแห่งย่านทะเลใต้ซึ่งใช้ชื่อว่า "คณะ
กรรมการในสยาม" ก็มีความไม่พึงพอใจเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุผลก็
ดังที่ท่านปรีดีฯ ได้ให้สัมภาษณ์อาจารย์ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เมื่อวันที่
10 เมษายน 2525 ตอนหนึ่งว่า

"ชาวคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้บางคน เคยแสดงความเห็นว่า
เขายินดีที่เมื่อค.ศ.1898 พระเจ้ากงสุ (KWANG HSU) จักรพรรดิ
จีนต้องถูกขัดขวางโดยพระมาตุจฉาเจ้า "ซุสึ" มิให้สถาปนาระบอบ
ประชาธิปไตยโดยรัฐสภาได้สำเร็จในประเทศจีน เพราะถ้าพระเจ้า
กงสุทำสำเร็จแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ต้องรอเวลาไปอีกชั-
นนานในการปลดแอกประเทศจีน ฉะนั้นชาวคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้
จึงพยายามขัดขวางขบวนการใด ๆ ที่จะทำให้สยามก้าวเข้าสู่ประ-
ชาธิปไตยก่อนที่คอมมิวนิสต์ทะเลใต้จะได้โอกาสยึดอำนาจย่านนั้นๆ

"นโยบายของคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้ปรากฏตามหลักฐาน
อ้างอิงในเอกสารหมายเลข 96 แห่งโครงการเอเชียอาคเนย์ของ
โครงการศึกษาเรื่องเอเชีย แห่งมหาวิทยาลัยคอร์แนลล์ ส.ร.อ.
พิมพ์เมื่อ ค.ศ.1974 หน้า 71 ที่ได้ลงพิมพ์คำแปลเอกสารของพวก
คอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้(จีนเรียกว่าหนานหยาง)ที่กรมตำรวจสยาม

ยิดไวได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2473 (ค.ศ. 1930) และเจ้าหน้าที่แปลเอกสารของกรมตำรวจ ได้แปลจากต้นฉบับภาษาจีนมาเป็นภาษาไทย เก็บไว้ที่กองจดหมายเหตุของหอสมุดแห่งชาติ และสถาบันอเมริกันดังกล่าวได้แปลจากภาษาไทยมาเป็นภาษาอังกฤษ ดังต่อไปนี้

ถ้าแปลว่าดังนี้

"(3) จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ (ค.ศ. 1930) สยามยังไม่เคยประสบการต่อสู้รุนแรงในการเปลี่ยนระบอบสังคม แต่ขณะนี้เป็นที่ปรากฏว่าการต่อสู้ระหว่างชนชั้นจะเข้มข้นยิ่งขึ้น แม้กระทั่งบุคคลแห่งชนชั้นข้าราชการก็ขัดแย้งระหว่างกัน ชนชั้นผู้ไร้สมบัติ (หวู่ฉ่านเจียจี้) จะต้องชี้ให้ราษฎรเห็นว่าการไม่ลงรอยกันเช่นนี้เป็นผลของจักรวรรดินิยมที่กำลังจะพังทลาย ได้แผ่อิทธิพลเข้ามาในสยาม ถ้าความปั่นป่วนเกิดขึ้นเราจะไม่ช่วยฝ่ายใด ความปรารถนาของเราคือ **ให้ทั้งสองฝ่ายพ่ายแพ้** ในทันใดนั้น เราก็จะได้รวบรวมราษฎรต่อสู้จักรวรรดินิยม ต่อสู้ระบอบเจ้าและต่อสู้เจ้าที่ดิน ถ้าการพัฒนาไปเป็นการต่อสู้ระหว่างผู้มั่งมีกับชนชั้นเจ้าไร้ทรัพย์ ฝ่ายชนชั้นผู้ไร้สมบัติก็จะกีดกันฝ่ายเจ้า แต่ในขณะเดียวกันเราก็จะไม่ต้องสนิทสนมกับชนชั้นมั่งมี การต่อสู้จะดำเนินต่อไปจนกระทั่งชนชั้นผู้ไร้สมบัติเป็นฝ่ายนำ ยึดอำนาจไว้ได้โดยเด็ดขาด

"(4) การสรุปแห่งการวิจัยนี้ ว่าด้วยรัฐบาลและเศรษฐกิจของสยามนั้นสอดคล้องกับวิธีการของพรรคต่าง ๆ แห่งย่านทะเลใต้ ซึ่งสมาคมศูนย์กลางได้ส่งไปยังพรรคต่าง ๆ แห่งย่านทะเลใต้ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ปีกลายนี้ (ค.ศ. 1929) และทั้งสองอย่างนั้นให้ใช้เป็นหลักนำในการปฏิบัติ

"จนกระทั่งมีการประชุมครั้งที่ 3 ของผู้แทนย่านทะเลใต้ได้

มีขึ้นนั้น เอกสารฉบับนี้ถือเป็นเพียงร่างเท่านั้น

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1930

(ลงนาม) คณะกรรมการในสยาม

จบคำแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษที่อ้างถึง และกรันแล้ว
ท่านปริศยา ก็ได้ให้ความเห็นประกอบเอกสารต่อไปว่า

"ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า นโยบายของคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้ นั้น
กล่าวไว้อย่างชัดแจ้งว่า ต้องการได้อำนาจอรัฐโดยเด็ดขาด ส่วนชน
ชั้นที่ผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Wealthy Class นั้น ภาษาจีน
เรียกว่า จือฉ่าน เจียจิ แปลว่าชนชั้นผู้มีสมบัติ ซึ่งถ่ายทอดจากคำฝรั่ง
เกส บุรจัวชีนั้น แม้คอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้ต้องการจะช่วยในกรณี
ที่ชนชั้นดังกล่าวต่อสู้ระบบเจ้าก็ดี แต่คอมมิวนิสต์ทะเลใต้ก็สั่งนโยบาย
แก่คณะกรรมการในสยามไว้ว่า จะต้องไม่สนิทสนมกับชนชั้น
นั้น พวกเขาจะต้องต่อสู้ต่อไปจนได้อำนาจอรัฐเด็ดขาด

"โดยที่คณะราษฎรมิได้ขอให้คอมมิวนิสต์ทะเลใต้ หรือขอ
ร้องสาขาของเขาในสยาม ให้ร่วมในการเปลี่ยนแปลงระบอบการ
ปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 การเปลี่ยนแปลงนั้นจึงทำให้คอม-
มิวนิสต์ทะเลใต้ไม่พอใจ เพราะทำไปก่อนที่จะพวกเขาได้อำนาจอรัฐ ทำ
นองเดียวกับที่พวกเขาไม่พอใจถ้าหากพระเจ้ากวงสู สถาปนาระบอบ
ประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญในประเทศจีน ดังที่ผมกล่าวข้าง
ต้นนั้นได้สำเร็จ

2. ดังนั้นเมื่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 ผ่านพ้นไปแล้ว โดยคอมมิวนิสต์
ย่านทะเลใต้หรือสาขาของเขาที่ใช้ชื่อว่า "คณะกรรมการในสยาม"

ไม่อาจขัดขวางได้และไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมด้วย คอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้โดยสาขาของเขา จึงได้ใส่ร้ายป้ายสี ทำลายเกียรติคุณของคณะราษฎร ว่าได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากกลุ่มนายทุนตระกูลหวังหลี และความสนับสนุนจากนาย ตัน ชิว เม้ง แห่งคณะสมาคมจีน อันเป็นความเท็จ โดยเฉพาะเป้าหมายโจมตีพุ่งไปที่ท่านปรีดีฯ โดยใส่ร้ายว่า ความสนับสนุนของพวกนายทุนจีนเหล่านี้แก่คณะราษฎรผ่านทางท่านปรีดีฯ ซึ่งเป็นเรื่องเหลวไหลทั้งสิ้น ดังที่ท่านปรีดีฯ ได้ให้สัมภาษณ์อาจารย์ฉัตรทิพย์ ไปแล้ว

3. โดยเหตุนี้การเปลี่ยนแปลง 24 มิถุนายน 2475 พ.ศ.ท. ซึ่งเป็นทายาทสืบทอดเจตนาารมณของคอมมิวนิสต์ย่านทะเลใต้และคณะกรรมการในสยาม จึงไม่ให้ความนับถือว่าเป็นการ "ปฏิวัติ" หากถือว่าเป็นเพียง "รัฐประหาร" เท่านั้นและสําทับคณะราษฎรว่าแอบอ้างชื่อ "ราษฎร" มาใช้ เพราะไม่มีการจัดตั้งแบบคอมมิวนิสต์ที่มีกำลังมวลชนเป็นพื้นฐาน

อย่างไรก็ดี เรื่องความขัดแย้งระหว่างท่านปรีดีฯ กับ พ.ศ.ท. ผมได้ประมวลและได้เคยจัดพิมพ์ขึ้นเป็นเล่มภายใต้ชื่อว่า "แผนฆ่าปรีดีพนมยงค์" ซึ่งถ้าจะนำมากล่าวในที่นี้อีกก็จะห่างไกลออกไปจากความมุ่งหมายในการเขียนเรื่องนี้ ผมจึงขอสรุปนำเข้าสู่ประเด็นดังนี้

กล่าว ก็ภายหลังที่สาธารณกรมของจีน ถึงแม้ว่าจะลบชื่อ ขบวนการเสรีไทย ออกจากการต่อสู้ญี่ปุ่น ถึงแม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะแพร่หลายไปในกลุ่มประเทศ

สังคมนิยม แต่ก็ไม่สามารถฝ่าฝืนสังคมนิยมได้ เพราะประเทศสังคมนิยมบางประเทศ อย่างเช่น เวียดนาม ซึ่งเคยได้รับความช่วยเหลืออาวุธจากหัวหน้าขบวนการเสรีไทย เพื่อไปต่อสู้กับฝรั่งเศสหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งอาวุธที่ท่านปรีดีฯ ช่วยเหลือโฮจิมินห์ไปครั้งนั้น พอเพียงแก่การจัดตั้งกำลังได้ 2 กองพัน ซึ่งโฮจิมินห์ได้ตั้งชื่อกองพันที่ได้รับความช่วยเหลือจากไทยเพื่อเป็นที่ระลึกว่ากองพันสยาม 1 และกองพันสยาม 2 อาวุธเหล่านี้ผู้นำฮานอยทราบดี ว่าเป็นอาวุธของเสรีไทยที่ได้รับความช่วยเหลือจากสัมพันธมิตรเพื่อต่อสู้ญี่ปุ่น ดังนั้นหลายประเทศสังคมนิยมจึงรู้ว่าขบวนการเสรีไทยภายใต้การนำของท่านปรีดีฯ ได้ทำการต่อสู้ญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

แต่เมื่อไม่สามารถฝ่าฝืนสังคมนิยม จะลบการต่อสู้ของขบวนการเสรีไทยออกจากหน้าประวัติศาสตร์ได้ ก็พยายามทำลายเกียรติภูมิของเสรีไทย ด้วยการบอกเล่าให้ฝรั่งไปเขียนว่าเสรีไทยร่วมมือกับพรรคมอรวินิสต์แห่งประเทศไทย เพื่อทำการต่อต้านจักรวรรดิญี่ปุ่นและรัฐบาลฟาสซิสต์ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นการเขียนที่ต้องการชี้ให้เห็นว่ากำลังหลักในการต่อต้านญี่ปุ่นคือ พ.ก.ท. เสรีไทยเป็นกำลังส่วนน้อย จึงต้องร่วมมือกับพรรคมอรวินิสต์แห่งประเทศไทย ทำให้เห็นเป็นท่านองว่าพรรคมอรวินิสต์แห่งประเทศไทยเป็นผู้นำในการต่อสู้ญี่ปุ่น ซึ่งก็ทำให้สอดคล้องกับสารานุกรมของฝ่ายจีนที่ฝ่าฝืนสังคมนิยมแล้ว และก็สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของสตรักคิช ที่ผมจะได้ชี้ให้เห็นต่อไปข้างหน้า ศาสตราจารย์ วิจิตร ลุทิตานนท์ อดีตเลขาธิการขบวนการเสรีไทย จึงได้มีจดหมายไปถึงนิคิตาเครุส ที่นำบทความของนายพลัดมาตีพิมพ์เพื่อความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์

4

สรกัณฑ์เริ่มบทที่ 1 ด้วย "แนวคิดกับการศึกษาขบวนการเสรีไทย" โดยสรศักดิ์ มีความเห็นว่า ขบวนการเสรีไทย เกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นสำคัญ ส่วนเรื่องที่ญี่ปุ่นบุกไทยนั้นเป็นเรื่องรอง คือหมายความว่า เพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ จึงได้ก่อให้เกิดขบวนการเสรีไทยขึ้น โดยอาศัยสถานการณ์ที่ญี่ปุ่นบุกไทยมาเป็นเหตุสมอ้าง

ครั้นแล้วสรศักดิ์ ก็ได้แบ่งความขัดแย้งทางการเมืองภายในออกเป็น 3 คู่ขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างพวคนิยมเจ้ากับคณะราษฎรหนึ่ง ความขัดแย้งภายในคณะราษฎรเองระหว่างฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับฝ่ายของนายปรีดี พนมยงค์หนึ่ง และความขัดแย้งระหว่างผู้แทนราษฎรประเภท 1 โดยเฉพาะหมายถึง ส.ส.จากภาคอีสานกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือความ

ขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำส่วนกลางอีกหนึ่ง

จากความขัดแย้งดังกล่าว จึงทำให้พวกนิยมเจ้ารวมตัวกันจัดตั้งขบวนการเสรีไทยนอกประเทศขึ้นจึงทำให้นายปรีดีฯ จัดตั้งขบวนการเสรีไทยในประเทศขึ้น และจึงทำให้ ส.ส.จากภาคอีสานให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดตั้งขบวนการเสรีไทยของนายปรีดีฯ

สรศักดิ์ฯ ได้เขียนอธิบายแนวคิดของเขาอย่างชัดเจนไว้ในวิทยานิพนธ์ของเขา ที่กลายมาเป็นหนังสือ "ขบวนการเสรีไทย" หน้า 22 ว่าดังนี้

"การอธิบายเรื่องราวของขบวนการเสรีไทยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้เริ่มและยืนอยู่บนพื้นฐานปัญหาการเมืองภายในของไทยเองโดยมุ่งพิจารณาความเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมือง ทั้งระหว่างพวกนิยมเจ้ากับคณะราษฎร และภายในคณะราษฎรหรือกลุ่มผู้นำระบอบใหม่ ระหว่างฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ รวมทั้งระหว่างกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท 1 หรือกลุ่มผู้นำท้องถิ่นกับรัฐบาลหรือผู้นำส่วนกลาง"

โดยเหตุที่สรศักดิ์ฯ ถือเอาความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ เป็นมูลเหตุประการสำคัญของการก่อให้เกิดขบวนการเสรีไทย ในหน้า 8 ของหนังสือ เขาจึงเขียนไว้ดังนี้

"การศึกษาเรื่องราวของขบวนการเสรีไทย ภายใต้นโยบายขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นนี้ แม้ดูเหมือนว่าจะมีลักษณะพลวัตร คือมีการเสนอประเด็นใหม่หมุนเวียนเข้ามาเสมอ แต่การศึกษาในลักษณะเช่นนี้ก็กลับค่อนข้าง**อยู่ค้ำและคงที่** ทั้งนี้เพราะประเด็นที่มีการถกเถียงกันเป็นเพียงสิ่งที่เคลื่อนไหวอยู่รอบข้อเสนอลักษณะซึ่งไม่ได้กระ

โคตคอกนอกวงของขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นเลยก็ว่าได้ การศึกษา ขบวนการเสรีไทย เป็นการย้ำแต่ในประเด็นการต่อต้านญี่ปุ่นและ เคลื่อนไหวอยู่ในบริบทของสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลอดมา การ อธิบายเรื่องราวของขบวนการเสรีไทยตามข้อเสนอนี้ จึงมีลักษณะ เป็นโครงสร้างและมักประกอบไปด้วยกลุ่มคำอธิบายจำนวนหนึ่ง สําหรับใช้อธิบายหรือศึกษาขบวนการเสรีไทย ซึ่งมีลักษณะเด่น 4 ประการด้วยกันคือประการแรก ขบวนการเสรีไทยจะประกอบด้วยกลุ่ม คนไทยที่เคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่น 3 สาย ได้แก่ กลุ่มภายในประเทศ กลุ่มภายนอกประเทศที่สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ประการที่สอง ขบวนการเสรีไทย เป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้าน ญี่ปุ่นทั้ง 3 สายนั้น ได้ประสานและเคลื่อนไหวเป็นขบวนการเดียวกัน ประการที่สาม การเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยมีแกนกลาง อยู่ที่มีการต่อต้านญี่ปุ่นเพื่อมุ่งทำลายทหารญี่ปุ่นภายในประเทศ ขบวนการเสรีไทย เป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่ใหญ่หรือได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ประการที่สี่ ขบวนการเสรีไทย สลายตัวลงเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ"

นี่

คือข้อสรุปของการพูดการเขียนถึงขบวนการเสรีไทย ของบุคคลอื่น ๆ ที่สําคัญๆ เห็นว่าค่อนข้างอยู่ตัวและ คงที่ ซึ่งเขาไม่เห็นด้วย เขาจึงเขียนตำหนิความเห็นที่ว่าขบวนการ เสรีไทยเป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นต่อไปในหน้า 9 ว่าดังนี้

"อย่างไรก็ตามข้อเสนอก็คือเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยที่มีความ พยายามเสนอครั้งแล้วครั้งเล่า จนกลายเป็นโครงสร้างข้างต้นนั้น กลับไม่ได้นำมาซึ่งความเข้าใจต่อการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรี

ไทยมากนัก เนื่องจากการอธิบายที่หมุนเวียนและสับเปลี่ยนอยู่ภายในโครงสร้างนั้น เริ่มมาจากการมองขบวนการเสรีไทยผ่านขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น โดยถือว่าการปรากฏตัวของขบวนการเสรีไทยเป็นเพียงการเคลื่อนไหวการต่อต้านญี่ปุ่นของไทย ความสนใจที่มีอยู่เกือบทั้งหมดจึงอุทิศให้กับเพียงประเด็นการต่อต้านญี่ปุ่น ก็เป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความเข้าใจการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยในท้ายที่สุด การศึกษาในลักษณะเช่นนี้ว่านี้ จึงไม่เคยตั้งคำถามกลับจากแนวคิดที่ครอบคลุมอยู่คือขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น และสิ่งเฉพาะที่พบเห็นของไทย คือหลักฐานบันทึกเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยว่ากล่าวเพียงการมุ่งกันหาการต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งมีอยู่อย่างมากมายและหลากหลายนั้น จะเป็นสิ่งพอเพียงต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยหรือไม่ การขาดคำถามหลักดังกล่าวนี้ มีส่วนทำให้หลักฐานบันทึกของอดีตเสรีไทยจำนวนมาก มักถูกงานวิจัยที่ผ่านมาใช้หมดไป เพียงเพื่อยืนยันแนวคิดขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น **และที่สำคัญคือทำให้ขบวนการเสรีไทย กลายเป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่ใหญ่โตเกินความเป็นจริง"**

๒ ข้อ

เขียนของสรศักดิ์ฯ ดังกล่าวนี้นิยามชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่า

1. ขบวนการเสรีไทย เกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน
2. ขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการที่ไม่ใหญ่โตอะไร
3. การเขียนและพูดถึงขบวนการเสรีไทย ก็มีแค่เพียงการมุ่งกันหาการต่อต้านญี่ปุ่นเท่านั้น

ดั่ง นั้นสรศักดิ์ จึงค้นหาแนวทางใหม่ในการเขียนเรื่อง ขบวนการเสรีไทย เพื่อไม่ให้ซ้ำรอยกับคนอื่น ๆ ที่เขียนกันมาแล้ว ซึ่งก็น่าชมเชยถ้าหากว่า แนวทางใหม่ที่สรศักดิ์ ค้นพบนั้น เป็นแนวทางที่ถูกต้องที่มีอยู่ที่คนอื่น ๆ ค้นไม่พบ เพิ่งจะมาค้นพบโดยสรศักดิ์ แต่มีมันไม่เป็นอย่างนั้น เพราะแนวทางใหม่ที่สรศักดิ์ ว่าค้นพบใหม่นั้นมันไม่มีความเป็นจริง จะมีอยู่ก็ในความละเมอเพ้อฝันหรือความสับสนของสรศักดิ์ เองเท่านั้น ซึ่งผมจะทำความเข้าใจต่อท่านผู้อ่าน เพื่อความถูกต้องทางประวัติศาสตร์ แต่ละประเด็น ๆ ไปดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ขบวนการเสรีไทย เกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน

แน่นอน ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับท่านปรีดี พนมยงค์ นั้น มีอยู่และมีอยู่แน่ ๆ แต่ก็ไม่ใช่เป็นความขัดแย้งที่ต้องโค่นล้มกัน ทั้งสองท่านได้ร่วมรัฐบาลกันมาแต่วาระแรกก็ต่างก็ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการราษฎรในรัฐบาลของพระยามโนปกรณนิติธาดา และร่วมกันมาทุกรัฐบาลจนถึง 16 ธันวาคม 2484 เว้นเสียแต่ในช่วงที่ท่านปรีดีฯ ถูกพระยามโนฯ เนรเทศออกไปอยู่เสียยังต่างประเทศเท่านั้น และถึงแม้ว่าจอมพล ป. พิบูลสงคราม จะเป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งในรัฐบาลพระยามโนฯ ที่ไม่มีท่านปรีดีฯ รวมอยู่ด้วย แต่ก็จอมพล ป.ฯ (ซึ่งยศขณะนั้นเป็นพันโท) นั้นแหละที่เป็นตัวตั้งตัวตีคนสำคัญในการโค่นล้มรัฐบาลพระยามโนฯ เมื่อ 20 มิถุนายน 2476 แล้วเชิญท่านปรีดีฯ กลับประเทศมาร่วมรัฐบาลกันอีก

ความสัมพันธ์และความผูกพันทางส่วนตัวระหว่างจอมพลป.ฯ

กับท่านปรีดีฯ นั้นลึกซึ้งยิ่งเยี่ยงสหายร่วมเป็นร่วมตายกันมา นับแต่การก่อกำเนิด "คณะราษฎร" เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1927 ที่ประเทศฝรั่งเศส จากการประชุมปรึกษาหารือกันของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเริ่มแรก 7 คน ซึ่งในจำนวนนี้มีจอมพล ป.ฯ หรือ ร.ท.แปลก จิตตะสังกะ และท่านปรีดีฯ ร่วมอยู่ด้วย ร.ท.แปลก จิตตะสังกะ ทั้ง ๆ ที่มีอายุแก่กว่าท่านปรีดีฯ แต่ก็นับถือท่านปรีดีฯ และเรียกท่านปรีดีฯ ว่า "อาจารย์" ตลอดมา ส่วนท่านปรีดีฯ เรียกจอมพล ป. ว่า "กัปตัน" ตลอดมาเช่นเดียวกัน

แต่ก็แน่นอนถึงแม้ท่านทั้งสองจะมีความสัมพันธ์และความผูกพันทางส่วนตัวลึกซึ้งแค่ไหนก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าท่านทั้งสองจะมีความคิดเห็นทางการเมืองที่ขัดแย้งกันไม่ได้

แน่นอน, ท่านทั้งสองมีความคิดเห็นทางการเมืองที่ขัดแย้งกันได้ และก็ขัดแย้งกัน แต่เป็นความขัดแย้งภายในความเป็นเอกภาพของคณะราษฎรหรือคณะผู้ก่อการฯ ที่ท่านทั้งสองร่วมเป็นร่วมตายกันมา

ดังนั้นความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ระหว่างท่านปรีดีฯ กับจอมพล ป.ฯ อันเป็นความขัดแย้งทางความคิดเห็น ไม่ใช่ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่จะต้องโค่นล้มกัน เป็นความขัดแย้งที่มีอยู่ภายในวงจำกัด จึงไม่ใช่และไม่ใช่มูลเหตุของการจัดตั้งขบวนการเสรีไทยเพื่อโค่นล้มจอมพล ป.ฯ และถึงแม้ว่าในระหว่างสงครามนั้นได้มีการโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.ฯ แต่ก็เป็นการโค่นล้มเพื่อบรรลुวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการกิจของขบวนการเสรีไทย และเป็น การโค่นล้มตามวิถีทางประชาธิปไตย การโค่นล้มจอมพล ป.ฯ ในระหว่างสงคราม จึงเป็นการโค่นล้มอันเนื่องมาจากความขัดแย้งภายใน

นอกคือสงครามโลก ไม่ใช่ความขัดแย้งภายในเป็นต้นเหตุ ดังที่
 สรศักดิ์ฯ นำมากล่าวอย่างไร้เคียงสา

พล.ต.อ.หลวงอดุลเดชจรัส ได้พูดถึงความขัดแย้งระหว่าง
 จอมพล ป.ฯ กับท่านปรีดีฯ ในคราวที่ท่านไปให้การต่อคณะกรรมการ
 การอาชญากรรมสงคราม ในฐานะพยาน เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2488
 มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"หลวงประดิษฐ์ (นายปรีดี พนมยงค์) บุคคลผู้นี้เป็นผู้มีความ
 รอบรู้ในทางการเมือง ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศเป็น
 อย่างดี เป็นผู้ที่มีความรู้สึกคิดเห็นในทางการเมือง สายตาไกล เป็น
 ผู้ที่มีเมตตาจิตต่อบุคคลทั้งหลาย เป็นผู้ที่ยากให้ปฏิบัติการให้เป็น
 ไปตามวิธีทางรัฐธรรมนูญ คือไม่รวบอำนาจหรือความคิดเห็นโดย
 เฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ในทางความคิดเห็นจึงไม่ถูกกับ จอมพล ป.ฯ
 เพราะจอมพล ป.ฯ มักถือความคิดเห็นส่วนตัวเป็นใหญ่ และพยายาม
 ที่จะรวบอำนาจ มีการกลั่นแกล้งกันหลายต่อหลายครั้ง ซึ่งข้าฯ ได้
 เป็นผู้ไกล่เกลี่ยและป้องกันดังที่ให้การมาแล้ว ในวันที่ญี่ปุ่นได้รุกราน
 ดินแดนประเทศไทย นายปรีดี พนมยงค์ ได้มีความคิดเห็นตรงกับข้าฯ
 ในข้อที่ว่าในขณะนั้นถ้าจะทำการต้านญี่ปุ่นไม่มีทางสำเร็จ
 จึงจำต้องยอมในข้อที่ญี่ปุ่นเสนอมาเป็นข้ออ่อนที่สุดแล้ว จึงค่อยคิด
 ขยับขยายในเมื่อมีโอกาส ด้วยเหตุนี้ภายหลังที่ญี่ปุ่นได้รุกรานประ
 เทศไทยแล้ว จึงได้ทำการติดต่อกับประเทศมหาอำนาจแล้วเกิดเป็น
 เสรีไทยขึ้น ซึ่งข้าฯ จะได้ให้การโดยละเอียดต่อไป"

ในสุนทรพจน์ปิดสมัยประชุมสามัญ แห่งสภาผู้แทนราษฎร
 เมื่อ 7 พฤษภาคม 2489 ท่านปรีดีฯ ในฐานะนายกรัฐมนตรีขณะนั้น
 ท่านได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "ข้าพเจ้าไม่พึงประสงค์ที่จะให้มีระบอบ

เผด็จการในประเทศไทย ในการนี้ก็ต้องป้องกันหรือขัดขวางมิให้มีอนาธิปไตยอันเป็นการที่ระบอบเผด็จการจะอ้างได้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้าเราช่วยกันประคองให้ระบอบประชาธิปไตยนี้ได้เป็นไปตามระเบียบเรียบร้อยอย่างที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว ระบอบเผด็จการย่อมมีขึ้นไม่ได้ ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่ได้ร่วมกับเพื่อนคณะราษฎรขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าได้ประทับประคองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้ตลอดมา แม้ในการต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งในการต่อต้านนั้นอาจมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งรัฐบาลชั่วคราว แต่ข้าพเจ้าก็เลือกเอาทางที่จะตั้งรัฐบาล ตามระบอบประชาธิปไตยที่ใช้อยู่ ข้าพเจ้าไม่มีเหตุผลอันใดที่จะกลายมาเป็นศัตรูของระบอบประชาธิปไตย"

ใน ท่านองเดียวกัน ความขัดแย้งระหว่างพวกนิยมเจ้ากับคณะราษฎรก็ย่อมมีอยู่และมีอยู่สูงด้วย เพราะคณะราษฎรเป็นผู้เลิกล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งเป็นระบอบอันเป็นที่พึ่งที่อาศัยที่ทำมาหากินของพวกนิยมเจ้า ซึ่งย่อมจะนำความโกรธแค้นมาสู่พวกนิยมเจ้าเป็นธรรมดา แต่การเกิดขึ้นของขบวนการเสรีไทยนอกประเทศ ทั้งในอังกฤษและอเมริกา ก็หาได้เกิดเพราะความขัดแย้ง หรือการต่อสู้ทางการเมืองภายในประเทศระหว่างพวกนิยมเจ้ากับคณะราษฎร ดังที่สตรักคีย์ นำนากล่าวอ้างอย่างไรสัจจะนั้นไม่ และที่แยกว่านั้นสตรักคีย์ ยังพูดเอาเองอย่างจิตนิยมที่เห็นว่าหัวหน้าขบวนการเสรีไทยนอกประเทศ ทั้งในอังกฤษและอเมริกาเป็นสมาชิกในพระราชวงศ์ จึงเหมาเอาว่าสมาชิกแห่งขบวนการเสรีไทยนอกประเทศทั้งหมดเป็นพวกนิยมเจ้า อันเป็นการ

พูดการเขียนที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ ก็ไม่รู้ว่าผ่านมาถึงปริญญาโทได้อย่างไร หรือว่าเป็นปริญญาประเภทนกแก้วนกขุนทองที่มีอยู่เต็มบ้านเต็มเมือง

แน่นอน, ถึงแม้ว่าเราจะไม่รู้ว่าสมาชิกแห่งขบวนการเสรีไทยนอกประเทศทั้งหมด มีใครบ้างที่นิยมเจ้าและมีใครบ้างที่ไม่นิยมเจ้า แต่ที่เรารู้แน่ๆ ก็คือท่านเหล่านั้นล้วนแต่เป็นผู้รักชาติ เป็นผู้กล้าหาญ และเสียสละ

การก่อตัวของพวกเขา เป็นขบวนการเสรีไทย หรือ Free Thai Movement ดังที่ฝรั่งเรียกก็เพราะความรักชาติ เช่นเดียวกับคนไทยภายในประเทศที่รวมตัวกันเป็นคณะต่อต้านญี่ปุ่น ที่ต่อมาฝรั่งเรียกว่า Free Thai Movement หรือขบวนการเสรีไทย เช่นเดียวกัน หลังจากที่ดีดต่อกับคนไทยผู้รักชาติภายนอกประเทศ และรวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้แล้ว

พล โทม.ล.ขาบ กุญชร อดีตอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ และอดีตทูตทหารบกประจำกรุงวอชิงตัน สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งขณะนั้นท่านมียศเป็นพันโท และเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงที่สำคัญในการจัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นในสหรัฐฯ ว่ากันว่าถ้าหาก ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ไม่มีฐานะเป็นเอกอัครราชทูตแล้ว ตำแหน่งหัวหน้าขบวนการเสรีไทยในสหรัฐฯ ก็คงจะตกแก่ ม.ล.ขาบฯ ในหนังสือที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพผู้ที่เสียชีวิตในเกาหลีและเพื่อประเทศชาติ เมื่อ 24 มีนาคม 2498 ม.ล.ขาบฯ ได้เขียนถึงการก่อกำเนิดของเสรีไทยในสหรัฐฯ ไว้ในหน้า 221 มีความว่าดังนี้

"ในต้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2484 เมื่อทางสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน ได้รับข่าวทางวิทยุกระจายเสียงว่ากองทัพบกได้บุกกรุกเข้ายึดครองประเทศไทยไว้หมดแล้ว ความหวังของคนไทยในสหรัฐอเมริกา ที่รับราชการก็ดี หรือที่กำลังศึกษาอยู่ก็ดี ที่จะกลับมารับใช้ประเทศโดยตรงเป็นอันว่าหมดไป ข้าราชการสถานทูตขณะนั้นจึงได้ประกาศตัวเป็นอิสระจากรัฐบาล (ซึ่งทำให้เอกอัครราชทูต ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จำใจต้องปฏิบัติตาม.... สฤษดิ์) โดยเข้าใจว่าขณะนั้นรัฐบาลไทยมิได้เป็นตัวของตัวเองแล้ว ถูกกดขี่บังคับให้ดำเนินการปกครองประเทศชาติโดยอำนาจของศัตรูภายนอก

"เมื่อได้ประกาศตัวเช่นนี้แล้ว จึงได้ทำหนังสือเวียนชักชวนนักศึกษาซึ่งเป็นคนไทยศึกษาอยู่ในสหรัฐอเมริกาในเวลานั้น ให้ร่วมจิตร่วมใจกันกระทำหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เท่าที่สามารถจะทำได้ ในที่สุดเมื่อปรึกษากับเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศและการทหารของอเมริกาแล้ว เห็นว่าไม่มีวิธีใดที่จะดีกว่าการปฏิบัติหน้าที่ในทางสืบสวนราชการลับให้แก่พันธมิตร เพื่อที่จะปล่อยให้ประเทศไทยให้เป็นอิสระเสรีตามเดิม

"เมื่อคนไทยได้ทราบความคิดเห็น และดำเนินการชักชวนดังนี้แล้ว จึงได้พร้อมใจกันอาสาสมัครเพื่อจะไปปฏิบัติงานโดยหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น..."

และ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เสรีไทยจากอังกฤษได้เขียนไว้ใน "ทหารชั่วคราว" ถึงวัตถุประสงค์ของเสรีไทยว่า "เสรีไทยของเราไม่ต้องการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวข้องกับกิจการภายในประเทศไทยและไม่ต้องการจะเป็นเครื่องมือในการเมืองของพรรคใด ผู้ใดเป็นเสรี

ไทยในประเทศหรือต่างประเทศก็เพื่อรับใช้ประเทศชาติเท่านั้น คณะ
ของเราร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่เดียวกันไปได้ทั้งนั้น และเมื่อ
สงครามเลิกรบแล้ว ขบวนการเสรีไทยจะสลายตัวกันไปในพื้นที่"

นี่ คือข้อเท็จจริงในการเกิดขึ้นของขบวนการเสรีไทยใน
สหรัฐอเมริกาและอังกฤษจากปากคำของท่านผู้ที่มีบทบาท
อย่างสำคัญในขบวนการนั้น อันเป็นการยืนยันให้เห็นอย่างเด่น
ชัดว่า **ขบวนการนั้นเกิดขึ้นด้วยความรักชาติ เกิดขึ้นเพราะญี่ปุ่นรุกรานไทย เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น** ไม่ใช่เกิดขึ้นเพราะความขัดแย้ง
ทางการเมืองภายใน ดังที่วิทยานิพนธ์ไว้เพียงสาของสรีรศักดิ์ฯ ว่า
ไว้

ส่วน ผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 โดยเฉพาะผู้แทน
ราษฎรทางภาคอีสานที่สรีรศักดิ์ฯ ลดคุณค่า
ของพวกเขาที่**เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยด้วยความรักชาติ** มาเป็น
ว่า**เพราะความขัดแย้งกับรัฐบาล**จึงได้เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยกับ
ท่านปรีดีฯ นั้น ก็เป็นเรื่องเหลวไหลสิ้นดี ไม่รู้ว่าเขียนออกมาได้อย่างไร
และโดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน ก็ไม่รู้ว่าท่านไปกล่าว
ปริญญาเอกทางประวัติศาสตร์มาได้อย่างไร ตลอดจนถึงคณะอา-
จารย์ที่อนุมัติวิทยานิพนธ์ก็ไม่รู้ว่าท่านจะได้อ่านกันหรือเปล่า หรือ
ว่าอนุมัติเพราะความแปลกแหวกแนวก็ 모르 แต่สำหรับคนที่ชื่อนาย
เขียน ชีรวิทย์ ที่จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ออกเผยแพร่ในนามของ
สถาบันเอเชียศึกษานั้น ไม่แปลกประหลาดอะไรที่ได้จัดพิมพ์วิทยา-
นิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นมา ก็ไม่แปลกเหมือนกับที่สารานุกรมของปักกิ่งยก

ย่อง พ.ก.ท. ว่าเป็นผู้นำมวลชนชาวไทยลุกขึ้นต่อสู้กับญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยไม่เอ่ยถึงขบวนการเสรีไทยแม้แต่คำเดียว นั้นแหละ

แน่นอน, จากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในช่วงนั้นจะเห็นได้ว่าผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ที่ถูกขึ้นอภิปรายในสภา ด้วยความสำนึกในการรับใช้ผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้แทนราษฎรจากภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคกลาง หรือว่าภาคใต้ แต่โดยที่ภาคอีสานเป็นดินแดนที่กว้างขวางกว่าภาคอื่น ๆ มีราษฎรมากกว่าภาคอื่น ๆ มีผู้แทนราษฎรมากกว่าภาคอื่น ๆ และการทำมาหากินของราษฎรอดัดคิดเคืองมากกว่าภาคอื่น ๆ ผู้แทนราษฎรจากภาคอีสานจึงได้สัมผัสกับความทุกข์ของพี่น้องราษฎรมากกว่าผู้แทนราษฎรจากภาคอื่น ๆ ที่มีความอุดมสมบูรณ์กว่า ดังนั้นจึงทำให้ผู้แทนราษฎรจากภาคอีสานรับรู้ปัญหา และมีปัญหาที่จะบอกให้รัฐบาลได้รับรู้ เพื่อแก้ไขมากกว่าผู้แทนราษฎรจากภาคอื่น ๆ

จึงทำให้มองเห็นว่าและทำให้สตรกึกคิดฯ เข้าใจว่าผู้แทนราษฎรภาคอีสานมีความขัดแย้งกับรัฐบาล ซึ่งความจริงมันเป็นเรื่องปกติธรรมดาของระบบรัฐสภา และภายใต้ระบบรัฐสภาที่ไม่มีพรรคการเมือง ก็ต้องถือพวกถือถิ่น ถือภาคและก็กว้างออกไปจนถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นส่วนรวม ขบวนการเสรีไทยจึงได้เกิดขึ้นด้วยการฉะนี้

แน่นอน, ส.ส.จากภาคอีสานเคยมีบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ที่ถึงกับทำให้รัฐบาลต้องลาออกไปหรือยุบสภามาแล้ว อย่างเช่นกระทู๋ของนายเลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี เรื่องการขายที่ดินของพระคลังข้างที่ในสมัยรัฐบาล

ของ พ.อ.พระยาพหลฯ ซึ่งพระยาพหลฯ เองไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในเรื่องนี้ แต่ก็ต้องรับผิดชอบในผลร้ายที่เกิดขึ้น อันเป็นผลให้พระยาพหลฯ ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา เมื่อมีการเคลื่อนไหวเพื่อยื่นญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป

หรือญัตติขอแก้ไขข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร ของนายถวิล อุดล ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อปี พ.ศ.2481 เกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ ว่าการที่รัฐบาลจะเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีต่อสภานั้น ให้รัฐบาลเสนอรายละเอียดทั้งรายรับรายจ่าย ตามงบประมาณนั้นโดยชัดแจ้ง เพื่อให้สมาชิกสภา ซึ่งเป็นผู้พิจารณาอนุมัติงบประมาณได้ทราบก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติไปตามยอดงบประมาณที่รัฐบาลเสนอมา ซึ่งสมาชิกสภาส่วนข้างมากเห็นชอบด้วยกับญัตตินี้ด้วยคะแนน 45 ต่อ 31 อันเป็นผลให้รัฐบาลต้องลาออก แต่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไม่ยอมรับใบลา โดยอ้างเหตุผลสภาพการณ์ของโลกที่ปั่นป่วนกับขัน และการเตรียมการรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะเสด็จนิวัติพระนคร จึงขอให้รัฐบาลบริหารราชการต่อไป พร้อมกับโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาการยุบสภาแทน

เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลพระยาพหลฯ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างผู้แทนราษฎรภาคอีสานกับรัฐบาลนั้นไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล หรือตัวนายกรัฐมนตรี ความขัดแย้งทางการเมืองจึงมีต่อมาในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของระบบรัฐสภาดังกล่าวแล้ว

จึงเป็นเรื่องเหลวไหลอย่างที่สุดที่ใครจะมากล่าวว่า เพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ผู้แทนราษฎรภาคอีสานจึงสนับ

สนุนและเข้าร่วมกับท่านปรีดีฯ จัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นมา

ก่อน ที่จะจบประเด็นนี้ ขอคัดข้อเขียนของพลเอก เนตร เชมะโยธิน ที่พูดถึงงานเสรีไทยไว้ในหนังสือ "งานใต้ดิน" ในบทที่ 42 มายืนยันความคิดเหลวไหลของสรีกัคดีฯ ดังนี้

"อย่างไรก็ดี คนไทยนั้นมีลักษณะที่ติดอยู่ประการหนึ่ง กล่าวคือแม้ว่าในทางส่วนตัวจะมีความเกลียดชังหรือทะเลาะวิวาทกันอย่างไร แต่พอถึงคราวที่ชาติจะอัปจนหรือเข้าที่กับชนก็ยังสามารถรวมกันได้ ขอให้ดูในเรื่อง "งานเสรีไทย" คราวนี้เป็นตัวอย่าง ถ้าเราพิจารณาตัวบุคคลสำคัญที่ร่วมงานเสรีไทยครั้งนั้น เราจะเห็นว่ามีทั้งบรรดาเจ้านายในราชวงศ์ และผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ 24 มิถุนายนซึ่งในทางการเมืองก็ไม่สู้จะปรองดองกันนัก มีทั้งทหารและพลเรือน ตลอดจนประชาชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งไม่เคยรู้จักมักคุ้นกันเลยก็มี แต่เมื่อทุกคนเห็นว่า ประเทศชาติอยู่ในฐานะที่จะไปไม่รอดแน่แล้ว บุคคลเหล่านั้นก็หันมาร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ไม่ถือเขาถือเรา ไม่ถือว่าฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้า ฝ่ายหนึ่งเป็นไพร่ ไม่ถือพรรคถือพวก ในที่สุดบ้านเมืองเราก็รอดปากเหยี่ยวปากกามาได้ ดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้..."

และในคำปราศรัยของท่านปรีดีฯ หัวหน้าใหญ่แห่งขบวนการเสรีไทยที่ได้กล่าวต่อผู้แทนของพลพรรคแห่งขบวนการนั้น เมื่อ 25 กันยายน 2488 มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะแสดงเปิดเผยในนามของสหายทั้งหลายถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ ซึ่งเราทั้งหลายได้ถือเป็น

คติในการรับใช้ชาติครั้งนี้ว่า เรามุ่งจะทำหน้าที่ในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคนไทย ซึ่งจะต้องสนองคุณชาติ เราทั้งหลายไม่ได้มุ่งหวังทองเอาตำแหน่งในราชการมาเป็นรางวัลตอบแทน **การกระทำทั้งหลายไม่ใช่ทำเพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือหมู่คณะใด แต่ได้กระทำไปเพื่อประโยชน์ของคนไทยทั้งมวล** การกระทำคราวนี้มีได้ก่อตั้งเป็นคณะหรือพรรคการเมือง แต่เป็นการร่วมงานกันประกอบกิจ **เพื่อให้ประเทศไทยได้กลับคืนสู่สถานะก่อนวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 "**

ดังกล่าวนี้นี้ เป็นการชี้ให้เห็นว่าการเกิดขึ้นของขบวนการเสรีไทย เพราะด้วยความรักชาติ เพราะญี่ปุ่นบุกประเทศไทย อันเป็นปัญหาความขัดแย้งสากล ไม่ใช่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาในประเด็นนี้ยังไม่จบเพราะสรีกัตติฯ เขียนนวนวณไว้ในที่หลายแห่ง จะต้องตามเช็ดตามถูกันอีกต่อไป

ข้อ 2. ขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการที่ไม่ใหญ่โตอะไร

สรีกัตติฯ ได้เขียนไว้ในหน้า 9 ว่า "การศึกษาขบวนการเสรีไทยที่ผ่านมา นั้น ดูเหมือนจุดเริ่มต้นเชื่อว่าขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่ใหญ่โต มีการจัดตั้งองค์การที่ดีและมีพลพรรคหรือประชาชนคนไทยเข้าร่วมขบวนการเป็นจำนวนมาก "

สรีกัตติฯ ได้อ้างตัวเลขจำนวนพลพรรคเสรีไทยจากงานเขียนของใครต่อใคร เช่นของแถมสุข นุ่มนนท์ ว่ามีประมาณ 50,000-90,000 คน งานเขียนของ Jr. V. James Martin ว่ามีประมาณ 50,000-90,000 คน งานเขียนของ John B. Haseman ว่ามีประมาณ 50,000-90,000 คน

กรันแล้ว, สรศักดิ์ ก็ได้ชี้ว่าตัวเลขของแถมสุข นุ่มนนท์ (2522) และตัวเลขของ Haseman (1978) ล้วนแต่เอามาจากงานเขียนของ Martin (1963) ซึ่งเป็นตัวเลขที่**เชื่อถือไม่ได้ เพราะถูกเสนอขึ้นมาลอย ๆ ไม่ได้อ้างอิงหลักฐานแหล่งใด**

สรศักดิ์ ได้พยายามพิสูจน์ต่อไปเพื่อให้เห็นว่าขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการที่ไม่ใหญ่โตอะไร โดยการอ้างอิงข้อเขียนของไกรต่อไกรอีกหลายคน รวมทั้งอ้างว่าสัมภาษณ์มาจากไกรต่อไกรอีกหลายคน ที่เคยปฏิบัติงานอยู่ในขบวนการเสรีไทย แล้วสรุปว่า

"จากการตรวจสอบจำนวนพลพรรค ของขบวนการเสรีไทย ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ แม้จะเป็นการตรวจสอบที่ค่อนข้างหายาบ แต่อย่างน้อยก็ได้ช่วยชี้ให้เห็นว่าขบวนการเสรีไทย**มิใช่ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่ใหญ่โต** ดังที่มีการอธิบายกันตลอดมา จำนวนพลพรรคเสรีไทยที่ส่วนกลางหรือกองบัญชาการของขบวนการเสรีไทย ได้จัดให้มีการสวนสนามภายหลังสงครามโลกยุติลงในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2488 ได้มีพลพรรคเข้าร่วมเดินสวนสนามทั้งสิ้นประมาณ 8,000 คน" (อ้างอิงข้อเขียนของทวีบุญเกตุ) **ตัวเลขนี้อันที่จริงน่าจะเป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกับจำนวนพลพรรคของขบวนการเสรีไทยที่มีอยู่ในขณะนั้นมากที่สุด** เพราะในความเป็นจริงผู้ที่เข้าร่วมขบวนการเสรีไทย ส่วนใหญ่เป็นพวกที่ถูกจัดตั้งจากระบบราชการ และข้อสำคัญคือการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นของขบวนการเสรีไทยนั้น **มิได้ถูกผลักดันจากความเกลียดชังหรือความโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่น** สิ่งนี้ทำให้การเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย**ไม่มีฐานประชาชนอย่างกว้างขวาง**"

ข้อ

ที่จะต้องวินิจฉัยจากข้อเขียนของสรศักดิ์ ข้างบนนี้ ว่าเท็จจริงประการใด เชื่อถือได้แค่ไหนเพียงใด มีอยู่ 3 ประเด็นดังนี้

1. การตรวจสอบของสรศักดิ์ จากข้อเขียนและจากสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากมานั้น สรศักดิ์ ได้กระทำไปอย่างซื่อตรงต่อตัวเอง ต่อข้อเขียน และตอบทสัมภาษณ์ที่นำมาอ้างอิงอย่างที่นักวิชาการที่ดีจะพึงกระทำ หรือว่าได้กระทำไปอย่างชนิดฉ้อฉล หรืออคติในข้อใดในกระดูกลักษณะที่นักวิชาการเลว ๆ ชอบประพฤติ ข้อนี้จะต้องพิสูจน์กัน

2. จำนวนพลพรรคของขบวนการเสรีไทย ที่มาเดินขบวนสวนสนามในกรุงเทพฯ เมื่อ 25 กันยายน 2488 จำนวนประมาณ 8,000 คน ซึ่งสรศักดิ์ ลงความเห็น ว่า "ตัวเลขนี้อันที่จริงน่าจะเป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกับจำนวนพลพรรคของขบวนการเสรีไทย (ทั้งหมด) ที่มีอยู่ในขณะนั้นมากที่สุด" เป็นความเห็นที่เชื่อถือได้แค่ไหนเพียงใด

3. ที่สรศักดิ์ เขียนไว้ว่า "การเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นของขบวนการเสรีไทยนั้น มิได้ถูกผลักดันจากความเกลียดชัง และหรือความโหดร้ายของกองทหารญี่ปุ่น สิ่งนี้ทำให้การเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทย ไม่มีฐานประชาชนอย่างกว้างขวาง" เป็นความจริงดังที่สรศักดิ์ ว่าไว้หรือไม่

1. เรื่องการตรวจสอบของสรศักดิ์ เห็นได้ชัด ๆ ว่าเป็นการตรวจสอบหรืออ้างอิงอย่างชนิดฉ้อฉล อย่างชนิดที่ดูถูกคณะอาจารย์ผู้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เป็นการสบประมาทประชาชนคน

อ่านและเป็นการจงใจดูถูกตัวเองอย่างชัดแจ้ง คนเราลงดูถูกและไม่
 ชื่อตรงต่อตนเองแล้ว จะให้เชื่อได้ว่าไม่ดูถูกและชื่อตรงต่อประชา-
 ชนได้อย่างไร

ในที่นี้ผมไม่มีเวลามากนักและไม่มีหน้ากระดาษมากนัก ที่จะ
 จับอาชญากรทางปัญญามาประจานให้เป็นทีประจักษ์ในทุก ๆ ข้อ
 เขียนหรือบทสัมภาษณ์ที่อ้างอิง แต่จะขอจับมาให้เห็นพอเป็นตัวอย่าง
 ดังต่อไปนี้

สรศักดิ์ฯ ได้เขียนไว้ในหน้า 11 อ้างข้อเขียนของ ร.ค.อ.
 เฉียบ อัมพุนันท์ เรื่อง "มหาวิทยาลัยของข้าพเจ้า" หน้า 243-248
 แล้วสรุปเอาเองตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ (คือพิสูจน์ว่าขบวนการเสรี
 ไทยไม่ใหญ่โตอะไร) ว่า "ที่จังหวัดชุมพรไม่มีการจัดตั้งค่ายฝึกพล
 พรรค เพราะตำรวจไม่สามารถเข้าถึงประชาชน"

ใช่, ใน "บทที่ 3 ในอุ้งเล็บของกองพลทหารเสือ" ของหนังสือ
 "มหาวิทยาลัยของข้าพเจ้า" ของ ร.ค.อ.เฉียบ อัมพุนันท์ ได้เขียน
 ไว้ในหน้า 243 ว่า "สิ่งที่หนักใจอย่างยิ่งก็คือตำรวจของข้าพเจ้าไม่
 สามารถเข้าไปเชื่อมเป็นเนื้อเดียวกับราษฎรได้ เพราะไปเที่ยวข่ม
 เหยงเขาเป็นอาชญา แม้แต่จะเดินสวนกันตามถนนหลวง ราษฎรจะต้อง
 หลบไปยังอีกซีกด้านหนึ่งของถนน" และในหน้า 245 ได้บรรยาย
 ต่อไปว่า "ด้วยประการฉะนี้จึงขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณาว่าความ
 หนักใจของข้าพเจ้านั้นจะมีอยู่ประการใด นี่หรือข้าพเจ้าจะสามารถ
 จัดตั้ง **"กองทัพประชาชน"** ขึ้นซึ่งนำด้วย **ตำรวจ** คู่มือจะไม่มีทาง
 เอาเสียเลย"

จากข้อเขียนบรรยายถึงความยากลำบาก ในการจัดตั้งกอง
 ทပ်ประชาชน ในบทที่ 3 ดังกล่าวนี ที่สรศักดิ์ฯ อ้างเอามาหลอกลวง

คณะอาจารย์ผู้อนุมัติวิทยานิพนธ์ และหลอกหลวงผู้อ่านในเวลาต่อมาว่าในเขตจังหวัดชุมพรไม่มีการจัดตั้งพลพรรคเสรีไทย

ทำไมผมจึงกล้าประมาณว่าเสรีก๊กี้ หลอกหลวง ก็เพราะว่าในหนังสือเล่มเดียวกันกับที่เสรีก๊กี้ อ้างนั้นแหละ ในหน้าถัดมาอีก 70 กว่าหน้า ในบทที่ 4 ว่าด้วย "กองทัพประชาชน" ร.ค.อ.เฉียบ อัมพุนันท์ได้เขียนบรรยายถึงเรื่องราวและการจัดตั้งกองทัพประชาชนหรือพลพรรคเสรีไทย ที่ผมจำเป็นจะต้องขอคัดเอารายละเอียดมายืนยันให้ท่านเห็นวิธีการทำสิ่งที่เขาเรียกกันว่า "วิทยานิพนธ์" ดังต่อไปนี้

"บทที่ 4 กองทัพประชาชน, ปัญหาการจัดตั้ง "กองทัพประชาชน" แห่งจังหวัดชุมพรขึ้นนี้ เป็นอันว่า "คำราว" ไม่สามารถที่จะนำประชาชนได้อย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะได้พยายามสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นท่ามกลางราษฎรก็ตาม แต่เวลาที่ติดรอบบึงกับอยู่นั้นช่างสิ้นเสียเหลือเกิน เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้าก็ต้องเปลี่ยนให้ฝ่าย "บ้านเมือง" เป็นผู้นำ ต้องการให้ "นายอำเภอ" แต่ละอำเภอเป็นผู้นำในอำเภอของตน เพราะอำเภอเป็นฝ่ายสร้างพระคุณ ย่อมจะสามารถเชื่อมกับราษฎรได้ดีกว่า ตรงกันข้ามกับคำราวซึ่งคอยสร้างแต่พระเดชจึงเป็นที่รังเกียจของราษฎรทั่วไป ส่วนกำลังคำราวนั้นก็ถือว่าเป็นส่วนประกอบเท่านั้น

ฉะนั้นในตอนเย็นวันหนึ่ง เมื่อข้าพเจ้านั่งอยู่ตรงหน้าหลวง-อุดรดิศดาภิบาล ข้าหลวงประจำจังหวัดชุมพรในห้องรับแขกสองต่อสอง ข้าพเจ้าก็ได้เสนอความคิดเห็นว่า

"ผมคิดว่า ถ้าจะเอนักโทษไปตั้งค่ายตามบ้านนอกสร้างเป็นนิคมขึ้น แล้วก็ให้มีการฝึกอาวุธขึ้นในค่ายนั้นจะเข้าทีไหมครับ"

ท่านข้าหลวงหัวเราะหึ ๆ แล้วตอบว่า

"ดินนั้นมันดีคอก แต่ผมเกรงว่านักโทษมันจะหลบหนีไปก่อความวุ่นวายให้ชาวบ้านละก็อาจจะยิ่งแย่ลงไปอีก"

"ถ้าจั้น เราเอาอาวุธไปฝึกนักโทษในคุก เมื่อถึงเวลาก็ปลดปล่อยออกมาให้มาต่อสู้กับไอ้ยูนจะเป็นอย่างไรครับ"

"เช่นนั้นได้" ท่านตอบสั้น ๆ และหันมาถามอีกว่า

"คุณจะให้นักโทษใช้อาวุธอะไรล่ะ"

"ผมตั้งใจว่าจะจ่ายปืนพระราม 8 จำนวน 200 กระบอก ที่เหลืออยู่ในห้องอาวุธของตำรวจ โดยเราจัดนักโทษออกเป็น 40 หน่วย ๆ ละ 10 คน แล้วก็ให้มีผู้คุมสัก 1 หรือ 2 คนเป็นหัวหน้า ในหน่วยหนึ่ง ๆ ก็ให้มีอาวุธปืน 5 กระบอก นอกนั้นใช้ปืนลูกซอง ปืนแก๊ป หรือคาบศิลา หรืออาวุธอะไรก็ได้ตามที่หาได้ในภูมิประเทศ กำหนดให้มีหน้าที่รื้อสะพานและรางรถไฟ ผมได้ตรวจแผนที่แล้วปรากฏว่า ทางรถไฟในเขตชุมพรนี้ยาวประมาณ 200 กิโลเมตร ฉะนั้นหน่วยหนึ่งจะมีเขตรับผิดชอบเพียง 5 กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งนักโทษของเราสามารถรื้อรางรถไฟได้ตลอดทั้งสายทีเดียว เมื่อเสร็จสงครามแล้ว เราก็ควรเสนอกฎหมายต่อสภาฯ ให้อภัยแก่นักโทษทั้งหมด เพราะได้มีความชอบต่อแผ่นดิน"

"ดี ๆ ...ผมเห็นชอบด้วย"

ท่านข้าหลวงแสดงความเห็นอย่างไม่ลังเล และเอ่ยขึ้นมาอีกว่า

"ทำงาน ผมจะได้โทรศัพท์เรียกพัศดีมาสั่งการเสียเลยทีเดียวนะดีไหม"

ข้าพเจ้าชะงักไปชั่วครู่ แล้วก็ตั้งคำถามเพื่อให้ท่านข้าหลวง

ได้พิจารณาอีกว่า

"เรื่องแจ้งให้พัศดีทราบนั้น หลักการนี้ผมเห็นชอบด้วย แต่ไม่ทราบเกี่ยวกับตัวบุคคลว่าท่านพัศดีจะเป็นคนอย่างไร เพราะผมไม่คุ้นเคยมาก่อน"

"สำหรับเรื่องนั้นไม่เป็นไร พักดีคนนี้เคยเป็นนายทหารเรือเก่าเข้าใจในเรื่องเช่นนี้ดี และการทำงานต่อสู้ญี่ปุ่นเพื่อเอกราชของชาตินั้น ผมเชื่อว่านายทหารเรือกองหนุนเช่นนี้จะต้องเจ็บใจอย่างไม่มีปัญหา เพราะมีความรักชาติบ้านเมืองด้วยกันทั้งนั้น"

เมื่อท่านข้าหลวงกล่าวรับรองผู้ใดบังคับบัญชาของท่าน เช่นนั้นแล้ว ก็ไม่เป็นปัญหาที่ควรจะกังขาอีกต่อไป ดังนั้นภายหลังเมื่อท่านข้าหลวงได้โทรศัพท์เรียกไม่ถึง 10 นาที ท่านขุนอินทร์ฯ พักดีเรือนจำก็โผล่หน้าเข้ามาอย่างกระปรีกระเปร่า การสนทนาไม่ได้มีการอ้อมค้อมเลยสักนิดเดียว เริ่มต้นด้วยท่านข้าหลวงเป็นคนเอ่ยขึ้นว่า

"เราจะรบญี่ปุ่น ท่านขุนจะร่วมมือด้วยไหม"

"ท่านขุนอินทร์ฯ ไม่ได้แสดงอาการลังเลอะไรให้ผิดสังเกต หรือว่าจะต้องมีการตรึกตรองอะไรให้ยาวความ กลับให้คำตอบโดยฉับพลันว่า

"เอาสิครับ ใต้เท้าจะให้ผมทำอะไร ยังไงละครับ ผมจะพร้อมอยู่เรื่อย"

ข้าพเจ้าและข้าหลวงยิ้มละไม ขาดคำตอบนั้น ท่านข้าหลวงฯ ก็ขี้นมอย่งข้าพเจ้าและกล่าวขึ้นว่า

"อ้าว, งั้นก็ร่วมมือกับรองผู้กำกับการ"

ท่านพัศดีหันมามีกับข้าพเจ้าแล้วถามว่า

"รองผู้กำกับจะให้ผมทำอะไรล่ะครับ"

"ผมต้องการให้ท่านพัสดี "น่านักโทษทำขั้วไบดาจ" ทำลายทางรถไฟและสะพานภายในเขตชุมพรนี้ ไม่ให้ญี่ปุ่นใช้ทางรถไฟนี้ได้อย่างเด็ดขาด"

"ผมรับรอง...แล้วก็อาวุธล่ะครับ เราควรจะมีอาวุธบ้าง"

นายทหารเรือแห่งราชนาวิ ทักทายขึ้นด้วยความชัดเจนของท่าน ทำให้ข้าพเจ้ายิ้มออกมาด้วยความหมายตรงกัน จึงได้ตอบว่า

"ขอให้ท่านพัสดีส่งนักโทษที่ไว้ใจได้ ไปขนอาวุธปืนพระราม 6 จำนวน 200 กระบอกมาได้ทันที พร้อมกับกระสุนประจำกระบอกละ 120 นัดจากสถานีตำรวจ ผมได้เตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว"

"แล้วจะให้ผมเอาไปเก็บไว้ที่ไหนล่ะครับ"

"ก็เก็บไว้ในกุ๊กซิครับ ถึงคราวก็จะได้นำมันออกมาใช้ได้ง่าย ๆ"

ข้าพเจ้านิ่งไปชั่วครู่หนึ่งก็กล่าวขึ้นอีกว่า

"ขอให้ท่านพัสดีฝึกนักโทษให้สามารถยิงปืนเป็นหัดเล็ง แล้วก็ให้หัดทำนังยิง นอนยิง ยืนยิง ตลอดจนการรักษาอาวุธด้วย ผมคิดว่าท่านพัสดีคงเข้าใจคืออยู่แล้ว แล้วก็ให้แบ่งนักโทษออกเป็น 40 หน่วย แต่ละหน่วยมีกำลัง 10 คน ให้มีผู้คุมเพิ่มขึ้นอีก 1 หรือ 2 คน อาวุธนั้นเราแจกให้หน่วยละ 5 กระบอก นอกนั้นให้พยายามหาอาวุธเอาในภูมิภาคที่สุดแล้วแต่จะใช้อะไร ทางรถไฟในเขตชุมพรนี้ ยาวประมาณ 200 กิโลเมตร เราก็แบ่งเขตให้หน่วยละ 5 กิโลเมตร ถึงเวลาเราก็เผาสะพานและรื้อทางรถไฟ ไม่ให้อ้ายยุ่นมันใช้ทางรถไฟโดยเด็ดขาด"

ท่านพัสดีนั่งฟังข้าพเจ้าพูดอย่างอารมณ์เย็น ในที่สุดนายเรือ

โทแห่งราชนาวิกีกล่าวรับรองขึ้นว่า

"ผมรับรองว่าเราจะสามารถทำได้ แต่จะต้องฝึกนักโทษให้ใช้อาวุธให้เป็นเสียก่อน"

ท่านข้าหลวงหันไปแนะให้ความเห็นขึ้นว่า

"ฝึกมันในคุกเลยทีเดียว ให้ช่างไม้มันทำปืนไม้เข้าหัดแฉกแบบทหาร หัดนั่งยิง นอนยิง และทำอาวุธต่าง ๆ ตามแบบทหาร ท่านพัศดีก็เป็นอยู่แล้ว อำนวยการเลยทีเดียว ส่วนการเลี้ยงปืนให้ใช้ปืนจริงสัก 2-3 กระบอกเห็นจะพอ ถึงเวลาเราก็จะจ่ายอาวุธไปตามหน่วย แล้วก็แยกย้ายกันออกจากคุกไปปฏิบัติงานได้เลย"

ท่านพัศดียิ้มย่อง รู้สึกกระฉับกระเฉงอย่างนึกสนุกขึ้นมาทันที เพราะเรื่องท่านองนี้ท่านก็ถนัดเป็นทุนอยู่แล้ว และได้หันมาถามข้าพเจ้าขึ้นว่า

"จะลงมือเมื่อไหร่ล่ะครับ"

จะต้องรอคำสั่งทางกรุงเทพฯ ก่อน เราจะได้ปฏิบัติงานพร้อมกันทั่วประเทศ และสัมพันธมิตรก็จะได้ช่วยเหลือเราด้วย ถ้าจนเวลาผมจะได้บอกให้ทราบล่วงหน้า"

เสียงร้อง "อ้อ" เบา ๆ อย่างสບอารมณ์

"ขอให้ท่านพัศดี ส่งคนไปขนอาวุธจากสถานีตำรวจชั่วคราวได้"

ข้าพเจ้าย้ำอีกครั้งหนึ่ง ท่านพัศดีหันไปเขียนชื่ออาวุธหรือด้วยอารมณ์เย็นแล้วกล่าวว่า

"ถ้าผมไปขนมาเรื่องก็จะเอิกเกริก เอาอย่างนี้ดีกว่า ผมจะส่งนักโทษต่อหีบไม้ให้บรรจุหีบละ 20 กระบอก รวมสัก 10 หีบ แล้วผมจะส่งหีบนี้ไปให้ท่านรองฯ เมื่อบรรจulongหีบนี้แล้ว ผมจะให้

นักโทษเอาถ้อยเลื่อนมารับเอาไป เจ้านักโทษนั้นก็ไม่ว่ากันว่าภายใน หีบนั้นเป็นอะไร"

เสียงท่านข้าหลวงร้องสอจดจังหวะขึ้นมาว่า

"ดี ๆ...งั้นรีบไปต่อหีบเข้า"

ท่านขุนอินทร์ฯ ถูกขึ้นรีบจากไปทันที เป็นการแน่นอนเหลือ เกินว่าจะต้องรีบไปสั่งการให้นักโทษต่อหีบ และจะต้องแล้วเสร็จ โดยไม่ชักช้าอย่างแน่นอน เมื่อท่านพัศดีถอยออกไปจากห้องรับแขก แล้วข้าพเจ้าก็เสนอความเห็นขึ้นว่า

"ผมคิดว่าเราจะต้องเริ่มฝึกการใช้อาวุธสมัยใหม่ ให้กับข้าราชการ ที่เราเชื่อถือว่าจะสามารถรักษาความลับไว้ได้เสียรุ่นหนึ่ง ก่อน ภายหลังก็จะได้กระจายออกไปเป็นครูฝึกให้แก่ข้าราชการ ประจำอำเภอทุกอำเภอ เขาจะได้ทำการฝึกราษฎรซึ่งอยู่ในสังกัด ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อไป เมื่อผมได้รับอาวุธจากสัมพันธมิตร แล้ว ก็จะได้แจกจ่ายอาวุธนั้นให้ไปตามอำเภอต่าง ๆ ต่อไป"

"ผมเห็นชอบด้วย" ท่านข้าหลวงตอบอย่างรวดเร็วและเสริมขึ้น อีกว่า

"ถ้างั้นคืนนี้เริ่มอบรมเสียเลยจะเป็นอย่างไร"

"ครับ, ส่วนจะเป็นใครบ้างนั้นขอให้ท่านข้าหลวงได้พิจารณา ดูก็แล้วกัน เพราะผมมาใหม่ยังไม่ค่อยรู้จักอัธยาศัยว่าใครเป็นอย่างไร"

เสียงตอบว่า "ได้"

จะนับนับแต่วาระนั้นเป็นต้นมา ข้าพเจ้าก็ทำหน้าที่ครู เป็นผู้อบรมวิธีการใช้อาวุธชนิดต่าง ๆ ตามตัวอย่างที่ **เจ้** เสรีไทยจาก อเมริกาได้นำคิดตัวมาเป็นตัวอย่าง ข้าราชการบนศาลากลางจังหวัด

กว่าครึ่งถูกเรียกตัวมารับการอบรมที่จวนท่านข้าหลวงในเวลากลางคืน กิจการของเราก็ขยายออกไปอย่างเป็นระเบียบ ความกึกกักได้เกิดขึ้นในท่ามกลางของบรรดาข้าราชการจังหวัดชุมพร เราได้ช่วยกันรักษาความลับเป็นอย่างดี ไม่มีใครสักคนเดียวที่ทรยศ หรือที่จะให้ความลับนี้รั่วไหลออกไปสู่ศัตรู ทั้งนี้เพราะทุกคนประจักษ์แจ้งอยู่แก่ใจแล้วว่า ประเทศของเราถูกจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ย่ำยีและกดขี่เราอยู่ทุกวัน เราต้องการเอกราชและอธิปไตยอันสมบูรณ์ **นี่เป็นขง**
ยซ์ที่ทำให้เราสามารถรวบรวมกำลังได้เป็นเอกภาพ

ในด้านของตำรวจนั้น ข้าพเจ้าก็ได้เริ่มรับตำรวจใหม่ ปลดตำรวจเก่า ๆ ที่ไม่ได้ความออกไป อบรมตำรวจนั้นด้วยตนเองและทำการฝึกตำรวจให้สามารถทำการรบได้ โดยเฉพาะให้เข้าใจในการรบแบบกองโจร ตำราที่**เรือ**หอบมาจากอเมริกา ที่แสดงถึงความชัดเจนของสัมพันธมิตร ที่ได้รับจากการรบกับญี่ปุ่นนั้นมีประการใดก็ได้มีการแปลออกมาเป็นบทเรียน ข้าพเจ้าก็ได้พร่ำสอนบทเรียนเหล่านั้นต่อผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมกับได้สวดคำพุดอันเป็นเลขนัยทิ้งไว้ให้เขาคิด ให้เขาเข้าใจเอาเองว่าเราจะต้องรบกับใครสักวันหนึ่ง และศัตรูที่เราจะต้องต่อกรนั้นก็ไม่มีใครนอกจากจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นทุกคนเข้าใจเช่นนั้น ด้วยเหตุนี้ต่างก็รอคอยเวลาแห่งกำลังของข้าพเจ้าที่จะอำนวยการต่อไป

ถัดจากนั้นมาอีกเพียงสองวัน ข้าพเจ้าก็ได้จัดบรรจุนาขุขันธ์พระราม 6 ที่เหลือใช้ 200 กระบอก ลงในหีบไม้ที่พัสดิส่งมาให้แล้วก็ตอกตะปูแน่น ยกใส่ล้อเลื่อนเล็ก ๆ นักโทษ 3-4 คน ก็ช่วยกันเข็นออกจากสถานีตำรวจตรงไปที่เรือนจำ ข้าพเจ้าก็โกลาให้เหตุผลกับนายสิบเวรที่ช่วยบรรจุนาขุขันธ์เหล่านั้นว่า จำเป็นต้องเอาไปฝากไว้ที่

อื่นเสียบ้าง เพราะอาจจะโดนภัยทางอากาศ เท่านั้นเองเขาก็เชื่อบ้าง
เพราะสถานีตำรวจของเราได้พังพินาศไปหลังหนึ่งแล้ว ส่วนกระสุน
นั้นข้าพเจ้าได้สั่งให้ทำการชนกลางคืน เพราะเห็นว่ามันเป็นหีบ ๆ อยู่
เรียบร้อยแล้ว เพียงแต่หลบให้พ้นสายตาญี่ปุ่นเสียหน่อยก็แล้วกัน
แต่ในคำวันนั้นเอง ขณะที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ที่ร้านกาแฟในตลาดชุมพร
เจ้าบุญชู ตำรวจจราจรก็กวาดจักรยานมารายงานข้าพเจ้าว่า

"ท่านข้าหลวงส่งตั้งปืนกลที่โรงพักแล้วครับ ญี่ปุ่นมันจะยึด"

ข้าพเจ้าสะดุ้งจนตัวลอย ใจหายวาบ ลูกพรรคขึ้นทันทีเพื่อจะ
กลับสถานีตำรวจ เมื่อข้าพเจ้าถลันออกมาขึ้นที่ดินก็พบท่านข้าหลวง
พร้อมบริวารของท่าน 2-3 คนเดินตรงมา ข้าพเจ้ากรากเข้าไปหา
เพื่อจะได้สอบถามรายละเอียด ท่านข้าหลวงฯ ก็โบกมือชิงเล่าเรื่อง
ให้ฟังว่า

"นักโทษมันชนหีบกระสุน บังเอิญเจ้าญี่ปุ่นมันมาเห็นเข้า มัน
ตรงเข้ามาตรวจ พอรู้ว่าเป็นหีบกระสุนมันก็เอะอะใหญ่ พุดภาษา
ญี่ปุ่นฟังไม่รู้เรื่อง ส่งเสียงบั้งเบ้งอยู่กลางถนน เจ้านักโทษนั้นก็ตกใจ
ทำอาการงก ๆ งัน ๆ กิริยามีพิรุณทำให้มันสงสัยเสียด้วย ผมก็เลยสั่ง
ให้ตำรวจเอาปืนกลเบาเมดเสนเข้าตั้งที่ยิง และจัดตำรวจที่เหลือทั้ง
หมดที่โรงพักเตรียมการต่อสู้ เพื่อความไม่ประมาท"

"ดีแล้วครับ ถ้าฉันผมจะได้ไปส่งงานเพิ่มเติมให้เรียบร้อยยิ่ง
ขึ้น"

ท่านข้าหลวงฯ เห็นชอบด้วยและเตือนข้าพเจ้าขึ้นอีกว่า

"คุณเจียบ จะต้องระมัดระวังตัวนับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
เพราะเมื่อวานนี้ เจ้า **แคมเบ้** มันมาบอกว่าผมว่า ทำไมให้นักโทษหัด
อาวุธ เพราะมันนั่งมาบนหลังการบรทุกมองข้ามรั้วเรือนจำเข้า

ไปเห็นนักโทษของเราหัดอาวุธกันอยู่ ผมก็เลยตอบมันไปว่าเป็นปิ่นไม้ นักโทษเขาหัดกายกรรมกัน เป็นเช่นนี้มานานแล้ว แต่มันก็ม่เชื่อ ทำอาการสงสัย ดังนั้นนับแต่บัดนี้ต่อไป เราจะถูกศัตรูเพ่งมอง ขอให้ระมัดระวังตัวยิ่งขึ้น"

เมื่อข้าพเจ้ากล่าวขอบคุณท่านข้าหลวงเบา ๆ แล้ว ก็มุ่งหน้าไปยังสถานีตำรวจ ที่นั่นข้าพเจ้าก็ได้พบกับ พ.ต.ต. แมนเทพ บุรณพิมพ์ ผู้กำกับการ กำลังอ่านรายการเพื่อเตรียมการต่อสู้อยู่ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าไม่ต้องตั้งการเพิ่มเติมอะไรอีก นอกจากสั่งให้ตำรวจชุดสนามเพละในวันต่อมาตามรั้วของบริเวณนั้น โดยอ้างเหตุผลว่า เพื่อหลบภัยทางอากาศ เวลานี้ตำรวจของเราคงเข้าประจำแนวบริเวณสถานีตำรวจอย่างเจียบ ๆ หากว่าจะมีการยึดสถานีตำรวจเข้าอย่างจริงจังแล้ว จะต้องพบกับการต่อสู้ที่เราจะไม่ยอมให้กลิ่นกินได้ อย่างง่าย ๆ

แต่แล้วก็เจียบไปตลอดคืนนั้น เป็นการแน่นอนว่าเจ้าแถมเบ้จะต้องได้รับรายงานของพวกเขาที่ได้ประสบเหตุการณ์ว่า มีคนขมขื่นกระสุนออกจากสถานีตำรวจไปยังเรือนจำ ความระแวงสงสัยจะต้องเกิดขึ้น และก็เป็นความจริงเช่นนั้น พอรุ่งเช้าขึ้นเท่านั้น เจ้าแถมเบ้ นอกเครื่องแบบสองคนก็มาที่สถานีตำรวจในเวลาทำงานตอนเช้าเหมือนกับว่าจะมาแจ้งความเยี่ยงราษฎรทั่วไป แต่ที่ไหนดได้พอขึ้นมานบนระเบียงสถานีตำรวจเท่านั้น ก็ตรงไปดูราวอาวุธปืน ซึ่งมีปืนพระราม 6 ตั้งอยู่ในราวหลายร้อยกระบอก และก็มีราวเปล่า ๆ ซึ่งไม่มีปืนตั้งซ่อนอยู่ด้วย แสดงว่าปืนเหล่านั้นได้ถูกแจกจ่ายไปแล้ว สิบเวรตรงเข้ามาซิดทำรายงานข้าพเจ้าเบา ๆ ว่า

"ญี่ปุ่นมันมาแอบดูอาวุธของเราที่ห้องอาวุธครับ"

ข้าพเจ้าพยักหน้าและบอกให้นิ่งทำเป็นไม่เอาใจใส่เสีย ข้าพเจ้าหัวเสียในการทำงานผิดพลาดเพียงเล็กน้อย แต่ผลที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบอย่างน่ากลัว บัดนี้ข้าพเจ้าจะทำอย่างไรดี หากเกิดมีการระแวงขึ้นมากพอ สถานีตำรวจของเราก็อาจถูกยึด ก็จะเป็นที่น่าเสียดายว่า อาวุธของเรที่มีอยู่ในมือแล้วจะต้องพลอยถูกยึดไปด้วย อาวุธปืนพระราม 6 มีจำนวนไม่น้อยกว่า 400 กระบอก ที่อยู่ในรายนั้นจะสามารถทำการรบแบบกองโจรได้อย่างดีทีเดียว จะสามารถก่อความสงบของญี่ปุ่นได้ไม่น้อย

ข้าพเจ้าเดินวนเวียนอยู่ในห้องทำงานหลายชั่วโมง และในที่สุดข้าพเจ้าก็ตัดสินใจเป่าแตรเรียกประชุมกำลังตำรวจทั้งหมด และได้จ่ายอาวุธทั้งหมดที่มีอยู่ให้ประจำตัวตำรวจทุกคน พร้อมด้วยกระสุนนัด 120 นัด ด้วยเหตุผลว่าเราอาจจะถูกภัยทางอากาศอาวุธเหล่านี้อาจถูกทำลายไป และได้กำชับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนให้นำอาวุธนี้ติดตัวไปด้วยทุกหนทุกแห่ง แม้แต่ถ้าเราจะต้องกลับบ้านก็ให้นำอาวุธนี้ไปกอดนอน ให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่ออาวุธคู่มือนี้ และโดยเฉพาะไม่ลืมกำชับเขาให้พร้อมที่จะรบได้ทุกขณะ ต่อศัตรูที่รุกรานเราหากเกิดเหตุการณ์ขึ้นเมื่อใดก็ให้ตำรวจทุกคนกลับไปยังตำบลและหมู่บ้านของตนในเขตชุมพร และเข้าสังกัดอยู่กับผู้ใหญ่วบ้านของตน ส่วนคำสั่งของข้าพเจ้านั้นจะตรงไปยังผู้ใหญ่บ้านนั้น

ด้วยคำสั่งของข้าพเจ้าเพียงเท่านี้ เหตุการณ์ของชุมพรก็ถึงเกรียดยื่นรากับว่าอยู่ในท่ามกลางสงคราม ตำรวจทุกคนหันไปซบซิบกัน เมฆดำแห่งความปั่นป่วนได้ตั้งเค้าขึ้นแล้ว รอคอยกระสุนนัดแรกที่จะระเบิดขึ้น

ข้าพเจ้าได้ตกลงกับท่านข้าหลวงฯ มาเรียบร้อยแล้วว่า แผน

การทำการรบแบบกองโจรนั้น จะต้องนำโดยผู้ใหญ่บ้านที่เข้มแข็ง หากว่าผู้ใหญ่บ้านคนใดไม่เข้มแข็งพอ ก็ให้ทำการคัดเลือกลูกบ้านคนใดคนหนึ่งขึ้นเป็นหัวหน้าในเขตหมู่บ้านนั้น และจะมีตำรวจของข้าพเจ้าซึ่งได้ปล่อยให้กลับไปภูมิลำเนานั้นเข้ามาร่วมสมทบด้วยแล้ว เราจะได้จ่ายอาวุธซึ่งได้รับจากสัมพันธมิตร ให้ไปตามสายที่ได้จัดระเบียบไว้ นี่คือการของเราในการจัดตั้งกองทัพประชาชนขึ้นจากหลาย ๆ หมู่บ้าน ก็จะมารวมกันที่กำนัน ซึ่งขึ้นตรงต่อนายอำเภอ

จังหวัดชุมพรนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหลังสวน ท่าแซะ และสวี เรื่องที่หนักที่สุดก็คือในเขตอำเภอเมือง เพราะเป็นที่ตั้งของกองทหารญี่ปุ่นมากมาย ส่วนอำเภออื่นนั้นไม่มีญี่ปุ่นไปตั้งเป็นประจำอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อเปิดฉากการรบแบบกองโจรขึ้น ก็จะเริ่มขึ้นในอำเภอเมืองก่อนและจะค่อย ๆ ลุกลามออกไปยังอำเภออื่น ๆ เมื่อกำลังของญี่ปุ่นได้หลุดเข้าไป เมื่อเป็นดังนี้ข้าพเจ้าก็ต้องเตรียมการในเขตอำเภอเมืองนี้เป็นพิเศษยิ่งกว่าอำเภออื่น"

และในที่สุด ร.ค.อ.เจียบ อัมพุนันท์ ก็ได้เขียนว่า

"บัดนี้ กองทัพประชาชนก็ได้พักตัวขึ้นแล้ว กำลังไพร่พลลงไปสู่ราษฎร"

ต่อจากนั้น "มหาวิทยาลัยของข้าพเจ้า" ของ ร.ค.อ.เจียบ อัมพุนันท์ ก็ได้บันทึกต่อไปถึงงานจัดตั้งและการเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยในเขตจังหวัดชุมพร ซึ่งขยายไปทั่วทั้ง 4 อำเภอ งานเคลื่อนไหวที่สำคัญนอกจากจัดตั้งมวลชนทางด้านการทหารแล้วยังให้บริการข่าวแก่ฝ่ายสัมพันธมิตร ถึงการเคลื่อนไหวของทหาร

ญี่ปุ่นที่ประจำอยู่ในเขตนั่น และรวมทั้งคอยรับอาวุธที่ฝ่ายสัมพันธมิตรเอามาส่งให้โดยการทิ้งร่มบนบก และที่มาส่งทางทะเลโดยเครื่องบินน้ำ

นี่ คือข้อเท็จจริงของการจัดตั้งเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีไทยในจังหวัดชุมพร ที่เขียนไว้ในหนังสือ "มหาวิทยาลัยของข้าพเจ้า" โดย ร.ต.อ.เจียบ อัมพุนันท์ ที่**สรศักดิ์** นำมาอ้างอิงอย่างฉ้อฉลว่า**ที่จังหวัดชุมพรไม่มีการจัดตั้งค่ายฝึกพลพรรค** ซึ่งความจริงก็เป็นดังที่ผมคัดเอามาให้อ่านกัน และผมก็ไม่เชื่อว่า**สรศักดิ์** จะไม่ได้อ่านตอนที่ผมคัดลอกมานี้ แต่ทำไม**สรศักดิ์** จึงมีเจตนาจงใจบิดเบือนอย่างไม่ละอาย ซึ่งก็ไม่มีใครจะตอบได้ดีไปกว่าตัว**สรศักดิ์** เอง แล้วอย่างนี้จะให้เชื่อได้อย่างไรว่า การอ้างอิงจากหนังสือต่าง ๆ และการสัมภาษณ์จากบุคคลต่าง ๆ ดังที่ปรากฏอยู่ในบรรณานุกรมว่าจะไม่ถูก**สรศักดิ์** สรุปลเอาเองตามความพอใจ

2. เรื่องจำนวนพลพรรคของเสรีไทยทั้งขบวนการ ซึ่ง**สรศักดิ์** สรุปรว่า **มีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนที่มาเดินสวนสนามเมื่อ 25 กันยายน 2488 ซึ่งมีจำนวนประมาณ 8,000 คน**

คำกล่าวของ**สรศักดิ์** ดังกล่าวนี้นี้ เป็นการกล่าวเอาเองเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นว่าขบวนการเสรีไทยไม่มีความหมายอะไรนัก เป็นขบวนการเล็ก ๆ มีผู้คนจำนวนน้อยนิด ที่พูดและเขียนกันมาก่อน ๆ ไม่ถูกต้องทำให้ขบวนการเสรีไทยกลายเป็นขบวนการสำคัญที่มีความหมายต่อความเป็นเอกราชของชาติ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นเรื่องเกินความเป็นจริงมีแต่วิทยานิพนธ์ของ**สรศักดิ์**

เท่านั้นที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

แต่วิทยานิพนธ์ของสตรักคิชา จะถูกต้องตรงตามความเป็นจริงของประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงหนึ่ง ๆ หรือไม่นั้น จะควรแก่การเชื่อถือหรือไม่นั้น (โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย) ผมก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วเกี่ยวกับวิธีการอ้างอิงเอกสารของเขาดังกล่าวข้างต้น และในกรณีจำนวนพลพรรคขบวนการเสรีไทยมากน้อยแค่ไหน หรือว่ามีแค่ประมาณเท่ากับจำนวนผู้มาเดินสวนสนามในวันที่ 25 กันยายน 2488 อย่างที่สตรักคิชา ว่า ไม่มีใครจะให้คำตอบได้ดีไปกว่าท่านหัวหน้าขบวนการเสรีไทย คือท่านปรีดี พนมยงค์ ซึ่งท่านได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในสุนทรพจน์ที่ท่านได้กล่าวต่อหน้าพลพรรคของขบวนการที่ได้มาประชุมกันในวันนั้น มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"สหายทั้งหลาย, ข้าพเจ้าเชิญท่านมาร่วมสโมสรในวันนี้ ไม่ใช่ในฐานะตำแหน่งราชการของข้าพเจ้าหรือของท่าน ข้าพเจ้าเชิญท่านมาในฐานะสหายที่ได้ร่วมกันรับใช้ประเทศ ข้าพเจ้าต้องขออภัยสหายอื่นอีกมากมาย ที่ข้าพเจ้าไม่สามารถเชิญท่านมาในคราวเดียวกันพร้อมกันหมด เนื่องจากสถานที่คับแคบเกินกว่าจำนวน ฉะนั้นจึงขอร้องท่านทั้งหลายช่วยคิดต่อไปยังสหายตามหมวดหมู่ต่าง ๆ ให้ทราบถึงคำปรารภของข้าพเจ้าในวันนี้โดยทั่วกันด้วย"

จากสุนทรพจน์ดังกล่าวนี้ เป็นการชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มาร่วมสนับนิบาตและมาร่วมสวนสนามในวันนั้น เป็นตัวแทนของพลพรรคขบวนการเสรีไทยไม่ใช่เสรีไทยทั้งหมด เพราะพลพรรคเสรีไทยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกรุประชาบาล เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประชาชน ไม่สามารถมาร่วมเดินสวนสนามได้ จึงได้จัดส่งหัวหน้าหน่วยนั้น ๆ จำนวน

หนึ่งมาร่วม ก็เช่นเดียวกับการสวนสนามของ 3 เหล่าทัพในวาระต่าง ๆ ก็ใช้ว่าจะยกกันมาหมดทุกหมวดหมู่ทั้ง 3 เหล่าทัพก็หาไม่ การสวนสนามของพลพรกขบวนการเสรีไทยวันที่ 25 กันยายน 2488 ก็เช่นเดียวกัน ท่านปรีดีฯ จึงกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า "ฉะนั้นจึงขอร้องท่านทั้งหลาย**ช่วยคิดต่อไปยังสหประชาชาติหมวดหมู่ต่างๆ...**"

ผมจะไม่ได้เถียงกับสรศักดิ์ฯ ว่าขบวนการเสรีไทยจะเป็นขบวนการเล็กหรือโตขนาดไหน แต่ผมจะขอคัดลอกทำให้การของ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส หรือหลวงอดุลฯ ที่ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เพื่อท่านผู้อ่านจะได้พิจารณาด้วยวิจารณ์ญาณของท่านเองว่าสรศักดิ์ฯ เอาความจริงมากล่าว หรือว่าเอาความเท็จมากล่าวกันแน่ ดังต่อไปนี้

"ทางสายของนายปรีดี พนมยงค์ โดยเหตุที่ท่านผู้นี้มีความคิดเห็นตรงกับข้าฯ มาตั้งแต่วันแรกที่ญี่ปุ่นเริ่มรุกรานประเทศไทย ว่า ถ้ามีโอกาสหรือได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายสัมพันธมิตรแล้วก็จะกำจัดญี่ปุ่นต่อไป โดยเหตุที่ข้าฯ เชื่อว่านายปรีดีฯ คงจะได้รับความเข้าใจกับอังกฤษ-อเมริกา ที่ถูกจับเป็นชนชาติศัตรูในประเทศว่า การที่ไทยต้องกระทำการร่วมมือกับญี่ปุ่นในเบื้องต้นก็เพราะความจำเป็น ขอให้ชนชาติศัตรูทั้งสองประเทศนั้น ชี้แจงต่อรัฐบาลของเขาและขอความช่วยเหลือในอนาคตต่อไป โดยเหตุนี้เมื่อคราวที่ไทยแลกเปลี่ยนเชลยศึกหรือชนชาติศัตรูกับอังกฤษ-อเมริกา บุคคลชนชาติศัตรูทั้งสองชาตินี้ได้กลับไปถึงประเทศของตนแล้ว คงจะได้ชี้แจงให้ข้าราชการหรือรัฐบาลของฝ่ายตนทราบ ถึงเจตนาของคนไทยแล้ว แต่ต่อนั้นมาคงจะได้มีการสื่อสาร ส่งข่าวคราวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความเห็นแก่กันอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้แหละนายปรีดี

พนมยงค์ จึงได้ส่งนายกำจัด พलगูร เดินทางออกจากประเทศไทย ไปทางภาคอีสานผ่านประเทศจีน เพื่อนำความคิดความเห็นและขอความร่วมมือจากฝ่ายอังกฤษ-อเมริกาและจีนต่อไป หากแต่ผู้นี้ป่วย และถึงแก่กรรมที่ประเทศจีนเสีย การติดต่อซึ่งกันและกันจึงเป็นอัน ชะงักลงไปชั่วคราว ครั้นต่อมาราวปี พ.ศ.2486 นายปรีดิฯ ได้จัด นายสงวน ตุลารักษ์ นายแดง กุณดิลก นายวิบูลวงศ์ นายกระจำจตุลารักษ์ เดินทางไปทำการติดต่อแทนนายกำจัด พलगูร นายสงวนกับพวกดังกล่าวแล้ว พร้อมด้วยภรรยาบุตรหญิงบุตรชายของ นายสงวน ได้เดินทางออกจากประเทศไทยเพื่อปฏิบัติหน้าที่นี้ตาม ความประสงค์ นายสงวนกับพวกได้เดินทางไปถึงจุงกิง เพื่อไปปรับ ความเข้าใจกับจีนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นายสงวนฯ กับนายแดงฯ ได้เดินทางไปติดต่อทางอเมริกาและอังกฤษต่อไป แล้วจึงย้อนกลับมาประจำอยู่ที่อินเดีย ได้ร่วมมือปฏิบัติกับนักเรียนไทยที่มาจาก อังกฤษและอเมริกา ด้วยการสนับสนุนของฝ่ายอังกฤษและอเมริกา

"เนื่องด้วยที่จะคิดกำจัดญี่ปุ่น แต่ต้องอาศัยประเทศมหาอำนาจตามที่ให้การมาแล้วนั้น ฉะนั้น จึงพยายามปรับความเข้าใจกับ ชนชาติอังกฤษและอเมริกา ที่ต้องกุมตัวในฐานะเป็นชนชาติศัตรูอยู่ เสมอ ชนชาติศัตรูทั้งสองประเทศนี้ ก็ได้แสดงความเห็นอกเห็นใจ ต่อฝ่ายเราเป็นอย่างดี และเมื่อครั้งส่งชนชาติศัตรูออกจากประเทศ ไทยไปช่วง่อน ข้าฯ ก็ได้จัดตำรวจสันติบาลเป็นผู้ควบคุมไป ได้สั่ง เสียกับนายตำรวจให้เอาใจใส่ดูแลและปรับความเข้าใจกับเขา นอก จากนี้แล้วข้าฯ ยังได้จัดส่งชาวเมืองทางแม่สอดที่พูดภาษาจีนและ พม่าได้ ให้เดินทางออกจากประเทศไทยไปในเขตแดนพม่า เพื่อทำ การติดต่อและปรับความเข้าใจกับฝ่ายอังกฤษได้ส่งคนไปติดต่อทาง

นี้ประมาณ 3-4 ครั้ง บางคนก็ได้สูญหายไปไม่ได้รับข่าวคราวจนบัดนี้ แต่การส่งผู้คนไปติดต่อกองด้านนี้ไม่สู้จะได้ผลนัก และตั้งแต่ปี 2485 เป็นต้นมา เมื่อพม่าถูกญี่ปุ่นครอบครองหมดแล้วก็เลยไม่ได้ทำการติดต่อกัน ทางด้านเชียงตุง ข้าฯ ก็ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่และผู้คนอื่นไปทำหน้าที่ติดต่อกับจีน เช่นเดียวกับที่จอมพล ป. ได้ดำเนินการอยู่ดังกล่าวข้างต้น การกระทำของจอมพล ป. นั้นได้หยุดชะงักลงเมื่อในตอนที่ยอมพล ป. ได้ออกจากผู้บัญชาการทหารสูงสุด แต่ฝ่ายข้าฯ ยังคงกระทำต่อไปโดยได้ทำการตกลงกับ พลโท หลวงวิจิตรสงคราม ว่าให้ทางฝ่ายทหารระงับเสีย การติดต่อนี้ ข้าฯ ได้ทำการร่วมมือกับ พล.ท.หลวงสินาคโยธารักษ์ ซึ่งเป็นรองแม่ทัพใหญ่โดยขอให้ตำรวจ ซึ่งข้าฯ ได้ส่งไปทำการติดต่อนี้ ได้ใช้วิทยุของทหารซึ่งอยู่แนวหน้าที่สุด ส่งวิทยุโดยใช้โค้ดลับเฉพาะตัวมาถึงข้าฯ ที่กรุงเทพฯ ได้ การติดต่อกับจีนนี้ได้ผลคือ จีนไม่ทำการเคลื่อนกำลังและรุกรานมาทางเชียงตุง ได้ทำการติดต่อกับฝ่ายจีนจนกระทั่งญี่ปุ่นยอมแพ้ อีกรายหนึ่งข้าฯ ได้จัดส่งลูกจีนที่เกิดในประเทศไทย ให้เดินทางออกไปทางหลวงพระบาง-เวียงจันทน์-เชียงของ เพื่อให้ไปสร้างความเข้าใจกับพวกจีนชั้นผู้ใหญ่ ที่อยู่จุงกิงและกุนมิง-เซเหม่า ให้ทราบถึงสถานการณ์ของประเทศไทย และความไมตรีระหว่างไทยกับจีนที่อยู่ในประเทศไทย

"เมื่อราว พ.ศ. 2486 กองทัพอังกฤษได้จัดส่งลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย มากระโดดร่มลงตามทางรถไฟแถวอำเภอ นครไชยศรี พลร่ม 4 คนนี้ ได้ถูกเจ้าหน้าที่ยิงตายเสียคนหนึ่ง หนีไปคนหนึ่งคงจับตัวไว้ได้สองคน ในตัวของพลร่มนี้มีวิทยุ อาวุธปืน และมีโค้ดสำหรับส่งวิทยุ ทางญี่ปุ่นพยายามจะให้ฝ่ายไทย ส่งตัวพลร่มที่จับได้นี้ไปให้

เขาทำการสอบสวนและให้เขาคำเินการต่อไป แต่ข้าฯ ไม่ยอมมอบตัวให้ ถ้าเขาจะทำการสอบสวนร่วมกับฝ่ายไทยก็ไม่ขัดข้อง ญี่ปุ่นก็ทำการสอบสวนร่วมกับฝ่ายไทย และได้แนะนำให้ตอบคำถามเมื่อถูกญี่ปุ่นสอบถามให้ด้วย ในเรื่องไคตั้นก็ได้สั่งให้ตอบว่าไม่มี ถ้าถูกรบเร้ามากขึ้นก็ให้ตอบว่า อาจจะมีก็ได้แต่คงจะอยู่กับคนที่หลบหนีไปซึ่งเป็นหัวหน้า การที่อังกฤษส่งพลร่มนี้มา ได้ความจากพลร่มว่า เพื่อมาสืบสวนกำลังและที่ตั้งของทหารญี่ปุ่น และสถานการณ์ในประเทศไทย แล้วก็ให้ส่งวิทยุไปให้ทราบ วิทยุที่ได้จากพลร่มนี้มีอยู่ 2 เครื่อง ญี่ปุ่นได้ขอไป แต่ก่อนที่จะส่งมอบ ข้าฯ ได้สั่งให้ทำลายส่วนสำคัญและให้ถอดกริตเดิลออก เพราะกริตเดิลนี้เป็นส่วนสำคัญของวิทยุที่จะส่งได้หรือไม่ได้ ทางกรมตำรวจได้ควบคุมสองคนนี้ไว้ให้การเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ผิดจากสภาพของผู้ต้องหาอื่น ๆ และบางโอกาส ก็ปล่อยออกไปให้ไปกระทำการตามโอกาสที่เขาจะทำได้ตามที่เขาได้รับคำสั่งมา

"ในราวปลายปี พ.ศ. 2486 ทางกองทัพอังกฤษได้จัดส่งนักเรียนไทยซึ่งศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษเป็นพลร่ม ได้มาลงที่ในเขตอุทัย-ชัยนาทติดต่อกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ทั้ง 3 คน ก็อนายป่วย อึ้งภากรณ์ นายประทาน เปรมกมล นายเปรม บุรี พร้อมด้วยวิทยุและเอกสารหลายฉบับ ไคตลับ อาวุธปืนและอาหารหลายอย่าง เมื่อข้าฯ ได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่แล้ว ได้สั่งให้รักษาไว้เป็นความลับ บรรดาเอกสารและสิ่งของ ให้บรรจุหีบหีบติดตราครั้งส่งตรงมายังข้าฯ แล้วให้รีบนำคนสามคนนั้นเข้ามากรุงเทพฯ โดยทางลับ บรรดาสิ่งของและเอกสารให้ส่งตรงกับข้าฯ แต่เรื่องนี้ปกปิดความลับไม่มีคนได้รู้ไหลไปถึงญี่ปุ่น จึงจำเป็นต้องส่งตัวไปควบคุมไว้ที่กองตำรวจ

สันติบาล ทำเป็นประหนึ่งจะสอบสวนดำเนินคดีต่อไป การควบคุมนี้ ได้ควบคุมอย่างแข็งแรงเพื่อไม่ให้ญี่ปุ่นระวาง ในระหว่างนั้นเอง นายปรง พุทชนม์ ซึ่งขณะนั้นเป็นปลัดจังหวัดอุทัยธานี ได้ไปหาข้าฯ และแจ้งว่ามีราชการลับมาก เมื่อได้พบปะกันแล้ว นายปรงฯ แจ้งต่อข้าฯ ว่า พลร่มทั้ง 3 คนนั้นได้รับคำสั่งจากพลอดหลุยส์เมาร์ทแบค-แตนต์ ให้นำเอกสารลับเฉพาะมาให้แก่หลวงประดิษฐมนูธรรม แล้วให้ทำการติดต่อกับข้าฯ หรือหลวงประดิษฐ์ฯ หรือหลวงนฤเบศร์-มานิต หาได้กล่าวว่าให้ติดต่อกับจอมพล ป.ฯ ไม่ เมื่อข้าฯ ได้ฟังเช่นนี้แล้ว ได้สอบถามว่าเรื่องนี้มีใครรู้อ้างหรือเปล่า นายปรงฯ ตอบว่าคนอื่นที่รู้อ้างก็มี ข้าฯ จึงสั่งว่าให้พยายามปิดเป็นความลับ ถ้าปิดไม่อยู่แล้วจะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติอย่างร้ายแรง และถ้าเรื่องจะเปิดเผยผู้ที่ให้มาทำการติดต่อไม่อยู่แล้ว ก็ให้กล่าวถึงชื่อจอมพล ป. ด้วย ส่วนการดำเนินการต่อไปนั้น ข้าฯ จะรับภาระเป็นผู้ดำเนินการเอง เมื่อข้าฯ ได้รับบรรดาเอกสารและสิ่งต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จับได้จากตัว 3 คนนั้นแล้ว ทำการตรวจตราดูปรากฏว่ามีเอกสารลับ แผนที่ ใก้ตลับ เป็นต้น เอกสารจะบันทึกที่ข้าฯ เห็นว่าเป็นเอกสารลับและสำคัญ ข้าฯ ก็อำพรางเก็บไว้เสีย ที่เห็นว่าไม่สำคัญ เช่นแผนที่ประเทศไทยและข้อบันทึกของพวกเขา ก็ได้นำไปให้จอมพล ป. ดู จอมพล ป. ดู ๆ แล้วกล้าย ๆ กับไม่ได้เอาใจใส่ และพูดว่า การที่พวกพลร่มเข้ามานี้ อาจเป็นอุบายของอังกฤษเพื่อให้เกิดปั่นป่วนเพื่อให้ญี่ปุ่นระวางและเถื่อนงานไทย หรือมิฉะนั้นก็อาจจะส่งมาเพื่อทำร้ายบุคคลสำคัญ ๆ และแสดงความไม่พอใจ กับถ้อยทราบด้วยว่าพลอดหลุยส์เมาร์ทแบคแตนต์ มิได้ส่งพวกนี้มาทำการติดต่อกับตนด้วยแล้ว แต่กลับไปติดต่อกับผู้อื่น เช่น หลวงประดิษฐ์ฯ ก็จะต้องทำให้

เกิดไม่พอใจหรือระแวงมากขึ้นอีก และอาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อมิให้การดำเนินซึ่งข้าฯ ได้ทำการติดต่ออยู่แล้วนั้นหยุดชะงักลงไป แผนการต่าง ๆ ในการที่จะก่ออุปประเทศชาติก็ต้องขาดสะบั้นลงไปด้วย เนื่องด้วยเหตุนี้ ข้าฯ จึงได้เรียก พ.ต.อ.หลวง-สัมฤทธิ์สุขุมวาท พ.ต.ท.จรัส มณฑุกานนท์ พ.ต.ต.โพยม จันท-รัลกะ ไปพบและสั่งให้ทั้งสามคนนี้เขียนคำชี้แจง โดยแนะนำไว้ว่าเป็นลูกเต่าเหล่าใคร อยู่ที่ไหน เล่าประวัติการเรียน และเล่าถึงหน้าที่ที่ถูกส่งมานี้ โดยให้เขียนลงไปด้วยว่ารัฐบาลอังกฤษให้มาพบจอมพล ป. ผู้นำ ให้มาทำการติดต่อ กำแทนชื่อก็ให้ใช้คำว่า "ฉัน" กำแทนชื่อ จอมพล ป. ก็ให้ใช้คำว่า "ท่านผู้นำ" เพื่อให้เป็นที่สบายใจของจอมพล ป. ในเมื่อได้อ่านข้อความนั้น ครั้นแล้วข้าฯ จึงได้นำคำชี้แจงของ 3 คนนั้นไปให้จอมพล ป. อ่าน รู้สึกว่าจอมพล ป. พออกพอใจ ยิ้มแย้มแจ่มใสคลายความระแวงลงไปหมดสิ้น

"ในทางด้านญี่ปุ่นก็ต้องทำให้เขาแลเห็นว่าทั้ง 3 คนนี้เราจะพยายามดำเนินในทางใดอย่างเข้มแข็ง เช่นได้ทำการใส่กุญแจมือและควบคุมอย่างแข็งแรง ซึ่งทั้งนี้ข้าฯ ได้ทำความเข้าใจกับทั้ง 3 คนนี้เป็นอย่างดีแล้วว่า เราจำเป็นต้องทำเช่นนั้น ญี่ปุ่นพยายามที่จะให้ได้ตัว 3 คนนี้ไปควบคุม ท่านเองเดียวกับพลร่มจีนที่จับได้แล้ว แต่ข้าฯ ก็ไม่ยอม แต่ถ้าญี่ปุ่นจะทำการสอบสวน ข้าฯ ก็ไม่ขัดข้อง ก่อนที่จะส่งตัวให้ญี่ปุ่นทำการสอบสวน ข้าฯ ได้สั่งให้ให้การว่าเป็นลูกไกรบ้านอยู่ที่ไหน ไปเรียนอะไร และการที่ไม่ได้กลับมาเมื่อคราวแลกเปลี่ยนชนชาติศัตรูพร้อมกับนักเรียนไทยที่ได้กลับมาแล้ว ก็เพราะจะเรียนต่อไป ครั้นแล้วก็ไม่ได้เรียน อาหารการกินก็อดอยาก มีความคิดถึงบ้านเป็นกำลัง จึงได้สมัครเป็นทหารกรรมกรของกอง

ทัพอังกฤษ ในที่สุดพวกกองทัพอังกฤษได้มาส่งที่อินเดีย แล้วก็ได้อังกฤษจะมาเป็นแนวที่ห้าในประเทศไทยให้ อังกฤษก็หลงเชื่อ จึงได้ส่งมา และว่าเมื่อถึงเมืองไทยแล้วก็หาเป็นแนวที่ห้าให้แก่อังกฤษ ดังที่ตกลงไว้ว่า ถ้าญี่ปุ่นถามถึงเรื่องไค้ก็บอกว่าไม่มี และผู้รู้ไค้ก็มีคนเดียว ก็นายป่วย อึ้งภากรณ์ โดยใช้ไค้ "แฟร์เพล" ซึ่งนายป่วยฯ จำได้ดี เมื่อญี่ปุ่นทำการสอบสวน 3 คนนี้ก็ให้การดังกล่าวแล้ว และทั้งญี่ปุ่นได้ให้นายป่วยฯ เกาะวิทย์และอธิบายไค้แด่แฟร์เพลให้นายป่วยฯ ก็อธิบายได้โดยละเอียดถี่ถ้วน ไค้แด่แฟร์เพลนี้ตามทางสืบราชการลับของข้าฯ ว่าญี่ปุ่นได้จับแนวที่ 4 ของอังกฤษในด้านจีน และด้านพม่าได้พร้อมด้วยไค้นี้ เมื่อนายป่วยฯ อธิบายให้ฟังญี่ปุ่นก็พอออกพอใจ และหลงเชื่อว่างังกฤษมิได้ส่งมาติดต่อกับฝ่ายเรา ต่อจากนี้มาอีกไม่นานนักได้มีนักเรียนไทยเป็นพลร่มมาลงที่จังหวัดนครสวรรค์อีก 3 คน มีนายสำราญ วรรณพฤษช์ นายธนา โปษยานนท์ นายระจิต บุรี 3 คนนี้ก็มีเครื่องวิทย์ เอกสารต่าง ๆ พร้อมด้วยจดหมายมาถึงหลวงประดิษฐ์ฯ ท่านองเดียวกับ 3 คนที่กล่าวแล้ว ข้าฯ ก็ได้จัดการเก็บเอกสารที่สำคัญไว้ แล้วนำตัว 3 คนนั้นไปฝากขังไว้ ดำรวจสันติบาลกับสั่งให้เขียนรายงานถึงจอมพล ป. ท่านองเดียวกับเมื่อครั้งนายป่วยฯ เขียน และให้เดิมข้อความว่าได้พบนายสงวน คุลารักษ์ กับนายแดง คุณดิลก ที่อินเดีย ซึ่งความจริงทั้งสามคนนี้ได้พบนายสงวนกับนายแดงฯ ที่อินเดีย เพราะมีรูปของนายสงวนฯ มาแสดง การที่ข้าฯ ให้เขียนข้อความว่าได้พบนายสงวนฯ นายแดงฯ นั้น ก็เพื่อจะสังเกตความรู้สึกของจอมพล ป. ว่ามีอย่างไร ทั้งนี้เมื่อนายสงวนฯ กับพวกเดินทางออกไปนั้น จอมพล ป. หว่า หลวงประดิษฐ์ฯ เป็นผู้ส่งไป และให้จอมพล ป. เข้าใจว่าถูกญี่ปุ่นฆ่าตาย

หมดแล้ว เมื่อจอมพล ป. ได้อ่านรายงานของสามคนนี้พอถึงตอนที่มีความว่า ได้พบนายสงวนฯ กับนายแดงฯ แสดงสีหน้าไม่พอใจ"

"ต่อจากนี้ไปก็มีนักเรียนไทยซึ่งไปศึกษาวิชาอยู่ ณ สหรัฐอเมริกา แล้วได้เดินทางไปยังประเทศอินเดีย เพื่อร่วมกันก่อตั้งเอกราชประเทศไทยและต่อต้านญี่ปุ่น นักเรียนไทยเหล่านี้ก็ได้เดินทางมาสู่ดินแดนไทยเพื่อสื่อข่าวสารต่าง ๆ ชุดแรกที่มามีนายการะเวก ธารวิจิตร นายสมพงษ์ กัลยพงษ์ นายบุญช่วย ได้เดินทางมาทางจังหวัดลานซาง แต่ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยทำการจับกุมและได้ถูกฆ่าเสียทั้ง 3 คน ที่ 3 คนนี้เข้ามาปรากฏว่ามีวิทยุ มีเอกสารและสิ่งของอื่น ๆ ท่านองเดียวกับพวกนักเรียนอังกฤษที่ได้เข้ามา แม้ว่าทั้ง 3 คนนี้จะได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิงตายเสียก็ดี แต่เอกสารที่มีมาถึงข้าฯ โดยตรงกับวิทยุต่าง ๆ ก็ยังรวบรวมส่งมายังข้าฯ ได้ แต่บัดนี้ข้าฯ ได้ส่งให้คณะกรรมการซึ่งทำการสอบสวนมูลเหตุที่ถูกฆ่าตาย ซึ่งจะเรียกได้จากกรมตำรวจ เอกสารที่มีมาถึงข้าฯ ได้ขุขออนอยู่ในหีบวิทยุ ซึ่งของนายของเจียบ ศรีบุญเรือง ผู้ซึ่งข้าฯ ได้ให้เดินทางออกจากประเทศไทยดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นผู้ส่งมา มีใจความสำคัญว่าขอให้ร่วมมือในการที่จะกำจัดด้านทานญี่ปุ่น กรั้นต่อมา นายของเจียบนี้ได้เดินทางมาพร้อมกับนักเรียนไทยในอเมริกาของทหารจีน มาที่ห้วยทรายตรงข้ามเชียงของจังหวัดเชียงราย และได้ทำการติดต่อกับตำรวจสันติบาล ซึ่งข้าฯ ส่งไปประจำอยู่ที่เชียงของเป็นลำดับมา กรั้นต่อมาเมื่อจอมพล ป. ออกจากนายกรัฐมนตรีและออกจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดแล้ว นายของเจียบ กับนายอายุส อิศรเสนา ณ อยุธยา นักเรียนไทยในอเมริกา ได้เดินทางเข้ามาในดินแดนไทย ได้พบกับ ร.ค.อ.ธานี สาครกิจ นายตำรวจสันติบาล

ซึ่งข้าฯ ส่งไปทำการติดต่อ เมื่อพบกันแล้ว ได้สั่งให้นายของเขียบ กับนายอายุส ร่วมมือกับนายทหารในกองทัพบกฯ จัดการทำสนาม บินลับที่จังหวัดเชียงราย เพื่อให้เครื่องบินอเมริกันนำอาวุธยุทธภัณฑ์ อย่างใหม่มาส่งให้ที่สนามบินนี้ ซึ่งทางอเมริกาก็ได้จัดส่งมาให้หลาย กราว ต่อมาเมื่อนักเรียนจากอเมริกาเดินทางด้วยเท้าเข้ามาทางจังหวัด ล้านช้างอีก ก็ือนายการุณ เก่งระคมยิง บุตรหลวงกาจสงคราม กับ นายเอี่ยม ขำพานนท์ บุตรพระยาวิจิตรสรไกร สองคนนี้ได้เอาวิทยุ และเครื่องมืออื่น ๆ ซ่อนไว้ในอกประเทศ ปลอมตัวเป็นคนป่าคนดอย ชาวพื้นเมือง ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยที่ล้านช้างทำการจับกุม โดย สงสัยว่าจะเป็นจารบุรุษ หรือคนร้าย เพราะเมื่อค้นตัวปรากฏว่ามี ธนบัตรและทองคำมาก สองคนนี้ไม่ยอมให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ บอกว่าจะให้การต่อข้าฯ โดยตรง เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยโทรเลขโค้ด กลับมาถึงข้าฯ ข้าฯ นึกสงสัยว่าสองคนนี้แม้จะไม่ได้บอกชื่อตามตรง ก็คงเป็นนักเรียนไทยที่อยู่ต่างประเทศเข้ามาทำการติดต่อบางอย่าง จึงโทรเลขสั่งไปให้สองคนนี้มาพบข้าฯ โดยทางลับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงส่งสองคนนี้มาถึงข้าฯ โดยทางฝ่ายญี่ปุ่นและทางอื่นมิได้ทราบวิ วาวเลย นายการุณ กับนายเอี่ยม เมื่อพบกับข้าฯ แล้ว ได้ชี้แจงถึง ความประสงค์ในการเดินทางมาโดยละเอียดถี่ถ้วน ต่อแต่นี้ไปทาง นายปรีดี พนมยงค์ มีความประสงค์จะให้นายถวิล อุดล พ.ท.พระ- อภัยพลรบ และคนอื่น ๆ อีกเดินทางไปจุงกิง เพื่อทำความเข้าใจกับ เจียงไคเช็ค แต่นายถวิลกับพวกไม่รู้ทางที่จะไป ข้าฯ จึงให้นายการุณ เก่งระคมยิง เป็นผู้นำไป ก่อนที่จะเดินทางไป ข้าฯ ได้แจ้งกับนาย การุณฯ ว่าเมื่อถึงจุงกิงแล้วให้นายการุณเดินทางไปยังอเมริกา เพื่อ ส่งข่าวคราวให้ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ทราบ ว่าในขณะนั้นประชาชนคนไทย

ก็กำลังติดต่อกับที่จะทำการด้านทานญี่ปุ่นอยู่เช่นเดียวกัน ได้ทำการติดต่อให้ทางอังกฤษและอเมริกาส่งอาวุธมาให้แล้ว แต่การทํานั้นต้องดำเนินการลับเปิดเผยไม่ได้ ได้เตรียมพร้อมอยู่เสมอที่จะร่วมกันทำกิจการนี้ นายถวิล อุดล กับพวกไปคราวนั้นได้นำสาส์นของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งมีถึงเจียงไคเช็คไปด้วย กรั้นนายการุณฯ ได้นำนายถวิลฯ กับพวกไปพบเจียงไคเช็คแล้ว นายการุณฯ ก็ขึ้นเครื่องบินไปอเมริกา ไปแจ้งความประสงค์ของข้าฯ ให้ ม.ร.ว.เสนีย์ ทราบ และทำความตกลงกับฝ่ายอเมริกาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นายการุณฯ ได้ขึ้นเครื่องบินทะเลของอเมริกามาลงในอ่าวไทย เมื่อนายการุณฯ ถึงกรุงเทพฯ แล้ว ข้าฯ ได้มอบตัวนายการุณฯ ให้กับนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ไปดำเนินการสร้างสนามบินและรับอาวุธแบบใหม่ที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้นายการุณทำการติดต่อกับอเมริกาต่อไป และได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดอุบลฯ ร่วมมือในการนี้ด้วย ก็เป็นที่ปรากฏในการต่อมาว่า ทางอเมริกาได้นำอาวุธชนิดใหม่มาส่งให้ ณ สนามบินลับนี้หลายคราวเป็นจำนวนมาก ส่วนนายเอียน ข่าพานนท์ ข้าฯ ได้ส่งไปที่นิคมคลองไผ่เพื่อทำสนามบินลับร่วมกับเจ้าหน้าที่และนักเรียนไทยในอเมริกาคนอื่น ๆ ซึ่งจะกล่าวต่อไป

"ในระยะใกล้ ๆ กับที่นายการุณและนายเอียนเดินทางด้วยเท้าเข้ามานั้น ได้มีนักเรียนไทยเดินทางด้วยเท้าเข้ามาทางจังหวัดลำปางอีก 4 คน ก็ือนายเป่า ข่าอุไร นายบุญเย็น สะศิริรัตน์ นายสวัสดิ์ เชี่ยวสกุล นายพิสุทธิ สุทัศน์ ณ อยุธยา พวกสี่คนนี้ได้เดินทางมามีเครื่องวิทยุสิ่งของอื่น ๆ มาด้วยมามากเป็นจำนวนมาก ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม เช่นเดียวกับนายการุณกับพวก พวกนี้ก็ได้ปลอมชื่อด้วยเหมือนกัน ข้าฯ ได้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจถือเป็นความ

ลับและให้นำตัวมาพบข้าฯ โดยตรง ในขณะนั้นข้าฯ รู้สึกวิตกมาก เพราะเกรงว่าเรื่องจะรั่วไหลไปถึงญี่ปุ่น เพราะญี่ปุ่นได้สอบถามหรือสงสัยว่ามีพลร่มซึ่งเป็นแนวที่ห้ามาลงที่ด้านข้างและน่าน ข้าฯ ตอบปฏิเสธว่าไม่มี ข้าฯ จึงกลัวว่าจะมีอยู่บ้างก็เป็นพวกทำการลักลอบหนีภาษีค่าของเถื่อนซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อพบปะกับข้าฯ ทราบความประสงค์กันดีแล้ว จึงให้นายสวัสดิ์ เชี่ยวสกุล ได้ทำการร่วมมือกับนายเอียน ขำพานนท์ โดยร่วมกับ พล.ต.ค.ชลอ ศรีศรากร ขุนพิทักษ์ธนเทศ นายแพทย์สนอง อุณากร กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลอีกหลายสิบคน ไปทำสนามบินลับและคลังเก็บอาวุธ แล้วต่อมาได้มีเครื่องบินอเมริกันนำอาวุธมาส่งให้หลายคราว ณ สนามบินนี้ พร้อมกับนายทหารอเมริกัน และคนไทยที่ส่งออกไปฝึกหัดในที่ต่าง ๆ มาลงในที่นี้หลายคน นายเป๋ ขำอุไร ข้าฯ ส่งไปประจำที่เพชรบุรี ได้ร่วมกับฝ่ายทหารทำสนามบินลับและรับอาวุธ ได้ผลเช่นเดียวกับที่อื่น ๆ และมีนายทหารอเมริกันมาลงด้วย นายบุญเย็น สะศิริรัตน์ ข้าฯ ส่งไปนครศรีธรรมราช โดยร่วมมือกับฝ่ายทหารไทยที่นั่น การปฏิบัติได้ผลทำนองเดียวกับทางอื่น ส่วนนายพิสุทธิ สุทัศน์ฯ กองประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ ทำการติดต่อกับนายทหารอเมริกัน ซึ่งได้ซ่อนตัวอยู่ก่อนแล้ว ต่อมา มี พ.ต.บุญมาก เทศบุตร นายวิมล วิริยะวิทย์ เป็นพลร่มมาลงที่จังหวัดแพร่ แล้วสองคนนี้ได้พลัดกัน นายวิมลฯ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับ ข้าฯ ก็สั่งให้ปกปิดเป็นความลับนำมาพบข้าฯ โดยด่วน นายวิมลฯ ได้ประจำอยู่กับข้าฯ เพื่อให้ส่งวิทยุลับติดต่อกับนายพันเอก ก๊อฟฟลิน ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วย O.S.S ประจำอยู่กัลกัตตา แล้วต่อมาได้ให้นายวิมลฯ ไปร่วมกับนายทหารอเมริกันซึ่งซ่อนอยู่ในกรุงเทพฯ ส่วน พ.ต.บุญมากฯ ไม่ได้ถูกจับ

เมื่อเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ ก็ได้ไปประจำอยู่กับพวกทหารอเมริกัน ส่วนนายชโรจน์ โล่ห์สุวรรณ เป็นพลร่มมาลงที่จังหวัดแพร่ แล้วก็ทำงานอยู่ที่จังหวัดแพร่ตลอดมา เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบความประสงค์ของข้าพเจ้าดีแล้วจึงไม่ได้ถูกจับกุม การส่งวิทยุติดต่อนั้นนอกจากนายวิมลฯ ข้าฯ ได้ใช้ให้นายพิสุทธิ สุทัศน์ฯ นายเป๋ฯ ข้าอุไรนายบุญเย็น สะกิริรัตน์ ตั้งสถานีวิทยุติดต่อกับ พ.ท.นิคอลสมิท และ พ.ท.ม.ล.ขาบฯ ที่เซเมา ทิศใต้ประเทศจีนด้วย

"เนื่องด้วยมีนักเรียนไทยในอังกฤษนักเรียนไทยในอเมริกากับนายทหารอเมริกามาทำการติดต่อกับข้าฯ เป็นจำนวนมากขึ้นทุกทีเช่นนี้ เกรงว่าความลับจะรั่วไหล จึงได้ส่งวิทยุไปทำการติดต่อกับหน่วย O.S.S. ที่เซเมา และที่กลักัดตาว่า การติดต่อกับข้าฯ เป็นจำนวนมากพอแล้ว สำหรับฝ่ายอเมริกันนั้นขอให้ทำการติดต่อกับนายปรีดี พนมยงค์ โดยมีนายชาญ บุญมาก เป็นเจ้าหน้าที่ติดต่อยู่แล้วข้าฯ จะทำการติดต่อเฉพาะในด้านจีนและอังกฤษ ความเห็นของข้าฯ นี้ ได้ถูกนำไปเสนอนายพลโคโนเวลท์ ก็เห็นชอบด้วย เพราะเหตุนี้นักเรียนไทยในอเมริกาที่อยู่ที่เซเมา จึงได้ย้ายไปรวมอยู่ที่กลักัดตาทั้งหมด ต่อจากนี้ได้มีนายอาณนัฏ ฅ บ้อมเพชร นักเรียนไทยจากอเมริกาเดินทางจากเซเมาเข้ามาทางล้านช้าง และถูกจับในระหว่างทางจังหวัดล้านช้างกับจังหวัดน่าน ได้ให้เจ้าหน้าที่นำมาพบข้าฯ โดยทางลับแล้ว ได้ให้ไปพบกับนายปรีดี พนมยงค์ ต่อมานายอาณนัฏฯ ก็ได้ทำการติดต่อกับนายทหารอเมริกันที่อยู่ในกรุงเทพฯ พ.ต.โผน อินทรทัต ได้เดินทางด้วยเท้าเข้ามาทางจังหวัดน่าน มาถูกจับที่จังหวัดแพร่ ข้าฯ ได้นำมาพบข้าฯ แล้วนำไปพบนายปรีดีฯ เพื่อวางแผนการต่าง ๆ จนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ข้าฯ จึงให้ตำรวจสันติบาลนำตัวไปส่ง

ออกไปทางอำเภอเชียงของ เพื่อออกไปพบกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ที่อเมริกาต่อไป

"เมื่อทำการติดต่อกับอเมริกาหลาย ๆ ครั้งเข้าแล้ว ต่อไปก็เป็นที่เข้าใจกันว่าไม่ต้องให้พวกที่มาทำการติดต่อต้องเดินทางมาด้วย เค้าให้ส่งมาด้วยเครื่องบินบกหรือเครื่องบินทะเลก็ได้ ถ้าหากมาลงโดยเครื่องบินทะเลแล้ว มีเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรได้ร่วมมือในการนี้ มีหลวงบรรณกรโกวิท พล.ร.ค.สังวร สุวรรณชีพ เรือเอก ตู๋ ซึ่งนามอันแท้จริงว่ากระไร ข้าฯ ลืมเสียแล้ว (เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช - ผู้รวบรวม) และยังมีคนอื่น ๆ ด้วย ถ้าเป็นเครื่องบินบกก็นำเอาเครื่องบินชนิดคาโกด้ามาลงที่สนามบินภูเขียว ซึ่งเป็นเครื่องบินคล้ายกับเครื่องบินของฝ่ายไทยที่มีอยู่ โดยมีนายทหารกองทัพอากาศ ข้าหลวงประจำจังหวัด นายตำรวจฯ ได้ร่วมมือในการนี้ด้วย

"ในการนี้ได้มีนายสมจิตต์ กังสานนท์ หรือยศสุนทร ได้เข้ามาและไปประจำอยู่ที่กาญจนบุรี ทำการร่วมมือกับ พ.ต.ท.ขุนพิชัย-มนตรี ได้รับอาวุธจากอเมริกามากมาย และมีนายทหารอเมริกามาลงพร้อมกับนายธวัช บุญยเกตุ แล้วมีนายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ ได้เข้ามา แล้วได้มาประจำอยู่กับนายทหารอเมริกันในกรุงเทพฯ นายเจริญ วัฒนพานิช เข้ามาถึงก็ได้ส่งไปทำงานร่วมกับนายอุดม บุญประกอบ ข้าหลวงประจำจังหวัดขอนแก่น ต่อมามีนายอานวย พูนพิพัฒน์ ได้เข้ามา และได้ส่งไปประจำที่จังหวัดสกลนคร ทำงานร่วมกับนายเตียง ศิริขันธ์ นายประยูร อรรถจินดา ส่งไปทำงานที่จังหวัดสุโขทัย ทำร่วมมือกับนายฟิ่ง ศรีจันทร์ กับข้าหลวงและตำรวจ นายสุนทร กันธลักษณ์ ได้มาประจำอยู่กับข้าหลวงจังหวัดระนอง นายสละ

ทศานนท์ นายเอกชัย กาภู สองคนนี้เมื่อเข้ามาแล้ว ได้ไปประจำอยู่กับนายทหารอเมริกันในกรุงเทพฯ นายเชื้อ หุ่นจำลอง ส่งตัวไปอยู่กับ ร.ต.อ.เจียบ อัมพุนันท์ ที่จังหวัดชุมพร โดยร่วมมือกับข้าหลวงประจำจังหวัด นายฉลอง ปิงตระกูล ได้ส่งไปอยู่สกลนครกับนายเตียง ศิริขันธ์ นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ ให้ไปประจำอยู่กับนายทหารอเมริกันในกรุงเทพฯ นายโจน เรื่องศิริ นายพิเศษ ปัตตะพงษ์ ส่งมาประจำอยู่กับนายทหารอเมริกันในกรุงเทพฯ นายอุดมศักดิ์ ภาสวณิช นายเฉลิมจิตตินันท์ นายสิทธิ เสวตศิลา สามคนนี้ได้มาลงที่จังหวัดเชียงใหม่ ทางตำรวจและข้าหลวงได้ปกปิดนำตัวเข้ามากรุงเทพฯ ข้าฯ นำตัวไปซ่อนไว้ที่ธนบุรี ต่อมาภายหลังเรื่องแตกที่เชียงใหม่ ญีปุ่นรู้ ข้าฯ จึงต้องนำตัวเข้ามาควบคุมตามระเบียบแล้ว จึงหมุนไปเป็นเชลยศึกนำส่งเข้าไปในค่าย เพื่อป้องกันมิให้ญีปุ่นเข้ามายุ่ง ผู้ที่มากับเรือดำนํ้าคือนายอานนท์ กรีวรธนะ นายฤๅษะ ปันยารชุน มาขึ้นที่เกาะแห่งหนึ่งในอำเภอกันตัง แต่เรื่องรั่วไหลไปถึงญีปุ่น จึงจำเป็นต้องคุมสองคนนี้ไว้ในค่ายเชลยศึก นอกจากนี้มีนายสงวน ตูลารักษ์ ได้เข้ามาพร้อมกับนายวิเชียร วายวานนท์ และนักเรียนไทยในอเมริกาอื่น ๆ อีก มาโดยเครื่องบินมาลงที่ขอนแก่น และได้มาประจำอยู่โดยทางลับในกรุงเทพฯ นอกจากนี้เข้าใจว่าคงยังมีอีกแต่จะเป็นใครบ้างนั้น ข้าฯ จำไม่ได้เสียแล้ว นายสุนทร กันธลักษณ์ นั้น ในขั้นแรกได้มาประจำอยู่ที่เกาะ ๆ หนึ่งในจังหวัดระนอง ซึ่ง ร.ต.อ.พลเชาวน์ ศุภมงคล ได้เดินทางไปติดต่อและร่วมมือกับข้าหลวงประจำจังหวัดระนอง ในระหว่างนี้ได้มีคนไทยและชาวอเมริกันได้เข้าและออกอยู่ตลอดเวลาโดยทางเครื่องบินบกหรือเครื่องบินทะเลในราวกลางปีพ.ศ.2487 พ.ศ.ดึก กับ ร.อ.ฮาเวท-

ปาล์มเมอร์ นายทหารอเมริกันซึ่งมาซ่อนตัวอยู่ในกรุงเทพฯ ได้แจ้งกับข้าว่า ทางอเมริกามีความประสงค์อยากจะได้ตัว ร.ท.วิลเลียม แม็คกาเร นักบินอเมริกันซึ่งเครื่องบินตกที่แม่ฮ่องสอน และถูกจับตัวมาควบคุมไว้ในค่ายเชลยตั้งแต่ พ.ศ.2485 ข้า ได้ติดต่อกับ พ.ต.ม.ร.ว.พงศ์พรหมฯ ผู้ควบคุมเชลย ม.ร.ว.พงศ์พรหมฯ ก็นำตัว ร.ท.วิลเลียม แม็คกาเร มามอบให้ข้า ข้า ก็ส่งตัวให้เดินทางออกไปนอกประเทศเพื่อกลับไปอเมริกาต่อไป และก็ได้ออกเดินทางไปอเมริกาโดยเรียบร้อย ซึ่งกิจการอันนี้รู้สึกว่าเป็นที่พอใจมาก ต่อนี้ไปไม่นานนักก็ได้ส่งตัวนาวาอากาศตรี เคลล็อก ให้ พ.ต.ดิก แล้วก็เดินทางไปอเมริกาโดยสวัสดิภาพเช่นเดียวกัน นาวาอากาศตรี เคลล็อก นี้ ได้ตกเป็นเชลยศึกเนื่องจากเครื่องบินถูกยิงตกที่สัดหีบ

"ในการติดต่อ และการดำเนินการกับบุคคลคนไทยและชาวอเมริกัน ที่เข้ามาในดินแดนไทยทางจังหวัดระยอง ชลบุรี จะเชิงเตรานั้น นายปรีดีฯ ได้มอบหมายให้ พล.ร.ต.สังวร สุวรรณชีพ และนายทวี บุญยเกตุ ดำเนินการรับอาวุธและรับผู้ที่มาทำการติดต่อ ซึ่งปรากฏว่าทางด่านจังหวัดเหล่านี้ได้มีนายทหารอเมริกันและคนไทยซึ่งส่งออกไปฝึกหัดมากระโดดร่มชูชีพลงหลายคน และได้รับอาวุธมากมายเช่นเดียวกัน จะเป็นใครบ้างนั้นขอให้ถามบุคคลทั้งสองนี้โดยเฉพาะในหน้าที่ที่ข้า เป็นอธิบดีกรมตำรวจได้สั่งให้ตำรวจทำการร่วมมือและพยายามปกปิดข้า .

"เมื่อ พ.ศ.2487 จะเป็นเดือนใดข้า จำไม่ได้ แต่เป็นสมัยที่นายกวง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีเครื่องบินอเมริกาชนิดสี่เครื่องยนต์ ได้เข้ามาในดินแดนไทย เพื่อนำอาวุธและพลร่มมาลง

ที่สนามบินคลองไผ่ เครื่องบินได้ผ่านสนามบินตากลิในเวลาเข้ามิด
ณ ที่นั้นได้มีเครื่องบินญี่ปุ่นประจำอยู่ เวลานั้นเครื่องบินญี่ปุ่นได้ขึ้น
ไปทำการฝึกหัดอยู่ เมื่อได้เห็นเครื่องบินนี้บินมาในระยะต่ำเครื่อง
บินญี่ปุ่นก็เข้าโจมตี ยิงด้วยปืนกลไฟใหม่เครื่องบินนี้ตกในป่า กระ
ทำให้ผู้โดยสารมา 9 คนถึงแก่ความตายไป 4 คน เหลืออีก 5 คน
บางคนถูกบาดเจ็บ อาวุธยุทธภัณฑ์ที่บรรทุกมากับเครื่องบินได้ตก
รื้อเสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารเก็บไปได้บ้าง ข้าฯ ได้รับ
โทรเลขจากผู้กำกับการแจ้งเหตุการณ์ให้ทราบ ได้สั่งให้น้ำคนทั้ง
5 คนที่เหลืออยู่มากรุงเทพฯ เป็นทางลับโดยด่วน เมื่อนำมาถึงแล้ว
ได้มอบหมายให้อยู่ในความดูแลของตำรวจสันติบาล ได้แจ้งให้
พ.ต.ดึก นายทหารอเมริกันกับ ร.อ.ฮาเวทพาล์มเมอร์ ซึ่งประจำ
อยู่ในกรุงเทพฯ ทราบในคืนวันนั้น เวลาประมาณ 1 น. ข้าฯ พร้อม
ด้วย พ.ต.ดึก ร.อ.ฮาเวทพาล์มเมอร์ และพ.ต.บุญมาก เทพบุตร
ได้โดยสารรถยนต์กันเดียวกันตรงไปยังกองตำรวจสันติบาล เพื่อ
นำคนทั้ง 5 คนซึ่งมีชาวอเมริกัน 3 คน อังกฤษ 2 คน ไปชุกซ่อนไว้ที่
อื่น เพราะเกรงว่าถ้าความนี้รั่วไหลออกไปจะเกิดเรื่องไม่ดีขึ้น ครั้น
นำไปจากสันติบาลแล้ว ก็นำไปพักในที่พักลับ จัดการรักษาพยาบาล
ผู้เจ็บป่วย ครั้นทำการรักษาพยาบาลจนคลี่คลายแล้วพอสมควร แต่
บางคนยังไม่หายดี ยังเดินไม่ได้ จนถึงกับใส่เปลหามขึ้นรถยนต์ตำ
รวจสันติบาล ไปส่งที่สนามบินบ้านแพะสระบุรี แล้วขึ้นเครื่องบินของ
กองทัพอากาศไทยไปยังสนามบินภูเขียว แล้วก็มีเครื่องบินอเมริกัน
มารับช่วงต่อไป การไปครั้งนี้ได้มีพลทหารออสเตรเลียซึ่งเป็น
เชลยศึกญี่ปุ่นและหลบหนีมาจากจังหวัดเพชรบุรี กับ พ.ต.เคลล็อก
ซึ่งได้ให้การดังกล่าวข้างต้นนั้นไปด้วย

"หัวหน้า O.S.S. ของอเมริกา ที่มาประจำประเทศไทย นั้นชื่อ พ.ต.เวสเตอร์ แต่ผู้นี้เมื่อได้มาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ได้เกิดป่วยเป็นโรคเส้นประสาทอย่างร้ายแรง ถ้าชินให้อยู่ต่อไปเนือ ความจะแตกขึ้น จึงได้ให้นายทหารกองทัพอากาศไทยซึ่งได้ทำการร่วมมือในเรื่องนี้ มี น.อ.ท.ทวี จุลละทรัพย์ เป็นหัวหน้า พร้อมด้วย นายทหารนักบินไทยอีก 4 นาย ซึ่งข้าฯ ได้ขอโอนจากกระทรวงกลาโหมมาอยู่ตำรวจสันติบาล ได้นำ พ.ต.จอห์น เวสเตอร์ ไปส่งพวกเหล่านี้ได้นำไปทางเรือ แล้วไปขึ้นเครื่องบินทะเลของอเมริกันที่ในอ่าวไทยต่อไป ในครั้งนี้มีนายทหารอเมริกันร่วมไปด้วยอีก 1 คน ต่อ นั้น พ.ต.ดิก จึงได้เป็นหัวหน้าแทนต่อไปในหน่วย O.S.S. ต่อไปนอกจากนี้ข้าฯ ยังได้ทราบว่า นายปรีดิฯ ได้จัดส่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน มี พระยาพิศาลสุขุมวิทย์ หลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ เดินทางไปวอชิงตันอเมริกา แล้วได้จัดส่งบรรดานักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจุฬาลงกรณ์ออกไปทำการฝึกร่วมกับทหารอเมริกันที่แคนดี อีกหลายสิบคน กับได้จัดส่ง น.อ.หลวงยุทธกิจพิลาศ กับนายเรือเอกอีกคนหนึ่ง ซึ่งข้าฯ จำชื่อไม่ได้นั้น (เรือเอก ชลิต ชัย-สิทธิเวช - ผู้รวบรวม) ไปอเมริกาเช่นเดียวกับหลวงสุขุมฯ หลวงยุทธกิจพิลาศ กับนายทหารเรือ กับนายโกมุท จันทรเรือง ก่อนที่จะออกไปได้พบปะข้าฯ ที่วังปารุสก์วัน เพื่อรับความเข้าใจและแนะนำวิธีที่จะดำเนินการ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจุฬานันต์ได้มีบุตรของข้าฯ รวมอยู่ด้วย และมีบุตรหลวงบรรณกร-โกวิท บุตรหลวงฤกษ์ลาภัย บุตรนายเฉลียว ปทุมรส เป็นต้น การจัดส่งไปครั้งนี้หาได้เกี่ยวข้องกับข้าฯ ไม่ เป็นหน้าที่ของนายปรีดิฯ เป็นผู้จัดส่งไป แต่ทั้งนี้ข้าฯ ได้ทราบเรื่องราวโดยตลอดเพราะได้

หาเรือต่อกันอยู่เป็นนิจ

"เมื่อพลร่มรุ่นที่ 1 ซึ่งมีนายปวย อึ้งภากรณ์ รุ่นที่ 2 นาย
 สำราญ วรรณพฤกษ์ เป็นหัวหน้ารวม 6 คน ซึ่งได้ถูกจับกุมแล้วนั้น
 ได้สั่งให้พวกนี้ทำการติดต่อโดยทางวิทยุกับหน่วย S.C.S. ซึ่งมี
 พันโทปอยเด็น นายทหารอังกฤษ เป็นหัวหน้า และมี พ.ต.นิโกลัน
 เป็นผู้ช่วย หน่วยนี้ขึ้นกับนายแม็กแคนซี ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของหลอด-
 หลุยส์เมาร์ทแบคแดนท์ เพื่อให้ทำการติดต่อปรับความเข้าใจซึ่งกัน
 และกัน ทีหลัง ข้าฯ ได้จัดส่งนายธนา โปษยานนท์ นายเปรม บุรี
 ออกไปประจำอยู่ที่จังหวัดยะลา ในความอารักขาของตำรวจสันติ-
 บาล ทำการร่วมมือกับ พ.ต.ต.สม สุนทรรักษ์ และ พ.ต.ต.แสง
 สงวนถิ่น และให้มีเขตขยายออกไปได้ถึงสงขลา ปัตตานี นราธิวาส
 ด้วย การดำเนินการทำนองกับที่ได้ติดต่อกับอเมริกาคือให้ฝ่ายอัง-
 กฤษ นำอาวุธยุทธภัณฑ์ และส่งคนของเขามาร่วมมือและก็ได้ผล
 สมความประสงค์ ได้ส่งนายสำราญ วรรณพฤกษ์ กับนายรจิต บุรี
 ไปยังจังหวัดสุราษฎร์ในความควบคุมของตำรวจสันติบาล และใน
 ความร่วมมือของตำรวจท้องถิ่น ดำเนินการเช่นเดียวกับสองคนที่
 กล่าวแล้วนั้น นายปวย อึ้งภากรณ์ นั้น ได้ส่งไปยังอินเดีย แล้วให้
 เดินทางต่อไปยังกรุงลอนดอน เพื่อปรับความเข้าใจในสถานการณ์
 ของไทยให้ฝ่ายอังกฤษทราบ นายปวยฯ เดินทางไปประมาณ 2 เดือน
 ก็กลับมายังประเทศไทยก่อนที่ญี่ปุ่นจะยอมแพ้ ส่วนนายประทาน
 เปรมกมล นั้น คงให้ประจำอยู่ในกรุงเทพฯ เพื่อให้ส่งวิทยุติดต่อกับ
 เจ้าหน้าที่ฝ่ายอังกฤษ และนายปวย อึ้งภากรณ์ ก็ได้ร่วมดำเนินการ
 ทำนองเดียวกันกับนายประทานด้วย นอกจากนักเรียนอังกฤษ 6
 คนที่อังกฤษส่งมาลงร่วมแล้วนั้น ทางฝ่ายไทยได้วางแผนการติดต่อ

ให้ฝ่ายอังกฤษส่งพลร่มในรุ่นต่อไปอีกมาลงที่จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งทางอังกฤษได้ส่งนายเสนาะ นิลกำแหง นายเทพ เสมถิติ นายประโพธิ เปาโรหิต มาลง ณ ที่ซึ่งได้ติดต่อกันไว้เรียบร้อยแล้ว ทั้งสามคนนี้ได้ปกปิดเป็นความลับไว้ได้เป็นอย่างดีหลังจากที่ได้ลงร่มแล้ว และได้้นำกลับมากรุงเทพฯ ได้เป็นอย่างดี ในการนี้ได้รับความร่วมมือจากนายปรัง พุทชนม์ ปลัดจังหวัดกับนายอำเภอและ ร.ต.อ.ขุนไพศาล-ตำรวจกิจ เมื่อ 3 คนนี้ได้เดินทางมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว ข้าฯ ได้นำตัวนายเสนาะ นิลกำแหง ไปพบนายปรีดีฯ จึงทำความตกลงกันว่า ให้ 3 คนนี้ไปปฏิบัติการทางภาคอีสานที่จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเลย ในขณะที่นายอุดมฯ เป็นข้าหลวงประจำจังหวัดขอนแก่น นายสุวรรณ รื่นยศ เป็นปลัดจังหวัดเลย ร.ต.อ.มังกร สุวรรณขลุ กับ พ.ต.ต.สมาน ฐูปุต์ ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น นายอำเภอวังสะพุง กับหัวหน้าสถานีตำรวจวังสะพุง นายอำเภอชุมแพ หัวหน้าสถานีตำรวจชุมแพ ได้ทำการร่วมมือกัน แล้วก็มี น.อ.ค. อุตสาห์ ชัยนาม เป็นหัวหน้าสนามบินนาวานจังหวัดเลย แล้วก็มีเครื่องบินอังกฤษ ได้นำอาวุธยุทธภัณฑ์พร้อมกับคนของเขามาลงที่สนามบินนาวานนี้ตลอดเรื่อยมา เพราะได้ทำความตกลงกันแล้วว่า สนามบินนาวานนั้นเป็นสนามบินที่ฝ่ายอังกฤษจะขึ้นลงได้ มีนักเรียนไทย และนายทหารอังกฤษเข้าออกไปหลายคราว เท่าที่ข้าฯ จำได้มี พระองค์เจ้าวรานนท์ พ.ท.อัฒัน และ พ.ท.สไปเล่ นายทหารอังกฤษ พ.ต.แจ้เวล พลจัตวาแจ๊คซ์ และมีตำรวจสันติบาลออกไปประมาณ 10 คน นายเสนาะ นิลกำแหง ก็เคยได้เข้าออกสนามบินนี้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้จะมีใครอีก ข้าฯ จำไม่ได้เสียแล้ว เมื่อนายเสนาะ นิลกำแหง กับพวกได้กระโดดร่มลงมาแล้ว ทางอังกฤษได้ติดต่อขอ

ส่งลูกจีนที่เกิดในเมืองไทยมาลงร่มที่จังหวัดอุทัยธานีอีก ข้าฯ ได้ให้ความช่วยเหลือและปกปิดเป็นความลับได้เช่นเดียวกับพวกนานแสนนานีกาแหง ต่อมาได้มีนักเรียนไทยในอังกฤษได้มาลงร่มที่สนามบินนาวานอีก มีนายทศ พันธุมเสน นายบุญส่ง พึ่งสุนทร ม.จ.จิรดิษฐ์ กิตติยากร ได้นำตัวมาถึงกรุงเทพฯ แล้วได้ส่งไปทำงานที่จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดตากในความควบคุมของตำรวจสันติบาล และนาย พึ่ง ศรีจันทร์ ม.จ.ศุภสวัสดิ์ วงศ์สนิท ได้ไปช่วยเหลืออยู่ด้วย พร้อมด้วยตำรวจท้องที่ ข้าหลวงประจำจังหวัด เพื่อจัดการรับอาวุธยุทธภัณฑ์ให้ความอารักขาแก่นายทหารอังกฤษ นักเรียนไทยและตำรวจสันติบาล คนอังกฤษที่มาลงมี พ.ค.ไบรส์สมิธ และ ม.จ.การวิก จักรพันธ์ นายอรุณ ศรีเทศ และนายตำรวจสันติบาล 2-3 คน นักเรียนไทย 3 คนนี้เมื่อได้รับคนต่าง ๆ พร้อมบรรดาอาวุธยุทธภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว ร.ค.อ.ประธาน ไชยพันธุ์ ก็ได้มนักเรียนไทยทั้ง 3 คนนี้ให้ไปดำเนินงานที่จังหวัดลำปางต่อไป ซึ่งข้าฯ ได้จัดการติดต่อกับข้าหลวงประจำจังหวัด และนายตำรวจสันติบาลตำรวจท้องที่ไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อไปทำการตามความประสงค์ของฝ่ายอังกฤษที่ขอร้องมา

"ในระหว่างที่ จอมพล ป.ฯ ยังเป็นนายก ร.ม.ค. นั้น ได้มีนักเรียนไทยในอังกฤษ 2 คน มีนายจุ่นเกง รินทะกุล กับนายสวัสดิ์ ศรีสุข ได้เดินทางมาโดยเรือค่าน้ำมาขึ้นที่จังหวัดพังงา นายจุ่นเกงได้เดินทางเข้ามากรุงเทพฯ นายสวัสดิ์ฯ หลบซ่อนอยู่จังหวัดพังงา บิดานายจุ่นเกงแจ้งให้ข้าฯทราบ ข้าฯ นำตัวนายจุ่นเกงมาไว้ที่ตำรวจสันติบาล แล้วให้นายตำรวจสันติบาลกับนายจุ่นเกงเดินทางไปรับนายสวัสดิ์ ศรีสุข เข้ามากรุงเทพฯ เพราะถ้าทิ้งไว้พังงากลับว่าเรื่อง

จะรั่วไหลไปและเปิดเผยขึ้นได้ก็ได้นำมาอยู่ในความอารักขาที่กรุงเทพฯ เมื่อได้ทำการติดต่อกับฝ่ายอังกฤษ และฝ่ายอังกฤษต้องการตำรวจสันติบาลไปฝึกหัดอาวุธและวิธีการต่อต้านแบบใหม่ ข้าฯ จึงให้ ร.ต.อ.รัตน์ วัฒนะมหาตม์ และนายสวัสดิ์ ศรีสุข นำนายสิบพลตำรวจประมาณ 10 นาย เดินทางไปขึ้นเครื่องบินทะเล ซึ่งอังกฤษมารับบนเกาะทางทิศใต้ของเกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล โดยได้รับความร่วมมือของกรมศุลกากร การเดินทางเป็นไปโดยสวัสดิภาพ

"ในด้านอเมริกาที่ได้ทำการติดต่อกับหัวหน้าหน่วย O.S.S. คือ พ.ท.นิคอสตมิช ณ ทางเซเมาแล้ว ท่านผู้นี้เมื่อได้ตกลงกันว่า ให้งดทำการติดต่อกับทางด้านเซเมาแล้ว ได้เดินทางมากลางพฤษภาคมพร้อมด้วยเพื่อนทหารอเมริกาอีก 2-3 คน ได้พบปะกับข้าฯ และนายปรีดิพนมยงค์ ได้แสดงอหยาภัยสันถวไมตรีเป็นอย่างดี และก็ทราบความประสงค์ซึ่งกันและกันในการที่จะทำการต่อต้านญี่ปุ่น เขากับคณะได้พักอยู่ในกรุงเทพฯ ประมาณ 10 วัน ก็ได้เดินทางกลับออกไป นอกจากนี้แล้วได้มีนายทหารอเมริกันชั้นผู้น้อยได้เดินทางเข้ามาทำการติดต่ออีกหลายคน แต่จะเป็นใครบ้างในขณะนั้น ข้าฯ ลืมชื่อเสียแล้ว

"สถานที่สำหรับทำการติดต่อ และต้อนรับนายทหารอังกฤษกับนักเรียนไทยในอังกฤษ นอกจากที่กล่าวแล้ว ได้จัดขึ้นที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีอีกแห่งหนึ่ง ทำประหนึ่งว่าเป็นด้านศุลกากร โดยทำการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในกรมศุลกากร โดยข้าฯ ได้จัดนายตำรวจสันติบาล ซึ่งมี ร.ต.ท.อรุณ ทิยะสุข เป็นหัวหน้า ณ ที่นี้ได้มีนักเรียนไทยในอังกฤษมาโดยเครื่องบินทะเลแล้วขึ้นที่เกาะเต่า 3 คน คือ นายวัฒนา ชิตวารี นายประพจน์ ณ นคร ม.จ.ภักดีเดช รัชนี้

เมื่อ 3 คนนี้เดินทางมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว ได้แนะนำชี้แจงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นที่เข้าใจโดยเรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดส่งนายวัฒนา ชิตวารี ออกไปประจำอยู่จังหวัดพังงา ในความอารักขาของ ร.ค.อ. ประสาท สุวรรณสมบูรณ์ นายประพตติ ฦ นคร เป็นผู้ที่มีความรู้ในทางวิทยุเยี่ยมกว่าผู้อื่น ข้าฯ จึงมอบตัวให้ พล.ท.สินาคโยธารักษ์ รองแม่ทัพใหญ่ ให้อยู่ในความควบคุมของ พ.อ.ขุนสุรพลพิเศษ หัวหน้าสื่อสารทหารไทย เพื่อจะได้ส่งวิทยุโทรเลขติดต่อกับฝ่ายอังกฤษในกิจการทางทหารโดยตรง และ ม.จ.ภักเดช รัชนี ข้าฯ ได้ส่งไปประจำที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำการร่วมมือกับ ร.ค.อ.รัตน์ วัฒนะมหาตม์ ซึ่งได้เคยเดินทางไปรับการศึกษาที่อินเดีย แล้วกลับเข้ามาประจำอยู่ ณ ที่นี้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของฝ่ายอังกฤษ ซึ่งได้ทำความตกลงกันไว้แล้ว ที่เกาะเต่านี้ ได้มีนายทหารอังกฤษมาขึ้นและไปโดยเครื่องบินหลายครั้ง เพื่อทำการฝึกหัดคนยาคำวสวนศิบาลและของเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งประจำอยู่ ณ ที่นี้ ที่เกาะเต่านี้ นอกจากทำการติดต่อโดยให้นายทหารอังกฤษและคนไทยเข้าออก ครั้นได้ตกลงกับฝ่ายอังกฤษเป็นที่แน่นอนแล้วว่า ไทยจะทำการต่อต้านกับญี่ปุ่น แต่จะต้องมีการวางแผนการกันให้เป็นที่แน่นอน โดยเหตุที่ทางข้าฯ และนายปรีดีฯ หลวงสินาคโยธารักษ์ เห็นเป็นการสมควรว่า ควรที่จะได้จัดให้ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนซึ่งเป็นผู้ใหญ่และรอบรู้ในกิจการนั้นออกไปติดต่อ เมื่อตกลงแล้วจึงได้ให้นายดิเรก ชัยนาม เป็นหัวหน้า พร้อมกับ พล.ท.หลวงชาตินักรบ นายถนัดกิจ คอมันตร์ นายจันทอง (ชวัชไชย) รินทกุล ขึ้นเครื่องบินจากเกาะเต่า เดินทางไปที่จังหวัดแกลงดี ในการนี้ฝ่ายอังกฤษได้ขอร้องให้จัดรูปแบบของตำรวจไทยแผนที่และสิ่งอื่น ๆ ออกไปด้วย

เมื่อถึงแกนต์แล้ว ฝ่ายอังกฤษได้ต้อนรับคณะนี้อย่างมโหฬารสมเกียรติ เพราะเขาถือว่าเป็นท่านองคณะทูตพิเศษที่ออกไปติดต่อกับเขา คณะนี้ได้เดินทางออกไปประมาณ 10 วัน เมื่อปรับความเข้าใจกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็เดินทางโดยเครื่องบินมาที่เกาะเคา และเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ต่อไป เมื่อคณะนี้กลับมาแล้วทางกองบัญชาการของพลอดหลุยส์เมท์แบคคันทน์ มีความประสงค์ที่จะให้นายทหารไทยซึ่งรอบรู้ในวิชาการทหารเป็นอย่างดี ไปประจำอยู่ในกองบัญชาการของเขา ในการนี้ได้ปรึกษาหารือกันแล้วเห็นว่า พ.อ. เนตร เขมะโยธิน เป็นผู้สำเร็จวิชาเสนาธิการทหารจากประเทศฝรั่งเศส และรู้จักการของทหารไทยภายในประเทศเป็นอย่างดี ให้เป็นผู้ไปประจำอยู่ในกองบัญชาการของพลอดหลุยส์เมท์แบคคันทน์ แล้วก็ให้นายทหารอากาศ นายทหารบก ซึ่งได้ผ่านการศึกษาในประเทศยุโรปมาแล้วออกไปร่วมด้วยอีก และจะเป็นไกรบัง ข้าฯ จำชื่อไม่ได้เสียแล้ว

"ในราวปลายปี พ.ศ.2487 ม.จ.ศุภสวัสดิ์ฯ ซึ่งไปพำนักอยู่ในประเทศอังกฤษพร้อมด้วย พลจัตวา แจ็ก พ.ศ.ฮอบส์ ได้โดยสารเครื่องบินมาลงที่หาดเจ้าสำราญแล้วเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เมื่อได้พบปะและปรับความเข้าใจกันทั้ง 3 คนนี้แล้ว ม.จ.ศุภสวัสดิ์ฯ พลจัตวา แจ็ก ได้เดินทางออกจากประเทศไทยไปทำการติดต่อกับฝ่ายอังกฤษ แล้วก็เดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยอีก แล้ว ม.จ.ศุภสวัสดิ์ฯ จึงได้เดินทางไปอำนวยการทางจังหวัดตากและสุโขทัย เมื่ออำนวยการในภาคนี้เสร็จแล้ว จึงให้ ม.จ.ศุภสวัสดิ์ฯ ไปอำนวยการทางจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป ในระยะเวลาใกล้ ๆ กันนี้ พ.ศ.แอ็ดเวล ก็ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย มาทำการร่วมมือ

กับพลจัตวาแจ็กด้วยพ.ค.แอ็ดเวลนี้ได้เป็นหัวหน้านำนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับนายทหารไทยบางคน กับนักเรียนเทคนิกของกระทรวงกลาโหม โดยสารเครื่องบินไทยจากโคกกระเทียมไปที่สนามบินนาวานจังหวัดเลย ต่อจากนั้นขึ้นเครื่องบินของอังกฤษไปรวมทั้งหมดประมาณ 20 คน

"ณ ที่เกาะเต่านั้นนอกจากจะได้จัดส่งตำรวจสันติบาลออกไปทำการฝึกและติดต่อดังกล่าวนั้น ยังได้ส่งไปอีกรุ่นหนึ่งประมาณ 7-8 คน มี ร.ต.ค.เจริญ สุวรรณมุสิก เป็นหัวหน้า ส่งไปฝึกหัดที่อินเดีย นอกจากนี้ยังมีนายประเสริฐ ปทุมมานนท์ นายกฤษณ์ โศขยานนท์ เดินทางเข้ามาแล้วได้ส่งไปจังหวัดสกลนคร อยู่ในความอำนวยการของนายเตียง ศิริขันธ์ บางทีก็ไปประจำอยู่ที่สนามบินจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีนายจำลอง ดาวเรือง เป็นหัวหน้า จัดการสร้างขึ้นแล้วมีนายสว่าง สามโกเศศ นายกลิน เทพหัสดิน ได้เดินทางเข้ามากรุงเทพฯ อีก นอกจากนี้แล้วข้าฯ เข้าใจว่าคงจะมีนักเรียนและข้าราชการสถานทูตเข้ามาอีก แต่เนื่องด้วยได้สร้างสนามบินลับขึ้นในต่างจังหวัดหลาย ๆ แห่ง จึงไม่ทราบว่ามีใครไปลงที่ไหนบ้าง และประกอบด้วยกิจการที่จะทำการต่อต้านญี่ปุ่นในตอนหลังนี้ ได้ขยายออกไปกว้างขวาง ในทางด้านอังกฤษนอกจากจะได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลออกไปทำการฝึกดังกล่าวแล้วนั้น ข้าฯ ยังได้จัดส่งนายสิบพลตำรวจซึ่งมีการศึกษาสูง ขึ้นเครื่องบินจากสนามบินนาวานรวมประมาณ 7-8 คน โดยมี จ.ส.ต.วาริน พลชาติ เป็นหัวหน้า ในคราวส่งตำรวจสันติบาลรุ่นหลังนี้ ข้าฯ ได้จัดส่งเชลยศึกชาวอังกฤษซึ่งหลบหนีจากการควบคุมของญี่ปุ่นร่วมเดินทางไปด้วยอีก 3 คน การติดต่อกับฝ่ายอังกฤษนอกจากที่กล่าวแล้วนั้น ทางฝ่ายอังกฤษได้

ขอร้องให้ติดต่อที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกแห่งหนึ่ง ในการนี้ได้ย้าย นายถนอม วิบูลย์มงคล ข้าหลวงประจำจังหวัดปทุมธานี ไปเป็นข้าหลวงประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ต.ท.หลวงเจนวิสัยโยธี พร้อมด้วยนายตำรวจอีก 1 นาย ขึ้นเครื่องบินไปประจำที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน การติดต่อที่สำคัญในจังหวัดนี้ต้องอาศัยอำเภอแม่สะเรียงเป็นสำคัญ จึงได้ทำการสับเปลี่ยนนายอำเภอแม่สะเรียงใหม่ซึ่งทราบนโยบายดีแล้วขึ้นไปแทน นายอำเภอคนนี้จะชื่ออะไรข้าฯ ถืงไปเสียแล้ว ตำรวจสันติบาลที่ส่งออกไปทำการฝึกและติดต่อหลายคนหลายกราวดังกล่าวนั้น ได้มากระโดดร่มลงยังสนามบินลับในจังหวัดต่าง ๆ หลายแห่ง เช่น จังหวัดตาก ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี เป็นต้น

"ผู้ที่คิดทำการต่อต้านญี่ปุ่นตั้งแต่ญี่ปุ่นได้รุกรานประเทศไทยแต่ต้นมาแล้วนั้น ผู้ที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการนี้ก็คือนายปรีดี พนมยงค์ อีกฝ่ายหนึ่ง แต่เนื่องด้วยในชั้นแรกข้าฯ จะให้ความร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์ ก็อาจเกิดการเสียหายต่อประเทศชาติได้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีจิตใจอิจฉาริษยาขัดขวางนายปรีดี พนมยงค์ ด้วยประการทั้งปวง ด้วยเหตุนี้ในชั้นต้นข้าฯ จึงไม่กล้าที่จะทำการร่วมมือกับนายปรีดีฯ เพราะจอมพล ป.ฯ ก็คิดระแวงสงสัยและกล่าวหาข้าฯ อยู่เช่นเดียวกับนายปรีดีฯ จึงต่างฝ่ายต่างกระทำการในอันที่จะต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็รู้ซึ่งกันและกัน การกระทำฝ่ายนายปรีดีฯ ทางจอมพล ป. ระแวงสงสัยด้วยประการใด ๆ ข้าฯ ก็พยายามที่จะกลบเกลื่อนให้หายไปเสีย ต่างฝ่ายต่างได้ปฏิบัติกันมาเช่นนี้จนกระทั่งนายดิเรก ชัยนาม กลับจากการเป็นเอกอัครราชทูตญี่ปุ่น มาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ

เทศในสมัยจอมพล ป. เป็นนายก โดยที่นายดิเรก เป็นที่ไว้นือเชื่อใจ
 ของข้าฯ และนายปรีดีฯ ข้าฯ และนายปรีดีฯ จึงได้ใช้นายดิเรกฯ
 เป็นสื่อแสดงความคิดความเห็น แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันอยู่เป็นนิ
 เสมอมา จนกระทั่งเมื่อได้เปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลใหม่ โดยมี พ.ต.
 กวญ อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ทั้งจอมพล ป. ก็ได้ออกจาก
 บัญชาการทหารสูงสุดด้วย การดำเนินการในเรื่องต่อต้านญี่ปุ่น
 ในฝ่ายข้าฯ กับนายปรีดีฯ จึงได้ประสานและร่วมมือกันแนบแน่นยิ่ง
 ขึ้น ได้ทำการหารือและวางแผนการโดยใกล้ชิดซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น
 ได้ตั้งกองบัญชาการขึ้นมาคณะหนึ่ง ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ นาย
 ทวี บุญยุค นายดิเรก ชัยนาม หลวงนฤเบศร์มานิต พล.ร.ต.
 สังวร สุวรรณชีพ พล.ท.หลวงสินาดโยธารักษ์ หลวงศุภชลาศัย
 และข้าฯ การดำเนินงานในเรื่องนี้ได้จัดการขยายออกไปเกือบทุก
 จังหวัด มีทหาร ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และประชาชน ตลอดจน
 จนคนต่างด้าว เฉพาะอย่างยิ่งคนจีนได้ร่วมมือในการนี้เป็นจำนวน
 มาก และเตรียมพร้อมที่จะทำการต่อต้านญี่ปุ่นอยู่ทุกเมื่อ แต่ทั้งนี้
 จะต้องได้รับความเห็นดีเห็นชอบจากฝ่ายสหประชาชาติเสียก่อน แผน
 การรายละเอียดในการต่อต้านในการขยายงาน ต่างฝ่ายต่างทำ
 เมื่อฝ่ายเราถูกญี่ปุ่นกดขี่จนบางคราวถึงที่สุดที่จะทนทานได้ ตกลงกัน
 จะเริ่มกำจัดญี่ปุ่นหลายครั้งหลายหน เพราะเชื่อมั่นว่ากำลังของเรา
 ได้เตรียมพร้อม และทางฝ่ายสหประชาชาติก็ได้ส่งอาวุธยุทธภัณฑ์
 อย่างใหม่มาให้เป็นจำนวนมากแล้ว ประกอบด้วยนายทหารอังกฤษ
 และอเมริกันรวมทั้งคนไทยที่มาจากต่างประเทศก็ได้เข้ามาประจำอยู่
 ในที่ต่าง ๆ ทำการฝึกหัดในการใช้อาวุธใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ที่ทำการต่อ
 ต้านมีความรู้ความชำนาญสมควรแล้ว ผู้ใหญ่ในกองบัญชาการหลาย

คนที่มีความคิดเห็นเช่นนี้ แต่ข้าฯ เห็นว่าการที่จะต่อต้านญี่ปุ่นนี้ควรจะได้รับความเห็นดีเห็นชอบจากฝ่ายอังกฤษ และอเมริกาเสียก่อน เพราะแผนการต่อต้านญี่ปุ่น ฝ่ายเราได้ทำการติดต่อกับเขาไว้หลายครั้งหลายหนแล้วประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งการต่อต้านนี้จำเป็นจะต้องเสียเลือดเนื้อฝ่ายเราลงเป็นจำนวนมากอาจได้รับการติเตียนจากคนในรุ่นหลังต่อไปก็ได้ ด้วยเหตุนี้ข้าฯ จึงได้ปรึกษากับนายปรีดีฯ เป็นการเฉพาะตัวว่าควรจะได้ทำการหารือกับฝ่ายอังกฤษ-อเมริกาเสียก่อน เพื่อมิให้ฝ่ายอังกฤษและอเมริกามาขัดเราว่าได้กระทำไปโดยผลการ นายปรีดีฯ เห็นชอบด้วย จึงได้ร่างโทรเลขส่งไปยังฝ่ายอังกฤษและอเมริกาเพื่อขอความเห็นชอบ โทรเลขฉบับนั้น นายดิเรก ชัยนาม ได้นำมาให้อ่าน ข้าฯ ได้เติมข้อความลงไป โทรเลขถึงอังกฤษว่าได้แจ้งให้ฝ่ายอเมริกาทราบแล้ว โทรเลขถึงฝ่ายอเมริกาก็ว่าได้แจ้งให้ฝ่ายอังกฤษทราบแล้ว ที่เดิมเช่นนี้มีความประสงค์ที่จะให้ฝ่ายอังกฤษและอเมริกาหารือกันเสียก่อน ได้รับตอบจากกระทรวงต่างประเทศอเมริกาว่าขอให้ระงับไว้ก่อน และว่าพร้อมที่จะรับรองความเป็นเอกราชของไทยเมื่อมีโอกาส แล้วจะประกาศให้โลกทราบถึงจิตใจของคนไทย ในการที่มีเจตจำนงต่อต้านญี่ปุ่น ฝ่ายอังกฤษได้โทรเลขตอบมาว่า เรื่องนี้ได้แจ้งไปยังรัฐบาลที่กรุงลอนดอน เพราะยังไม่สมควรจะตัดสินใจตามที่เราขอร้องไปได้ ด้วยเหตุนี้การที่จะลุกขึ้นทำการต่อต้านญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องรอดต่อไป ก็พอดีญี่ปุ่นยอมแพ้ฝ่ายสหประชาชาติโดยไม่มีเงื่อนไข

จาก ทำให้การของ พล.ต.อ.หลวงอดุลเดชจรัส ต่อกณะกรรมกรอำชญากรสงคราม ที่ผม อดุส่าห์คัดลอกมาให้อ่านกันนี้ ก็เพื่อเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าขบวนการเสรีไทยเล็กหรือใหญ่ขนาดไหน และทำให้การนี้เป็นเอกสาร ชันต้นหรือ Primary Source เพราะ พล.ต.อ.หลวงอดุลเดช-จรัส ก็อรองหัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย ที่มีชื่อรหัสว่า "พุลเา"

อย่างไรก็ดีจำนวนพลพรรคของขบวนการเสรีไทยที่ติดอาวุธ และพร้อมที่จะทำการรบได้ทันที จากคำเปิดเผยของ ลอร์ดหลุยส์-เมานท์แบตแต้นท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตรภาคพื้น เอเชียอาคเนย์ ซึ่งได้ติดต่อและให้การสนับสนุนในด้านอาวุธยุท-ธภัณฑ์แก่ขบวนการเสรีไทย และได้ผนวกเอากองกำลังของขบวนการเสรีไทยเข้าอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ของฝ่ายสัมพันธมิตร และใน การวางแผนยุทธศาสตร์พิชิตญี่ปุ่น ลอร์ดหลุยส์เมานท์แบตเตน นอก จากจะรู้กำลังพล ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของท่านโดยตรงแล้ว ยังจะต้องรู้กำลังพลของฝ่ายขบวนการเสรีไทย อันเป็นเสมือนหนึ่ง แนวร่วมทางยุทธศาสตร์ของสัมพันธมิตรในภูมิภาคนี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อ ประกันความสำเร็จตามแผนยุทธศาสตร์นั้น

ลอร์ดหลุยส์เมานท์แบตเตน ได้เปิดเผยจำนวนพลพรรคของ ขบวนการเสรีไทยไว้ในคำปราศรัยของท่าน ณ ไซออน กอลเลจ ที่จัดโดยซีดีไอเวอร์ริกลับ เมื่อคราวที่ท่านปรีดีฯ ไปเยือนประเทศ อังกฤษ และหนังสือพิมพ์ "ไทมส์" ฉบับประจำวันที 22 ธันวาคม 1946 ได้นำข้อความดังกล่าวไปตีพิมพ์มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับจำนวนพลพรรคขบวนการเสรีไทยว่าดังนี้

"ในเดือนมกราคม ก.ศ.1945 เขา (ท่านปรีดี) ได้ส่งหัวหน้า

สำคัญ แห่งขบวนการต่อต้าน ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีต่างประเทศสยามคนปัจจุบัน (ดิเรก ชัยนาม) เพื่อปรึกษาหารือกับข้าพเจ้าที่เมืองแคนดี เราให้เขาออกมาและส่งเขากลับโดยเครื่องบินทะเลหรือโดยเรือบิน (ชนิดที่ต่อเป็นลำเรือ ไม่ใช่ทุ่น) ในระหว่างการสนทนา เราก็ได้วางแผนการที่เป็นรูปธรรมสำหรับการปฏิบัติการภายนอก เพื่อให้เชื่อมสนิทกับพลังหลักสำคัญ แห่งยุทธภูมิของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเองได้เคยเฝ้าครวญอย่างไม่ลืมหูลืมตาถึงความจำเป็นที่จะให้ประติษฐ์ (ปรีดี) บินออกมาในกรณีที่เกิดฉุกเฉิน ตราบจนถึงตอนปลายสงคราม เขาได้จัดตั้งกองกำลังเพื่อการบ่อนทำลายและจัดตั้งกำลังพลพรรคประมาณ 6 หมื่นคน กับทั้งผู้สนับสนุนแบบสุ่ออย่างสงบไม่หวั่นไหวอีกมากมาย ซึ่งล้วนแต่อยู่ในตำแหน่งแห่งที่อันเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ๆ ในสยาม และก็พร้อมอยู่เสมอที่จะลงมือโจมตี"

จากคำเปิดเผยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า กำลังติดอาวุธของขบวนการเสรีไทยที่พร้อมจะรบมีจำนวนประมาณ 6 หมื่นคน ส่วนผู้ที่จะสนับสนุนการสู้รบมีอีกมากมาย อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความใหญ่โตของขบวนการเสรีไทย

3. "เรื่อง การเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่น มิได้เกิดจากความเกลียดชังหรือความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่น จึงทำให้ไม่มีฐานประชาชนอย่างกว้างขวาง" สรศักดิ์ฯ เขียนไว้ดังนี้ ก็หมายความว่าญี่ปุ่นไม่ได้โหดร้าย คนไทยไม่ได้เกลียดชังญี่ปุ่น จะเป็นความจริงหรือความเท็จเราจะได้พิสูจน์กัน และสิ่งที่จะเอามาพิสูจน์ก็คือ ถ้อยคำของบุคคลสำคัญที่เคลื่อนไหวอยู่ในขบวนการนั้น ไม่ใช่ฉันนึกคิดเอาเอง

ตามความพอใจ

พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส หรือหลวงอดุลฯ ได้พูดถึงคนไทยเกลียดญี่ปุ่นไว้ในคำให้การของท่าน ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2488 มีความบางตอนว่าดังนี้

"ครั้นได้ทำสัญญาให้ญี่ปุ่นผ่านไปแล้ว ปรากฏจากรายงานโดยทั่ว ๆ ไปว่า ญี่ปุ่นหาได้ปฏิบัติตามสัญญาที่ฝ่ายเราตกลงให้ผ่านนั้นไม่ มีการใช้อำนาจต่าง ๆ โดยพลการ เช่นรังแกเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่โดยควบคุมตัวผู้บังคับการตำรวจ ข้าหลวงประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชและชกดาบจะพัน รังแกและดูถูกข้าราชการชั้นผู้น้อย และประชาชนตลอดทั้งหญิงและชาย และยึดสถานที่ต่าง ๆ ตามพลการ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เป็นที่ปรากฏว่าข้าราชการตลอดถึงประชาชนทั่ว ๆ ไป มีความเกลียดแค้นและเกลียดชังญี่ปุ่นอย่างยิ่ง"

เรื่องความทารุณโหดร้ายของทหารญี่ปุ่น ความจริงก็ได้ปรากฏเป็นที่เล่าขานกันทั่ว ๆ ไป เช่นในวิถีกรอกน้ำสบู่น้ำกรอกน้ำมันบ้าง จับตรึงกับหลักให้ตากแดดตากฝนบ้าง และวิธีโหดเหี้ยมอื่น ๆ อีกมากมาย แต่สรศักดิ์ฯ กลับมาแก้ต่างญี่ปุ่นว่าไม่ได้โหดร้ายทารุณ (ดังนั้นคนไทยจึงไม่ต่อต้านญี่ปุ่น และดังนั้นขบวนการเสรีไทยจึงไม่มีฐานมวลชน จึงเป็นขบวนการที่ไม่ใหญ่โตอะไร นี่คือจุดประสงค์ของสรศักดิ์ฯ ที่พูดว่าญี่ปุ่นไม่ทารุณโหดร้าย)

แต่ พล.ต.อ.อดุลฯ ซึ่งเป็นอธิบดีกรมตำรวจในเวลานั้น ได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อ 8 มกราคม 2489 มีความอีกตอนหนึ่งว่าดังนี้

"...ข้าพเจ้าพยายามสดับตรับฟังความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศที่อยู่ในดินแดนไทยว่า จะรู้สึกอย่างไร

บ้างในการที่ญี่ปุ่นทำการรุกรานคราวนี้ ก็ปรากฏว่าประชาชนชาวไทยเป็นส่วนมากรวมทั้งชาวจีนที่อยู่ในประเทศไทย รู้สึกเกลียดแค้นในการกระทำของญี่ปุ่น บางคนบางหมู่ก็แสดงเป็นปฏิกิริยาต่อญี่ปุ่น โดยขัดแย้งออกมา ซึ่งในขณะนั้นความกบฏขึ้นของประเทศอยู่ในเงื้อมมือของญี่ปุ่น หากจะปล่อยให้บุคคลบางคนหรือบางหมู่กระทำออกไป ภัยใหญ่ยิ่งก็จะมาสู่ประเทศชาติได้ จึงจำเป็นต้องยื่นมือเข้าจัดการกับบุคคลกลคนั้น ๆ เพื่อมิให้ญี่ปุ่นระวางสงสัยรุกรานใหญ่โตต่อไป...ทั้งนี้โดยคิดเห็นว่าถ้าปล่อยให้ญี่ปุ่นได้ตัวไปแล้ว อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตด้วยความทารุณของญี่ปุ่น..."

นี่คือการให้การของอธิบดีตำรวจขณะนั้น ถึงความเกลียดแค้นของประชาชนไทยต่อทหารญี่ปุ่นและความทารุณของทหารญี่ปุ่น ก็ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณากันเอาเองว่าท่านจะเชื่อถือใคร ระหว่างอธิบดีกรมตำรวจที่อยู่ในเหตุการณ์กับสื่อกิตติ์ที่พึ่งคำบอกเล่าของคนอื่นมาเล่าต่อหรือบางทีก็นึกเอาเอง

ก็ขอแถมอีกสักนิดเรื่องที่ดินไทยเกลียดชังญี่ปุ่นผู้รุกราน ในจดหมายของนายทัตทิม สุกใส ที่มีถึงคุณไชแสง สุกใส ผู้ถูกขาย ซึ่งขณะนั้นคุณไชแสงร่วมทางอยู่กับ พลท. ในป่าแถบภูพาน ท่านผู้บิดาได้รำพึงรำพันถึงชีวิตการต่อสู้กับความอยุติธรรมของผู้เป็นลูกด้วยความห่วงใย ความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"เมื่อญี่ปุ่นเข้าอินโดจีน ญี่ปุ่นขึ้นฮานอย ไฮฟอง เข้าเมืองลาวก็ทำแขก ตรงกันข้ามกับนครพนม ซึ่งพ่อเกือบจะเอาชีวิตไม่รอด เพราะญี่ปุ่นมาตั้งค่ายทหารอยู่ที่ท่ารถหน้าเทศบาล ลูกก็พาเพื่อนฝูงไปตัดแพยนต์ จนรถยนต์ชนอาวุธญี่ปุ่นล้ม แล้วก็พาเพื่อน ๆ ไปงมเอาปืน ฆาตกรรมรถยนต์ และนำสิ่งต่าง ๆ มาซ่อนไว้ที่ยังข้าว ชีวิต

พ่อครั้งนั้นเกือบจะเรียกว่ามันได้ดับมอดแล้ว เพราะลูกไปเอาอาวุธร้ายเรียกว่าปล้นอาวุธจากญี่ปุ่นก็ได้ แต่ขณะเดียวกันพ่อก็ต้องตัดใจว่า ตายเป็นตาย **เพราะลูกเรามันเกลียดคนรุกราน** ไม่ว่าฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เมื่อมันรุกรานได้ เราก็ต้องป้องกันประเทศเราได้ทุกวิถีทาง

"ต่อมาได้ทราบว่าลูกไปร่วมฝึกซ้อมอาวุธกับคุณเปรี๊ญ ณ นครพนม ศึกษาธิการจังหวัดพ่อจึงมารู้ว่าลูกเป็นเสรีไทยกับเขา โดยพ่อไม่รู้เลยว่าลูกของพ่ออายุเพียง 15 ปี **ไปกู้ชาติร่วมกับผู้รักชาติทั้งหลาย**"

นี่คือข้อเท็จจริงหนึ่งในพันในหมื่นของผู้รักชาติ ที่ได้เข้าร่วมกับขบวนการเสรีไทย แม้แต่เด็กอายุเพียง 15 ปี ก็ยังมีจิตสำนึกในความรักชาติและต่อสู้ผู้รุกราน อย่างนี้แล้วสรรพศักดิ์ฯ ยังจะเอาอะไรมาพูดว่าขบวนการเสรีไทยไม่มีฐานมวลชนคนไทยไม่เกลียดชังญี่ปุ่น

ข้อ 3. การเขียนและพูดถึงขบวนการเสรีไทย ก็มีแค่เพียงการมุ่งค้นหาการต่อต้านญี่ปุ่นเท่านั้น

ในประเด็นนี้สรรพศักดิ์ฯ เห็นว่าไม่ถูกต้อง เพราะสรรพศักดิ์ฯ ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นหลัก จึงเน้นที่ความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นประเด็นสำคัญในการเขียนเรื่องขบวนการเสรีไทยของเขา

ดังนั้น เมื่อใครคนใดคนหนึ่งเขียนเรื่องขบวนการเสรีไทย โดยตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่ว่าเพราะญี่ปุ่นบุกประเทศไทยเมื่อ 8 ธันวาคม 2484 ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นซึ่งต่อมาเรียกว่าขบวนการเสรีไทยจึงเกิดขึ้น และเขียนมุ่งเน้นไปที่ปฏิบัติการของเสรีไทยทางด้านการทหารและทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ สรรพศักดิ์ฯ กลับ

กล่าวหาว่าเป็นการเขียนที่ **“อยู่ตัวและคงที่”**

โดยที่ สรศักดิ์ ไม่ต้องการให้ประวัติศาสตร์ ขบวนการเสรีไทยอยู่ตัวและคงที่ สรศักดิ์ จึงต่อเติมเสริมแต่งเอาตามความพอใจ ด้วยการหยิบยกเอาประเด็นความเคลื่อนไหวขัดแย้งทางการเมืองภายในมาเรียบเรียงเป็นเรื่องเดียวกัน แล้วชูความขัดแย้งทางการเมืองภายในขึ้นเป็นหลักของขบวนการนั้น ซึ่งมันเป็นคนละเรื่องกัน และแม้เรื่องความขัดแย้งทางการเมืองภายในที่สรศักดิ์ อ้างข้อเขียน หรือสัมภาษณ์ใครต่อใครมามากมาย และจะมากมายเป็นประวัติการณ์ของการทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ผมไม่ทราบ แต่ผมทราบว่าบางคนที่สรศักดิ์ อ้างคำสัมภาษณ์มาลงนั้น เขาบ่นว่าเป็นการคัดลอกคำสัมภาษณ์ของเขาเอาเองตามชอบใจ ก็เช่นเดียวกับพฤติการณ์ในการอ้างอิงหนังสือของเจียบ อัมพุนันท์ ที่ผมชี้ให้เห็นแล้วข้างต้นนั้นแหละ และบางทีก็เป็นการอ้างอิงอย่างผิดพลาดที่ฉกฉกรรจ์ด้วย อย่างเช่นหน้า 203 สรศักดิ์ ได้เขียนถึงฐานคะแนนเสียงของพรรคสหชีพว่ามีลักษณะกระจุกตัวอยู่ต่างจังหวัด แล้วก็ระบุไปที่ภาคใต้มีใครบ้าง โดยเฉพาะภาคใต้ สรศักดิ์ อ้างว่า นายชิต เวชประสิทธิ์ (ภูเก็ต) นายเจริญ สืบแสง (**บุตรนายจรูญ สืบแสง**) และนายจรูญ สืบแสง (ปัตตานี)

ก็นายเจริญ สืบแสง หรือนายแพทย์ขุนเจริญฯ อดีต ส.ส. ปัตตานีหลายสมัย และอดีตประธานองค์การสันติภาพสากลแห่งประเทศไทยนั้น ท่านเป็น**พี่ชาย**แท้ ๆ ของนายจรูญ สืบแสง สมาชิกแห่งคณะราษฎร ข้อเท็จจริงท่าน**ไม่ได้เป็นลูกของนายจรูญฯ** ดังที่สรศักดิ์ กล่าวอ้างไว้ในวงเล็บ เขียนผิดอ้างผิด ขนาดยกน้องชายขึ้นเป็นพ่อของพี่ชายอย่างนี้แล้ว จะให้เชื่อถือข้ออ้างอิงอื่น ๆ ได้แค่ไหนเพียง

ใครก็ต้องพิจารณากัน และก็ยังมียื้อมากมายที่อ้างอิงอย่างสับสนปนเป๋นกันไปขัดกันมา ซึ่งผมจะชำแหละให้เห็นเป็นลำดับไป แต่โดยที่สัรกกัฉะ เขียนกลับไปกลับมา ดังนั้นการชำแหละของผมก็จำเป็นต้องกลับไปกลับมาด้วยเท่าที่จำเป็นถ้าผมไม่อัวกแตกเสียก่อนเพราะเวียนหัวด้วยความสับสน

5

ในหน้า 14 สรศักดิ์ฯ ได้เขียนเป็นข้อควรสังเกตไว้ดังนี้

"การเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นจำนวนมาก ที่ปรากฏในหลักฐานบันทึกเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย หรือบันทึกของอดีตเสรีไทยต่าง ๆ นั้น เราจะไม่เห็นภาพของการปฏิบัติการสังหารญี่ปุ่น หรือการ**ข่มขู่**ตักทวงทหารญี่ปุ่นเลยก็ว่าได้ และที่สำคัญคือความรู้สึกที่ผลักดันให้คนไทยเข้าร่วมต่อต้านญี่ปุ่นในขบวนการเสรีไทย ก็ไม่ใช่อยู่ที่ความต้องการจะสังหารทหารญี่ปุ่น ทั้งนี้คงเป็นเพราะการเข้ามาของทหารญี่ปุ่นไม่ได้ปฏิบัติการอย่างรุนแรง หรืออย่างโหดร้ายต่อคนไทยนั่นเอง" และสรศักดิ์ฯ ได้เขียนต่อไปถึงการต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศอื่น ๆ ว่า

"ในประเทศเพื่อนบ้านแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น การเข้าไปของกองทหารญี่ปุ่น ได้ปฏิบัติการต่อประชาชนอย่างโหดร้าย

หรืออย่างรุนแรง และได้ผลักดันให้ประชาชนหันเข้าไปร่วมกับขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก อย่างเช่นในประเทศมาลายา (มาเลเซียและสิงคโปร์)..."

จากข้อควรสังเกตนี้สรุปได้ว่า

1. ไม่มีการลอบสังหารทหารญี่ปุ่นหรือโจมตีกองทหารญี่ปุ่น
2. ทหารญี่ปุ่นไม่ได้ทารุณโหดร้ายต่อคนไทย
3. ด้วยเหตุผลตามข้อ 1-2 **จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า**

ขบวนการเสรีไทยไม่ได้โหดโหดอะไร และไม่มีน้ำยา (อันเป็นจุดประสงค์ของผู้เขียน)

เรื่อง

ความโหดร้ายทารุณหรือไม่ ของทหารญี่ปุ่นนั้น พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ อธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้น ได้บอกไว้แล้วดังที่ผมยกขึ้นมาอ้างข้างต้น ผมจะไม่ขอพูดซ้ำอีก แต่จะพูดในประเด็นที่ว่าทำไมขบวนการเสรีไทยจึงไม่ปฏิบัติการสังหารญี่ปุ่น หรือไปซุ่มโจมตีกองทหารญี่ปุ่นเป็นกอง ๆ ไป และในการพูดนี้ผมจะไม่นึกพูดเอาเอง แต่จะขออ้างอิงคำพูดของหัวหน้าใหญ่ของขบวนการเสรีไทย ที่ได้พูดถึงยุทธศาสตร์ของขบวนการเสรีไทยในการต่อสู้กับญี่ปุ่น ซึ่งท่านได้เขียนไว้ในหนังสือ **"จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ ถึง พระพิศาลสุขุมวิท"** มีความบางตอนว่าดังนี้

"สถานะของประเทศไทยดังกล่าวนั้น (คือประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร-ญี่ปุ่น) จึงต่างกับประเทศอื่นที่ถูกญี่ปุ่นหรือฝ่ายอักษะรุกราน โดยรัฐบาลของประเทศที่ถูกรุกรานมิได้ก่อสถานะสงครามต่อสัมพันธมิตร ผู้รักชาติของประเทศดังกล่าวจึงต่อ

ผู้ศัตรูที่รุกรานด้านเดียว โดยไม่มีปัญหาที่จะต้องแก้สถานะสงครามที่รัฐบาลของตนได้ทำไว้ต่อสัมพันธมิตร เพราะเสร็จสงครามแล้วประเทศดังกล่าวก็ไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามของพันธมิตร หากประเทศดังกล่าวเป็นฝ่ายชนะสงคราม...

ส่วนองค์การรักษาดินแดนของประเทศที่ถูกฝ่ายอักษะรุกราน และรัฐบาลของประเทศที่ถูกรุกราน ได้ก่อสถานะสงครามต่อฝ่ายสัมพันธมิตรนั้น บางองค์การคิดต่อสู้ฝ่ายรุกรานเพียงด้านเดียวเท่านั้น จึงไม่อาจช่วยให้ประเทศนั้น ๆ หลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามของสัมพันธมิตรได้ แต่บางองค์การรักษาดินแดนของบางประเทศแห่งประเทศดังกล่าวนี้ ก็ได้มองถึงสถานะแท้จริงของประเทศตน จึงได้ปฏิบัติการอีกด้านประกอบด้วย คือพยายามปฏิบัติการให้สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศขององค์การรักษาดินแดนนั้นไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม แม้กระนั้นองค์การรักษาดินแดนดังกล่าวของหลายประเทศก็ไม่อาจทำได้สำเร็จครบถ้วน เช่นประเทศอิตาลี ฮังการี ภูมาเนีย ฯลฯ ที่รัฐบาลเผด็จการของประเทศนั้น ๆ ได้ก่อสถานะสงครามต่อสัมพันธมิตร แม้ประเทศนั้น ๆ มีองค์การรักษาดินแดนที่ทำการต่อสู้ผู้รุกรานและต่อสู้รัฐบาลเผด็จการของตน แต่องค์การรักษาดินแดนนั้นไม่สามารถทำให้สัมพันธมิตรตกลงยินยอมรับรองว่า ประเทศขององค์การรักษาดินแดนนั้นไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ประเทศดังกล่าวก็ต้องเสียเอกภาพแห่งชาติ ก็ต้องโอนดินแดนหลายส่วนให้ประเทศสัมพันธมิตร และต้องชำระค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของรัฐบาลเผด็จการนั้นให้แก่สัมพันธมิตร แต่ได้รับการลดหย่อนค่าเสียหายบ้างตามที่สัมพันธมิตรเห็นควรกรุณา

"ถ้ายังเป็นประเทศที่รัฐบาลก่อสถานะสงคราม ต่อสัมพันธ-

มิตรนั้น มิได้มีองค์การรักษาคติที่จัดตั้งขึ้นเป็นล่ำเป็นสันปฏิบัติการต่อสู้ร่วมมือกับสัมพันธมิตร มีผลงานที่สัมพันธมิตรรับรองว่าเป็นคุณประโยชน์แก่สัมพันธมิตรแล้ว ประเทศนั้น ๆ ก็ถูกสัมพันธมิตรยึดครองและโอนดินแดนหลายส่วนไปเป็นของสัมพันธมิตร อีกทั้งต้องถูกสัมพันธมิตรจัดแยกประเทศนั้นออกเป็น 2 ประเทศ เช่นเยอรมันนี้ ตะวันออกกับเยอรมันตะวันตก ส่วนญี่ปุ่นนั้นสัมพันธมิตรก็ได้จัดให้หมู่เกาะโอะกินาวามีการปกครองตนเองแยกจากญี่ปุ่น ฯลฯ

"กองบัญชาการเสรีไทย ได้คำนึงถึงสถานการณ์ของชาติไทยดังกล่าวข้างบนนั้นแล้วตั้งแต่ต้นสงคราม ฉะนั้นจึงเห็นว่า**ขบวนการเสรีไทย**จำต้องปฏิบัติการกิจในการรับใช้ชาติไทย 2 ด้านประกอบกันคือ

1. ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน และ
2. ปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทยไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม และการผ่อนหนักเป็นเบา"

ดังกล่าวนี้ ก็ยุทธศาสตร์ในการกอบกู้เอกราชของชาติของขบวนการเสรีไทย ก็ทั้งต่อสู้ญี่ปุ่นด้วยกำลังอาวุธ รวมทั้งให้บริการข่าวสารทางทหารของกองทัพญี่ปุ่นในประเทศไทยแก่สัมพันธมิตร และทั้งเจรจากับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อให้ยอมรับประเทศไทยเป็นฝ่ายของสัมพันธมิตรหรือสหประชาชาติ

ในด้านยุทธวิธีในการต่อสู้กับญี่ปุ่นนั้น ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้พูดไว้อย่างแจ่มชัดในคำให้การของท่านต่อศาลกดีอาชญากรรมสงคราม ที่พระสารสาสน์พลชั้นรัศตกเป็นจำเลยและอ้างท่านเป็นพยาน ท่านปรีดีฯ ได้ให้การว่าดังนี้

"ในการต่อต้านนี้ หลักสำคัญเราได้วางแผนยุทธการไว้ดังนี้ คือ จะต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อมิให้ญี่ปุ่นเข้ามายึดประเทศไทย ก่อนที่จะถึงวันกำหนดว่าจะได้มีการรบเกิดขึ้นอย่างพร้อมเพรียงกัน ต่อจากนั้นไปจะต้องไม่ให้เข้าประเทศไทยได้ ในการทำเช่นนี้ ได้มีข้อตกลงกันว่า (ตกลงกับฝ่ายสัมพันธมิตร-สุพจน์) เราจะต้องทำ ด้วยอาการพรางทุกอย่าง ความจริงทางฝ่ายเราก็ไม่ต้องการจะ พรางอะไรให้มากนัก เพราะถ้าพรางมากเกินไปความบริสุทธิ์ในใจไม่ เพียงพอ แต่ตรงกันข้าม ทางฝ่ายนั้นเขาวิ่งเต้นมาเอง (ฝ่ายสัมพันธมิตร-สุพจน์) และขอยกตัวอย่างให้เห็นก็คือ มีอยู่คราวหนึ่ง เมื่อ คราวเปลี่ยนรัฐบาลจากท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาเป็นรัฐบาล นายควงฯ แล้ว เวลานั้นการกระจายเสียงวิทยุของประเทศไทยได้ หยุดชะงักไม่มีการบริภาษทางฝ่ายโน้น ทางฝ่ายสัมพันธมิตรจึงได้ให้นายเสนาะ นิลกาแหง มากระโดดร่มลงที่อุทัยธานี และได้มีสาส์น ถึงข้าพเจ้าอีกว่า การที่เราได้งดไม่บริภาษ อาจจะทำให้ญี่ปุ่นสงสัย เพราะฉะนั้นสิ่งใดที่เคยทำมาก่อนก็ให้ทำต่อไป นี่เป็นข้อที่ต้องให้ เราทำอำพราง แต่ว่าในทางใจเราไม่อยากจะทำเลย มีบางครั้งซึ่งเป็นเหตุร้ายแรงถึงกับจะเกิดปะทะกัน เช่นเมื่อคราวญี่ปุ่นขอร้องจะ เอาเงินจากเราเพิ่มขึ้นตามที่ตกลงกัน ฝ่ายเราเห็นว่าเราทนอยู่ไม่ ไหว ถ้าญี่ปุ่นจะเอาเงินจากเรามากมายนัก เราจึงได้นัดแนะกันว่า สมควรจะได้เริ่มลงมือทำงานได้แล้ว จึงได้บอกกับญี่ปุ่นไปว่า เวลา นี้ทางฝ่ายเรายังไม่พร้อมที่จะจัดการ (ให้ยืมเงิน-สุพจน์) ตามนั้น ได้ ซึ่งทางฝ่ายโน้นเขาก็ได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว เพราะฉะนั้นกลยุทธ์การทำงานของเราจึงมีหลักฐานอยู่ที่อำพราง นี่เป็นหลักการ กรันเมื่อได้ถึงวันกำหนดคือ ค.ค.ย. แล้วและได้มีการเปิดเผยก็คงจะ

เข้าหลักยุทธวิธีการรบ เราได้ตกลงกันว่าจะต้องมีการพรางกลยุทธ์เป็นสำคัญ ทั้งนี้มิใช่เป็นเรื่องที่เราจะหักหลังญี่ปุ่น เราไม่ได้หักหลังใคร แต่ตัวของเราเองนั้นได้ตั้งใจมาแต่ต้นแล้วว่า เราต้องการจะต่อสู้กับทุกชาติที่รุกรานเรา ส่วนการที่ได้ยอมผ่อนผันให้แก่ญี่ปุ่นนั้นเป็นกลวิธีที่ได้ตกลงกันกับฝ่ายสัมพันธมิตรเรียบร้อยแล้ว ไม่ใช่คิดขึ้นเอง"

จาก คำให้การของท่านปรีดีฯ ดังกล่าวนี ก็เป็นคำตอบเพียงพอแล้วว่า ทำไมขบวนการเสรีไทย จึงไม่มีการลอบสังหารทหารญี่ปุ่นหรือข่มขู่โจมตีกองทหารญี่ปุ่น ก็เพราะว่าคอยทำพร้อมกันในวัน ดี.เดย์. ตามข้อเสนอของฝ่ายสัมพันธมิตร เหตุที่สัมพันธมิตรเสนอเช่นนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสัมพันธมิตรทางด้านเอเชียอาคเนย์ และเพื่อมิให้ประเทศไทยกลายเป็นวอร์ซอ

ท่านปรีดีฯ ได้ให้การเกี่ยวกับวอร์ซอไว้ดังนี้

"ที่เขาพูดนั้นก็หมายความว่าเวลานั้น คณะต่อต้านของโปแลนด์ ได้กระทำการโดยปราศจากความระมัดระวัง จึงเป็นเหตุให้ฝ่ายเยอรมันจับได้ พุดง่าย ๆ ก็คือการยุทธของฝ่ายใต้ดินทำไมถูกต้อง ซึ่งเป็นเหตุให้กรุงวอร์ซอ (เมืองหลวงของโปแลนด์-สุพจน์) แหกไป ทั้งนี้เนื่องจาก Underground ทำล่วงหน้าก่อนที่ฝ่ายสัมพันธมิตรพร้อมที่จะมาช่วย"

ดังนั้นถ้าพวกเสรีไทยคอยลอบสังหารทหารญี่ปุ่นหรือข่มขู่โจมตีกองทหารญี่ปุ่น กรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ ของเมืองไทยก็จะแตกอย่างวอร์ซออย่างแน่นอน ขบวนการเสรีไทยจึงต้องไม่กระ

โตกกระดากให้ญี่ปุ่นรู้ ต้องรักษาความลับอย่างเคร่งครัด เพื่อคอยวัน ดี.เคย. ตามที่ตกลงกับฝ่ายสัมพันธมิตร

เหตุที่ฝ่ายสัมพันธมิตร ได้เรียกร้องขบวนการเสรีไทยไม่ให้ปฏิบัติการล้าหน้านั้นก็เนื่องมาจากท่านปรีดีฯ หัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย ได้มีสาส์นแจ้งไปยังฝ่ายสัมพันธมิตรว่าขบวนการเสรีไทยพร้อมที่จะถูกขึ้นกวาดล้างกองทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยแล้ว ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้รับเมื่อ 21 พฤษภาคม 1945 ดังสำเนาที่ปรากฏอยู่ในแฟ้มเอกสาร ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา มีความละเอียดว่าดังนี้

"ขบวนการต่อต้านของไทย ในการดำเนินกิจกรรมทั้งหลายนั้นได้ปฏิบัติตามเสมอมา ซึ่งคำแนะนำของผู้แทนอเมริกันที่มีให้ปฏิบัติการใด ๆ ในการต่อสู้ศัตรูล้าหน้าก่อนถึงเวลาอันสมควร แต่ขณะนี้ข้าพเจ้าเชื่อว่ากำลังใจรบของญี่ปุ่นจะลดน้อยลงไป ถ้าขบวนการต่อต้านไม่คงอยู่ภายในฉากบังอีกต่อไป ญี่ปุ่นจะถูกบีบให้ยอมจำนนโดยไม่มีเงื่อนไขต่อสัมพันธมิตรเร็วขึ้น เพราะความสลายของสิ่งที่เรียกว่าวงค์ไพบูลย์ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เราได้ถือตามคำแนะนำว่าขบวนการต่อต้าน จะต้องพยายามขัดขวางความช่วยเหลือที่ญี่ปุ่นจะได้จากประเทศไทย เราได้ดำเนินแนวทางนี้อย่างใกล้ชิดถึงที่สุดเท่าที่เป็นได้ แต่ท่านย่อมเห็นได้ว่าญี่ปุ่นได้มีความสงสัย (ขบวนการต่อต้าน) มากยิ่งขึ้นตลอดมา เมื่อไม่นานมานี้รัฐบาลไทย (รัฐบาลคง) ไม่ยอมตามคำขอของญี่ปุ่นที่ขอเครดิตเพิ่มเติมอีก 100,000,000 บาท ข้าพเจ้าได้รับแจ้งจากรัฐบาลปัจจุบันว่าจะไม่อยู่ในตำแหน่งต่อไป ถ้าญี่ปุ่นยืนยันเช่นนั้น รัฐบาลใหม่ก็จะตั้งขึ้นและจะปฏิบัติการต่อญี่ปุ่น

โดยประการแรกประกาศโมฆะซึ่งหนี้สิน และข้อตกลงซึ่งระบบพิบูลกับญี่ปุ่นได้ทำกันไว้รวมทั้งสนธิสัญญาที่ผนวก 4 รัฐมลายา และรัฐไทยใหญ่ไว้กับประเทศไทย อีกทั้งการประกาศสงครามต่ออังกฤษและ ส.ร.อ. พื้นฐานแห่งความสัมพันธ์ระหว่างสองชาตินี้กับประเทศไทยจะสถาปนาขึ้นดังที่เป็นอยู่ก่อนเพิร์ลฮาร์เบอร์ (ก่อนญี่ปุ่นรุกราน) ก่อนที่จะดำเนินแผนการนี้ ข้าพเจ้าปรารถนาแจ้งให้ท่านทราบถึงสถานการณ์ที่ดำเนินอยู่ แม้ว่าข้าพเจ้าตระหนักว่า ส.ร.อ.มีเจตนาดีเกี่ยวกับเอกราชของประเทศไทย และมีความนับถือประชาชนไทยอย่างสุดซึ้ง ข้าพเจ้าเชื่อว่าในวันที่เราลงมือปฏิบัติการนั้น ส.ร.อ.จะประกาศเคารพความเป็นเอกราชของประเทศไทย และถือว่าประเทศไทยเป็นสมาชิกหนึ่งของสหประชาชาติ และไม่ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู ทั้งนี้จะเป็นการส่งเสริมกำลังใจอย่างใหญ่หลวงต่อมวลราษฎรไทย ซึ่งเตรียมพร้อมแล้วในการเสียสละใด ๆ ข้าพเจ้าได้แจ้งเรื่องทั้งหมดนี้ไปยังผู้บัญชาการทหารสูงสุด แห่งสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ (หลอดหลุยส์เมาร์ทแบทเตน) ด้วยแล้ว"

ต่อมาท่านปรีดีฯ ได้รับคำตอบของ ส.ร.อ.ส่งเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม ค.ศ.1945 ลงนามโดยนายกรูวี รักษาการแทน ร.ม.ค. ต่างประเทศ มีความดังต่อไปนี้

"ขอขอบคุณอย่างสุดซึ้งต่อสารของท่าน ถึงรัฐมนตรีการต่างประเทศ เราเข้าใจความปรารถนาของท่านที่จะให้ประเทศไทยต่อสู้ศัตรูทางปฏิบัติการโดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ เราเชื่อแน่ว่าอย่างไรก็ตามท่านย่อมตระหนักว่า การต่อสู้ร่วมกันของเรานั้นต้องสมานกับ

ยุทธศาสตร์ทั้งปวงในการต่อสู้ญี่ปุ่น และไม่เป็นผลดีถ้าไทยทำลำ
หน้าก่อนเวลาอันควร และก่อนที่จะมีเหตุผลประกันว่าจะได้ชัยชนะถ้า
ลงมือปฏิบัติการอย่างเปิดเผย ที่มีใค้อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ของผู้
บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ ฉะนั้นเราหวัง
ว่าท่านจะใช้ความพยายามต่อไป ที่จะป้องกันมิให้เกิดขึ้นโดยการกระ
ทำลำหน้าก่อนถึงเวลาอันควร โดยขบวนการต่อต้านหรือการปฏิบัติ
อันจะเร่งให้ญี่ปุ่นยึดรัฐบาลไทย (รัฐบาลกวางฯ) เราเชื่อมั่นว่าท่าน
จะแจ้งให้เราและบริติชทราบบริบูรณ์ ถ้าการขยายตัว (ของสถาน
การณ์) จะเกิดขึ้นได้ไม่ช้านี้ โดยฝืนต่อความพยายามของท่าน

"ความปรารถนาจริงใจของท่านและมวลราษฎรไทยในการ
บอกปิดการประกาศสงครามกับข้อตกลง (กับญี่ปุ่น) ของพิบูลฯ นั้น
เป็นสิ่งที่เข้าใจแจ่มแจ้งและมีคุณค่า แต่ยังไม่แจ้งชัดว่าเหตุใดรัฐบาล
ปัจจุบัน (รัฐบาลกวางฯ) จะลาออกขณะนี้ หรือมีการบังคับอย่างใดที่
รัฐบาลต่อไปจะถือเอาการบอกปิด (ประกาศสงครามและข้อตกลง
กับญี่ปุ่น) เป็นการกระทำแรก ย่อมจะเห็นได้ว่าขบวนการต่อต้านจะ
บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ดีกว่า เมื่อแสดงตนออกจากฉากกำบัง
แล้ว คือโดยการสมานใจมุ่งจับพลันต่อการล่าเหยียด ต่อภมณคมต่อ
กองกำลัง ต่อยุทธโศภณกรรมของศัตรู และยึดตัวนายทหารและพนักงาน
เอกสาร จุดสำคัญของศัตรู การปฏิบัติการทางการเมืองเรื่อง
การบอกปิด (ประกาศสงคราม) และการเข้าอยู่ในแถวเดียวกันกับ
สัมพันธมิตรก็ตามมาภายหลัง

"เราถือเป็นความสำคัญ ที่จะมิรัฐบาลไทยตามรัฐธรรมนูญ
อย่างมีประสิทธิภาพตั้งอยู่บนดินแดนไทย ทำการร่วมมือกับสัมพันธ
มิตร เราหวังว่าการเตรียมทุกอย่างที่จะเป็นไปได้จะต้องทำขึ้นในอัน

ที่จะป้องกันการยึดตัวบุคคลสำคัญที่นิยมสัมพันธ์มิตร หรือกระจายบุคคลสำคัญเหล่านี้ เพื่อว่ารัฐบาลดังกล่าวนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที ในบริเวณที่เป็นอิสระจากญี่ปุ่น และสามารถสั่งทหารไทยปฏิบัติการร่วมมือกับสัมพันธมิตร และฟื้นฟูการสถาปนาโลกกิจการพลเรือนของรัฐบาลในบริเวณที่กู้อิสระภาพแล้ว

"สหรัฐฯ ไม่อาจประกาศโดยลำพังได้ว่าชนชาติอื่นใดเป็นสมาชิกสหประชาชาติ แต่จะมีความยินดีประกาศซ้ำอีกโดยเปิดเผยในโอกาสเหมาะสมถึงการเคารพความเป็นเอกราชของชาติไทย และประกาศว่าไม่มีเวลาใดที่สหรัฐฯ ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู เรามองไปข้างหน้าถึงวันที่ประเทศของเราทั้งสองจะแสดงเปิดเผยต่อมหาชน ถึงจุดมุ่งหมายร่วมกันของเราในการต่อสู้ศัตรูร่วมกันของเรา"

ก หวังว่าสตรักคิ๊ และท่านที่เกยอ่านข้อเขียนของสตรักคิ๊ คงจะเข้าใจเหตุผลที่ทำไมขบวนการเสรีไทยจึงไม่ตอบสั่งทหารทหารญี่ปุ่นเป็นรายตัว หรือการชุมนุมตีกองทหารญี่ปุ่นให้พินาศเป็นกอง ๆ ไป ก็เพราะยุทธวิธีแบบนั้นเป็นยุทธวิธีที่เรียกว่า เอาไม้ไปแหย่รังแตน ซึ่งมีแต่จะเจ็บตัวอย่างเช่น วอร์ซอ จึงต้องคอยวัน ดี.เคย์. คือเผารังแตนให้เรียบไปเลย ไม่ใช่เพราะว่าขบวนการเสรีไทยไม่มีขีดความสามารถ ไม่ใช่เพราะว่าขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการเล็ก ๆ ขบวนการหนึ่งที่ไม่มีน้ำยา ดังที่สตรักคิ๊พยายามใช้ตรรกะมาพิสูจน์

อนึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ท่านปรีดีฯ ได้มีโอกาสไปเยือนประเทศอังกฤษตามคำเชิญของรัฐบาลนั้น และก่อนที่ท่านจะเดินทางไปถึงอังกฤษ หลอดหลุยส์เมาท์แบทแค้น ซึ่งเป็นผู้บัญชาการ

ทหารสูงสุดฝ่ายสัมพันธมิตรประจำภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ได้พูดถึงท่านปรีดีฯ และขบวนการเสรีไทย ดังที่อ้างแล้วข้างต้นและอีกตอนหนึ่งว่าดังนี้

"ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของประเทศสยาม เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปมักจะรู้จักในนามของหลวงประดิษฐมนูธรรม และพวกเราหลายคนที่เคยอยู่ในกองบัญชาการซีแอค มักจะรู้จักท่านในนาม "รัฐ" ซึ่งเป็นชื่อรหัสของท่าน ท่านกำลังจะมาเยือนประเทศนี้ในระยะสั้นเพื่อสนทนาไมตรี โดยเป็นแขกของรัฐบาล ข้าพเจ้าหวังว่าพวกเราคงจะถือโอกาสนี้ให้การต้อนรับอันอบอุ่นแก่ท่าน เพราะเหตุว่าหลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากคนหนึ่งในการสงครามภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ในระหว่างสงคราม แน่นนอนทีเดียว การกล่าวขวัญถึงชื่อของท่าน จะกระทำได้เพียงการกระซิบกระซาบ และเรื่องราวทั้งหลายที่เกี่ยวกับตัวท่านทั้งหมดเป็นเรื่องที่ลบลุดยออดถึงแม้ว่าในขณะนี้ ประชาชนอังกฤษส่วนมากก็ไม่ทราบถึงการกระทำอันกล้าหาญและเสี่ยงภัยของท่าน

"ข้าพเจ้าตระหนักถึงความยากลำบาก ในการที่ท่านต้องควบคุมกองกำลัง แต่ข้าพเจ้าก็ต้องจำใส่ใจว่าการลงมือกระทำการลุกขึ้นขับไล่ญี่ปุ่นก่อนถึงเวลาอันสมควร จะเกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวง เพราะจะทำให้ญี่ปุ่นใช้กำลังตอบโต้ และจะทำให้แผนยุทธศาสตร์ของข้าพเจ้าที่จะเปิดฉากสงครามอย่างกว้างขวางต้องเสียไป ความเกรงเกรียงของหลวงประดิษฐมนูธรรม และการเสี่ยงภัยที่ท่านต้องเผชิญอยู่มากกว่า 3 ปี เป็นสิ่งที่น่าสะพึงกลัว แต่ความมีวินัยของท่านเองและของสานุศิษย์ของท่าน ซึ่งเกิดจากแรงจิตใจของท่านทำให้ท่านสามารถประสบความสำเร็จ ท่านไม่เคยทำให้เราผิดหวัง..."

จาก ทำให้สัมผัสภาพของหลอดหลอดเล็กๆ ดังกล่าวนี
 เป็นการยืนยันให้เห็นอีกครั้งหนึ่งว่า ในกรณี
 ที่ขบวนการเสรีไทย ไม่ใช่ยุทธวิธีลอบสังหารทหารญี่ปุ่นเป็นรายตัว
 หรือซุ่มโจมตีกองทหารญี่ปุ่นนั้น ก็เพื่อบรรลุความสำเร็จตามแผน
 ยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตร ที่หวัง
 จะเปิดฉากสงครามอย่างกว้างขวางในเอเชียอาคเนย์ เพื่อทำให้กอง
 ทหารญี่ปุ่นที่ยึดครองอยู่ในย่านนี้ปราชัยไปพร้อมกัน ไม่ใช่เพราะไม่มี
 นัายาคังที่ตรึงกล้า พยายามพิสูจน์

อนึ่ง ชื่อรหัสของท่านปรีดีฯ ที่ใช้ติดต่อกับสัมพันธมิตรว่า
 "รัฐ" นั้น พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ ได้เขียนบอกที่มาของคำว่า
 "รัฐ" ไว้ในหนังสือ "ชาติอยู่เหนือสิ่งใด" ว่าดังนี้

"คุณหลวงประดิษฐมนูธรรม ซึ่งขณะนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ส่-
 เร็จราชการแทนพระองค์อยู่ ทาง SEAC ได้ใช้ Code ชื่อของ
 ท่านว่า Ruth ซึ่งข้าพเจ้าได้สอบถามทางหน่วย O.S.S. ว่าทำไม
 จึงใช้ชื่อนี้ ทางฝ่ายการข่าวของเขตอบว่า เขาใช้คำว่า Truth
 เป็นหลักแล้วตัดเอาตัว T ออกเหลือแต่ Ruth การที่เขาใช้คำว่า
 Truth เป็นหลัก ก็เพราะเขาถือว่าการดำเนินการใต้ดินนี้เขาจะ
 ต้องติดต่อกับบุคคลที่มีการเสียสละต่อชาติบ้านเมือง และมีความซื่อ
 สัตย์สุจริตเชื่อถือได้ เขาจึงตั้งคำว่า Truth ซึ่งมีความหมายในตัว
 ของมันเอง

6

สร ศักดิ์ฯ ได้เขียนไว้ในหน้า 15 ว่า
"ในข้อกำหนดที่ว่า ฝ่ายญี่ปุ่นจะไม่เข้าแทรกแซง
กิจการภายในของไทยนั้น ตลอดสมัยสงครามโลกฯ กล่าวได้ว่าฝ่าย
ญี่ปุ่นได้ยึดถืออย่างเคร่งครัด"

ก็ไม่ว่าทำไม่ว่า สร ศักดิ์ฯ จึงบิดเบือนประวัติศาสตร์กันเช่นนี้
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความทารุณโหดร้ายของญี่ปุ่น หรือเรื่องการแทรก
แซงของญี่ปุ่น ทั้ง ๆ ที่มีเอกสารหลักฐานมากมายที่ได้พูดถึงปัญหา
นี้ตั้งแต่สมัยยกมาชี้ให้เห็นข้างต้นแล้วนั้น ในประเด็นการแทรกแซง
ของญี่ปุ่น พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ได้ให้การต่อคณะกรรมการ
อาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2488 ว่าดังนี้

"ข้าพเจ้าได้ไปที่วังสวนกุหลาบ ซึ่งเป็นที่พักของนายกรัฐมนตรี
ศรีในเวลานั้น ได้พบนายกรัฐมนตรีกับนายนิซ ปานะนนท์ ได้พูด

ว่า ทางฝ่ายญี่ปุ่นมีความรังเกียจหลวงประดิษฐมนูธรรม และนายวิลาศ โอสดานนท์ เพราะสองคนนี้อ่อนแอไปทางอังกฤษ คณะรัฐมนตรีจะมีความคิดเห็นร่วมกับญี่ปุ่นด้วยประการใด ๆ ก็ทำไม่สะดวก เพราะสองคนนี้มีความคิดเห็นไม่ตรงกับญี่ปุ่น **เราจะให้สองคนนี้ออกจากคณะรัฐมนตรี** เฉพาะหลวงประดิษฐ์ฯ นี้ **ฝ่ายญี่ปุ่นเสนอว่าควรแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน** ที่ญี่ปุ่นมีความประสงค์จะให้หลวงประดิษฐ์ฯ เป็นคณะผู้สำเร็จราชการนั้น ข้าฯ คิดเห็นว่าเพราะหลวงประดิษฐ์ฯ ยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพล ข้าราชการและประชาชนนับถืออยู่มาก ถ้าให้เป็นผู้สำเร็จราชการฯ แล้วจะได้พ้นจากหน้าที่การเมือง และญี่ปุ่นคงคิดว่าจะไม่ทำให้ประชาชนเห็นว่าญี่ปุ่นรังแกหลวงประดิษฐ์ฯ เมื่อนายวนิชฯ ได้พูดกับข้าฯ ดังกล่าวแล้ว นายกรัฐมนตรีก็ได้พูดกับข้าฯ เช่นเดียวกัน และขอร้องให้ข้าฯ เชิญหลวงประดิษฐ์ฯ นายวิลาศ โอสดานนท์ และนายทวีบุญยเกตุ มาปรับความเข้าใจและดำเนินงานต่อไป..." แล้วในที่สุดท่านปรีดีฯ กับนายวิลาศ โอสดานนท์ ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีไปตามความต้องการของญี่ปุ่น โดยท่านปรีดีฯ ไปดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดินตามที่ญี่ปุ่นเสนอแนะ

เมื่อ

ท่านปรีดีฯ ซึ่งก่อนหน้านั้นท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ต้องพ้นตำแหน่งไปแล้ว พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ จึงได้เสนอนายดิเรก ชัยนาม ไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีคลังที่ว่างลง แต่จอมพล ป. พิบูลสงครามบอกว่าญี่ปุ่นคงไม่ยอม ดังคำให้การของ พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ เมื่อ 18 ธันวาคม 2488 อีกตอนหนึ่งว่าดังนี้

"...ข้าฯ ได้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเป็นส่วนตัวว่า ควรจะตั้งให้นายดิเรก ชัยนาม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแทนหลวงประดิษฐฯ เพราะในภาวะต่อไปเชื่อว่าทางญี่ปุ่นคงบีบบังคับในเรื่องการเงิน ถ้านายดิเรก ชัยนาม เป็นแล้ว เราก็พอจะรู้เรื่องและสั่งเสียอะไรกันได้ นายกรัฐมนตรีตอบข้าฯ ว่าทางญี่ปุ่นคงไม่ยอม เพราะต้องการให้พระบริภักดิ์ฯ เป็นรัฐมนตรีคลัง..."

ส่วนผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเข้ามาเป็นรัฐมนตรีแทนนายวิลาศฯ ก็กือนายวนิช ปานะนนท์ ผู้รับใช้ใกล้ชิดญี่ปุ่นนั่นเอง แล้วอย่างนี้ สรศักดิ์ฯ ยังค้นหุรงเขียนออกมาได้ว่าญี่ปุ่นไม่ได้แทรกแซงกิจการภายในของไทย ถ้าเขียนเก็บไว้อ่านคนเดียวก็ไม่เป็นไร นี่ทำเป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งโดยชื่อวิทยานิพนธ์ก็ขลังอยู่แล้ว และยังสถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์พิมพ์ออกจำหน่ายด้วย ก็ยิ่งขลังใหญ่และเป็นพิษเป็นภัย ต่อความถูกต้องของประวัติศาสตร์ในช่วงสำคัญนี้เป็นอย่างยิ่ง อันเป็นการร่วมกันประกอบอาชญากรรมทางปัญญาระหว่างสรศักดิ์ฯ อาจารย์ที่ปรึกษา คณะอาจารย์ผู้อนุมัติวิทยานิพนธ์ และสถาบันเอเชียศึกษา ที่น่าละอายยิ่ง

สรศักดิ์ฯ ได้เขียนอย่างไม่รับผิดชอบไว้ในหน้า 15 อีกตอนหนึ่งว่า ญี่ปุ่น **"ไม่ได้เข้ามาบีบบังคับหรือสร้างความเกลียดกลัวให้กับประชาชนคนไทยเลยก็ว่าได้..."**

แต่ พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ ซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรี อยู่ในขณะนั้น และเป็นอธิบดีกรมตำรวจอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย ได้ให้การต่อศาลอาชญากรรมสงครามในวันที่อ้างแล้วข้างต้น เกี่ยวกับการแต่งตั้งนายดิเรก ชัยนาม ไปเป็นทูตญี่ปุ่นแทนพระยาศรีเสนา ว่า

"ข้าฯ จึงได้ทบทวนนายดิเรกฯ นายดิเรกฯ ไม่ยินยอมที่จะไป โดยอ้างเหตุผลว่าจะถูกชนชาติอังกฤษ อเมริกา **รวมตลอดทั้งคนไทย ประณามว่าเข้ากับญี่ปุ่น จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศถึงวงศ์ตระกูล** ข้าฯ จึงชี้แจงว่า มันถึงคราวจำเป็นแล้ว ซึ่งเราจะต้องแบ่งหน้าที่กันกระทำเพื่ออนาคตของชาติ แม้แต่หลวงประดิษฐฯ ก็ต้องไปเป็นผู้สำเร็จฯ ต้องไปทำหน้าที่อย่างหนึ่ง ถ้าหากนายดิเรกฯ ไปอยู่ที่ญี่ปุ่นแล้วก็จะได้มีโอกาสตบตีรับฟังข่าวต่าง ๆ และความเป็นไปได้ดังที่ให้การมาแล้วข้างต้น ส่วนข้าฯ อยู่ในคณะรัฐมนตรีเพื่อจะดูความเคลื่อนไหวในวงการของรัฐบาล หากถึงโอกาสเราก็จะได้ร่วมมือกันช่วยชาติต่อไป นายดิเรกฯ จึงเป็นอันตกลงจะไป แต่ขอร้องว่าถ้าจะให้ไปแล้วก็อย่าให้เกิน 2 ปี"

จากเหตุผลที่นายดิเรกฯ ยกขึ้นมาอ้างในการที่ไม่ยอมไปเป็นทูตที่ญี่ปุ่นว่า "จะถูกชนชาติอังกฤษ อเมริกา **รวมตลอดทั้งคนไทย ประณามว่าเข้ากับญี่ปุ่น จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศถึงวงศ์ตระกูล**" ก็เป็นการชี้ชัดอยู่ในตัวแล้วว่า คนไทยเสียดำเนินการเข้ามาของทหารญี่ปุ่นหรือว่าเกลียดชัง

ในหน้า 19 สรศักดิ์ฯ ได้กลับไปเขียนสมมุติฐานเก่าที่เขียนมาแล้วในหน้าต้น ๆ ว่า การเกิดขึ้นของขบวนการเสรีไทยเป็นผลเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นสำคัญ ซึ่งผมก็ได้ทำความเข้าใจที่ถูกต้องไปบ้างแล้ว แต่ก็จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกันอีกครั้งหนึ่ง หรือนัยหนึ่งจำเป็นจะต้องตามเช็ดตามล้างความเลอะเทอะสกปรกที่สรศักดิ์ฯ ถ้ายกทิ้งไว้ สรศักดิ์ฯ เขียนไว้ในหน้านี้ตอนหนึ่งว่าดังนี้

"ที่สำคัญคือ การต่อต้านญี่ปุ่นนั้นมีแรงผลักดันมาจากปัญหา

ทางการเมืองภายในของไทยเอง ในฐานะที่ ฝ่ายญี่ปุ่นได้เข้ามาเป็น
 ผู้ให้การสนับสนุนรัฐบาลเผด็จการจอมพล ป. พิบูลสงคราม อันเป็น
 ปัญหาการเมืองภายในที่มีการต่อต้าน หรือมีความขัดแย้งอยู่แต่เดิม
 และจะผลักดันให้กลุ่มการเมืองภายใน ที่มีความขัดแย้งกับรัฐบาล
 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในขณะนั้น 2 กลุ่ม คือพวกนิยมเจ้าและภายใน
 คณะราษฎรนำโดยนายปรีดี พนมยงค์ ได้เคลื่อนไหวทำการต่อ
 ต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยการผนวกเอาปัญหาการ
 เมืองภายในเข้าไปอยู่ในบริบทเดียวกับปัญหาที่ญี่ปุ่นบุกรุก คือทำ
 ให้รัฐบาลเผด็จการจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นอันหนึ่งอันเดียว
 หรือเป็นพวกเดียวกับฝ่ายญี่ปุ่น โดยหันไปให้การสนับสนุนหรือเข้า
 ร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร (ข้างประชาธิปไตย) ทำการเคลื่อนไหวต่อ
 ต้านญี่ปุ่นผู้รุกรานหรือผู้ยึดครอง และรัฐบาลเผด็จการจอมพล ป.
 พิบูลสงคราม ผู้ให้การสนับสนุนฝ่ายญี่ปุ่นผู้รุกราน (ข้างเผด็จการ)
 ทั้งนี้โดยหลักการเพื่อเอกราช-อธิปไตยของชาติอันสมบูรณ์และเพื่อ
 ประชาธิปไตยอันแท้จริง"

ดั่ง กล่าวแล้วว่า การเกิดขึ้นของขบวนการเสรีไทยก็
 เพราะด้วยความรักชาติ เพราะต้องการต่อสู้ขับ
 ไล่ญี่ปุ่น เพราะว่าญี่ปุ่นบุกประเทศไทย และมีแต่ปัจจัยนี้เพียงปัจจัย
 เดียวเท่านั้นที่ก่อให้เกิดขบวนการเสรีไทย ดังเช่นกล่าวของบุคคล
 สำคัญ ๆ ในขบวนการนั้นที่ยกมาแล้วข้างต้น

ในการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชของชาติ และเพื่ออธิปไตย
 ของชาตินั้น ขบวนการเสรีไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 2 ด้าน
 คือด้านหนึ่งต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน อีกด้านหนึ่งปฏิบัติการและทำความเข้าใจ

เข้าใจกับสัมพันธมิตร ดังที่ผมได้ยกกล่าวของท่านปรีดีฯ มากแล้วแล้ว

แต่โดยที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำกติกาสัญญาร่วมมือกับญี่ปุ่นทางการทหาร และได้ประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร ดังนั้นเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของขบวนการเสรีไทยในการต่อสู้ญี่ปุ่น จึงมีทั้งปฏิเสธหรือโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. และต่อสู้ขับไล่กองทหารญี่ปุ่นให้ออกไปจากผืนแผ่นดินไทย

ในการปฏิเสธรัฐบาลจอมพล ป.ฯ ที่ร่วมมือกับญี่ปุ่นนั้น ได้มีการคิดค้นหลายแผนการนับแต่วันที่ญี่ปุ่นบุกขึ้นประเทศไทย เช่น แผนการยึดภาคเหนือ แล้วตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาต่อสู้ญี่ปุ่น และจนกระทั่งแผนการจะไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นขึ้นในต่างประเทศ แต่แผนการดังกล่าวก็ต้องล้มเหลวลง แผนการแรกล้มเหลวเพราะญี่ปุ่นขึ้นไปยึดภาคเหนือก่อนที่จะขบวนการต่อต้านจะเคลื่อนไหว และแผนการต่อมาล้มเพราะจอมพล ป.ฯ ชัดขวางไม่ให้นายทวี บุญยเกตุ ได้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง ๆ ที่สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเลือกนายทวี บุญยเกตุ เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว หากจอมพล ป.ฯ ไม่กราบบังคมทูลให้โปรดเกล้าฯ ตามมติของสภาฯ แต่กลับแจ้งให้สภาฯ ทราบว่าไม่สามารถจะรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งได้ ซึ่งตามแผนการจะไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในต่างประเทศนั้น ท่านปรีดีฯ ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะประกอบเป็นองค์กรรัฐ เพื่อความชอบธรรมตามกฎหมายคือ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ในฐานะตัวแทนขององค์พระมหากษัตริย์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะตัวแทนปวงชนชาวไทย และรัฐมนตรีในรัฐบาลเก่าอีกหนึ่งในฐานะตัวแทนฝ่ายบริหาร แต่แผนการดังกล่าวก็ต้องล้มเหลวลงอีกเพราะจอมพล ป.ฯ ชัดขวางไม่ให้นายทวีฯ ได้เป็นประธานสภาฯ ดังกล่าว

จึงมาถึงแผนการสุดท้าย คือหาทางให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และก็ประสบผลสำเร็จ เมื่อสภาฯ ไม่ผ่านพระราชบัญญัติโอนุมัติพระราชกำหนดถึง 2 ฉบับติดต่อกัน คือพระราชบัญญัติโอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ พ.ศ.2487 และพระราชบัญญัติโอนุมัติพระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบรมฉัตร พ.ศ.2487 จอมพล ป.ฯ จึงได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อ 24 กรกฎาคม 2487

ในการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของจอมพล ป.ฯ ครั้งนี้จอมพลป.ฯ หวังที่จะได้กลับเข้ามาใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพราะท่านเชื่อว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งประเภท 1 และประเภท 2 คงจะยังอยู่กับท่าน แต่เอาเข้าจริง ๆ ปรากฏว่าสภาผู้แทนราษฎรกลับเลือกเอนายกวง อภัยวงศ์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ตามการชี้นำของท่านปรีดีฯ และในการลาออกของจอมพลป.ฯ ครั้งนี้ทำเอาประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ต้องพลอยลาออกจากตำแหน่งไปด้วย เพราะไม่กล้าลงพระนามแต่งตั้งให้นายกวงฯ เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยเกรงว่าจอมพล ป.ฯ จะไม่พอใจ จึงมีแต่ท่านปรีดีฯ ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแต่ผู้เดียว เป็นผู้ลงนามแต่งตั้งให้นายกวง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ในการจัดการให้สภาฯ ไม่ผ่านพระราชบัญญัติและลงมติเลือกนายกวงฯ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญนอกจากท่านปรีดีฯ แล้ว ก็มี พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ อธิบดีกรมตำรวจ พระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร และนายดิเรก ชัยนาม ที่ประสานงานกับบรรดาผู้แทนราษฎร ทั้งที่ร่วมอยู่ในขบวน

การเสรีไทยและนอกขบวนการ

ท่านปรีดีฯ ได้เล่าถึงเบื้องหลังในการแต่งตั้งนายควงฯ เป็นนายกรัฐมนตรีไว้ในหนังสือ "บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2" มีความบางตอนว่าดังนี้

" ครั้นแล้วผู้แทนราษฎรส่วนที่เข้าร่วมขบวนการเสรีไทย ได้มาปรึกษาข้าพเจ้าว่า สมควรเป็นผู้ใดที่จะให้ความสะดวกแก่ขบวนการเสรีไทย ส่วนมากเห็นว่านายทวี บุณยเกตุ มีลักษณะสมควรเป็นนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกับที่ผู้แทนราษฎรได้เคยลงมติให้นายทวีฯ เป็นประธานสภาฯ มาก่อนแล้ว แต่ถูกจอมพล ป.ฯ ขัดขวาง นายทวีฯ เป็นคนซื่อตรงและสามารถ และมีอาวุโสในคณะราษฎร เพราะเป็นผู้เข้าร่วมคณะราษฎรตั้งแต่ พ.ศ.2470 ขณะยังศึกษาอยู่ในปารีส (นายควงฯ นั้นเพิ่งเข้าร่วมในคณะราษฎร เมื่อ พ.ศ.2475 ก่อนวันที่ 24 มิถุนายน ไม่กี่เดือน) แต่นายทวีฯ เป็นคนพูดตรงไปตรงมา จึงเป็นการยากที่นายทวีฯ จะตีหน้ากับฝ่ายญี่ปุ่นได้ ฉะนั้นจึงเห็นกันว่าให้ลองทาบถามนายควงฯ ว่าจะรับเป็นนายกฯ เพื่อตีหน้ากับญี่ปุ่นได้หรือไม่ ส่วนการทำงานของรัฐบาลนั้นมอบให้นายทวีฯ เป็นผู้สั่งราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ข้าพเจ้าจึงเชิญนายควงฯ มาพบถามความสมัครใจ นายควงฯ ยอมตกลงในเงื่อนไขนั้น ครั้นแล้วผู้แทนส่วนมากได้ลงมติลับเป็นการภายในเสนอให้ประธานสภาฯ นำเรื่องไปเสนอคณะผู้สำเร็จราชการให้ตั้งนายควงฯ เป็นนายกรัฐมนตรี พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ทรงเถียงไม่ยอมตั้ง โดยขอคุณโยบายและรัฐมนตรีที่นายควงฯ จะเชิญเข้าร่วมรัฐบาล นายควงฯ ทูลว่าขอให้คณะผู้สำเร็จราชการตั้งนายควงฯ เป็นนายกฯ ก่อน แล้วจึงจะเสนอรัฐมนตรีในรัฐบาลใหม่ ฝ่ายข้าพเจ้าก็ยืนยันให้ตั้งนายควงฯ เป็น

นายกฯ ก่อน เรื่องไม่ลงรอยอยู่หลายวัน

"ฝ่ายพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ยังทรงยืนกรานไม่ยอมทรงลงพระนามตั้งนายกฯ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ในที่สุดพระองค์ได้ทรงขอตาออกจากตำแหน่ง ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยเข้าพระทัยว่านายกฯ จะไปได้ไม่ตลอดรอดฝั่ง ไม่ช้าจอมพลป.ฯ ก็จะกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีก ซึ่งข้าพเจ้าจะต้องออกไปโดยพระองค์จะทรงกลับมาเป็นผู้สำเร็จราชการอีก

"สภาผู้แทนราษฎรจึงลงมติเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2487 ตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว

"ในวันนั้นเอง ข้าพเจ้าได้ลงนามประกาศพระบรมราชโองการในพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ตั้งพันตรีทรวง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตามระเบียบ

"นายกทรวง อภัยวงศ์ ได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีหลายนาย และโดยเฉพาะได้มีนายทวี บุณยเกตุ เข้าร่วมด้วย ตามที่นายกฯ ได้ตกลงกับข้าพเจ้าไว้ก็นอกจกนายทวีฯ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้วก็เป็นรัฐมนตรีสั่งราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีด้วย โดยมีหน้าที่ดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีอยู่เบื้องหลังนายกฯ กิจการอันใดเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย ซึ่งนายทวีฯ เป็นผู้บัญชาการพลพรรคในประเทศไทยนั้น ถ้าจะต้องเกี่ยวข้องกับรัฐบาลอย่างใดแล้ว นายกฯ ก็อนุญาตตามที่ตกลงกันไว้ก่อนว่าให้นายทวีฯ ปรีกษาคกลงกับข้าพเจ้าโดยตรง โดยนายกฯ ไม่ขอรับรู้ด้วย นอกจากต้องทำเป็นกฎหมาย หรือแถลงต่อสภาผู้

แทนราษฎร ดังนั้นมีหลายเรื่องที่นายทวิฯ ได้ปรึกษาข้าพเจ้าจัดทำขึ้น
ก่อนแล้ว จึงแจ้งให้นายทวิฯ รับไปปฏิบัติการ..."

แนนอน, ในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลจอมพล ป.ฯ มา
เป็นรัฐบาลนายทวิฯ ญี่ปุ่นซึ่งยึดครองประเทศ
ไทยอยู่ในขณะนั้นจะนิ่งเฉยอยู่ไม่ได้ แต่ก็ไม่ว่าจะขัดขวางได้เช่น
กัน โดยที่ญี่ปุ่นเป็นชาติที่นิยมกษัตริย์และเคารพนับถือกษัตริย์อย่าง
สูง ดังนั้นเมื่อญี่ปุ่นไปพบท่านปรีดีฯ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์ เพื่อสอบถามเรื่องการเปลี่ยนรัฐบาล ญี่ปุ่น
ก็ให้ความเคารพนับถือท่านปรีดีฯ ในฐานะผู้แทนพระองค์ และเมื่อ
ได้รับคำชี้แจงจากท่านปรีดีฯ ว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลครั้งนี้เป็น
ไปตามระบบรัฐธรรมนูญของไทย จึงขอร้องอย่าให้ญี่ปุ่นได้เข้า
แทรกแซง และประกอบกับในขณะนั้นญี่ปุ่นกำลังปราชัยทุกสนาม
รบ จึงไม่ต้องการที่จะสร้างปัญหาขึ้นในประเทศไทยอีก และโดย
ประการสำคัญเพราะแม้ทัพญี่ปุ่นก็อนายพลก้ามามูระ ผู้เป็นพุทธ-
มามกะและมีวิจรรณญาณ จึงไม่ทำตามข้อเสนอของนายพลคนอื่น ๆ
ที่เสนอให้ยึดประเทศไทยเด็ดขาด การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลครั้งนั้น
จึงไม่ได้รับการขัดขวางจากญี่ปุ่น

ท่านปรีดีฯ ได้บันทึกเรื่องราวไว้ในหนังสือที่อ้างแล้วข้างต้น
มีความบางตอนว่าดังนี้

"...ทูตทหารบก ทหารเรือ มาหาข้าพเจ้าที่ท่าเทียบท่าช้าง
ด้วยมรรยาทอันดี เพราะญี่ปุ่นเคารพพระมหากษัตริย์ฉันใดก็แสดง
ความเคารพข้าพเจ้าซึ่งเป็นผู้แทนพระองค์พระมหากษัตริย์ไทยฉันนั้น
ฝ่ายญี่ปุ่นถามข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างไรในการตั้งนายก

รัฐมนตรีคนใหม่แทนจอมพล ป.ฯ ข้าพเจ้าตอบว่า ควรเป็นไปตามรัฐธรรมนูญของไทย ขอให้ฝ่ายญี่ปุ่นถือว่าเป็นกิจการภายในของไทยเถิด คนไทยจึงจะเข้าใจว่าฝ่ายญี่ปุ่นไม่แทรกแซงในกิจการภายในของไทยอันจะเป็นเกียรติคุณแก่ญี่ปุ่นเอง ฝ่ายญี่ปุ่นจึงกล่าวว่า ถ้าเช่นนั้นก็ขอให้ข้าพเจ้าดำเนินการตามรัฐธรรมนูญของไทยเถิด ญี่ปุ่นจะไม่เกี่ยวข้องด้วย ขอให้คนที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีใหม่ให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นต่อไปเถิด แล้วฝ่ายญี่ปุ่นถามข้าพเจ้าว่า นายกองอภัยวงศ์ เป็นคนอย่างไร ฝ่ายเขาไม่รู้จัก ข้าพเจ้าตอบว่า เขาเป็นคนร่าเริง นิสัยดี หวังว่าเขาจะร่วมมือกับฝ่ายญี่ปุ่นได้

ดังนั้นวิญญูชนย่อมพอจะเข้าใจได้ว่า ถ้าไม่ทำความเข้าใจกับญี่ปุ่นไว้ก่อนดังกล่าวแล้ว ฝ่ายญี่ปุ่นที่ครองประเทศไทยอยู่ จะยอมให้ฝ่ายไทยเปลี่ยนรัฐบาลอย่างง่าย ๆ หรือ"

เมื่อ

นายกองฯ ขึ้นเป็นรัฐบาลแล้ว ซึ่งเป็นรัฐบาลที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขขบวนการเสรีไทย โดยมีนายทวี บุญเกตุ เป็นผู้กำกับอยู่เบื้องหลัง งานของขบวนการเสรีไทยจึงได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางใหญ่โต พร้อมกับได้รับความสะดวกและความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะลุกขึ้นบดขยี้ญี่ปุ่นในทันทีที่ได้รับคำสั่ง ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.ฯ ขบวนการเสรีไทยต้องเคลื่อนไหวหลีกเลี่ยงจากสายตาของทั้งจากญี่ปุ่นและรัฐบาลไทย ต้องเคลื่อนไหวจัดตั้งอย่างปิดลับที่สุด และมีวินัยเป็นเยี่ยม เพราะเป็นการเคลื่อนไหวจัดตั้งที่อยู่ภายใต้จมูกของทั้งญี่ปุ่น และรัฐบาลไทย ซึ่งเป็นการเสี่ยงอันตรายที่สุด และสร้างความตึงเครียดให้กับบรรดาผู้นำขบวนการโดยทั่วไป สมดังที่ตลอดหลายสัปดาห์ ได้กล่าว

ว่า "ความเกรงเกรียงของหลวงประดิษฐมนูธรรม และการเสี่ยงภัยที่ท่านต้องเผชิญอยู่มากกว่า 3 ปี เป็นสิ่งที่น่าสะพึงกลัว แต่ความมีวินัยของ ท่านเอง และของสานุศิษย์ของท่าน ซึ่งเกิดจากแรงจิตใจของท่าน ทำให้ท่านสามารถประสพความสำเร็จ"

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. นั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากยุทธศาสตร์การต่อต้านญี่ปุ่นของขบวนการเสรีไทย ไม่ใช่การต่อต้านญี่ปุ่นเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.๑ หรือนัยหนึ่งการเกิดขึ้นของขบวนการเสรีไทย ไม่ใช่เพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ดังที่สรีศักดิ์ฯ กล่าวขาน แต่เกิดขึ้นเพราะญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย คนไทยผู้รักชาติรักแผ่นดินจึงได้ร่วมกันจัดตั้งขบวนการนี้ขึ้น เพื่อทำการขับไล่ญี่ปุ่นผู้รุกราน ไม่ใช่เพื่อโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.๑

แต่ก็แน่นอน, ในการต่อสู้ขับไล่ญี่ปุ่นนั้น จำเป็นต้องโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.๑ ที่ให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นลงไปด้วย การโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.๑ จึงเป็นผลพวงจากการต่อสู้ญี่ปุ่น ไม่ใช่ผลพวงจากความขัดแย้งทางการเมืองภายใน และในการต่อสู้ขับไล่ญี่ปุ่นผู้รุกรานของขบวนการเสรีไทยนั้น ก็ไม่ใช่เฉพาะว่า **ญี่ปุ่นได้เข้ามาเป็นผู้ให้การสนับสนุนรัฐบาลเผด็จการของจอมพล ป. พิบูลสงคราม** ดังที่สรีศักดิ์ฯ ได้เขียนไว้อย่างไรเพียงอย่างเดียวอย่างที่ผมยกมาข้างต้นนั้น **แต่เพราะญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย**

7

สร ศักดิ์ฯ เริ่มบทที่ 2 ขึ้นหน้า 24 ด้วยไตเติ้ลว่า "จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับระบอบเผด็จการทหาร"

(2481-2484)

ในบทนี้ แม้ว่าจะเป็นจับถ้อยคำมาใหญ่ที่อ้างอิงมาจากเอกสารมากมาย มีทั้งข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและคลาดเคลื่อน แต่ก็อยู่ในวงเผด็จการของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งผมจะไม่เข้าไปข้องแวะถ้าหากไม่จำเป็น เพราะเป้าหมายในการเขียนเรื่องของผมนอยู่ที่ ทำความจริงในเรื่องราวของขบวนการเสรีไทยที่ถูกสรศักดิ์ บิดเบือน
เรื่องแรกที่ผมจะเข้าไปข้องแวะก็คือ เรื่องเผด็จการของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และเรื่องนี้ก็ไม่ได้เกี่ยวกับสรศักดิ์ โดยตรง แต่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ใคร ๆ ก็พูด ก็เขียนกันเช่นนั้น

เพื่อความเป็นธรรมแก่จอมพล ป.ฯ และเพื่อเป็นอนุสติแก่ผู้ปกครองประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต

พล.ต.อ.หลวงอดุลเดชจรัส ได้พูดถึงจอมพล ป.ฯ ในคำให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงเคราะห์ว่าดังนี้

"แต่โดยที่จอมพล ป.ฯ ได้เป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นเดียวกับข้าฯ ออกรับราชการเป็นนายทหารพร้อมกัน และตั้งแต่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้ว ก็ได้รับราชการติดต่อกันมาหรือกัน โดยฐานเพื่อนเป็นนิเสธมา จึงกระทำให้ข้าฯ ทราบนิสัยใจคอของจอมพล ป.ฯ ได้เป็นอย่างดี ว่านอกจากมีนิสัยใจคอดังกล่าวแล้วนั้น เป็นผู้ที่รักชาติรักประเทศ อยากจะให้ชาติไทยเจริญรุ่งเรืองเทียบเทียมอารยประเทศ แต่ความคิดความอ่าน หรือการกระทำนั้น เอาเรื่องส่วนตัวเข้าไปพัวพันอยู่มาก จึงกระทำให้เจตนาอันนั้นเสื่อมถอยลงไป เพราะเหตุนี้จึงกระทำให้ความคิดความเห็นของจอมพล ป.ฯ ในบางเรื่องบางประการ จึงไม่ตรงกับความคิดเห็นของข้าฯ มักถือว่าต่อชานหรือกินใจกันอยู่ นิสัยของจอมพล ป.ฯ ในตอนหลัง ๆ นี้มักจะถือเอาความคิดเห็นหรืออำนาจของตัวเองเป็นใหญ่ ถ้ามีความคิดเห็นประการใดแล้ว ก็พยายามจะทำให้ได้สมประสงค์ จะมีผู้หนึ่งผู้ใดคัดค้านหรือให้เหตุผลซึ่งควรจะระงับยับยั้งเสีย ก็ไม่ยับยั้งความคิดเห็นอันนั้น และถือเป็นอารมณ์ในอันที่จะโกรธซึ่งบุคคลผู้นั้น จึงทำให้เห็นไปว่าการกระทำของจอมพล ป.ฯ เป็นไปในระบอบลัทธิเผด็จการ..."

แต่ก่อนที่จอมพล ป.ฯ จะมีความคิดเห็นไปในทางเผด็จการนั้น พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ ได้เล่าไว้ในคำให้การที่อ้างแล้วข้างต้นว่า

"ข้าฯ ทราบว่า **หลวงวิจิตรวาทการ ได้เคยทบทวนถึงเรื่องลัทธินาซีและฟาสซิสต์ ว่าคืออะไร** และพิมพ์เป็นโรเนียวให้จอมพล ป.ฯ อ่าน ที่ทราบนี้เพราะได้เห็นจากขุนอุดมสฤษฎุฑ ผู้รักษาเอกสาร

ของจอมพลป.ฯ ในตอนต้น ๆ สังกัดว่าจอมพล ป.ฯ ยังไม่กระตือรือร้นที่จะดำเนินการตามลัทธิทั้งสองอย่างดังกล่าวแล้ว แต่ภายหลังที่**ได้รับยศเป็นจอมพลแล้ว** สังกัดว่าจอมพล ป.ฯ จะมักเชม้นที่จะดำเนินการเผด็จการตามลัทธิทั้งสองนั้น.."

เกี่ยวกับการได้รับยศจอมพล ของจอมพล ป.ฯ พินุลสงคราม พล.ค.อ.หลวงอดุลฯ ได้เล่าไว้ในคำให้การอีกตอนหนึ่งว่า

"เมื่อคราวที่จะพระราชทานยศจากพลตรี เป็นจอมพลนั้น ถ้าดูแต่เพียงเฟิน ๆ แล้ว จอมพล ป.ฯ ดูจะไม่ยอดีในการที่จะได้รับยศถึงเพียงนี้ แต่ถ้าได้พิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปแล้ว จอมพล ป.ฯ ก็มีความพอใจที่จะได้รับยศจอมพลนี้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าทางกระทรวงกลาโหมมิได้ขอยศให้จอมพล ป.ฯ เป็นจอมพล พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ได้รับสั่งให้ข้าฯ ไปเฝ้าแล้วรับสั่งถามข้าฯ ว่า ถ้าจะให้ยศพลตรีหลวงพิบูลฯ เป็นจอมพลจะขัดข้องหรือไม่ ข้าฯ ได้ทูลชี้แจงว่า เรื่องนี้แล้วแต่จะทรงเห็นควร ทั้งนี้ก็เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าทางราชการมิได้ขอยศให้ถึงจอมพล แต่คงจะมีอะไรกระตุ้นเตือนทางผู้สำเร็จราชการ ให้จำเป็นต้องพระราชทานยศให้ถึงจอมพล..."

ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้พูดถึงประเด็นเดียวกันนี้ไว้ในบทความ "องพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน 14 ตุลาคม" ว่าดังนี้

"ในระยะแรกที่พันเอกหลวงพิบูลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ได้ดำเนินกิจการบ้านเมืองตามระบอบประชาธิปไตย มีอยู่อย่างหนึ่งที่ปฏิบัติผิดไปจากอุดมคติเดิมของคณะราษฎร ที่ยึดถือว่า นายทหารในยามปกติมีข้อย่างสูงเพียงแก่นายพันเอกเท่านั้น แต่หลวงพิบูลฯ

ได้รับแต่งตั้งจากคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เป็นนายพลตรี

กรันอยู่ต่อมาไม่นาน ก็มีบุคคลที่มีพรตระสืบเนื่องมาจาก
ระบบทาส สนับสนุนให้หลวงพิบูลฯ ปกครองประเทศตามระบอบ
เผด็จการนาซีและฟาสซิสต์ ซึ่งเป็นการปกครองราษฎรอย่างทาส
คนสมัยนั้นได้กล่าวขวัญกันถึง มีบางคนได้เข้าไปกราบไหว้ว่า ได้
แลเห็นแสงรัศมีอันเป็นอภินิหารออกจากกายของหลวงพิบูลฯ กล่าว
ถือนั้นอาจขยายมากเกินไป ความจริงมีเพียงว่า ในคำวันหนึ่งมีการ
แสดงละครที่วังสวนกุหลาบในโอกาสวันเกิดของหลวงพิบูลฯ ข้าพเจ้า
กับเพื่อนก่อนการหลายคนได้รับเชิญไปงานนั้นด้วย ซึ่งผู้ที่มีชีวิตอยู่
ในขณะนี้ยังจำกันได้ว่า หลวงวิจิตรวาทการ เป็นผู้นำละครมา
แสดง และในบางฉากท่านผู้นี้ก็แสดงด้วย มีฉากหนึ่งแสดงถึงระบำ
ฝูงไก่ (หลวงพิบูลฯ เกิดปีระกา-ไก่) ระบำฝูงนั้นแสดงว่าคนมีบุญได้
มาจุติเกิดในปีระกา ซึ่งเป็นมิ่งขวัญของชาติไทย อีกฉากหนึ่งหลวง
วิจิตรวาทการ แสดงเป็นชายชราอ่อนเปลี้ย เมื่อได้ออกมาเห็นหลวง
พิบูลฯ ผู้มีบุญ แล้วก็กราบอภิวาทวันทนา ความอ่อนเปลี้ยของชายชรา
นั้นก็หมดสิ้นไป หลวงพิบูลฯ ได้หันหน้ามาทางข้าพเจ้าแสดงอาการ
ขวยเขิน แล้วได้หันไปประนมมือรับไหว้หลวงวิจิตรวาทการ **ข้าพเจ้า**
เห็นว่าขณะนั้นหลวงพิบูลฯ ก็ยังไม่คิดที่จะเป็นผู้เผด็จการ แต่ต่อมา
เมื่อชาทรรตระณะเก่าของบุคคลอีกหลายคนได้สนับสนุนบ่อย ๆ ครั้ง
เข้า **รวมทั้งมีพวกที่ได้ฉายาว่าจตุสดมภ์ที่คอยขยเกยอุปถัมภ์** ก็ทำให้
หลวงพิบูลฯ **จึงเดิมเป็นนักประชาธิปไตย ได้เกลิบเกลิมเปลี่ยนจาก**
แนวทางเดิมไป

"เมื่อได้มีการสงบศึกกับอินโดจีนฝรั่งเศสแล้ว มีผู้สนับสนุน

ให้หลวงพิบูลฯ ขอพระราชทานเลื่อนยศสูงขึ้น หลวงพิบูลฯ ได้พูดกับข้าพเจ้าและอีกหลายคนว่า จะคงมียศเพียงนายพลตรีเท่านั้น แต่คณะผู้สำเร็จราชการซึ่งเวลานั้นประกอบด้วย พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และเจ้าพระยาพิชาเยนทร์ฯ ในพระปรมาภิไธยพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลได้เลื่อนยศหลวงพิบูลฯ จากพลตรี เป็นจอมพล โดยขอให้หลวงอดุลเดชจรัส ช่วยเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เรื่องนี้หลวงพิบูลฯ มิได้รู้ตัวมาก่อน แต่เมื่อได้ทราบจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก็ยังไม่สมัครใจที่จะรับยศจอมพลนั้น และไม่ยอมไปรับชลาจอมพลจากคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นเวลาหลายเดือน ต่อมาพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ จึงได้นำชลาจอมพลไปมอบให้จอมพล ป.ฯ ที่ทำเนียบวังสวนกุหลาบ

"ต่อมาคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตั้งให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด อันเป็นโอกาสให้จอมพล ป.ฯ ดำเนินการปกครองประเทศตามระบอบเผด็จการยิ่งขึ้น แล้วนำประเทศเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2

"เราจะสังเกตได้ว่า ถ้าคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ไม่ยอมลงนามตั้งหลวงพิบูลฯ เป็นจอมพลและผู้บัญชาการทหารสูงสุดแล้ว หลวงพิบูลฯ จะมียศและตำแหน่งนั้นได้อย่างไร แม้จะมีผู้สนองพระบรมราชโองการ แต่คณะผู้สำเร็จฯ ก็ปฏิเสธได้ เพราะแม้ร่างพระราชบัญญัติก็ยังสามารถยับยั้งไม่ลงนามได้ ปัญหาจึงอยู่ที่คณะผู้สำเร็จฯว่าจะถือเอาประโยชน์ของชาติเหนือกว่าความเกรงใจหลวงพิบูลฯ หรือไม่"

จากคำของ พล.ต.อ.หลวงอดุลฯ ก็ดี และจากคำของท่าน

ปรีดีฯ ก็ดี มีความสอดคล้องกันว่า จอมพล ป.ฯ เป็นนักประชาธิปไตยมาก่อน แต่ที่ต้องกลายมาเป็นนักเผด็จการในตอนหลังนั้น **เพราะคนแวดล้อมที่ประจบสอพลอและเพราะยศถาบรรดาศักดิ์และอำนาจที่มีสูงขึ้นและมากขึ้น**

ใครคือผู้แวดล้อมที่ประจบสอพลอ ก็ได้มีชื่อปรากฏอยู่แล้ว แต่คนรุ่นปัจจุบัน อาจจะไม่รู้จักคณะจตุสดมภ์ที่ร่วมกันปลุกเสกจอมพล ป.ฯ จนกลายเป็นนักเผด็จการ จึงขอจารึกชื่อจตุสดมภ์ไว้ให้ปรากฏ ณ ที่นี้ เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาของเยาวชนต่อไปในอนาคต และเป็นที่น่าสังเกตว่าบรรดาผู้ที่ร่วมกันปลุกเสกจอมพล ป.ฯ ให้เป็นนักเผด็จการนั้น ก็ล้วนแต่เป็น**พลเรือน**เต็มขั้นด้วยกันทั้งนั้น และแม้ผู้ที่ปลุกเสกให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นเผด็จการในเวลาต่อมา ก็หนีไม่พ้นพลเรือนเช่นเดียวกันและพลเรือนผู้นั้นก็คือหลวงวิจิตรวาทการ เจ้าเก่านั่นเอง

จตุสดมภ์ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ระบอบการปกครองเก่าที่แบ่งการปกครองออกเป็น เวียง วัง คลัง นา แต่หมายถึงผู้รับใช้ใกล้ชิดจอมพล ป.ฯ 4 คน คือ **นวล เถียร เพียร ยง** ซึ่งถือกันว่าเป็น "พหูสูตร" ที่จอมพล ป.ฯ ให้ความเชื่อถือ

นวล คือหลวงสารานุประพันธ์ นามเดิมว่า **นวล** นามสกุล **ปาจิณพยัคฆ์** แต่ต่อมาได้ใช้นามสกุลตามราชทินนาม คือ **"สารานุประพันธ์"**

เถียร คือหลวงวิเชียรแพทยาคม นามเดิม **เถียร** นามสกุลเดิม **คูวิเชียร** แต่ต่อมาได้ใช้นามสกุลตามราชทินนาม คือ **"วิเชียรแพทยาคม"**

เพียร คือพระราชธรรมนิเทศ นามเดิม **เพียร** นามสกุลเดิม

โตคิดานนท์ ต่อมาใช้ราชทินนามเป็นสกุลว่า **"ราช-
ธรรมนิเทศ"**

คือพระยาอนุমানราชชน นามเดิม **ขง** เป็นลูกคนจีน
ใช้แซ่ ต่อมารัชกาลที่ ๕ ได้พระราชทานสกุลให้ว่า
"เสถียรโกเศศ"

8

สรกัศคิฯ เขียนไว้ในหน้า 25 เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎรในยุคแรก ตามธรรมเนียมการปกครองสยามชั่วคราวว่ามาจากการแต่งตั้งจำนวน 70 คน และสภานี้ทำหน้าที่เลือกตั้ง **ประธานคณะกรรมการราษฎรหรือนายกรัฐมนตรี** ขึ้นบริหารประเทศ

คำว่าประธานคณะกรรมการราษฎร **หรือ** นายกรัฐมนตรี คำว่า **หรือ** ในที่นี้ทำให้เข้าใจกันว่า ประธานคณะกรรมการราษฎร ก็คือนายกรัฐมนตรีก็หมายความว่าสองชื่อนี้ตำแหน่งเดียวกัน ครั้งหนึ่งเรียกว่าประธานคณะกรรมการราษฎร แต่บัดนี้เรียกว่า นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด และก็ไม่ใช่แค่สรกัศคิฯ เท่านั้น นักวิชาการหลาย ๆ คนก็เข้าใจเช่นนั้นเหมือนกัน และท่านผู้รู้หลาย ๆ คน ก็พลอยเรียกตามไปด้วยโดยอนุโลม

เรามาทำความเข้าใจในชื่อนี้กันให้ถูกต้องเสียที ดังนี้

ในเบื้องต้น ขอให้เราศึกษาธรรมเนียมการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 โดยละเอียดรอบคอบ ก็จะเห็นได้ว่าตำแหน่งประธานคณะกรรมการราษฎร และตำแหน่งกรรมการราษฎร เป็นตำแหน่งเฉพาะของรูปแบบบริหารราชการแผ่นดินในระบอบประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่ง ซึ่งไม่อาจจะเทียบกันได้กับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ในรูปแบบบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มารวมทั้งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ธรรมเนียมการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ที่ระบุไว้ในมาตรา 1 ว่า "อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย" ได้จัดรูปแบบบริหารราชการแผ่นดินไว้ดังนี้คือ

1. กษัตริย์ (มาตรา 3,7)
2. สถาผู้แทนราษฎร (มาตรา 4,8,9,33,34)
3. คณะกรรมการราษฎร (มาตรา 5,7,28,29,30,35, 36,37)
4. เสนาบดี (มาตรา 31)
5. ศาล (มาตรา 39)

โดยกษัตริย์ ทรงเป็นประมุขสูงสุดของประเทศ และทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางสถาผู้แทนราษฎร ทรงใช้อำนาจบริหารผ่านทางคณะกรรมการราษฎร และทรงใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล

โดยราษฎร เป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสถาผู้แทนราษฎร ให้เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชน ในวาระเริ่มแรกหรือสมัยที่ 1 คือ

ภายในระยะ 6 เดือน นับแต่ใช้ธรรมนูญปกครองแผ่นดินฯ ใช้วิธีการแต่งตั้ง แต่หลังจากนั้นแล้วเรียกว่าสมัยที่ 2 ผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งของราษฎร เรียกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท 1 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับผู้แทนราษฎรที่มาจากการแต่งตั้งที่เรียกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท 2 ประกอบกันขึ้นเป็น "สภาผู้แทนราษฎร" และภายในไม่เกิน 10 ปี ซึ่งเรียกว่าสมัยที่ 3 นับแต่วันประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองฯ สภาผู้แทนราษฎรจะมีสมาชิกแต่เพียงประเภท 1 ประเภทเดียว ประเภทแต่งตั้งหรือประเภท 2 เป็นอันยกเลิกไป

โดยสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายหนึ่ง ขึ้นเป็นประธานคณะกรรมการราษฎร และประธานคณะกรรมการราษฎรเลือกสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎร 14 นาย ด้วยความเห็นชอบของสภานั้น ขึ้นเป็นคณะกรรมการราษฎร

โดยคณะกรรมการราษฎร (รวมทั้งประธานเป็น 15 นาย) มีอำนาจและหน้าที่ ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภาฯ (ม.28) เป็นผู้วางโครงการและกำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน โดยรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎร

โดยเสนาบดีประจำกระทรวง ซึ่งคณะกรรมการราษฎรเป็นผู้แต่งตั้ง (จากผู้ทรงคุณวุฒิ) ในพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ม.35) ให้เป็นผู้ปฏิบัตินโยบายบริหารราชการแผ่นดิน) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการและนโยบายที่คณะกรรมการราษฎรเป็นฝ่ายกำหนดขึ้น โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการราษฎร (ม.31) และ

โดยศาล ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทให้เป็นไปตามด้วยบทกฎหมาย

ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น (ม.39)

โดยรูปแบบบริหารราชการแผ่นดิน ดังกล่าวนี้นี้ จะเห็นได้ว่า "คณะกรรมการราษฎร" เป็นฝ่ายวางโครงการ และกำหนดนโยบายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภา แล้วมอบหมายให้ "เสนาบดี" ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการที่เหมาะสมกับกระทรวงนั้น ๆ นำไปปฏิบัติ และปฏิบัติภายในกรอบของโครงการและนโยบายที่ได้รับมอบหมาย โดยที่คณะกรรมการราษฎรไม่ได้ลงไปบริหารราชการแผ่นดินโดยตรง อย่างเช่นคณะรัฐมนตรีในปัจจุบัน เป็นแต่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น

โดยรูปแบบบริหารราชการแผ่นดินเช่นนี้ สภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นสภาสูงสุดแห่งชาติ เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนผ่านทางคณะกรรมการราษฎร และคณะกรรมการราษฎรเป็นสภาริหาร มีหน้าที่วางโครงการและนโยบายแห่งชาติ ส่วนเสนาบดีเป็นฝ่ายปฏิบัติการบริหารตามโครงการและนโยบายแห่งชาติ

ดังกล่าวนี้นี้ คือรูปแบบบริหารราชการแผ่นดินตามธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา การเทียบตำแหน่งประธานคณะกรรมการราษฎร เท่ากับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือตำแหน่งคณะกรรมการราษฎร เท่ากับตำแหน่งคณะรัฐมนตรี จึงเป็นการไม่ถูกต้อง

อีกประเด็นหนึ่งที่เราควรจะทำให้แจ่มชัด คือที่เกี่ยวกับร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจของท่านปรีดีฯ ในหนังสือของสรศักดิ์ฯ หน้า 53 อ้างข้อเขียนของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ว่าดังนี้

"ส่วนกลุ่มคนชั้นกลางภายนอกราชการ โดยเฉพาะพวกพ่อค้า ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอทางเศรษฐกิจของท่านปรีดี พนมยงค์ และกล่าวว่าราษฎรจะสนับสนุนความคิดสังคมนิยม ซึ่งอาจเป็นไปได้ อยู่มาก และรู้สึกไม่มั่นใจในกรณีที่คนเป็นชนชั้นกลาง ว่านโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลจะสนับสนุนหรือทำลายกิจการค้า รวมทั้งสิทธิเสรีภาพของคนซึ่งพอมืออยู่ข้างนั้นกันแน่"

ในที่นี้ผมไม่ต้องการอธิบายร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจ แต่ผมต้องการนำหลักฐานมาชี้ให้เห็นในประเด็นที่ว่า คนชั้นกลาง โดยเฉพาะพวกพ่อค้าในเวลานั้น (พ.ศ. 2476) มีศรัทธาในตัวท่านปรีดีฯ ขนาดไหน ขนาดที่ท่านปรีดีฯ ถูกรัฐบาลเนรเทศออกนอกประเทศ ก็ยังอุตสาหามีคนชั้นกลางไปส่งอย่างคับคั่ง โดยไม่เกรงกลัวว่าจะถูก รัฐบาลเพ่งเล็งว่าเป็นพวกท่านปรีดีฯ และพวกเขาก็เหล่านั้นไปกันเองด้วยความศรัทธา ไม่มีใครไปกะเกณฑ์อย่างที่เป็นปฏิปักษ์กันอยู่ในเวลานี้ จะคับคั่งแค่ไหนก็ลองอ่านรายงานข่าวหนังสือพิมพ์ "ศรีกรุง" ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดฉบับหนึ่งในขณะนั้น

"ศรีกรุง" ฉบับประจำวันที 13 เมษายน 2476 พาดหัวข่าว 2 ชิ้นว่า

"พระยาพหลฯ หลวงประดิษฐฯ จูบลากัน, คนส่งนับพันใจ หายถึงกับร้องไห้" และมีรายละเอียดดังนี้

"รัฐมนตรีเป็นอันมาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการ ทหารบก ทหารเรือ ตำรวจ พลเรือน พ่อค้า กหบดี นักเรียน ถูกเลิไทย ถูกเลิแขก พระภิกษุ สามเณรไทย นักบวชฝรั่ง ประชาชนทุกชั้นทุกภาษา ทั้งหญิงชายผู้ใหญ่เด็ก ประมาณ 3,000 คน (ตามพันคนเมื่อห้าสิบห้าปีมาแล้ว ในสมัยที่ประเทศสยามมีพล-

เมือง 11 ล้านคน และเมืองบางกอกมีพลเมืองไม่ถึงแสนคน-สุพรรณ) ไปส่งหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ด้วยน้ำตาอันไหลพรากไปตาม ๆ กันเป็นส่วนมาก เสียงไซโยก้องกังสดาลนับครั้งไม่ถ้วน จนกระทั่งเรือโกล่าเคลื่อนออกกลับตาไป

"การส่งหลวงประดิษฐมนูธรรมออกจากกรุงเทพฯ ไปประเทศฝรั่งเศส ณ วันที่ 12 เมษายน พุทธศักราช 2476 นั้น เป็นประวัติการณ์แห่งการส่งได้ครั้งหนึ่ง ตั้งแต่ได้มีการส่งอาลาซึ่งกันและกันมา การส่งกันเขาย่อมว่าถึงหากจะมีการร้องให้ก็เพราะในวงศาคณาญาติและมิตรที่รักสนิทสนมกันเท่านั้น แต่การส่งคราวนี้มองดูแล้วโกรธ ๆ เกือบเห็นน้ำตาไหลหรือหล่อหน่วย หรือดวงตาแดงกำไปเกือบทุกคน บางคนถึงกับสะอึกสะอื้นพุ่มพวยก็มี แม้พระยาพหลฯ ผู้เป็นประธานในที่นั้นและตัวหลวงประดิษฐ์ฯ เอง ก็กล่ำกลืนน้ำตาไว้ไม่อยู่ ผู้ที่ไปกับหลวงประดิษฐ์ฯ ก็อนางประดิษฐมนูธรรม ผู้ภรรยา กับมีผู้ไปส่งถึงสิงคโปร์สามคนคือ หลวงทัศนัยนิยมศึก ร.ท. ทวน วิชัยทัตทะ และนายจรูญ สืบแสง

"ถนนเจริญกรุงตอนท่า บี ไอ ตั้งแต่เวลา 15 น. มีรถยนต์จอดสองข้างถนนยาวยืดยาว และบางแห่งถึงกับจอดซ้อนกันแทบจะกันถนนมิให้เป็นทางสาธารณะ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยที่จอดครบลบริเวณท่าเรือนั้น ยัดเยียดไปด้วยรถยนต์และมหาชนที่ไปส่งทั้งประดุท่าเรือได้ปิดเสียครู่หนึ่ง โดยกลัวคนจะเข้าไปยุ่งย่ามทำความไม่เรียบร้อย จนเกิดรอกันอย่างแออัด กรั้นเมื่อผู้ใหญ่ขอให้เปิดประตูได้แล้ว ก็พากันหลังไหลประดุน้ำไหลเข้าไปที่สะพานชานชลาท่าเรือ..."

จากรายงานข่าวถึงบรรยากาศของมหาชนที่ไปส่งท่านปรีดีฯ ที่ผมยกมาให้เห็นเพียงส่วนหนึ่งนี้ ย่อมเป็นคำตอบได้ดีว่าท่านปรีดีฯ

และการกระทำของท่าน ประชาชนให้ความสรัทธาแก่ไหนเพียงใด
รธนคที่ยาวเหยียดสองข้างถนน และที่จอดซ้อนกันกันจนเกือบจะ
 ปิดถนนด้รงายงานขำนนั้น เป็นพยานได้อย่างดีถึงการสนับสนุนท่าน
 ปรีดีฯ ของชนชั้นกลาง

ในหน้า 80 สรศักดิ์ฯ ได้เขียนถึงความขัดแย้งทาง
 การเมืองระหว่างท่านปรีดีฯ กับจอมพล ป.ฯ แต่
 ทว่าทั้งสองท่านก็ยังคงมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันไม่เสื่อมคลาย "กลับ
 ยังคงเป็นไปอย่างราบรื่นตลอดถึงช่วงสมัยสงครามโลกฯ"

และในหน้า 81-82 ต่อมาสรศักดิ์ฯ ได้เขียนถึงความสัมพันธ์
 อันดีระหว่างท่านปรีดีฯ กับจอมพล ป.ฯ ว่าต้องสิ้นสุดลงเมื่อ "จอม-
 พล ป. พิบูลสงคราม ใช้อำนาจเผด็จการยิ่งขึ้น...เป็นปัจจัยสำคัญที่
 ผลักดันให้ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างจอมพล ป. พิบูลสง-
 กรามกับนายปรีดีพนมยงค์ ก่อย ำ สิ้นสุดลง โดยนายปรีดี พนมยงค์
 เริ่มหันมาเกลื่อนไหวต่อต้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยการจัดตั้ง
 องค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น ซึ่งมีผลให้กลุ่มทหารเรือผละออก
 จากจอมพล ป. พิบูลสงคราม และหันมาให้การสนับสนุนนายปรีดี
 พนมยงค์ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทหารเรือมีผลประโยชน์พื้นฐานขัดแย้ง
 กับกลุ่มทหารบก..."

จากข้อเขียนของสรศักดิ์ฯ หน้า 80 ยอมรับใน
 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างท่านปรีดีฯ กับจอม
 พล ป.ฯ ตลอดถึงช่วงสมัยสงครามโลก ก็หมายความว่า ก่อนสง-
 กรามโลกหรือก่อนญี่ปุ่นบุกไทย ถึงแม้ว่าท่านปรีดีฯ กับจอมพล ป.ฯ

จะมีความคิดเห็นทางการเมืองที่ขัดแย้งกัน แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งก็เป็นความจริง ความถูกต้อง ดังที่ผมได้พูดมาแล้วแต่เบื้องต้น

แต่ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกขึ้นแล้ว หรือเมื่อญี่ปุ่นบุกไทยแล้ว และจอมพล ป.ฯ ใช้อำนาจเผด็จการยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างท่านทั้งสองก็สิ้นสุดลง โดยนายปรีดี พนมยงค์ เริ่มหันมาเคลื่อนไหวต่อต้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยการจัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น

ก็หมายความว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างท่านปรีดีฯ กับจอมพล ป.ฯ ต้องขาดสะบั้นลงเพราะจอมพล ป.ฯ เป็นนักเผด็จการ และท่านปรีดีฯ เป็นนักประชาธิปไตย และท่านปรีดีฯ จัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นมาเพื่อต่อต้านเผด็จการของจอมพล ป.ฯ และกลุ่มทหารเรือที่มาร่วมกับท่านปรีดีฯ (ในขบวนการเสรีไทย) ก็เพราะมีผลประโยชน์พื้นฐาน (เรื่องงบประมาณ) ขัดแย้งกับกลุ่มทหารบก

ใช่, ถูกต้อง จอมพล ป.ฯ เป็นเผด็จการ และท่านปรีดีฯ เป็นประชาธิปไตย ก็ดังที่ผมได้นำข้อเท็จจริงมาทำให้ปรากฏแล้ว ว่าทำไมจอมพล ป.ฯ จึงกลายเป็นเผด็จการไป และจากการปลุกเสกของ โกร

แต่ที่สตรักกี้ฯ เขียนว่าท่านปรีดีฯ ต่อต้านจอมพล ป.ฯ ด้วยการจัดตั้งองค์การใต้ดิน (ขบวนการเสรีไทย) นั้นไม่ถูกต้อง ก็ดังที่ผมได้พูดมาแล้วแต่เบื้องต้น ที่ว่าด้วยยุทธศาสตร์การต่อสู้ญี่ปุ่น และการเขียนของสตรักกี้ฯ ดังกล่าวนี้นี้ เป็นการหมิ่นน้ำใจรักชาติของทหารเรืออย่างรุนแรง ที่ไปกล่าวหา เพราะทหารเรือมีผลประ

โยชนพื้นฐานขัดแย้งกับกลุ่มทหารบก จึงได้ให้การสนับสนุนท่าน
ปรีดีฯ

แน่นอน, ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทหารเรือ กับผู้นำ
กลุ่มทหารบกนั้นมีอยู่ แต่ที่กลุ่มทหารเรือมาสนับสนุนและร่วมมือกับ
ท่านปรีดีฯ ในขบวนการเสรีไทย ก็เพราะด้วยความรักชาติ ต้องการ
จะกู้ชาติกู้แผ่นดิน หาใช่เหตุมาจากความขัดแย้งในผลประโยชน์กับ
กลุ่มทหารบกไม่ และแม้กลุ่มทหารบกเองก็ได้เข้าร่วมในขบวนการ
เสรีไทยเช่นกัน และก็ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกัน และก็ดังที่ พล.อ.อ.
ทวี จุลละทรัพย์ ได้เขียนไว้ในบันทึกความจำของท่านเรื่อง "ชาติอยู่
เหนือสิ่งใด" หน้า ๘๘ เกี่ยวกับที่ท่านเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยว่า

"เป็นครั้งแรกในชีวิตของข้าพเจ้า ที่จะต้องจากลูกเมีย พ่อ
แม่ ไปปฏิบัติราชการพิเศษซึ่งต่อแหลมคออันตรายแก่ตัวข้าพเจ้า
และครอบครัวของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง แต่ด้วยความสำนึกในการที่เกิด
มาเป็นคนไทย สำนึกในการรับผิดชอบในฐานะคนไทยคนหนึ่ง ที่
ต้องทำให้ชาติไทยเป็นชาติเอกราช มีอธิปไตยโดยสมบูรณ์ เหมือน
บรรพบุรุษของเราได้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างมาแล้วเพื่อชาติไทย"

หน้า ๘๗ สรศักดิ์ฯ ได้สรุปบทที่ ๒ ของเขาเช่นเดียวกับขึ้นต้น
ที่ว่า ขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน
หรือนัยหนึ่ง จากความขัดแย้งทางการเมืองภายใน "ของพวกเขา"
นิยมเจ้า กลุ่มผู้นำอีสาน กลุ่มปรีดีฯ-พลเรือน และกลุ่มทหารเรือ
ซึ่งถูกกดดันจากระบอบเผด็จการทหาร หันมาทำการเคลื่อนไหว
ต่อต้าน โดยผนวกเอาจอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้าไปอยู่ในบริบท
เดียวกับญี่ปุ่นผู้รุกราน อันนำไปสู่การก่อตัวขบวนการเสรีไทย"
ซึ่งเป็นเรื่องเหลวไหล เป็นการหมิ่นประมาทหน้าใจรักชาติของบรรดา

ท่านผู้รักชาติ ท่านผู้เสียสละที่ร่วมอยู่ในขบวนการนั้นอย่างร้ายแรง ดังที่ผมได้ทำความจริงให้ปรากฏแล้วข้างต้น และคัมภีร์วิจารณ์ของ ร.ท.สุภัทร สุคนธาภิรมย์ เรื่อง "การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ของ ขบวนการเสรีไทย" ที่ลงตีพิมพ์ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ฉบับวันที่ 10 สิงหาคม 2532 มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"ในกรณีของขบวนการเสรีไทยนั้น เมื่อเราพิจารณาถึงเงื่อนไขการเกิดขึ้น-ตั้งอยู่-และดับไป (อุปคฺติ-ฐิติ-ภงฺก) และภารกิจของเสรีไทย ดังปรากฏในคำปราศรัยของท่านปรีดี พนมยงค์ ในงานชุมนุมเสรีไทยที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อตอนค่ำวันที่ 25 กันยายน 2488 แล้ว จะเห็นได้ว่าขบวนการเสรีไทยมีลักษณะเป็น **ขบวนการรักชาติ** (Patriotic movement) เป็นองค์การจัดตั้งเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น (Japanese resistant organization) หรือเป็นกระบวนกรกู้ชาติ (Liberation movement) ซึ่งเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ - การเมือง (Politico-economy) ของโลกในสมัยนั้น เพราะญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 เพราะรัฐบาลไทยไปร่วมรุกรานและร่วมรบด้วยกับกับญี่ปุ่น ตามสนธิสัญญาลงวันที่ 11 ธันวาคม 2484 แล้วรัฐบาลไทยได้ประกาศสงครามกับบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา เมื่อ 25 มกราคม 2485

"ถ้าไม่เกิดสงครามโลกก็ดี, ญี่ปุ่นมิได้รุกรานประเทศไทยก็ดี, รัฐบาลไทยมิได้เข้าร่วมรุกรานและร่วมรบด้วยกับญี่ปุ่นก็ดี, พุธ่างาย ๆ ก็คือถ้าไม่เกิดสถานการณ์ "ปฏิกิริยาลูกโซ่" (Chain-reaction) ของเหตุการณ์ระหว่างประเทศในครั้งนั้นแล้ว ขบวนการเสรีไทยก็ย่อมไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน แต่ความขัดแย้งทางการเมืองภายใน

ของประเทศไทยที่เกิดขึ้นนั้น คงจะดำรงอยู่ต่อไป ตราบเท่าที่ยังมิได้แก้ปัญหา

"เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าขบวนการเสรีไทยนั้นเป็น **"ผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ"** (a product of international situation) เป็นขบวนการระหว่างประเทศ (international movement) โดยได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ) เพื่อทำการต่อสู้ขับไล่กองทัพต่างชาติ (ญี่ปุ่น) ที่ยึดครองประเทศไทยอยู่ในขณะนั้น แต่เนื่องจากการดำเนินงานทุกอย่างในระหว่างสงคราม เป็นงานปิดลับที่สุด ขบวนการเสรีไทยจึงถือว่าเป็นขบวนการใต้ดิน (Underground movement) ของคนไทยผู้รักชาติ ดังนั้น **ขบวนการเสรีไทยจึงมิได้เป็นผลิตภัณฑ์จากความขัดแย้งภายในประเทศ** (not a production of internal conflicts) **และมีใช่เป็นองค์การจัดตั้งทางการเมืองภายในประเทศ หรือหากจะถือว่าเป็น "การจัดตั้งทางการเมือง" รูปหนึ่ง ก็เป็น "การจัดตั้งการเมืองระหว่างประเทศ"** (International political organization) **ซึ่งไม่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ แต่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ**

"เพราะฉะนั้น การนำเอาขบวนการเสรีไทยไปวิเคราะห์ด้วยการเอาไปเกี่ยวพันกับสถานการณ์ หรือความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศจึงไม่ถูกต้อง ทางที่ถูกต้องนำไปเกี่ยวพันกับสถานการณ์หรือความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ เพราะขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้น (อุปบัติ) เนื่องจากสถานการณ์หรือความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ-การเมืองระหว่างประเทศ ดังได้กล่าวมาแล้ว

"ดังนั้น การวิเคราะห์ขบวนการเสรีไทย โดยนำไปเชื่อมโยงกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศของไทย ที่ว่าก่อตัวมาตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2475 จึงเป็นการใช้โลกทัศน์ผิดทางไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย ทำให้การใช้ภาษาวีธีคิดเป่าไปด้วย"

9

สร ทักดีฯ เริ่มบทที่ 3 ของเขาด้วยหัวเรื่องว่า "การบุก
รุกของกองทัพทหารญี่ปุ่นกับการก่อตัวของขบวนการ
เสรีไทย" (พ.ศ. 2484-2487) แล้วได้แบ่งเป็นหัวข้อย่อย 3
หัวข้อ คือ

1. "ว่าด้วยการปรับตัวของระบบเผด็จการ"
2. "การต่อต้านจากพวกนิยมเจ้า"

ทั้ง 2 หัวข้อย่อยนี้ ผมจะไม่เข้าไปข้องแวะด้วยถ้าหากว่าไม่จำเป็น เพราะไม่ใช่จุดประสงค์ในการทำความจริงให้ปรากฏ ณ ที่นี้ ถึงแม้ว่าจะมีเรื่องเหลวไหลอยู่มาตามากก็ตาม เช่น บางตอนอ้างว่าจอมพล ป.ฯ มีแผนร่วมกับญี่ปุ่น และบางตอนก็อ้างว่าจอมพล ป.ฯ มีแผนต่อต้านญี่ปุ่น กลับไปกลับมา รวมทั้งอีกหลายประเด็นที่กลับไปกลับมาเช่นนี้ เป็นการอ้างอิงที่สับสนที่สุด รวมทั้งสรุปก็ทำให้สับสนด้วยเช่นกันและผมก็ไม่มีเวลาที่จะตามเช็คตามล้างไปทุกหน้า

ส่วนหัวข้อย่อยที่ 3 "การต่อต้านภายในกลุ่มผู้นำระบอบใหม่" เป็นหัวข้อที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงอยู่มาก ทั้งข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ซึ่งผมจะได้หยิบยกมาชี้ให้เห็นเป็นลำดับไป

หน้า 103 สรศักดิ์ฯ เขียนว่าภายหลังที่จอมพล ป.ฯ เห็นว่าญี่ปุ่นจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามจึงได้ "พยายามปรับตัวหรือดิ้นรนอีกครั้งเพื่อหันไปร่วมต่อต้านญี่ปุ่นกับฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ไม่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มการเมืองภายในอื่น ๆ ที่ต่อต้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม..."

กลุ่มที่ต่อต้านจอมพล ป.ฯ ตามที่สรศักดิ์ฯ ระบุไว้ในหน้า 87 มีอยู่ด้วยกัน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนิยมเจ้า กลุ่มนายปรีดี กลุ่มผู้นำอีสาน กลุ่มทหารเรือ

ดังนั้น **กลุ่มการเมืองภายในอื่น ๆ** ที่ไม่ยอมรับให้จอมพล ป.ฯ เข้าร่วมต่อต้านด้วยตามที่สรศักดิ์ฯ กล่าวอ้างในที่นี้ ก็คงจะเป็น 4 กลุ่มที่สรศักดิ์ฯ ออกชื่อไว้แล้วนั้น

แต่ก็ไม่เคยปรากฏหลักฐานที่ไหน ที่อ้างว่ากลุ่มการเมืองภายในกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดใน 4 กลุ่มนั้นปฏิเสธความร่วมมือของจอมพล ป.ฯ ในการต่อต้านญี่ปุ่น

จะมีก็แต่เรื่องที่จอมพล ป.ฯ อ้างว่าในการสร้างเพชรบูรณ์ก็เพื่อเอาเป็นกองบัญชาการต่อต้านญี่ปุ่น และก็มีกรติดต่อบริหารทหารไทยกับทหารจีนในแนวรบ ก็เท่านั้น ที่มีการเปิดเผยแผนการต่อต้านญี่ปุ่นของจอมพล ป.ฯ ดังทำให้การของ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส ต่อคณะกรรมการราชอาณาจักรสงคราม เมื่อ 8 มกราคม 2489 มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"โดยเฉพาะจอมพล ป.ฯ ก็ได้มีความเห็นในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน (ต่อต้านญี่ปุ่น) กล่าวคือ เมื่อกองทัพพ่ายแพ้ยึดเมืองมะไค้แล้ว ก็ได้มีทหารไทยติดต่อกับทหารจีนทางทิศใต้ของยูนาน เพื่อปรับความเข้าใจไม่ให้ทำการรบกันทางกองทัพได้รายงานเรื่องนี้มาถึงจอมพล ป.ฯ จอมพล ป.ฯ ได้ส่งนายทหารชั้นผู้ใหญ่ในกองทัพพ่ายแพ้ไปทำการติดต่อกับฝ่ายทหารจีน เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวคราวซึ่งกันและกันที่ชายแดน นับแต่นั้นมาทั้งสองฝ่ายก็ไม่ได้ทำการรบกันอย่างจริงจัง แต่เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดของญี่ปุ่นจึงได้ทำการรบกันหลอก ๆ ความคิดอ่านของจอมพล ป.ฯ ที่จะต่อต้านญี่ปุ่นก็มีแต่เพียงเท่านี้ในด้านติดต่อกับต่างประเทศ ส่วนภายในประเทศจะมีแผนการอย่างไรบ้างหรือไม่นั้น จำว่า ไม่ทราบชัด"

ขนาดหลวงอดุลฯ ซึ่งใกล้ชิดสนิทสนมกับจอมพล ป.ฯ มากที่สุด ยังไม่รู้เลยว่า จอมพล ป.ฯ มีแผนการต่อต้านญี่ปุ่นอย่างไรแล้วสรุปคดีฯ เอาอะไรมาพูดว่า กลุ่มการเมืองภายในอื่น ๆ ไม่ยอมรับจอมพล ป.ฯ เข้าร่วมกลุ่มต่อต้านญี่ปุ่น การท้าวทฤษฎีนั้น ไม่ควรอ้างอิงเอกสารชนิดเขาเล่าว่าถ้าไม่จำเป็น แต่ควรอ้างอิงเอกสารต้นตอเป็นหลัก อันเป็นเอกสารของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะบันทึกความทรงจำ บันทึกรายงานการประชุม หรือจดหมาย เหตุหรือรายงานเหตุการณ์ แต่ก็แปลกที่สรุปคดีฯ กลับปฏิเสธเอกสารต้นตอ หรือบันทึกความจำของท่านผู้ที่เคลื่อนไหวสร้างประวัติศาสตร์ในช่วงหนึ่ง ๆ ดังที่ผมจะหยิบยกมาชี้ให้เห็นกันต่อไป

สรุปคดีฯ เขียนไว้ในหน้า 123 เรื่องที่ท่านปรีดีฯ ออกจากคณะรัฐบาลไปเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แล้วไปจัดตั้งขบวนการเสรีไทยว่า

"มักกล่าวกันว่าเหตุที่นายปรีดี พนมยงค์ ต้องออกจากคณะรัฐบาลไปดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการฯ... เป็นผลมาจากความไม่พอใจที่ฝ่ายญี่ปุ่นมีต่อนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งมีท่าทีเอนเอียงไปทางอังกฤษ คณะรัฐมนตรีจะมีความคิดเห็นร่วมกับญี่ปุ่นด้วยประการใด ๆ ก็ทำไปไม่สะดวก" (อดุล อดุลเดชจรัส อ้างถึง สุพจน์ คำนะตระกูล, ผู้รวบรวม 2522.90) หรือ "ข้าพเจ้าเป็นผู้ขัดขวางโมติระหว่างญี่ปุ่นกับไทย" (ปรีดี พนมยงค์ 2516 ก.62)

ข้อ

ความที่ผมลอกมานี้เป็นข้อความอ้างอิงจากเอกสารชิ้นหนึ่งหรือต้นตอ คืออ้างมาจากคำของ พล.ต.อ. อดุล อดุลเดชจรัส และท่านปรีดีฯ ที่พูดถึงเหตุที่ท่านปรีดีฯ ต้องออกจากคณะรัฐบาลไปเป็นผู้สำเร็จราชการฯ โดยหลวงอดุลฯ เองเป็นตัวกลางจัดการในเรื่องนี้ จึงเป็นเอกสารหรือข้อความที่เชื่อถือได้ ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่สรศักดิ์ฯ ไม่เชื่อถือ จึงใช้คำว่า **"มักจะกล่าวกันว่า"** เพราะสรศักดิ์ฯ มีเป้าหมายต้องการชี้ให้เห็นว่า ขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นหลัก ดังนั้น สรศักดิ์ฯ จึงเขียนตามความต้องการของตนเองต่อไปในหน้า 124 ว่า **"แต่สิ่งสำคัญที่ไม่อาจปฏิเสธได้นั้น มีความสัมพันธ์มาจากความขัดแย้งอย่างรุนแรง ระหว่างจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับนายปรีดี พนมยงค์ อยู่ด้วย...อย่างไรก็ตามความขัดแย้งในครั้งนี้ ซึ่งยังผลให้นายปรีดี พนมยงค์ ต้องออกจากคณะรัฐบาล จะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ผลักดันให้นายปรีดี พนมยงค์ หันมาเคลื่อนไหวต่อต้านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยการเริ่มจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น..."**

นี่คือเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของสรศักดิ์ฯ ที่ต้องการจะ

บอกว่า ขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งภายใน ท่านปรีดีฯ ออกจากคณะรัฐบาลไปเป็นผู้สำเร็จฯ ก็เพราะความขัดแย้งภายใน และต่อมาจึงตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นหรือขบวนการเสรีไทยขึ้น ขบวนการเสรีไทยจึงเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ที่ใคร ๆ เขียนว่าเพราะญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จึงได้มีขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นหรือขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้น จึงเป็นการเขียนที่ใช้ไม่ได้ ผิดหมด มีถูกอยู่ก็เพียง **"วิทยานิพนธ์"** ขันมหาบัณฑิต ของ สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ ที่มีอาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และอาจารย์ธิดา สารระยา เป็นที่ปรึกษาเท่านั้น

แล้วสรศักดิ์ ก็ได้เน้นประเด็นต่อไปในหน้า 125 หลังจากที่ได้เน้นมาแล้วมากครั้งหลายหนว่า

"ดังนั้น การเคลื่อนไหวจัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นสำหรับนายปรีดี พนมยงค์ นั้นจึงน่าจะไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นในทันทีที่รัฐบาลตกลงยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่าน ดังที่มีการอธิบายกันมาตลอด อาจกล่าวได้ว่าความตั้งใจที่จะจัดตั้งการต่อต้านญี่ปุ่นมีอยู่ในคณายปรีดี พนมยงค์ และที่สำคัญคือเมื่อพิจารณาเหตุการจัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นของนายปรีดี พนมยงค์ นั้น มีพื้นฐานก่อตัวมาจากปัญหาทางการเมืองภายในของไทยเอง คือ ปัญหาว่าด้วยการใช้อำนาจเผด็จการของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงเป็นไปได้มาก ว่าการจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นภายในประเทศ จะก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างในทางปฏิบัตินั้นปรากฏในช่วงภายหลังจากนายปรีดี พนมยงค์ ขึ้นไปดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแล้ว"

ย่อ หน้าข้างบนที่ผมคัดลอกมานี้ เป็นความคิดเห็นของ
 สรศักดิ์ฯ เอง ซึ่งสรุปได้เป็น 3 ประเด็นคือ

1. การจัดตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของนายปรีดีฯ **น่าจะ**ไม่
 ใช่ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นในทันทีทันใดที่รัฐบาลตกลงให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่าน
2. ท่านปรีดีฯ มีความสนใจในการจัดตั้งองค์การต่อต้าน
 ญี่ปุ่น และ
3. การจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นของท่านปรีดีฯ **มีพื้นฐาน**
 ก่อตัวมาจากปัญหาทางการเมืองภายในของไทยเอง (ไม่ใช่เพราะ
 ญี่ปุ่นบุกไทย).

ทั้ง 3 ประเด็นนี้ เป็นเรื่องเหลวไหลทั้งสิ้น ซึ่งผมได้ทำความ
 จริงใจให้ปรากฏมาแล้วแต่ข้างต้น แต่ที่ผมต้องคัดลอกข้อความอันเป็น
 โฆษณาชวนเชื่อ และต้องสรุปอีกครั้งหนึ่ง ก็เพื่อให้ท่านผู้อ่านที่มีใจ
 เป็นธรรมได้พิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่า "วิทยานิพนธ์" ว่ามีเกียรติมี
 ศักดิ์ศรีควรแก่การเชื่อถือแค่ไหนเพียงใด หรือว่าเป็นเพียงกระดาษ
 เปื้อนหมึกที่คัดเอกสารอ้างอิงให้ประกอบให้เอกสารอ้างอิง
 พลอยเสื่อมเสียความเชื่อถือไปด้วย เพราะความเข้าใจผิดของผู้
 อ่าน ดังที่อ้างข้อเขียนของ ร.ต.อ.เจียบ อัมพุนันท์ อย่างฉ้อฉล ที่
 ผมยกมากล่าวแต่ข้างต้นแล้ว และรวมทั้งอ้างคำสัมภาษณ์ของบาง
 คนอย่างฉ้อฉล

ขออนุญาตให้ผมได้คัดลอกข้อความของสรศักดิ์ฯ มาอีก
 ตอน แล้วท่านผู้อ่านก็จะเห็นได้เองว่า ข้อเขียนของสรศักดิ์ฯ เป็น
 "วิทยานิพนธ์" หรือว่าเป็นโฆษณาชวนเชื่อราคาถูก ๆ ที่มุ่งทำลาย
 เกียรติยศชื่อเสียงของท่านปรีดีฯ และขบวนการเสรีไทย

ในหน้า 125-126 สรศักดิ์ฯ ได้เขียนไว้ดังนี้

"ในบรรดาข้ออธิบายเกี่ยวกับ ขบวนการเสรีไทยที่ผ่านมา เช่น แกมสุข มุมนนท์ (2521) อัญชลี สุชาติ (2525) และ John B. Haseman (1978) เป็นต้น ได้อธิบายการต่อต้านญี่ปุ่นภายในประเทศ หรือการจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นของนายปรีดี พนมยงค์ นั้นว่า ได้เริ่มแต่แรกที่ญี่ปุ่นบุกrukเข้ามา โดยนายปรีดี พนมยงค์ คิดจะหันไปจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ แต่ต้องล้มเหลวลง เนื่องจากกองทัพญี่ปุ่นได้ล่าเหยียดพลขึ้นไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ข้ออธิบายเหล่านี้ไม่มีหลักฐานชี้ชัดอย่างหนักแน่นว่ามีเพียงข้อสนับสนุนมาจากการเขียนของฉันทนา (มาลัย ชูพินิจ) เรื่อง X.O. Group เรื่องภายในขบวนการเสรีไทย ซึ่งเขียนขึ้นภายหลังสงครามฯ ยุติ เผยแพร่ในปี พ.ศ.2489 และต่อมามีการพิมพ์ซ้ำอีก 2 ครั้ง (2507, 2522) และที่สำคัญคือ ภายใต้ข้ออธิบายเหล่านี้ ไม่ได้แสดงให้เห็นว่ามีการจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นเป็นรูปเป็นร่างจริงจัง นับแต่วันที่ญี่ปุ่นบุกrukเข้ามาหลักฐานที่กล่าวว่าได้มีการจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นภายในประเทศขึ้น นับแต่วันที่ญี่ปุ่นบุกrukเข้ามา ก็ในเย็นวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2484 มีเพียงจีนเดียวที่องานบันทึกของนายปรีดี พนมยงค์ (2525: 47) ซึ่งเขียนภายหลังเหตุการณ์มากแล้ว..."

และ "การจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่นของนายปรีดี พนมยงค์ นั้น กล่าวได้ว่ามีแรงผลักดันมาจากปัญหาการเมืองในขณะนั้น..."

ใน บรรดาข้ออธิบายเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยที่ผ่านมา ได้เขียนไว้ว่า ขบวนการเสรีไทยได้เริ่มขึ้นแต่แรกที่ญี่ปุ่นบุกrukเข้ามา ซึ่งสรุปก็คือ ได้อ่านแล้วแต่บอกว่าเชื่อถือ

ไม่ได้ เพราะอ้างอิงมาจากข้อเขียนของฉันทนา หรือมาลัย ชูพินิจ ที่เขียนขึ้นภายหลังสงครามยุติ และแม้แต่ข้อเขียนของท่านปรีดีฯ หัวหน้าใหญ่ของขบวนการเสรีไทยเอง ซึ่งเป็นเอกสารต้นคอกที่นักวิชาการเรียกว่า Primary Document สรศักดิ์ฯ ก็ยังปฏิเสธ บอกว่า เขียนขึ้นภายหลังเหตุการณ์มากแล้ว

เพราะว่าทั้งข้อเขียนของคนอื่น ๆ และของท่านปรีดีฯ เขียนขึ้นตามความเป็นจริงว่าได้เริ่มก่อตั้งองค์การใต้ดิน ต่อผู้ญี่ปุ่นขึ้นในวันแรกที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย แต่เป็นความจริงที่สรศักดิ์ฯ รับไม่ได้ เพราะสรศักดิ์ฯ ต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่า ขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นหลัก ดังหัวเรื่องวิทยานิพนธ์ของเขาที่ตั้งไว้ว่า "ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ 2484-2492" และการที่ท่านปรีดีฯ ต้องออกจากคณะรัฐบาลเมื่อ 16 ธันวาคม 2484 ไปดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการฯ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่ญี่ปุ่นบุกขึ้นประเทศไทยแล้ว 8 วันนั้น สรศักดิ์ฯ กล่าวว่าเป็นความขัดแย้งทางการเมืองภายในรุนแรง จึงทำให้ท่านปรีดีฯ จัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นขึ้น เพราะฉะนั้นจึงพิสูจน์ให้เห็นว่า เพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ท่านปรีดีฯ จึงจัดตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นนี้คือบทพิสูจน์ของสรศักดิ์ฯ ซึ่งเป็นเรื่องเหลวไหล การทำวิทยานิพนธ์แบบนี้ ไม่ผิดอะไรกับที่ตำรวจไปจับผู้ต้องหามาแล้วสร้างหลักฐานเท็จขึ้นภายหลัง

ความจริงก่อนที่ท่านปรีดีฯ จะเขียนเรื่องการจัดตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่น ในหนังสืออนุสรณ์งานศพคุณปราโมทย์ พึ่งสุนทร สมาชิกแห่งคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 และสมาชิกผู้รับผิดชอบคนสำคัญของขบวนการเสรีไทย เมื่อ 25 พฤศจิกายน

2525 นั้น ท่านปรีดีฯ เคยพูดเรื่องนี้มาก่อนแล้วตั้งแต่ปี 2488 ที่ปรากฏเป็นหลักฐานก็คือ ในคำให้การของท่านต่อศาลคดีอาชญากรรมสงคราม ซึ่งท่านถูกอ้างเป็นพยานพระสารสาสน์พลชั้นซ์ จำเลยในคดีนั้น คำให้การตอนหนึ่งว่าดังนี้

"เดิมทีเดียวเมื่อญี่ปุ่นได้ขึ้นประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 ธันวาคมแล้ว ได้มีเพื่อนฝูงมาหาข้าพเจ้าหลายคน ได้มาถามความเห็นของข้าพเจ้าว่า นี่เราจะปล่อยประเทศให้เป็นอยู่เช่นนี้หรือ ข้าพเจ้าได้บอกไปว่าความคิดเห็นของข้าพเจ้ามีอยู่ เมื่อใครมารับอาสาที่จะให้ข้าพเจ้าไป ผู้ที่ข้าพเจ้าให้ไปเป็นคนแรกก็คือหลวงกาจสงคราม ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง หลวงกาจสงคราม ได้เข้ามาหาเป็นคนแรก มาชวนให้ข้าพเจ้าหนีไปอยู่ต่างประเทศ แต่ข้าพเจ้าบอกว่าอย่าไปเลย เพราะเราได้ยึดดินแดนตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์เป็นต้นไปไว้สำหรับต่อต้านญี่ปุ่น หลวงกาจฯ บอกว่าถ้าอย่างนั้นผมขอไปด้วย และเราก็ได้ไปชวนพรรคพวกทหารที่จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อดำเนินการยึดทางรถไฟไว้พวกหนึ่ง อีกพวกหนึ่งยึดทางโกราซ ทางภาคเหนือก็มีเช่น คุณพึ้ง คุณทองและทองเปลว ซึ่งให้ไปดำเนินการทางเขาพลึงเป็นต้นไป แต่ผลสุดท้ายทำไม่ได้ทั้งสองทาง เพราะว่าญี่ปุ่นได้ขึ้นไปถึงดินแดนที่เรายึดไว้เสียแล้ว โครงการอันนี้จึงเป็นอันล้มไป"

และอีกตอนหนึ่ง ท่านปรีดีฯ ได้ให้การในคดีเดียวกันนี้ว่า

"...ในเรื่องการต่อต้านญี่ปุ่นนี้ คือเริ่มกระทำตั้งแต่วันแรกที่ญี่ปุ่นเข้ามาเมืองไทย แล้วต่อมาได้ชักชวนเพื่อนฝูงหรือบุคคลที่สนิทสนมให้เข้าร่วมในส่วนภายในนี้เป็นจำนวนมาก และแม้แต่ในส่วนที่อยู่ต่างประเทศ ก็มีบรรดาผู้ที่รู้จักหรือชอบพอกันหลายคน

ปฏิบัติการในต่างประเทศ มาในที่สุดเมื่อกิจการได้คลี่คลายขยายตัวออกไป หรือความเจริญในการต่อต้านได้แผ่ไพศาลมากขึ้น ทางฝ่ายอังกฤษจึงได้ให้นายฉลวยฯ มากระโคตรม้นำสาส์นสัมพันธไมตรีมาถึงข้าพเจ้าหนึ่งฉบับ ในขณะนั้นสัมพันธไมตรีได้ชี้แจงว่า เขายอมรับว่า ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าของคณะต่อต้านทั้งภายในและภายนอกประเทศ และในสาส์นฉบับเดียวกันนั้น ยังได้ชี้แจงมาเช่นเดียวกันอีกว่า เขาพร้อมที่จะรับรองความเป็นเอกราชของประเทศไทย"

เอกสารที่ท่านปริศนา เขียนขึ้นในตอนหลัง และนำมาลงตีพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานศพของคุณปราโมทย์ พึ่งสุนทร ที่สภากีฬาปฏิเสธไม่ยอมรับ มีความบางตอนเกี่ยวกับการจัดตั้งขบวนการเสรีไทย ซึ่งผมจะไม่สรุปเอาเองว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ตามวิธีการที่เขาประพฤติกันในการทำวิทยานิพนธ์ แต่ผมจะคัดลอกข้อความบางประเด็นที่ท่านเขียนมาให้ท่านผู้อ่านได้วินิจฉัยโดยตนเองดังนี้

"เมื่อข้าพเจ้ากลับถึงบ้านแล้ว (หลังจากประชุม ก.ร.ม. ในวันญี่ปุ่นบุก-สุพจน์) ก็พบเพื่อนหลายคนที่มาคอยอยู่ อาทิ หลวงบรรณกรโกวิท (เปาว์ จักกะพาก) นายสงวน ตุลารักษ์, นายกำจัด พลังกูร, นายวิจิตร ลุทิตานนท์, นายเตียง ศิริขันธ์, นายถวิล อุดล, ม.ล.กรี เดชาดิวงศ์ (หลวงเดชาดิวงศ์วรวัฒน์) ฯลฯ เพื่อนที่มาพบนั้นก็ได้ชี้แจงถึงความรู้สึกของตนเองและของราษฎรส่วนมาก ที่ได้ประสบเห็นภาพที่กองทหารญี่ปุ่นซึ่งเกณฑ์ทหารต่างด้าว ได้เข้ามารุกรานประเทศไทย และการที่ราษฎรไทยได้หลังน้ำตานี้ มิใช่เพราะความขลาดหรือกลัวตาย หากหลังน้ำตาเพราะเจ็บใจและแค้นใจ ที่ว่าเจ็บใจนั้นก็เพราะถูกต่างชาติรุกรานที่ว่าแค้นใจนั้นก็เพราะรัฐบาลไม่ทำตามที่ได้โฆษณาเรียกร้อง ทั้งทางหนังสือพิมพ์และทางวิทยุกระจาย

เสี่ยงให้ราษฎรเสียสละต่อสู้ผู้รุกราน คือเมื่อสู้ทางอาวุธไม่ได้ ก็ให้
เผาอาคาร บ้านเรือน ยุ่งฉาง...แต่เมื่อถึงคราวญี่ปุ่นเข้ามาจริง ๆ
ทหาร ตำรวจ และราษฎรที่ชายแดนก็ได้พร้อมกันเสียสละชีวิตต่อสู้
ญี่ปุ่น แต่รัฐบาลก็ยอมญี่ปุ่น โดยไม่ทำตามที่ตนชักชวนเรียกร้องให้
ราษฎรต่อสู้

"เพื่อนที่ปรึกษาหารือขณะนั้นเห็นว่าราษฎรไม่อาจหวังพึ่งรัฐ
บาลว่าจะรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติไทยให้สมบูรณ์อยู่ได้
ก็จะต้องยอมตามคำเรียกร้องของญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งนำ
ประเทศชาติเข้าผูกพันกับญี่ปุ่นอย่างเต็มตัว

"เมื่อได้ปรึกษาหารือพอสมควรแล้ว ผู้ที่มาประชุมวันนั้นได้
ตกลงมติเพื่อชาติ เพื่อกอบกู้เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติ
เพื่อการนี้จึงตกลงจัดตั้ง "องค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่น" ประกอบด้วย
คนไทยที่รักชาติทุกชนชั้น วรณะ ทั้งที่อยู่ในประเทศและที่อยู่ต่าง
ประเทศ ที่ประชุมได้มอบภาระให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้า และกำหนด
แผนการปฏิบัติต่อไป"

ท่านปรีดีฯ ได้เล่าถึงการจัดตั้งองค์การใต้ดิน อีกตอนหนึ่งว่า

"เมื่อผู้ที่มาประชุมก่อตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่น ได้ปรึกษา
สนทนาทำความเข้าใจดังกล่าวนั้นแล้วในข้อ 4.4.1 และ 4.4.2 ข้าพเจ้า
ได้ขอให้ทุกท่านกลับไปบ้านและช่วยกันพิจารณาสถานการณ์ ความ
รู้สึกนึกคิดของราษฎรโดยทั่วไป และใช้ความคิด แล้วปรึกษาหารือ
กันต่อไป (ปิดประชุมเมื่อเวลา 23 น. ของวันที่ 8 ธันวาคม นั้น)

"ข้าพเจ้าขอให้ ม.ล.กรี เดชาดิวงศ์ ซึ่งเป็นนายช่างใหญ่กรม
ทาง และเป็นผู้กว้างขวางในภาคเหนือ (มารดาภรรยาเป็นเจ้าแห่ง
ตระกูลเจ้าเชียงใหม่) นั้น ปรึกษาหารือกับข้าพเจ้าต่อไป ถึงความ

เหมาะสมที่องค์การต่อต้านจะยึดภาคเหนือ เพราะมีหลังยันกับพม่า ของอังกฤษสมัยนั้น ม.ล.กรีฑ เห็นชอบด้วยจึงแนะนำว่า เราต้องรีบ ยึดชุมทางรถไฟที่ปากน้ำโพ (นครสวรรค์) ไว้ให้ได้ก่อนที่ญี่ปุ่นจะ ยึด ส่วนทางรถยนต์สายเหนือสมัยนั้นก็มีเพียงไปถึงสระบุรี และ ลพบุรีเท่านั้น

"ขณะที่ข้าพเจ้าปรึกษากับ ม.ล.กรีฑ อยู่เกือบ 24 น. ของ วันที่ 8 ธ.ค.นั้น นาวาอากาศเอก กาจ เก่งระดมยิง (หลวงกาจสงคราม) ได้มาที่บ้านข้าพเจ้าขอพบเป็นการด่วน ข้าพเจ้าจึงให้ ม.ล. กรีฑ หลบอยู่ในห้องหนึ่ง แล้วข้าพเจ้าก็พบกับ น.อ.อ.กาจฯ ซึ่งเป็น ผู้ก่อการฯ 24 มิถุนายน น.อ.อ.กาจฯ กราบข้าพเจ้าแล้วกล่าวว่า เขามองไม่เห็นใครแล้วที่จะช่วยชาติได้ เขาขอปฏิญาณว่าจะซื้อสัตย์ ต่อข้าพเจ้า และขอปฏิบัติตามคำสั่งของข้าพเจ้าที่จะกอบกู้เอกราช ของชาติไทย กรันแล้วเขาได้เสนอว่า เขาพร้อมแล้วที่จะใช้ทหาร 1 กองร้อย นำข้าพเจ้ากับเขาและเพื่อนที่ไว้ใจได้ออกเดินทางจาก กาญจนบุรี เข้าไปในเขตพม่าของอังกฤษสมัยนั้น เพื่อจัดตั้งรัฐบาล พลัดถิ่นต่อต้านญี่ปุ่น เขาหวังว่ารัฐบาลอังกฤษจะให้ความสนับสนุน ข้าพเจ้ากล่าวขอใจ น.อ.อ.กาจฯ แล้วชี้แจงกับเขาว่า การที่จะจัด ตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในพม่านั้นยังไม่ถึงเวลา เพราะเราอาจจะตั้งรัฐ บาลต่อต้านญี่ปุ่นได้ในดินแดนของเราเอง โดยเฉพาะภาคเหนือหรือ อีสาน แต่ภาคเหนือนั้นเหมาะกว่า..."

ข้อเขียนของท่านต่อจากนี้ เกี่ยวกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับหลวงกาจฯ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกับที่ท่านได้ให้การที่ศาลกคดี อาชญากรรมสงคราม เมื่อปี พ.ศ.2488 ดังที่ผมยกมาอ้างแล้วข้างต้น และในขณะที่ท่านให้การต่อศาลนั้น บุคคลที่ท่านระบุชื่อถึงทุกคนยัง

มีชีวิตอยู่ โดยเฉพาะ น.อ.อ.กาจฯ ยังมีชีวิตอยู่ จนกระทั่งมาร่วมกับ พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ทำรัฐประหาร 8 พ.ย. 90 ซึ่งยังผลให้ท่านปรีดีฯ ต้องลี้ภัยออกนอกประเทศ และแม้ในขณะที่ท่านเขียนเล่าไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานศพของคุณปราโมทย์ พึ่งสุนทร ที่ผมยกมาอ้างข้างต้นนั้น หลายคนที่ท่านระบุชื่อถึงก็ยังมีชีวิตอยู่ในเวลานั้น เช่นหลวงบรรณากรโกวิท คุณสงวน ตูลารักษ์ และอาจารย์วิจิตร สุลิตานนท์ เป็นต้น

ดังนั้น ถ้าตรรกะคิดๆ จะคิดไปในทางอกุศลว่าท่านปรีดีฯ บั่นน้ำเป็นตัวหรือปั่นเรื่องขึ้นมาอย่างที่ท่านเคยประพฤติ จึงเป็นไปได้ เพราะคนที่ท่านระบุชื่อถึงก็ยังมีตัวตนอยู่ในขณะนี้ ท่านจะกล้านำน้ำเป็นตัวขึ้นมาได้อย่างไร และก็ไม่ใช่วิสัยของผู้ที่สัมพันธ์มิตรตั้งชื่อรหัสว่า "Ruth" ที่แผลงมาจาก "Truth" จะประพฤติเช่นนั้น ท่านเป็นคนชื่อ ดังที่ประกาศไว้ในพระบรมราชโองการยกย่องท่านขึ้นไว้ในฐานะ **"รัฐบุรุษอาวุโส"** ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า

"และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ**ซื่อสัตย์สุจริต...**"

จึงเป็นที่แน่ชัดว่า การจัดตั้งองค์การไค่ดินต่อต้านญี่ปุ่นนั้น ได้เริ่มมาตั้งแต่วันที่ญี่ปุ่นขึ้นเมือง คือ 8 ธันวาคม 2484 ซึ่งสตรกักดิ์ฯ เองก็รู้ ดังที่ได้อ้างถึงความสัมพันธ์ระหว่างท่านปรีดีฯ กับผู้นำกลุ่มต.ส.อีสานไว้ในหน้า 131 ว่า "การเกาะกลุ่มเข้ากับนายปรีดี พนมยงค์ ของกลุ่มผู้นำอีสานเวลาต่อมานั้นเข้าใจว่ามีนายเตียง ศิริขันธ์ กับนายฉวีล อุดล เป็นตัวเชื่อมสำคัญ เห็นได้จากเมื่อแรกที่กลุ่มปรีดีฯ-พลเรือน **คำริ** จะจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่น **บุคคลทั้งสองนี้** ได้ปรากฏตัวรวมอยู่ในที่ประชุมด้วย..."

ถึงแม้ว่าสรศักดิ์ จะบิดเบือนการประชุมก่อตั้งองค์การใต้ดินต่อต้านญี่ปุ่นครั้งนั้นอย่างฉ้อฉล โดยใช้คำว่า "คาวี" จะจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่น ทั้ง ๆ ที่ท่านปรีดีฯ เขียนไว้อย่างชัดเจนว่า "...เพื่อการนั้น จึงตกลงจัดตั้งองค์การต่อต้านญี่ปุ่น..." และ "...ที่ประชุมได้มอบภาระให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้า และกำหนดแผนการปฏิบัติต่อไป" แต่สรศักดิ์ ก็ยอมรับว่า "มีการประชุม" เพื่อจะเชื่อมโยงผู้นำภาคอีสานกับท่านปรีดีฯ ให้ถึงกัน

ในการที่สรศักดิ์ ใช้คำว่า คาวี ซึ่งหมายความว่าขณะนั้นยังไม่มีการจัดตั้งเพียงอยู่ในขั้น คาวี เท่านั้น ก็เพราะต้องการให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของเขาที่ว่า ขบวนการใต้ดินหรือขบวนการเสรีไทยเกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายในเป็นต้นตอ โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างจอมพล ป.ฯ กับท่านปรีดีฯ ที่เป็นไปอย่างรุนแรง จนถึงกับท่านปรีดีฯ ต้องกระเด็นออกจากกณัฎฐาไปเป็นผู้สำเร็จฯ ต่อมาจึงได้จัดตั้งองค์การใต้ดินขึ้นต่อต้าน นี่สรศักดิ์ฯ ต้องการให้เข้าใจอย่างนี้ อันเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของขบวนการกู้ชาติอย่างไม่มีหิริโอตตัมปะ และไม่นึกในกตัญญูกตเวทีแม้แต่น้อย

แน่นอน, การจัดตั้งองค์การใต้ดินหรือขบวนการเสรีไทย อันเป็นขบวนการของผู้รักชาติซึ่งก็เป็นมนุษยธรรมคา ๆ จึงต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติอย่างธรรมชาติ ๆ ก็ค่อย ๆ พัฒนาเป็นไปตามลำดับจากเล็กไปสู่อใหญ่ จากอ่อนไปสู่แข็ง จะให้บุปผาเบิกโตกล้าแข็งขึ้นทันทีทันใด อย่างเหวคาเนรมิตได้อย่างไรกัน

ก่อนจะจบบทที่ 3 สรศักดิ์ฯ ยังได้เอาเรื่องเหลวไหลมาเขียนซ้ำ ๆ ซาก ๆ อีกหลายประเด็น แต่ผมจะยังไม่ทำกาชี้แจงความถูกต้อง

นี้ เอาไว้ค่อยพูดในบทต่อ ๆ ไป เพราะในบทต่อ ๆ ไป สรศักดิ์ฯ ก็ได้เอาเรื่องเหลวไหลที่เรียกราดมาตั้งแต่เริ่มหน้าหนึ่ง มาเรียกราดไว้ในหน้าต่อ ๆ ไปอีก แต่ก่อนจะจบตอนนี้จะขอทำความจริงให้ปรากฏอีกประเด็นหนึ่ง เกี่ยวกับกองทัพบกซึ่งสรศักดิ์ฯ เขียนไว้ในหน้า 157 ว่าดังนี้

"ภายในกองทัพบก มีความไม่พอใจรัฐบาลพลเรือนเสรีไทย อยู่ไม่น้อย แต่กระนั้นพลั้งในกองทัพบก ก็ไม่สามารถเคลื่อนไหวกลับมาบีบบาทนาในนามของกองทัพบกได้ เพราะผู้นำกองทัพบกภายหลังสงครามฯ เป็นฝ่ายที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลพลเรือน-เสรีไทย จนเมื่อความขัดแย้งภายในขบวนการเสรีไทย แตกหักเป็นที่แน่ชัด กลุ่มทหารบกจึงหันไปผนึกกำลังประสานเข้ากับปีกขวาของขบวนการเสรีไทย หวนกลับมาทำรัฐประหารปี พ.ศ.2490"

จะเห็นได้ว่าข้อเขียนของสรศักดิ์ฯ ในประเด็นกองทัพบกนี้ มีความขัดแย้งกันอยู่ในตัว

ในขณะที่สรศักดิ์ฯ เขียนว่ากองทัพบกมีความไม่พอใจรัฐบาลพลเรือน-เสรีไทย อยู่ไม่น้อย แต่ในขณะเดียวกันสรศักดิ์ฯ ก็เขียนบอกไว้อย่างชัดแจ้งว่า ผู้นำทหารบกภายหลังสงครามฯ เป็นฝ่ายที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลพลเรือน-เสรีไทย

ก่อนอื่น เราต้องทำความเข้าใจกันเสียก่อนในคำว่า "กองทัพบก" ซึ่งหมายถึงองค์กรหนึ่งหรือสถาบันหนึ่ง ที่เป็นกลไกของรัฐ เป็นเครื่องมือของรัฐในการรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ โดยมีการจัดตั้งและสายบังคับบัญชาภายใน ตั้งแต่ระดับหมู่ขึ้นเป็นระดับพื้นฐานขึ้นไปจนถึงระดับกองทัพบกและกองทัพบก ที่มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุด และการแสดงออกของ

กองทัพบกจึงแสดงออกโดยผ่านทางผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุด ก็คือผู้บัญชาการทหารบกนั่นเอง

ก็แหละในเมื่อสรศักดิ์ฯ พุดไว้ชัดเจนว่าผู้นำทหารบกภายหลังสงครามฯ เป็นฝ่ายที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลพลเรือน-เสรีไทยเช่นนี้แล้ว แล้วเอาอะไรมาพุดว่ากองทัพบกมีความไม่พอใจรัฐบาลพลเรือน-เสรีไทย

นี่เป็นการพุดอย่างสับสน จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา ก็แล้วแต่ที่เอาความไม่พอใจของนายร้อยนายพันบางคน อันเป็นปัจเจกชนในกองทัพบกมาเหมาเอาว่า เป็นความไม่พอใจของกองทัพบก การพุดการเขียนเช่นนี้เขาเรียกว่าพุดแบบดอกกลี้มหรือบ้างช่างยุ นี่เป็นประเด็นหนึ่ง

อีกประเด็นหนึ่งที่สรศักดิ์ฯ เขียนว่า "รัฐบาลพลเรือน-เสรีไทย" ก็ไม่แจ่มชัดว่าเป็นรัฐบาลชุดไหนกันแน่ เพราะภายหลังสงครามและก่อนรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 มีรัฐบาลถึง 8 ชุด คือ รัฐบาลนายทิว บุญยกต์ (31 สิงหาคม 2488 - 17 กันยายน 2488) รัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (17 กันยายน 2488 - 31 มกราคม 2489) รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ (31 มกราคม 2489 - 24 มีนาคม 2489) รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ (24 มีนาคม 2489 - 8 มิถุนายน 2489, 8 มิถุนายน 2489 - 9 มิถุนายน 2489, 10 มิถุนายน 2489 - 23 สิงหาคม 2489) รัฐบาล พล.ร.ค.ฉวัณย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ (23 สิงหาคม 2489 - 30 พฤษภาคม 2490, 30 พฤษภาคม 2490 - 8 พฤศจิกายน 2490)

และคำว่า "รัฐบาลพลเรือน" ก็ไม่ทราบว่าสรศักดิ์ฯ ถือเอาหลักเกณฑ์อะไรมากำหนดว่าเป็นรัฐบาล "พลเรือน" ถ้าถือเอา

นายกรัฐมนตรีมาเป็นตัวกำหนดว่านายกรัฐมนตรีท่านใดไม่มีสิทธิทางทหารก็ถือเป็นรัฐบาลพลเรือน ถ้าเช่นนั้นรัฐบาลพันตรีทวง อภัยวงศ์ รัฐบาล พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ และแม้รัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในปัจจุบัน หรือแม้รัฐบาล พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนาในอดีตก็ไม่ใช่ว่ารัฐบาลพลเรือนแต่เป็นรัฐบาลทหารเพราะมีสิทธิทางทหาร

การจะมาแบ่งรัฐบาลเป็นรัฐบาลพลเรือน หรือรัฐบาลทหาร เช่นเดียวกับการแบ่งการปกครองของข้าราชการ เป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือน ข้าราชการฝ่ายทหารนั้น ไม่น่าจะถูกต้องเพราะรัฐบาลเป็นองค์กรกลาง ที่มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีฝ่าย ผิดกับข้าราชการฝ่ายพลเรือนหรือข้าราชการฝ่ายทหาร ที่ทำหน้าที่ในฝ่ายของคนโดยเฉพาะตามการแบ่งส่วนราชการ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าอยู่ภายใต้รัฐบาลเดียวกัน

ดังนั้น การจะมาแบ่งรัฐบาลออกเป็นรัฐบาลพลเรือนหรือเป็นรัฐบาลทหาร จึงเป็นการแบ่งเอาเอง และเป็นการแบ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายในความสามัคคีระหว่างคนในชาติ จึงเป็นการผิดหลักรัฐศาสตร์อย่างชัดแจ้ง

นอกจากนี้สรศักดิ์ฯ ยังสร้างความสับสนเพิ่มเข้าไปอีกด้วยการเอากำว่า "เสรีไทย" ไปผนวกกับ "รัฐบาลพลเรือน" เป็น "รัฐบาลพลเรือน-เสรีไทย" คำว่า "เสรีไทย" ที่ผนวกเข้าไปนี้ไม่รู้ว่ สรศักดิ์ฯ จะหมายถึง "ขบวนการเสรีไทย" หรือว่า "คน" ที่เคยอยู่ในขบวนการเสรีไทย ประเด็นนี้จะได้พูดกันต่อไปข้างหน้า เพราะว่า สรศักดิ์ฯ ยังพูดถึงประเด็นนี้อีกหลายครั้งในหน้าต่อ ๆ ไป

สร

ศักดิ์ฯ ขึ้นบทที่ 4 ของเขาด้วยหัวข้อเรื่องว่า "ขบวนการเสรีไทยกับความล้มเหลวในระบอบรัฐสภา (พ.ศ.2487-2490)"

โดยพยายามอธิบายให้เห็นว่าขบวนการเสรีไทย เป็นขบวนการทางการเมือง ที่มีความเห็นพ้องต้องกันในด้านที่จะผลักดันการเมืองไปสู่การแข่งขันในระบอบรัฐสภา แต่ภายในขบวนการเสรีไทย นั้นมีแนวคิดและผลประโยชน์พื้นฐานที่แตกต่างกัน "เมื่อสงครามโลกยุติลงจึงเริ่มมีการแข่งขัน โดยต่างฝ่ายต่างต้องการขึ้นมาเฝ้าหน้า เพื่อเข้าไปจัดวางกติกาทางการเมืองไปในทิศทางที่สอดคล้องเข้ากับพื้นฐานของกลุ่ม จนในท้ายที่สุดได้นำไปสู่ความขัดแย้งและแตกหักภายในขบวนการเสรีไทย เนื่องจากไม่สามารถประสานผลประโยชน์กันภายใต้วิถีระบอบรัฐสภาที่ก่อตัวขึ้น ปีกขวาซึ่งไม่พอใจและพ่ายแพ้ต่อการแข่งขันภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2489 ได้หันไปเคลื่อนไหวระดมพลังฝ่ายจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือกลุ่มทหารบกซึ่งไม่พอใจรัฐบาลพลเรือนและเสรีไทย เข้ามาทำการรัฐประหารล้มการเมืองในระบอบรัฐสภาลงในปีพ.ศ.2490" นี่สรุปศักดิ์ฯ ว่าไว้อย่างนี้

ก ท่านปรีดีฯ หัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทยได้พูดไว้อย่างชัดเจนในสุนทรพจน์ของท่าน ต่อหน้าผู้แทนของเสรีไทย ทั่วประเทศ เมื่อ 25 กันยายน 2488 ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า การจัดตั้งขึ้นของขบวนการเสรีไทย เป็นการร่วมมือกระทำงานเพื่อรับใช้ประเทศชาติ "มิได้ก่อตั้งเป็นคณะหรือพรรคการเมือง แต่เป็นการร่วมงานประกอบกิจเพื่อให้ประเทศชาติได้กลับคืนสู่สถานะก่อนวันที่

8 ธันวาคม 2489"

หรืออย่าง^{ที่} ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เสรีไทยจากอังกฤษกล่าวว่า "เสรีไทยของเราไม่ต้องการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวข้องกับกิจการภายในประเทศไทย และไม่ต้องการจะเป็นเครื่องมือในการเมืองของพรรคใด..."

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าขบวนการเสรีไทยเป็นขบวนการรักชาติ ไม่ใช่ขบวนการทางการเมืองตามที่สื่อกลั๊ก พยายามอธิบาย ขบวนการเสรีไทย จึงประกอบไปด้วยผู้ที่มีอุดมคติทางการเมืองที่หลากหลาย มีทั้งชาตินิยม เสรีนิยม อนุรักษนิยม และสังคมนิยม

ขบวนการเสรีไทยก็เช่นเดียวกับขบวนการทั้งหลาย คือเมื่อบรรลุภารกิจแล้ว ขบวนการนั้นก็สลายตัวไป ขบวนการเสรีไทยก็เช่นกันคือเมื่อบรรลุภารกิจในการขับไล่ญี่ปุ่นแล้ว คือเมื่อกู้เอกราชและสันติภาพกลับคืนมาได้แล้ว ขบวนการเสรีไทยจึงได้ประกาศสลายตัว โดยสุนทรพจน์ของหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ที่ได้ประกาศต่อหน้าที่ประชุมสมุทสรณินิบาดของผู้แทน แห่งขบวนการเสรีไทยทั่วประเทศเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2488 ณ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"... วัตถุประสงค์ของเราทำงานคราวนี้มีจำกัดดังกล่าวแล้ว และมีเงื่อนไขเวลาสิ้นสุด กล่าวคือสภาพการณ์เรียบร้อยแล้ว องค์การเหล่านี้ก็จะเลิก และสิ่งซึ่งจะเหลืออยู่ในความทรงจำของเราทั้งหลายก็คือมิตรภาพอันดีในทางส่วนตัวที่เราได้ร่วมกันรับใช้ประเทศไทย โดยปราศจากความคิดที่จะเปลี่ยนสภาพองค์การเหล่านี้ให้เป็นคณะหรือพรรคการเมือง..."

ดังนั้นทั่วทั้งขบวนการเสรีไทย จึงไม่มีอะไรที่จะมาขัดแย้งกัน

เพราะมีเป้าหมายอันเดียวกัน คือกอบกู้เอกราชของชาติ ต่อสู้ผู้บุกรุก
ผู้รุกราน และไม่มีขบวนการเสรีไทยปีกซ้ายหรือปีกขวา เพราะว่า
ขบวนการเสรีไทยไม่ใช่พรรคการเมือง แต่เป็นขบวนการกู้ชาติ
ขบวนการรักชาติ

คำกล่าวของสรศักดิ์ฯ จึงเป็นเรื่องเหลวไหล

แต่ก็แน่ละ, บุคคลที่มาร่วมกันเป็นขบวนการเสรีไทย มีทัศน
คติทางการเมืองต่าง ๆ กันดังกล่าวแล้ว แต่มีสิ่งที่ไม่ต่างกันคือความ
รักชาติ ดังนั้นภายในขบวนการรักชาติจึงมีความเป็นเอกภาพ

ต่อเมื่อขบวนการรักชาติ หรือขบวนการเสรีไทยได้สร้างสั
นการกิจแล้ว และได้ประกาศยุบเลิกขบวนการแล้ว สมาชิกแห่งขบวนการ
เสรีไทยจึงหมดความผูกพันกันในฐานะสมาชิกแห่งขบวนการนั้น
คงยังเหลืออยู่แต่ความทรงจำในมิตรภาพอันดีในทางส่วนตัว ของ
พวกเขาที่ได้ร่วมกันรับใช้ประเทศชาติ และดังนั้นเมื่อสมาชิกบางคน
แห่งขบวนการนั้นได้เข้ามาสู่วงการเมือง ก็ได้แสดงออกซึ่งทัศนคติ
ทางการเมืองตามที่ตนศรัทธา และซึ่งก็ต้องมีความขัดแย้งกันตาม
ทัศนคติของแต่ละคนศรัทธา เช่นทัศนคติเสรีนิยมย่อมขัดแย้งกับทัศน
คติอนุรักษนิยม ทัศนคติชาตินิยมขัดแย้งกับทัศนคติเสรีนิยม ทัศนคติ
สังคมนิยมขัดแย้งกับทัศนคติอนุรักษนิยมและเสรีนิยม ดังนั้นเป็นต้น
มันจึงไม่ใช่เรื่องปีกซ้ายปีกขวาในขบวนการเสรีไทย ดังที่สรศักดิ์ฯ
พยายามจะให้มันเป็นโดยเอาไปโยงกับรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490

ความจริงการเกิดขึ้นของรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 นั้นมี
อย่างน้อยก็ 3 ปัจจัย และด้วยการร่วมมือจากหลายฝ่าย อย่างน้อยก็
3 ฝ่าย คือฝ่ายนายทหารนอกประจำการที่นำโดย พล.ท.ผิน ชุณ-
หะวัน และ น.อ.อ.กาจ กาจสงคราม พ.อ.ก้าน จานงภูมิเวท พ.อ.

เผ่า สรียานนท์ เป็นต้น อันเป็นพวกไฟอ่านาจนियมหนึ่ง แต่โดยที่พวกนี้ไม่มีบารมีพอที่จะกุมกำลังได้ทั่วทั้งกองทัพ จึงได้ไปเชิญจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาเป็นหัวหน้า แต่ก็ยังเป็นหัวหน้าแค่เพียงในนามเท่านั้น เพราะอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่คณะรัฐประหาร พวกชากเคนคักคินาที่ได้รับความกระทบกระเทือนจากผลการสืบสวน กดีสวรรถคินขณะนั้นที่พุ่งหัวหอกมาสู่พวกเขา อีกหนึ่ง และอีกหนึ่งคือพรรคประชาธิปไตย ที่พ่ายแพ้ในการเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา เมื่อ 24 พฤษภาคม 2489 อย่างยับเยิน แม้แต่เจ้าพระยาศรียธรรมาธิเบศร์ อันเป็นพี่ใหญ่ตัวจริงของพรรคประชาธิปไตย ก็ยังไม่ได้รับการเลือกตั้ง พวกเขาทนไม่ได้ จึงได้ร่วมกับทหารนอกประจำการพวกไฟอ่านาจนियม กับอีกพวกหนึ่งคือหน่วยสืบราชการลับอเมริกัน ที่เป็นที่รู้จักกันในเวลาต่อมาว่าซี.ไอ.เอ. ได้สืบทราบแผนการรวมเอเชียอาคเนย์หรือ Pan South-east Asia ของท่านปรีดีฯ ที่ย่อส่วนมาจากแผนการ Pan Asia ที่ปรารถนาจะสร้างความเป็นเอกภาพในหมู่ประเทศเอเชียอาคเนย์ด้วยกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของแต่ละประเทศเป็นพื้นฐาน ในการนี้ ท่านปรีดีฯ ในนามของประชาชนไทยได้ส่งอาวุธของขบวนการเสรีไทยจำนวนหนึ่งที่ได้รับการช่วยเหลือจากฝ่ายสัมพันธมิตรในระหว่างสงคราม ไปช่วยเหลือขบวนการกู้ชาติของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะคือประเทศในแหลมอินโดจีน ซึ่งกำลังต่อสู้กับกองกำลังของฝรั่งเศส ที่หวนกลับมาเข้าสู่อินโดจีนอีกครั้งหนึ่งภายหลังสงครามโลกยุติ พยานหลักฐานที่ยังเหลืออยู่ขณะนี้ในความช่วยเหลืออาวุธยุทธภัณฑ์ของประชาชนไทยแก่กองกำลังกู้ชาติของขบวนการเวียดมินห์ ที่อยู่ภายใต้การนำของท่านโฮจิมินห์ในขณะนั้น ก็คือชื่อกองพันพิเศษของกองทัพ

เวียดนามที่ชื่อว่า "กองพันสยาม 1 และกองพันสยาม 2" ที่ท่านอดีตประธานโฮจิมินห์ได้ตั้งชื่อไว้เป็นที่ระลึก ซึ่งปรากฏอยู่จนบัดนี้ และผู้ที่เป็หัวหน้าหัวแรง ปฏิบัตินโยบายรวมกลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์ของท่านปรีดีฯ ครั้งนี้ มีนายเตียง คิริขันธ์ นายจำลอง คาวเรือง นายทองอินทร์ ฐิพัฒน์ นายฉวิล อุศล เป็นแกนนำ

แผนการรวมเอเชียอาคเนย์ และความช่วยเหลืออาวรุชยุทธ-ภักดิ์ที่ท่านปรีดีฯ ให้แก่ประเทศในแหลมอินโดจีนดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้ยังความไม่สบายใจให้อเมริกันเป็นอย่างยิ่ง เพราะกลัวว่า ท่านปรีดีฯ และท่านโฮจิมินห์จะนำพาประเทศกลุ่มเอเชียอาคเนย์ไปสู่สังคมนิยม

ด้วยเหตุนี้อเมริกันจึงหาทางตัดต้นไม้แต่หัวลม ด้วยการสนับสนุนให้เกิดรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 และติดตามมาด้วยการสังหารแกนนำของกลุ่มแผนการรวมเอเชียอาคเนย์ในเวลาต่อมา

อีกพวกหนึ่งซึ่งเป็นตัวชี้ขาดในการทำรัฐประหารครั้งนั้น คือทหารประจำการบางคน ที่มีความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวกับนายทหารนอกประจำการพวกใฝ่อำนาจนิยม ที่หยิบยกเอา "สถาบันนิยม" มาเป็นเครื่องมือโฆษณาให้โกรธแค้นรัฐบาล ภายหลังสงคราม โดยเฉพาะรัฐบาลท่านปรีดี พนมยงค์ กล่าวหาว่ารัฐบาลนั้นสังปลดนายทหารในสนาม และให้นายทหารเดินทางด้วยเท้ากลับจากเชียงคอง ทำให้ทหารผู้ถูกสังปลดประสบความทุกข์ยากลำบากในการเดินทาง อันเป็นการดูถูกเหยียดหยามอย่างองทัพบก

นายทหารประจำการเหล่านี้ มี พ.อ.สฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ท. ถนอม กิตติขจร พ.ท.ประภาส จารุเสถียร พ.ต.พงษ์ ปุณณกันต์ พ.ท.กฤษ ปุณณกันต์ พ.ท.บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา พ.ต.จิตต์

สุนทธานนท์ พ.ศ.ผาด ตุ้งกสมิต ร.อ.ประจวบ สุนทรางกูร ร.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ พ.ศ.ประมาณ อติเรกสาร ร.อ.อนันต์ พิบูล- สงคราม เป็นต้น

อนึ่ง เกี่ยวกับการปลดทหารในครั้งนั้น ที่ได้กลายมาเป็น เครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อให้ทหารโกรธแค้นรัฐบาล และโค่นล้ม รัฐบาลในที่สุดนั้น พ.อ.ถวิล อยู่เย็น หัวหน้ากองประวัติศาสตร์ กรม ยุทธการทหารบก กระทรวงกลาโหม ได้ให้ข้อเท็จจริงดังนี้

"29 พ.ย. 2508, ตามที่ถามผมมา 3 ข้อ เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ในการปลดทหาร เมื่อคราวสงครามมหาเอเชียบูรพาพ.ศ.2488 นั้น ขอตอบให้ทราบดังนี้

"1. ที่ถามว่า "ผู้ใดเป็นผู้ลงนามในคำสั่งปลดทหาร" นั้น ขอ ตอบว่าสำหรับทหารบก ผู้บัญชาการทหารบก รองผู้บัญชาการทหาร บก และเสนาธิการทหารบก คนหนึ่งคนใดอาจเป็นผู้ลงนามสั่งปลด ได้ คงไม่ใช่รัฐมนตรีกลาโหมเป็นผู้ลงนาม ซึ่งในระยะนั้นตำแหน่ง ดังกล่าว 3 ตำแหน่งได้แก่ พล.อ.หลวงอดุลเดชจรัส ผู้บัญชาการ ทหารบก พล.ท.ชิต มั่นศิลป์สินาคโยธารักษ์ รองผู้บัญชาการทหาร บก พล.ท.ศักดิ์ เสนาณรงค์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก พล.ท. หลวงชาตินักรบ เสนาธิการทหารบก คนใดคนหนึ่งอาจลงนาม ผม เองก็ได้รับคำสั่งให้ลาพักเพื่อรอการปลดโดย พล.ท.ศักดิ์ เสนา- ณรงค์ ด้วยเหมือนกัน

"2. ส่วนที่ถามว่า "เป็นบุคคลในรัฐบาลใด" นั้น สุดแล้วแต่ การเซ็นคำสั่งในระยะไหน เพราะการปลดทหารในระยะนั้นกระทำ กันเรื่อย ๆ อาจเป็นในระยะเวลาก่อน ก.ค. 88 เป็นรัฐบาลนายควงฯ 31 ต.ค. 88-17 ก.ย. 88 เป็นรัฐบาลนายทวี บุญยเกตุ 17 ก.ย.

88- ม.ก. 89 เป็นรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

"3. ที่ถามว่า "มีเหตุผลอย่างไรที่ไม่จัดพาหนะรับแขกกลับบ้าน" นั้น ขอตอบว่า การปลดปล่อยทหารนั้น มีระเบียบราชการจ่ายค่าพาหนะให้ส่งถึงภูมิลำเนา และมีเงินตอบแทน (เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ) ซึ่งผู้ได้รับการปลดก็มีสิทธิจ้างพาหนะได้ ผมขอชี้แจงว่า ที่ว่าทางการปลดทหารแล้วให้เดินนับไม้หมอนจากเหนือลงมานั้น อาจพูดไปได้หลายอย่าง คือ **พูดให้ดี** หรือ **พูดให้ร้าย** ความจริงนั้น คำสั่งที่ได้รับส่วนมาก เป็นแต่คำสั่งเตรียมการ ซึ่งได้แจ้งให้หน่วยทหารทราบล่วงหน้าว่าจะมีการยุบตัวลงถึงแม้จะส่งปลดในสนาม แต่กรรมวิธีปลดจะต้องมากระทำในที่ดังปกติ คือ ต้องเดินทางมาถึงบ้านเสียก่อน นำเห็นใจทางการ และเหตุการณ์ในตอนแพ้สงครามของพันธมิตร (ญี่ปุ่น) นโยบายการเมืองต้องเปลี่ยนไปงบประมาณก็ถูกจำกัด ทหารบกนั้นเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล การสั่งเตรียมการเป็นวิธีที่ดีที่สุดแล้ว ทหารจะต้องเสียสละอดทนและเข้มแข็ง การเดินทางอาจเดินได้หลายวิธี เดินด้วยเท้า ด้วยรถไฟ รถยนต์ และทางอากาศ ตามแต่กำลังของประเทศและเครื่องมือที่มี เมื่อขาดแคลนก็ต้องถอยกลับด้วยการเดิน สิ่งเหล่านี้เราฝึกไว้ให้ทนต่อทุกสภาพอากาศในประเทศไทย ซึ่งเป็นธรรมชาติของทหาร ฉะนั้น การสร้างสรรค์กองทัพ จึงต้องทุ่มเทตามกำลังเศรษฐกิจ ต้องจัดให้มีประสิทธิภาพและขวัญดี มิฉะนั้นคนก็เข็ดไม่อยากจะไปรบไปตายแทนคนอื่น ผู้อยู่ข้างหลังคิดว่า กอยโอกาสเมื่อสงครามมาอาจมีทางร่ำรวยได้

"ความจริงผมไม่มีหน้าที่ตอบแก่นักกตภายนอก เมื่อคุณถามมาก็ขอตอบ และขอขอบคุณที่สนใจในกิจการทหารบก"

ใน ประเด็นที่โจมตีว่ารัฐบาลท่านปรีดีฯ เป็นผู้สั่งปลดทหารในสนาม ให้เดินนับหมอนรถไฟจากเหนือถึงกรุงเทพฯ ตามที่มีการโฆษณาชวนเชื่อก่อนหน้าจะมีรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 ดังกล่าวข้างต้นนั้น ท่านปรีดีฯ ได้มีจดหมายมาทำความเข้าใจกับท่านผู้หญิงละเอียดพิบูลสงคราม ถึงปัญหานี้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก พลตรีอนันต์ พิบูลสงคราม ได้เขียนหนังสือชื่อ "ชีวิตของคุณพ่อ" ได้มีข้อความพาดพิงไปถึงท่านปรีดีฯ และมีความกลาดเกลื่อน ท่านปรีดีฯ จึงได้มีจดหมายชี้แจงไปทางท่านผู้หญิงละเอียด มีความบางตอนว่าดังนี้

"ท่านและคุณอนันต์ คงเห็นได้ว่าเมื่อเสร็จสงครามแล้ว รัฐบาลก่อนที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรี มิได้ปล่อยให้ทหารที่เกณฑ์มาสำหรับทำสงครามอยู่เฉย ๆ คือ รัฐบาลก่อนนั้นได้ดำเนินการปลดทหารที่เกณฑ์ไปในระหว่างสงครามนั้นแล้ว และขอได้โปรดสังเกตด้วยว่า ระยะเวลา 7 เดือนก่อนผมเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ก็เป็นเวลาานพอสำหรับรัฐบาลก่อนที่จะทำการปลดทหารเหล่านั้น

"ขอให้ท่านและคุณอนันต์ระลึกด้วยว่า ผู้ที่เป็นรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลเดียวกันกับผมนั้น คือ พล.อ. จีระ วิจิตสงคราม ซึ่งเคยเป็นนายทหารผู้ใหญ่ในสมัยท่านจอมพลป.ฯ มาก่อน และเป็นนายทหารผู้ใหญ่หลายตำแหน่งในสมัยท่านจอมพลต่อมา ท่านกับคุณอนันต์คงจะพิจารณาเห็นความจริงได้ว่า ถ้ามีการปลดทหารที่เกณฑ์มาดังกล่าว ในสมัยรัฐบาลของผมแล้ว พล.อ.จีระ วิจิตสงคราม ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับทหารสมัยที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น คงจะไม่ปล่อยให้ทหารได้รับความยากลำบาก หรือทำการปล้นสะดม

ขณะนี้ พล.อ.จิระ วิชิตสงคราม ก็ยังมีชีวิตอยู่ ผมจึงขอให้ท่านและคุณอนันต์สอบถามความจริงจากท่านผู้นั้น และโปรดถามด้วยว่า เมื่อผมได้รับหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วไม่กี่วัน ก็ได้จัดการเพิ่มเงินเดือนเบี้ยเลี้ยงของทหารและตำรวจ และเงินเดือนของข้าราชการทั่วไป ความจริงในเรื่องนี้ยังปรากฏในแถลงการณ์ของรัฐบาลที่โฆษณาเผยแพร่ในขณะนั้นด้วย..."

นี่คือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปลดทหารในครั้งนั้น ซึ่งเป็นการปลดก่อนที่จะท่านปรีดีฯ จะเข้ามารับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐบาลก่อนหน้ารัฐบาลท่านปรีดีฯ ก็คือ รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ และรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ตามลำดับ แต่พวกลิงขาว-ลิงดำก็สามารถเอาความเท็จมาโฆษณาหลอกลวง ให้ทหารหลงเชื่อจนได้ ซึ่งนับว่าเป็นอัจฉริยะในทางกะล่อนอย่างหาตัวจับได้ยากจริง ๆ

10

เกี่ยว

กับการอัญเชิญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ซึ่งขณะนั้นประทับอยู่ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เสด็จนิวัติกรุงเทพมหานคร เมื่อภายหลังสงครามยุติลงแล้ว สรศักดิ์ฯ ได้เขียนไว้ในหน้า 170 ว่า "...ยังผลให้นายปรีดี พนมยงค์ เห็นพ้องกับการอัญเชิญ พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จพระราชดำเนินนิวัติประเทศภายหลังสงคราม **ตามข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช**"

ความจริงประเด็นนี้ไม่เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย แต่โดยที่เพื่อให้ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับการเสด็จนิวัติพระนครครั้งนั้นของในหลวงยานันท์ฯ ว่าเสด็จกลับมาโดยการอัญเชิญของท่านปรีดีฯ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะนั้น และโดยความคำริชของท่านปรีดีฯ เอง ไม่ใช่ **"ตามข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช"** ดังที่สรศักดิ์ฯ พยายามจะให้

ก็ขอลำดับเหตุการณ์สำคัญในขณะนั้น เพื่อความเข้าใจของ
ท่านผู้อ่านดังนี้

16 สิงหาคม 2488 ประกาศสันติภาพ

22 สิงหาคม 2488 รัฐบาลคง อภัยวงศ์ ลาออก

31 สิงหาคม 2488 นายทวี บุญเกิดเป็นนายกรัฐมนตรี 17
กันยายน 2488 จึงลาออก

17 กันยายน 2488 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เข้ารับหน้าที่
เป็นรัฐบาล

แต่จากเอกสารหลักฐาน ในการอัญเชิญเสด็จนิวัติครั้งนั้น
ปรากฏว่า ลงวันที่ 6 กันยายน 2488 และประกอบกับเนื้อหาของ
หนังสืออัญเชิญเสด็จแล้ว จึงไม่เป็นที่สงสัยว่าจะไม่เป็นความคำริ
ของท่านปรีดีฯ เอง

เอกสารรายละเอียดในการอัญเชิญเสด็จฯ ว่าดังนี้

6 กันยายน พ.ศ.2488 (ก.ศ.1945)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
โกชาวนัน

ขอเดชะ ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ตามที่สภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติแต่งตั้งเจ้าพระพุทธรเจ้าเป็น
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประกาศของประธานสภาลงวันที่
1 สิงหาคม พ.ศ.2487 นั้น บัดนี้ถึงวาระอันสมควรที่ใต้ฝ่าละออง
ธุลีพระบาท จะทรงปฏิบัติพระราชภารกิจในฐานะทรงเป็นพระประ

มุขของชาติ เพราะได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะทรงบรรลุนิติภาวะใน
วันที่ 20 กันยายน ศกนี้แล้ว

ฉะนั้นข้าพระพุทธเจ้าจึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
อัญเชิญเสด็จใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เสด็จนิวัติสู่กรุงเทพมหานคร
เพื่อจะได้ปกครองแผ่นดินตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ และ
โดยที่ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของข้าพระพุทธเจ้า จะ
สิ้นสุดลงในวันที่ 20 กันยายน ศกนี้ ข้าพระพุทธเจ้าจึงขออน้อมเกล้า
น้อมกระหม่อมกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ ณ โอกาสนี้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ปรีดี พนมยงค์

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ทรง
รับโทรเลขของท่านปรีดีฯ แล้ว ราว 1 สัปดาห์ พระองค์ท่านก็ได้ทรง
มีพระราชโทรเลขตอบถึงท่านปรีดีฯ ความว่า

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

กรุงเทพฯ

ข้าพเจ้าได้รับโทรเลขของท่าน ซึ่งได้ขอร้องให้ข้าพเจ้าได้
กลับมาปฏิบัติหน้าที่ของข้าพเจ้า ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเป็นห่วงใยต่อ
ประเทศชาติ แต่ข้าพเจ้าก็รู้สึกว่าจะเป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้น ถ้า
ข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสศึกษาให้จบเสียก่อน ข้าพเจ้าสอบไล่ได้วิชา
กฎหมายปีที่ 1 เมื่อเดือนกรกฎาคมที่แล้ว แต่ข้าพเจ้ายังจะต้องสอบ
ในชั้นอื่น ๆ ที่ยากยิ่งขึ้น และจะต้องใช้เวลาอีกประมาณปีครึ่ง และ
หลังจากนั้นข้าพเจ้าจะต้องใช้เวลาอีกอย่างน้อยหนึ่งปี เพื่อเตรียม

เขียนวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรชั้นปริญญาเอก ข้าพเจ้าหวังว่าท่าน
คงจะเข้าใจในความปรารถนาของข้าพเจ้าที่จะศึกษาให้จบ ถ้าท่าน
และรัฐบาลเห็นชอบด้วย ข้าพเจ้าใคร่ที่จะกลับมาเยี่ยมบ้านสักครั้ง
หนึ่งก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ข้าพเจ้าใคร่ขอขอบใจท่าน
อย่างจริงใจ ข้าพเจ้าซาบซึ้งในผลงานที่ท่านได้กระทำด้วยความยาก
ลำบาก และที่ท่านกำลังกระทำอยู่ในนามของข้าพเจ้า

อานันท์มหิตล

ต่อมาท่านปรีดีฯ ก็ได้โทรเลขตอบพระราชโทรเลขของพระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท์มหิตล ใจความว่า

"ข้าพระพุทธเจ้าได้รับพระราชโทรเลขลงวันที่ 14 กันยายน
ของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
เป็นล้นพ้นของข้าพระพุทธเจ้า และรัฐบาลของใต้ฝ่าละอองธุลีพระ
บาท รัฐบาลและข้าพระพุทธเจ้ามีความปลื้มปิติเป็นอย่างมาก ที่ได้
รับทราบว่าได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงมีพระราชประสงค์ ที่จะ
เสด็จนิวัติพระนครสักครั้งหนึ่งก่อนที่จะทรงจบการศึกษา บัดนี้ข้า-
พระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบบังคมทูลให้
ทรงทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ (เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ) ข้า-
พระพุทธเจ้าเห็นว่า การเสด็จนิวัติของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะเป็น
คุณประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นเอกประการ ถึงแม้ว่าพระองค์
จะประทับอยู่ในประเทศไทยเพียงระยะเวลาอันสั้นก็ตาม ทั้งนี้เพื่อ
ว่า ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะได้ทรงมีส่วนร่วมและตัดสินใจพระทัย
ในเรื่องราวต่าง ๆ อันสำคัญยิ่ง ดังได้กราบบังคมทูลให้ทรงทราบ

ข้างต้นแล้ว

และ ในที่สุด องค์พระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักของ
พสกนิกรถ้วนหน้า และเป็นศูนย์รวมความ
สามัคคีของคนในชาติก็ได้เสด็จนิวัติมาถึงกรุงเทพมหานคร เมื่อ
วันที่ 5 ธันวาคม 2488 และต่อมาในวันที่ 8 ธันวาคม ปีเดียวกัน ก็
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกย่องท่านปรีดี พนมยงค์ ไว้ใน
ฐานะ "รัฐบุรุษอาวุโส" ดังสำเนาคำประกาศว่าดังนี้

อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคย
รับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญ ๆ มาแล้วหลาย
ตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ให้
ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่าตลอด
ระยะเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์
ในความปรีชาสามารถ บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็น
อเนกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนม
ยงค์ ไว้ในฐานะ **รัฐบุรุษอาวุโส** และให้มีหน้าที่รับปรึกษากิจราชการ

แผ่นดิน เพื่อความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 8 ธันวาคม พุทธศักราช 2488

เป็นปีที่ 12 ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

11

เรื่อง

ให้ข้าวฟรีแก่อังกฤษจำนวน 1,500,000 ตัน ทั้ง ๆ ที่หนังสือที่สตรักคิก้า นำมาอ้างอิง

อิงได้เขียนไว้อย่างชัดเจน แต่สตรักคิก้า กลับเขียนไว้อย่างคลุมเครือ อันอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจท่านปรีดีฯ ผิดไปจากความเป็นจริง

สตรักคิก้า ได้เขียนไว้ในหนังสือหน้า 180 ตอนหนึ่งว่าดังนี้

"...คณะผู้แทนฝ่ายไทย ได้เสนอเรื่องมายังรัฐบาลเพื่อขอความเห็นชอบในเรื่องการบริจาคข้าวจำนวน 1.5 ล้านตัน ในเรื่องการบริจาคข้าวนี้ กล่าวกันว่า เดิมเป็นข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ก่อนที่จะเดินทางกลับมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ส่งโทรเลขถึงนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ "ขอให้ประเทศไทยเสนอให้ข้าวแก่สัมพันธมิตร โดยไม่คิดมูลค่าสัก 1,200,000 ตัน เพื่อแสดงอัธยาศัยไมตรีจะได้หรือไม่" (ไสว สุทธิพิทักษ์ 2528: 584) นายทวี บุญเกตุ เล่าว่า "ระหว่างทางกลับมา

ของม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชนั้น เขาได้ส่งโทรเลขถึงนายปรีดีว่า เสนีย์ได้ส่งความตกลงถึงฝ่ายสัมพันธมิตรว่า ไทยจะส่งข้าวจำนวน 1.5 ล้านตัน ให้กับสัมพันธมิตรโดยด่วน เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อดอยากในอาณานิคมของสัมพันธมิตร" (อ้างอิงใน Ray 1972 : 108) อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอนี้ **"ได้รับความเห็นพ้องจากนายปรีดีพนมยงค์..."**

ข้อเขียนของสรศักดิ์ฯ ดังที่ผมยกมานี้ มีที่น่าสังเกตในเจตนาของสรศักดิ์ฯ ดังนี้ คือ

1. ทำไมสรศักดิ์ฯ จึงใช้คำว่า **"กล่าวกันว่า"** เดิมเป็นข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช..." ทั้ง ๆ ที่หนังสืออ้างอิงบอกไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เอง การอ้างเช่นนี้ทำให้ข้อเท็จจริงที่ว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นผู้เสนอเองย่อนน้ำหนักไป ซึ่งอาจไม่เป็นความจริงก็ได้ เพราะเป็นแต่เพียง **"กล่าวกันว่า"** ไม่มีการยืนยัน การเขียนเช่นนี้จะชอบด้วยหลักการทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ก็ไม่ทราบ

2. สรศักดิ์ฯ สรุปรเอาเองว่า "อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอนี้ **ได้รับความเห็นพ้องจากฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์"** ซึ่งก็หมายความว่า ฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ เห็นด้วยกับข้อเสนอให้ข้าวฟรี 1.5 ล้านตัน แต่ข้อเท็จจริงจากหนังสืออ้างอิง (ไสว สุทธิพิทักษ์) ในหน้าเดียวกันนั้น ได้มีความต่อไปว่า "...จึงตกลงกันให้ตอบไปว่า (ตอบโทรเลขของ ม.ร.ว.เสนีย์ หลังจากปรึกษาหารือระหว่างท่านปรีดีฯ กับนายทวี บุญเกตุ-สุพจน์) **รับได้ในหลักการ ส่วนจำนวนที่จะให้เป็นเท่าใดนั้นจะตกลงกันในภายหลัง"**

แต่สรศักดิ์ฯ ไม่ได้นำข้อความตอนนี้อ้างอิง เพราะถ้านำ

มาอ้างอิงแล้วก็ไม่อาจสรุปเอาเองว่า "ได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนายปรีดี" การอ้างอิงแบบนี้จะเป็นการอ้างอิงอย่างมีเลศนัยหรือไม่ก็ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณาเอาเองก็แล้วกัน และโดยเฉพาะข้อเขียนของนายทวี บุญยเกตุ เอง ซึ่งเป็นหนังสืออ้างอิงเล่มหนึ่งของสรศักดิ์ ซึ่งถือเป็นเอกสารอ้างอิงต้นตอหรือ Primary Sources ซึ่งได้มีบันทึกข้อความดังกล่าวนี้เช่นกัน แต่สรศักดิ์ ก็ไม่ได้นำมาอ้างอิง

เพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริง ณ ที่นี้และเพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการทำวิทยานิพนธ์ชั้นมหาบัณฑิต ว่าเขาทำกันอย่างไร และสมควรแก่การเชื่อถือเพียงใด ผมจะขอลอกข้อเขียนของนายทวี บุญยเกตุ อันเป็นเอกสารชั้นต้นตอ ที่สรศักดิ์ ไม่ได้นำมาอ้างอิง ทั้ง ๆ ที่เป็นประเด็นสำคัญ และทั้ง ๆ ที่สรศักดิ์ ก็ได้อ่านข้อความสำคัญนี้แล้วเช่นกัน มาทำให้ปรากฏ ณ ที่นี้ดังนี้

"ข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรีได้ไม่กี่วัน ก็ได้รับข้อเสนอเป็นรูปสัญญายุติสงครามจากรัฐบาลอังกฤษรวม 21 ข้อ ในสัญญา 21 ข้อนี้ มีอยู่หลายข้อที่ข้าพเจ้าเห็นว่ารับไม่ได้ เช่นที่เขาจะมาควบคุมการทหารของเราและจัดระเบียบทหารให้เราใหม่ จะเข้ามาควบคุมการเศรษฐกิจของเราเป็นต้น จึงได้เจรจาขอแก้ไขไป โดยส่งผู้แทนของเราไปพบกับผู้แทนของฝ่ายอังกฤษที่เมืองแคนดี ในที่สุดบางข้อที่เราเห็นว่าเรารับไม่ได้ เช่นเกี่ยวกับการควบคุมทหารเขาก็ยอมตัดออกไป และเราได้พิจารณาอีกครั้ง เห็นว่าพอจะตกลงด้วยได้ จึงนำข้อเสนอของเขาเข้าหารือในสภาผู้แทนราษฎร ก็พอดีวันหนึ่ง แต่จะเป็นวันที่เท่าใดข้าพเจ้าจำไม่ได้ แต่อยู่ในระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 กันยายน 2488 นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทน

พระองค์ ได้โทรศัพท์เชิญให้ข้าพเจ้าไปพบที่ท่าเทียบท่าช้าง เมื่อข้าพเจ้าไปถึงก็ได้ส่งโทรเลขของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ให้ข้าพเจ้าอ่าน ซึ่งมีข้อความเป็นทำนองหาหรือมาว่า หากประเทศไทยจะเสนอให้ข้าวก่อฝายสัมพันธมิตรสัก 1,200,000 คัน หรือ 1,500,000 คัน (จะเป็นจำนวนไหนข้าพเจ้าจำไม่ได้ แต่แน่ใจว่าเป็นจำนวนใดจำนวนหนึ่งใน 2 จำนวนนี้) โดยไม่คิดมูลค่าจะได้หรือไม่ เพื่อแสดงอหยาภัยไมตรี เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านข้อความในโทรเลขตลอดแล้วก็วิตกมาก เพราะว่าการให้ข้าวโดยไม่คิดมูลค่าเป็นจำนวนมาก เท่ากับการขายข้าวส่งออกนอกประเทศของเราในยามปกติตลอดทั้งปี มันก็เท่ากับเป็นค่าปรับสงครามนั่นเอง เพราะจะเป็นเงินไม่น้อยกว่า 2 พันล้านบาท และนอกจากนั้นแล้วข้าวจำนวนนี้จะมีพอให้หรือไม่ก็ยังไม่ทราบ เพราะในระหว่างสงครามนั้น แม้เราจะไม่สามารถส่งข้าวไปขายยังตลาดต่างประเทศ ดังเช่นยามปกติก็ตาม แต่ทหารญี่ปุ่นก็ได้มากวั้นซื้อเอาไปหมด ข้าพเจ้าจึงขอแนะนำเรื่องไปหารือกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องก่อน นายปรีดี พนมยงค์ จึงกล่าวว่า เรื่องนี้เราจะต้องรีบตอบ กว่าที่สอบสวนอาจเสียเวลานาน ฉะนั้น ขอให้ข้าพเจ้าตกลงว่าไหน ๆ อังกฤษและอเมริกาก็ทราบเป็นอย่างดีอยู่แล้วว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จะกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ก็ควรตอบไปว่า **เห็นควรรับได้ในหลักการ ส่วนเรื่องจำนวนที่จะให้นั้นจะพิจารณาตกลงในภายหลังจะได้หรือไม่** ข้าพเจ้าเห็นด้วยจึงยอมตกลงที่จะให้มีโทรเลขตอบไปเช่นนั้น"

นี่คือข้อเท็จจริงจากเอกสารต้นคอ จะเห็นได้ว่า นายปรีดีฯ หรือฝ่ายนายปรีดีฯ ไม่ได้แสดง **"ความเห็นต้อง"** ซึ่งหมายถึงเห็นด้วยทั้งหมดกับข้อเสนอของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช แต่หากท่านยอม

รับเพียงหลักการ คือว่าจะให้ข้าวฟรี ทั้งนี้ก็เพราะว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ได้เสนอให้เขาไปแล้ว แต่จะให้จำนวนเท่าใดนั้นเขาค่อยว่ากันอีกที

แต่ในที่สุด ข้าว 1,500,000 ตัน ที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เสนอให้อังกฤษไปฟรีๆ นั้น ต่อมาเมื่อท่านปรีดีฯ เข้ารับตำแหน่งเป็น นายกรัฐมนตรี ท่านได้เจรจากับอังกฤษจนอังกฤษให้ความเห็นใจ จึงยกเลิกข้อตกลงจากการให้ข้าวฟรี มาเป็นการซื้อขายกันตามราคา ตลาดโลก ดังปรากฏข้อเท็จจริงจากถ้อยแถลงของท่านปรีดีฯ นายกรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎร (สามัญ) ครั้งที่ 33 วันที่ 2 พฤษภาคม 2489 ดังนี้

"รัฐบาลมีเรื่องที่จะแจ้งให้สมาชิกทราบ 2 เรื่อง คือเรื่องต้น เป็นเรื่องซึ่งเมื่อวานนี้ ทางรัฐบาลได้ทำข้อตกลงกับฝ่ายอังกฤษในเรื่องการที่แก้ไขสัญญาสมบูรณ์แบบ อันว่าด้วยการที่เราจะต้องส่งข้าวให้แก่ฝ่ายอังกฤษเปล่าๆ นั้น บัดนี้ได้มาทำความตกลงกันว่า แทนที่ฝ่ายไทยจะส่งข้าวให้แก่อังกฤษเปล่า ๆ นั้น แต่ต่อไปนี้ทางฝ่ายอังกฤษเป็นฝ่ายที่จะมาซื้อข้าวไทยจากรัฐบาลไทย..."

และนอกจากรายงานนี้แล้ว ในคำปราศรัยของพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กล่าวต่อที่ประชุมสภาในวันปิดสมัยประชุมเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2489 เกี่ยวกับการที่รัฐบาลปรีดีฯ ได้เจรจายกเลิกให้ข้าวฟรีแก่อังกฤษ มีความบางตอนว่า ดังนี้

"...ข้าพเจ้าขอเป็นพยานในที่นี้ว่าท่าน (ปรีดี-สุพจน์) ได้ดำรงตัวของท่านมาอยู่ในความสัตย์ ความจริงในความบริสุทธิ์ สมควรที่เราจะเคารพนับถือ และแม้ในคราวสุดท้ายที่ท่านนายกรัฐมนตรีไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง ด้วยได้รับมอบ

หมายจากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายนี้ ท่านยินดีรับ ทำให้ข้าพเจ้าผู้มีหน้าที่ในฐานะที่เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรหมดความห่วงใย และยังมีความหวังว่า ท่านจะแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ของการกระทำที่ได้เป็นมาแล้วให้ตลอดรอดฝั่ง และท่านก็ได้แก้ไขสัญญาการให้ข้าวเปล่าได้เป็นการเรียบร้อย..."

12

สรกัณฑ์ เขียนไว้ในหน้า 186-187 เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างท่านปรีดีฯ กับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปรา

โมช ในการเจรจายกเลิกสถานะสงครามกับอังกฤษ โดยอ้างข้อเขียนของม.ร.ว.เสนีย์ฯ ว่า "เนื่องจากการติดต่อระหว่างอังกฤษกับข้าพเจ้ามีเหตุที่จะต้องผัดใจกันบ่อย ๆ ดังกล่าวข้างต้น มาในชั้นหลังอังกฤษจึงใช้วิธีเจรจาผ่านทางผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งทำให้เกิดความแตกแยกกันขึ้น ระหว่างผู้สำเร็จราชการและข้าพเจ้า ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลต้องรับผิดชอบโดยตรงในผลของการเจรจา"

กรั้นแล้วสรกัณฑ์ ก็ได้แสดงความกิดเห็นส่วนตัวต่อไปว่า "ความขัดกันระหว่าง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช กับนายปรีดี พนมยงค์ ดังกล่าวนี้ จะเริ่มปรากฏชัดเมื่อฝ่ายอังกฤษได้ปรับเปลี่ยนหัวข้อความตกลงเป็น 51 ข้อ และมีหนังสือโดยอุปทูตอังกฤษ ลงวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2488 ถึงผู้สำเร็จราชการ แนะนำให้เราเซ็นสัญญา 51 ข้อ กับ

อังกฤษเสีย..."

สตรักกิด้า ได้สรุปในย่อหน้าต่อมาว่า "ตามข้อเสนอของฝ่ายอังกฤษข้างต้นนี้ ดูเหมือนนายปรีดี พนมยงค์ เห็นพ้องด้วย และเห็นควรให้มีการเซ็นสัญญากับฝ่ายอังกฤษ...ส่วน ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นั้นไม่อาจเห็นพ้องด้วย และได้มีความพยายามยับยั้งในการเซ็นสัญญาดังกล่าวนี้อ..."

สตรักกิด้า ได้อ้างบันทึกของ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ เกี่ยวกับการยับยั้งการลงนามกับอังกฤษว่าดังนี้

"...ในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2488 คณะรัฐบาลได้ประชุมปรึกษาหารือกันอยู่จนค่ำ แต่ก็ไม่สามารถตัดสินใจ เพราะทางใต้ทางเสียกำลังกัน ทำให้เกิดความลังเลสงสัย นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ได้รับเชิญมาร่วมประชุมปรึกษาหารือด้วย รัฐบุรุษอาวุโสแนะนำว่าควรเซ็น...วันที่ 13 ธันวาคม ได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อแสดงความเห็นเป็นรายตัว ฝ่ายข้างมากเห็นว่าควรเซ็นข้างน้อยมีอยู่ 3 คนคือ พระยาอรรธการิย์ฯ พระยาสุทธธิธรธฯ และข้าพเจ้า...ในที่สุดลงมติในวันที่ 13 ธันวาคม นั้น มอบหมายให้คณะทูตเซ็นสัญญา 51 ข้อกับอังกฤษ..."

สตรักกิด้า ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวสอดคล้องตอบว่า "กล่าวได้ว่า หลังจากคณะรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช มีมติให้เซ็นสัญญากับฝ่ายอังกฤษข้างต้นนี้ ฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาแทรกแซง และแสดงท่าทีให้ฝ่ายอังกฤษลดข้อเรียกร้องต่อฝ่ายไทยบางส่วนลง เพื่อให้เป็นไปตามข้อเสนอใหม่ของฝ่ายสหรัฐอเมริกา นี่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ยับยั้งการเซ็นสัญญากับฝ่ายอังกฤษตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติแล้วนั้น" กรันแล้วสตรักกิด้า ก็ได้อ้างข้อเขียน

ของ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ เพื่อยืนยันข้อความที่เขาเขียนข้างต้นว่าดังนี้
 “..ข้าพเจ้าได้ถือสิทธิสั่งการเซ็นสัญญาไปยังคณะทูต **โดย**
ไม่ได้ปรึกษาคณะรัฐมนตรีก่อน ถ้าเกิดเรื่องข้าพเจ้าจะได้รับผิดไป
 คนเดียว โทษรัฐบาลไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าขอให้ **มร.โยสท์** ไปบอกกล่าว
 ให้**รัฐบาลฮาวาย** เสร็จไว้เป็นการค้ำประกัน”

จาก ข้อเขียนของสตรักคิตซ์ และหนังสืออ้างอิง
 (เขียนโดย ม.ร.ว.เสนีย์ฯ) ที่ผมอุตส่าห์ลอก
 มานี้ มีประเด็นสรุปได้ดังนี้

1. ท่านปรีดีฯ ขายชาติ (เพราะเห็นด้วยกับข้อเสนอของ
 อังกฤษที่ผูกมัดประเทศไทยถึง 51 ข้อ)

2. ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช รักชาติ (เพราะไม่เห็นด้วยกับ
 ข้อเสนอของอังกฤษ)

3. ทั้งๆที่กรม. มีมติไปแล้วให้ผู้แทนที่ไปเจรจากับอังกฤษ
 ที่สิงคโปร์เซ็นสัญญา แต่ด้วยความรักชาติอย่างแรงกล้า ม.ร.ว.
 เสนีย์ฯ จึงตัดสินใจสั่งให้รอกการเซ็นสัญญาไว้ก่อน โดยไม่ได้บอก
 กล่าวให้ กรม. ทราบ และ

4. ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ขอให้นายโยสท์ ผู้แทนฝ่ายอเมริกันใน
 ประเทศไทยไปบอกกล่าวให้ท่านปรีดีฯ ทราบถึงการตัดสินใจดัง
 กล่าวด้วย

๕
ทั้ง

4 ประเด็นนี้เป็นข้อเท็จจริง ถูกแล้ว, ม.ร.ว.เสนีย์ เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้น ข้อเขียนของ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ เป็นเอกสารต้นตอ ซึ่งควรแก่การเชื่อถือ แต่หลาย ๆ เรื่องที่ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ พูดหรือเขียนกลับตรงกันข้ามกับความจริง อย่างเช่นเรื่องการประกาศสงครามกับอเมริกา ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ใน 4 ประเด็นนี้ก็เช่นเดียวกัน เราจะเชื่อถือได้แค่ไหนเพียงใดก็ต้องพิจารณาจากเอกสารหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย ซึ่งก็เป็นเอกสารต้นตอเช่นเดียวกัน

นายดิเรก ชัยนาม ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และเป็นคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องประชุม ครม. พิจารณาการเซ็นสัญญากับอังกฤษครั้งนั้น ได้บันทึกไว้ในหนังสือ "ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2" หน้า 504-505 ว่าดังนี้

"...คณะรัฐมนตรีได้ปรึกษารื้อกันในวันที่ 13 ธันวาคมได้พิจารณาทั้งทางได้ทางเสีย เห็นกันว่าผลได้ในการที่จะยอมลงนาม มีมากกว่าที่จะไม่ยอมลงนาม และอย่างไรก็ดี รัฐบาลก็ได้เคยขออนุมัติสภาผู้แทนราษฎร เพื่อดำเนินการเจรจาภายในอาณัติที่สภาผู้แทนราษฎรมอบหมายให้... ในขณะเดียวกันผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้เชิญให้ผู้แทนฝ่ายอเมริกันในกรุงเทพฯ มาพบด่วน และแจ้งเรื่องนี้ให้ทราบ และขอให้เขารีบรายงานไปยังรัฐบาลอเมริกันด่วน

"ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) นี้เอง (ภายหลังจากที่พบกับท่านปรีดีฯ และแจ้งเรื่องไปให้รัฐบาลอเมริกันทราบแล้ว-สุพจน์) นายชาร์ลส์ โยสต์ อุปทูตอเมริกัน ได้มาพบ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ

ต่างประเทศ และแจ้งว่ารัฐบาลอเมริกันขอรับรองว่า เรื่องนี้เมื่อได้รับแจ้งจากไทยว่าถูกอังกฤษบีบกัน รัฐบาลอเมริกันก็ได้ออกว่ารัฐบาลอังกฤษแล้ว และขอให้อังกฤษผ่อนผันให้ความตกลงเบาลง และขอให้อังกฤษชิงลงนาม ก่อนที่สหรัฐอเมริกาจะได้รับความพอใจ รัฐบาลอังกฤษรับจะพิจารณาข้อเสนอของอเมริกัน และรับว่าจะตอบให้รัฐบาลอเมริกันทราบภายในสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) การที่อังกฤษมาเร่งรัดให้ฝ่ายไทยรีบลงนามเช่นนี้ รัฐบาลอเมริกันได้หักท้วงไปยังกรุงลอนดอนแล้ว อุปทูตอเมริกันจึงขอให้รัฐบาลเรารีบส่งไปยังคณะผู้แทนไทยที่สิงคโปร์ว่าอย่าเพิ่งลงนาม อุปทูตอเมริกันรับรองว่าถ้าเนื่องจากฝ่ายเราชะงักช้านี้ อังกฤษเสนอข้อความหนักซ้ำขึ้นอีก สหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้เสนอเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีจึงลงมติให้ส่งไปยังคณะผู้แทนที่สิงคโปร์ ให้ยับยั้งการลงนามไว้ก่อน ในระหว่างนี้ในสหรัฐอเมริกา หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้ลงข่าวกรีกโครมาว่า อังกฤษบีบกันไทยต่าง ๆ นานา"

จาก บันทึกของนายดิเรก ชัยนาม ที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นว่า

1. ท่านปรีดีฯ **ไม่ได้เห็นพ้อง** ด้วยกับข้อเสนอของอังกฤษ จึงได้เชิญนายโยสต์ อุปทูตอเมริกันไปพบเพื่อแจ้งให้รัฐบาลอเมริกันทราบและช่วยเหลือ ซึ่งนายโยสต์ก็ได้แจ้งไปให้รัฐบาลของเขาทราบ และรัฐบาลของเขาก็ได้แจ้งมาว่าให้ไทยอย่าเพิ่งเซ็นสัญญากับอังกฤษ และในขณะเดียวกันรัฐบาลอเมริกันก็ได้ติดต่อไปยังอังกฤษ ดังความละเอียดที่ผมยกมาแล้ว

2. ค่อมานายโยสค์ได้แจ้งไปให้เสนีย์ฯ ทราบตามคำสั่ง
ของรัฐบาลของเขา

3. เมื่อเสนีย์ฯ ทราบแล้วจึงเสนอเรื่องนี้เข้า กรม. และ
กรม. ก็ได้มีมติให้ยับยั้งการเซ็นสัญญาไว้ก่อน และ

4. เมื่อท่านปรีดีฯ เป็นผู้เชิญนายโยสค์ไปพบและได้ตกลง
กับนายโยสค์แล้วว่าจะดำเนินการอย่างไร ก็เหตุไฉนที่ ม.ร.ว.เสนีย์
จะต้องขอให้นายโยสค์กลับไปบอกท่านปรีดีฯ ด้วยเล่า หรือแม้ว่า
ท่านปรีดีฯ จะไม่รู้เรื่องนี้มาก่อน ก็เป็นไปได้ที่คนชั้น ม.ร.ว.จะ
ไว้มรรยาทใช้อุปทูตประเทศมหาอำนาจเช่นนั้น และทำไมคนขนาด
นายกรัฐมนตรีจะไปพบผู้สำเร็จราชการแผ่นดินด้วยตนเองไม่ได้

นี่คือข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกันระหว่างบันทึกของนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีคลังที่ร่วมรัฐบาลเดียวกัน ซึ่งต่างก็เป็นเอกสารต้น
ตอด้วยกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้อ้างเอกสารนั้น ๆ ที่จะต้องมีจิตใจ
วิทยาศาสตร์

อย่างไรก็ดี เกี่ยวกับไทยเซ็นสัญญากับอังกฤษเพื่อยุติสถานะ
สงคราม ซึ่งสรุปคดีฯ นำมาอ้างอิงไว้อย่างสับสน **เพียงเพื่อเป็นส่วน
ประกอบที่เขาต้องการจะชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่เขาเรียกว่า ความแตกแยก
ในขบวนการเสรีไทย** ที่นำไปสู่ความสลายของขบวนการเสรีไทยใน
ที่สุด (ซึ่งเป็นเรื่องเหลวไหล)

แต่เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาของผู้ใดที่ศึกษาจะแห่งประ
วัติศาสตร์ ผมจึงขอลำดับความเป็นมาของสัญญาฉบับนี้ จากบันทึก
ของทางราชการ และของท่านผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัญญาฉบับนี้
ดังนี้

พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ ได้บันทึกความจำไว้ในหนังสือ "ชาติอยู่เหนือสิ่งใด" มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"ในวันที่ 4 กันยายน 2488 ข้าพเจ้าได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการร่วมไปเจรจาทำสัญญากับอังกฤษที่แคนดี กรรมการนี้มี พลเอก หลวงเสนาณรงค์ เป็นประธาน ร้อยเอก เฉลิมศักดิ์ จูฑะพงษ์ เป็นนายทหารคนสนิท นายทวี ตะเวทิกุล อธิบดีกรมการเมือง กระทรวงต่างประเทศ พลเรือตรี แชน บัจจุสานนท์ รองเสนาธิการทหารเรือ พันเอก สุรจิต จารุเสรี รองเสนาธิการทหารบก พันเอก เนตร เขมะโยธิน รองเสนาธิการทหารบก นาวาอากาศโท ทวี จุลละทรัพย์ นายทหารฝ่ายเสนาธิการทหารอากาศ พันตรี ป่วย อึ้งภากรกรณ์ เป็นเลขานุการ"

พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ ได้บันทึกต่อไปว่า

"เมื่อเสร็จรับประทานอาหารกลางวันแล้ว นายเคนนิ่ง (ที่ปรึกษาทางการเมืองของพลอดดหลุยส์) ก็ได้ยื่นกระดาษปึกหนึ่งให้พวกเราทุกคน โดยพลอดดหลุยส์ได้กล่าวว่าเพื่อให้การปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในประเทศไทย และการคืนสถานการณ์ให้เป็นปกติกับประเทศไทย นายเคนนิ่งจึงได้เสนอข้อสัญญานี้ขึ้นมา เพื่อให้ทางคณะกรรมการไทยได้พิจารณาเห็นเสียให้เสร็จไป เพื่อทางสหราชอาณาจักรอังกฤษ จะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของไทย คือยุติการเป็นปฏิปักษ์ระหว่างอังกฤษกับไทย

"พวกเราไม่ได้ตอบอะไร เพราะยังไม่ทราบว่าทางเคนนิ่งเขาเขียนมาว่าอย่างไร ต่างก็ก้มหน้าก้มตาอ่านทุกข้อทุกคำของสัญญานั้น ข้าพเจ้าอ่านข้อความเป็นเลา ๆ และเรียนต่อท่านหัวหน้าคณะว่า ไม่ไหว ถ้าขึ้นขึ้นไปก็เท่ากับเรายกเอาประเทศไทยให้เป็น

เมืองขึ้นของเขา เช่นไม่ได้แน่ คุณทวี ตะเวทิกุล หน้าแดงบ่นบอกว่า กำลังจะเป็นไข้ ดร.เสริมฯ พุดอะไรไม่ออกเลย พ.อ.สุรจิตร และ พ.อ.เนตร หันมาทางประธาน และพูดกับประธานว่าควรจะขอเวลา เขานำไปพิจารณาเสนอต่อรัฐบาลก่อน ท่านประธานก็ให้ข้าพเจ้า แปลเป็นภาษาอังกฤษ ทางนายเคนนิงก็บอกว่าไม่จำเป็น เพราะทาง รัฐบาลไทยได้ยืนยันมาแล้วว่าคณะของเรามีอำนาจเต็มทุกประการ แต่อำนาจเต็มในความหมายของเราเขาไม่ทราบ มีอำนาจเต็มในการเจรจา แต่ไม่มีอำนาจเต็มในการที่จะหยิบยื่นอธิปไตยของชาติ ไทยไปให้ใคร

"ในที่สุด ข้าพเจ้าก็ได้เรียนท่านหัวหน้าขออนุญาตให้ข้าพเจ้า ออกจากห้องอาหารเพราะไม่สบายปวดท้อง และข้าพเจ้าก็แสดง การระต่อหลอดหลุยส์ หลอดหลุยส์ บอกให้ข้าพเจ้าไปหาหมอในกอง บัญชาการของเขาได้ ข้าพเจ้ารีบออกจากห้อง พร้อมกับมีสัญญาทั้ง ปีกติดตัวไปด้วย

"ข้าพเจ้ารีบไปพบผู้แทนของกองทัพอเมริกัน คือ พลจัตวา ทิมเบอร์แมน ซึ่งกำลังพักอยู่ที่บ้านรับรองแห่งเดียวกับข้าพเจ้า แล้ว ส่งสัญญาที่เราจะต้องเซ็นกับอังกฤษให้เขาอ่าน เขาอ่านอย่างรวดเร็ว พอหมดหน้าสุดท้าย เขาก็ร้องอุทานออกมาดัง ๆ ว่า ไทยไม่ใช่ศัตรู ของเราอังกฤษไม่ควรทำเช่นนี้ เขาจะรีบติดต่อกับทางวอชิงตันเดี๋ยว นี้

"พลจัตวาทิมเบอร์แมน ออกไปที่ศูนย์การติดต่อสื่อสารของ อเมริกัน ในบริเวณกองบัญชาการของเขา สักครู่หนึ่งเขาก็กลับมา และบอกข้าพเจ้าว่าได้โทรศัพท์ติดต่อกับ พลตรี วิลเลียม โคโนแวน ผู้บัญชาการ ให้ทราบแล้ว และ พลตรี โคโนแวน กำลังไปพบกับเจ้า

หน้าที่ชั้นสูง ของกระทรวงการต่างประเทศของอเมริกัน พลจัตวา ทิมเบอร์แมน ได้กำชับข้าพเจ้าว่าอย่าให้คนไทยเซ็นสัญญาฉบับนี้เป็นอันขาด ข้าพเจ้าก็รีบโทรศัพท์ไปยัง ร้อยเอก เจลิมศักดิ์ ทหารคนสนิทของหัวหน้าคณะยืนยันว่าอย่าไปเซ็นอะไร และให้พูดเป็นนัย ๆ ว่าข้าพเจ้าได้ทำอะไรไปแล้วบ้างให้ทราบ

"ข้าพเจ้าและพลจัตวา ทิมเบอร์แมน นั่งคอยอยู่ที่ที่พักอย่างกระวนกระวายใจอย่างยิ่ง ในที่สุดคณะของเราก็ได้เดินทางมายังที่พักของข้าพเจ้า ท่านประธานกล่าวออกมาว่า ข้าพเจ้าขาดจากที่ประชุมไปนี้เองทำให้นายเคนนิงต้องออกไปรับโทรศัพท์และกลับมาบอกตลอดหลายสัปดาห์ว่าทางรัฐบาลอังกฤษไม่คิดใจที่จะให้ฝ่ายไทยเซ็นสัญญาในวันนั้น เพราะยังมีปัญหาบางอย่างที่จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ

"เมื่อไม่เซ็นเราก็ต้องกลับ ขากลับเราต้องเดินทางมาโดยเครื่องบินของทหารอเมริกันโดยตลอด เพราะเครื่องบินของทหารอังกฤษคิดราชการอื่นหมด"

นาย ดิเรก ชัยนาม อดีตรัฐมนตรีคลังในรัฐบาลเสถียรฯ ได้เขียนไว้ในหนังสือ "ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2" เกี่ยวกับการทำสัญญากับอังกฤษว่าดังนี้

"ต่อมาในเดือนกันยายน ปีเดียวกันนี้ ผู้แทนกองทัพอังกฤษในกรุงเทพฯ ได้แจ้งกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้แจ้งกับรัฐบาลว่า รัฐบาลอังกฤษใครจะให้รัฐบาลไทยส่งคณะผู้แทนออกไปเจรจาทำสัญญาทางทหารกับรัฐบาลอังกฤษ แต่เพื่อเกียรติศักดิ์ของไทยเอง ขอให้รัฐบาลไทยออกคำแถลงเองว่า จะส่งคณะผู้แทนออก

ไปเองเพื่อเจรจาเรื่องนี้ที่เมืองแคนดี้ เกาะลังกา รัฐบาลไทยตกลง และได้ส่งคณะผู้แทนไป (ตามรายงานที่ พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ ระบุแล้ว-สุพจน์) เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2488 (ค.ศ.1945) เพื่อเจรจารายละเอียดเกี่ยวกับการทหารของสัมพันธมิตร ซึ่งจะจัดการให้ญี่ปุ่นทำพิธียอมแพ้และปลดอาวุธกองทัพญี่ปุ่น ฝ่ายอังกฤษได้เสนอร่างความตกลง 21 ข้อต่อคณะผู้แทนไทย"

นายดิเรก ชัยนาม ได้ให้ความคิดเห็นไว้ในหนังสือของท่านว่าดังนี้

"ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่า ข้อเสนอ 21 ข้อ ของอังกฤษนี้ ล้วนแต่จะควบคุมกิจการของไทยทั่วไปทั้งสิ้น ทั้งทางการเมือง การทหาร และการเศรษฐกิจ...คณะผู้แทนเห็นว่าไม่สามารถลงนามได้ เพราะนอกอำนาจที่ได้รับมอบหมาย จะลงนามได้บางข้อ เกี่ยวกับการช่วยเหลือทางทหารเท่านั้น จึงส่งผู้แทนบางท่านเข้ามารายงานรัฐบาล (รัฐบาลนายทวี บุญเกตุ) รัฐบาลได้ประชุมปรึกษากันเห็นว่า โดยที่รัฐบาลไม่สามารถตกลงได้ จึงจำเป็นต้องเสนอขออนุมัติต่อสภาผู้แทนราษฎร ในขณะเดียวกัน **ทั้งทางผู้แทนไทยที่ลังกา และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์** ได้รับติดต่อกับผู้แทนอเมริกัน..นับว่าเป็นเคราะห์ดีของชาติไทยเรามาก รัฐบาลอเมริกันได้รับประท้วงกับรัฐบาลอังกฤษอย่างแรงว่า ร่างที่ยื่นต่อไทยทำในนามสัมพันธมิตร ฉะนั้นรัฐบาลอเมริกันจะต้องได้รับคำปรึกษา รัฐบาลอเมริกันไม่ยอมรับรู้ด้วย ในขณะเดียวกัน ผู้แทนอเมริกันได้แจ้งกับฝ่ายเราว่าให้ยับยั้งการลงนามไว้ก่อนได้ เพราะสหรัฐอเมริกาถ่วงงันประท้วงอังกฤษอยู่ ในที่สุดจึงไม่มีการลงนามตามข้อเสนอ 21 ข้อนี้...ในที่สุดคณะผู้แทนไทยได้ลงนามเฉพาะในเรื่องการทหารดังต่อไปนี้

1. ไทยจะทำทุกวิถีทาง ที่จะรับรองทำการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ต่อบรรดาเชลยศึกและผู้ถูกกักกัน และจะออกค่าใช้จ่ายในการจัดหาอาหารเลี้ยงดู

2. ร่วมมือกับทหารสัมพันธมิตรในการปลดอาวุธญี่ปุ่น ในการกักกันคนญี่ปุ่นและเยอรมันในการยึดส่งมอบให้แก่สัมพันธมิตร ซึ่งบรรดาวัตถุประสงค์และสภาวะอื่น ๆ ของญี่ปุ่น ฯลฯ

3. เกี่ยวกับประโยชน์ทางการทหาร ของฝ่ายสัมพันธมิตร ตามข้อ 1. และ 2. จะบำรุงรักษาและพร้อมที่จะมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของฝ่ายสัมพันธมิตรได้ใช้เกี่ยวกับกองทัพเรือ กองทัพบก และกองทัพอากาศ ฯลฯ

4. ข้อตกลงนี้ ไม่มีผลกระทบกระเทือนในทางใดทางหนึ่ง ต่อฐานะแห่งรัฐบาลชาติพันธมิตรแต่ละรัฐบาล ที่มีต่อประเทศไทย และไม่มีผลขัดแย้งกับการตกลง ซึ่งรัฐบาลชาติสัมพันธมิตรแต่ละชาติจะได้ตั้งใจทำร่วมกับประเทศไทยอย่างหนึ่งอย่างใดเลย"

เกี่ยวกับข้อตกลงทำสัญญากับอังกฤษ ในสมัยรัฐบาลนายทวี บุญเกตุ ก็มีเพียงเท่านี้ ต่อจากนั้นก็便是รัฐบาลเสนีย์ฯ ซึ่งเข้ารับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อ 17 กันยายน 2488 ซึ่งนายดิเรก ชัยนาม ได้บันทึกไว้ในหนังสือที่อ้างแล้วข้างต้นว่าดังนี้

"ม.ร.ว.เสนีย์ปราโมช เข้าเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต่างประเทศได้เพียง 5 วัน คือวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) ก็ได้รับคำขอจากผู้แทนอังกฤษให้รัฐบาลส่งคณะทูตอีกคณะหนึ่งไปเมืองแคนดีเพื่อเจรจากับผู้แทนอังกฤษ เกี่ยวกับการกลับคืนสู่ความสัมพันธ์ปรกติระหว่างอังกฤษกับไทย รัฐบาลได้ตอบตกลง และตั้งคณะผู้แทนประกอบด้วย หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ไชยันต์ ที่

ปรึกษาศำนักราชการรัฐมนตรีและกระทรวงการคลัง พลโทพระยา
อภัยสงคราม นายเสริม วินิจฉัยกุล พ.อ.ม.จ.ชิดชนก กฤดากร
น.ท.ม.จ.อุทัย เฉลิมลาภวุฒิชัย นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล พ.ค.ป่วย
อัมพาต และนายประหยัด บุรณศิริ

"วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) คณะผู้แทนไทย
ได้รับร่างหัวข้อกำหนดความตกลงและภาคผนวก เพื่อให้พิจารณา
ปรากฏว่าข้อกำหนดต่าง ๆ นี้จะก่อภาระอันหนักและความลำบากให้
แก่ประเทศไทยยิ่งขึ้นกว่าร่างความตกลง 21 ข้อที่กล่าวข้างต้นเสีย
อีก เช่นไทยจะต้องให้ข้าว 1.5 ล้านตัน โดยไม่คิดราคา ซึ่งคิดเป็นมูลค่า
ขณะนั้นอย่างน้อย 2,500 ล้านบาท ไทยจะต้องใช้เงินสำหรับการ
บำรุงรักษาเขตยึดสัมพันธมิตร และสำหรับค่าทดแทนความวินาศ
หรือความบอบสลายของทรัพย์สิน

"เมื่อคณะผู้แทนรายงานมายังรัฐบาล ฯ ก็ได้ส่งให้คณะผู้
แทนเสนอขอแก้ไขหลายประการด้วยกัน ซึ่งผู้แทนฝ่ายอังกฤษก็รับ
เสนอต่อไปยังรัฐบาลอังกฤษที่กรุงลอนดอน เฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง
ข้าว 1.5 ล้านตัน (ที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เสนอให้ฟรี ดังปรากฏ
ในโทรเลขที่ส่งถึง ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ดังกล่าวข้างต้น-
สุพจน์) นั้น ไทยก็บอบช้ำอยู่แล้ว ขอลดหย่อนบ้าง ต่อมาคณะผู้แทน
รายงานว่าการเจรจาชักช้าลงและทราบว่า ข้าวตามจำนวนที่อัง-
กฤษต้องการนี้ ถ้าเราตกลงให้ก็อาจตกลงได้ในข้ออื่น ๆ ที่เราขอแก้
ไข รัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จึงเสนอขอความเห็นชอบต่อสภา
ผู้แทนราษฎร โดยเป็นที่เข้าใจว่า จำนวนข้าว 1.5 ล้านตันนี้ ให้รวม
ทั้งข้าว 240,000 ตัน ซึ่งเราประกาศอุทิศให้เปล่าเมื่อเสร็จสงคราม
แล้วใหม่ ๆ ด้วย สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติตามหลักการที่รัฐบาล

เสนอไป แต่วางเงื่อนไขไว้ว่า ประเทศไทยจะต้องได้รับความพอใจเรื่องอื่น ๆ ตามข้อเสนอของไทย การเจรจาไม่ปรากฏว่าได้ผลสืบหน้า คณะผู้แทนจึงเดินทางกลับกรุงเทพฯ ต่อมาในราวต้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2488 (ก.ศ.1945) อังกฤษแจ้งมาใหม่ ขอให้รัฐบาลส่งคณะผู้แทนใหม่ คราวนี้ขอให้ไปที่สิงคโปร์ ซึ่งฝ่ายเราก็ตกลง

"วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2488 (ก.ศ.1945) คณะผู้แทน (ชุดที่ไปประชุมที่ลังกา) จึงออกจากกรุงเทพฯ ไปสิงคโปร์ วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2488 ม.จ.วิวัฒนไชย ไชยันต์ หัวหน้าคณะผู้แทนรายงานมายังรัฐบาลว่า ...หัวข้อความตกลงที่อังกฤษเสนอใหม่ครั้งนี้ ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเป็นหัวข้อเสนอที่น้อยที่สุดแล้ว ไม่อาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ และรัฐบาลอังกฤษพร้อมที่จะให้สถานะสงครามระหว่างไทยกับอังกฤษสิ้นสุดลงโดยเร็ว ฉะนั้นรัฐบาลไทยพร้อมที่จะให้คณะผู้แทนลงนามได้หรือไม่ ถ้าไม่พร้อมก็จะจัดเครื่องบินให้เข้ามารายงานที่กรุงเทพฯ ได้ ม.จ.วิวัฒนไชย ไชยันต์ หัวหน้าคณะผู้แทนไทยจึงเสด็จเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อรายงานรัฐบาลในวันที่ 12 ธันวาคม คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาหารือกันในวันที่ 13 ธันวาคม ได้พิจารณาทั้งทางได้ทางเสีย แต่ก่อนจะลงนามก็ใคร่ที่จะให้มีแถลงการณ์ร่วมกันระหว่างผู้แทนรัฐบาลทั้งสอง โดยระบุข้อเสนอของอังกฤษ...ทั้งนี้เพื่อให้เป็นหลักฐาน ในการที่รัฐบาลจะได้แถลงต่อสภา ในภายหลัง ม.จ.วิวัฒนไชย ไชยันต์ จึงเสด็จกลับไปสิงคโปร์ ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2488 (ก.ศ.1945) และแจ้งให้ฝ่ายอังกฤษทราบในวันนั้น..."

แต่ในที่สุดก็ยังไม่ได้ลงนามกัน เพราะท่านปรีดีฯ ได้เชิญผู้แทนอเมริกันไปพบ และได้สอศแทรกให้มีการแก้ไขสัญญาฉบับใหม่

ดังกล่าวแล้วข้างต้น

บันทึกของนายดิเรก ชัยนาม ได้กล่าวต่อไปว่า

"ต่อมาในวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2488 (ค.ศ.1945) นายโยสดีอุปทูตอเมริกันมาพบกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ซึ่งแจ้งให้ทราบ ถึงข้อเสนอแก้ไขของฝ่ายอเมริกันที่แจ้งไปยังฝ่ายอังกฤษ และว่าบัดนี้อังกฤษได้ยอมผ่อนปรนเป็นส่วนมากแล้ว ทางฝ่ายอเมริกันได้รับความพอใจ จึงขอถอนคำร้องที่ไม่ให้ไทยลงนามนั้นเสีย...

"ในที่สุด เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2489 (ค.ศ.1946) ผู้แทนไทยได้รับอนุมัติจากรัฐบาล ให้ลงนามกับผู้แทนอังกฤษที่เมืองสิงคโปร์ ความตกลงนี้เรียกว่า "ความตกลงสมบูรณแบบเพื่อเลิกสถานะสงครามระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่และอินเดีย" ซึ่งมีทั้งหมด 24 ข้อด้วยกัน มีข้อความในประกาศดังต่อไปนี้

"โดยตามที่ประกาศซึ่งได้กระทำ ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1945 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แห่งประเทศไทย ได้ประกาศในพระปรมาภิไธยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศไทยว่า การประกาศสงครามซึ่งประเทศไทยได้กระทำเมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ.1942 ต่อสหราชอาณาจักรเป็นโมฆะ ด้วยเหตุที่ได้กระทำไปโดยขัดกับเจตจำนงของปวงชนชาวไทย และเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญของประเทศไทย และ

โดยที่ในวันเดียวกันประกาศลงวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1945 ดังกล่าวแล้ว ได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากสภาผู้แทนราษฎรของประเทศ และ

โดยที่รัฐบาลไทยได้บอกปฏิเสธพันธไมตรี ซึ่งประเทศไทย

ได้ทำกับญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ.1941 กับทั้งบรรดาสนธิสัญญาหรือความตกลงอื่นๆ ซึ่งได้กระทำไว้ระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น และ

โดยที่รัฐบาลไทยมีความพอใจที่จะเข้ามีส่วนอย่างเต็มที่ ในการบรรเทาผลแห่งสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินบรรดากระบวนการ อันมีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือในการกลับสถาปนาความมั่นคงระหว่างประเทศ และสวัสดิภาพทางเศรษฐกิจทั่วไป และ

โดยที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดีย อาศัยข้อคำนึงด้วยการกระทำในการบอกปฏิเสธ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ปฏิบัติไปแล้ว และระลึกอยู่ด้วยเหมือนกัน ถึงความอุปการะที่ขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านในประเทศไทยได้อำนวยให้ ในระหว่างสงครามกับญี่ปุ่น จึงมีความปรารถนาที่จะให้สถานะสงครามสิ้นสุดลงโดยทันที

ฉะนั้น รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดียฝ่ายหนึ่ง กับรัฐบาลไทยอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีความปรารถนาที่จะกลับเจริญทางไมตรีอันสนิทสนมซึ่งมีอยู่ก่อนสงคราม จึงตกลงกระทำความตกลงเพื่อความมุ่งประสงค์ดังกล่าว และ เพื่อการนี้ได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มคือ

ฝ่ายรัฐบาลสหราชอาณาจักร แห่งบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ

นาย ม.อี.เกนิง.ซี.एम.จี. โอ.บี.เอ.

ฝ่ายรัฐบาลอินเดีย

นาย ม.ส.อาเนย์

ฝ่ายรัฐบาลไทย

หม่อมเจ้า วิวัฒนไชย ไชยันต์

พลโท พระยาอภัยสงคราม

นายเสริม วินิจฉัยกุล

(ดูรายละเอียดในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 11 มกราคม 2489)

และในวันที่ลงนามในข้อสัญญา^๑นี้ รัฐบาลในนามของสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกแถลงการณ์ฉบับหนึ่งมีความโดยละเอียดว่าดังนี้

"เนื่องจากรัฐบาลไทยสมัยหนึ่ง ประกาศสงครามกับบริเตนใหญ่ ฉะนั้นบริเตนใหญ่ จึงได้ถือว่า สถานะสงครามเกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่ตั้งแต่วันที่นั้นเป็นต้นมา

"โดยปกติ การที่จะเลิกสถานะสงครามระหว่างประเทศนั้น ฝ่ายที่ชนะ ย่อมจะเรียกร้องบังคับให้ฝ่ายที่แพ้ทำสัญญาสันติภาพ เมื่อได้ลงนามในสัญญาสันติภาพแล้ว สถานะสงครามจึงจะสิ้นสุดลง ประเทศไทยได้คงอยู่ในภาวะเช่นนี้ด้วย แต่ว่าด้วยเหตุที่คนไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้ร่วมมือกันตั้งขบวนการต่อต้านประเทศที่เป็นศัตรูกับสัมพันธมิตรจีน และแสดงเจตจำนงที่จะร่วมกับสหประชาชาติ ประกอบทั้งคณะรัฐบาลที่รับผิดชอบในการก่อให้เกิดสถานะสงครามขึ้นได้ล้มไปแล้ว บริเตนใหญ่จึงได้ตกลงใจใช้วิธีใหม่ด้วยน้ำใจอันกว้างขวาง กล่าวคือแทนที่จะให้ประเทศไทยทำสัญญาสันติภาพ บริเตนใหญ่ได้เรียกร้องแต่เพียงให้ประเทศไทยยอมรับข้อกำหนดบางประการ เกี่ยวกับการที่จะทำให้ทรัพย์สินอันได้เสียหายไปในระหว่างสงครามได้กลับคืนมา และให้ประเทศไทยร่วมมือ

ในการบูรณเศรษฐกิจ และร่วมมือในการจัดประกันความมั่นคงและส่งเสริมสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้เกิดมีสงครามขึ้นในภายหน้า

"ข้อกำหนดที่บริเตนใหญ่เรียกร้องให้ประเทศไทยปฏิบัตินั้น ได้ทำความตกลงซึ่งได้ลงนามกันระหว่างผู้แทนของสองประเทศ ที่สิงคโปร์ ในวันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2489 เมื่อได้ลงนามในความตกลงนี้แล้ว สถานะสงครามระหว่างบริเตนใหญ่และประเทศไทยเป็นอันสิ้นสุดลง ความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างสองประเทศซึ่งเคยมีมาเป็นอันดีแต่กาลก่อน และต้องมาหยุดชะงักลงนั้นเป็นอันกลับคืนมาดังเดิม

"บรรดาการใด ๆ อันจะต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อดำเนินการตามข้อกำหนดตามความตกลงนั้น ก็จะได้เสนอต่อสภาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

"เท่าที่ปรากฏในความตกลงระหว่างประเทศไทย กับบริเตนใหญ่นั้น ย่อมเป็นที่หวังได้ว่าบริเตนใหญ่ได้เรียกร้องแต่เพียงเท่าที่ควรเรียก และทั้งจะรู้สึกเห็นอกเห็นใจและผ่อนหนักในการที่จะใช้บังคับตามความตกลงนั้น บริเตนใหญ่ได้แสดงเจตนาดีให้เห็นแล้วโดยเสนอที่จะช่วยเหลือในทางการคลังและการเงินให้ประเทศไทยได้ฟื้นฟูเศรษฐกิจได้โดยเร็ว นอกจากนั้นยังถือว่าสถานะสงครามเป็นอันสิ้นสุดลง และจะดำเนินการโดยทันทีในอันจะกลับเจริญความสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศไทย และแลกเปลี่ยนผู้แทนทางการทูตกันอีก ทั้งรับรองด้วยว่าจะสนับสนุนการที่ประเทศไทยเข้าสมัครเข้าเป็นสมาชิกแห่งสหประชาชาติ เจตจำนงทั้งนี้ย่อมเป็นพยานอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจดีของบริเตนใหญ่ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต"

จาก คำประกาศในความตกลงสมบรูณ์แบบก็ดี จาก
 แถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรีก็ดี ได้
 แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งถึงคุณูปการของขบวนการเสรีไทย ที่ช่วย
 ให้ประเทศไทยไม่ต้องเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้ง ๆ
 ที่ได้ประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร เมื่อประเทศไทยไม่ตก
 เป็นฝ่ายแพ้สงคราม จึงไม่ต้องทำ "สัญญาสันติภาพ" กับฝ่ายชนะ
 และไม่ต้องถูกฝ่ายชนะยึดครองดังเช่นญี่ปุ่นและเยอรมัน หากเพียง
 แต่ทำข้อตกลงบางประการ เพื่อเป็นเงื่อนไขในการยกเลิกสถานะ
 สงครามที่รัฐบาลจอมพล ป.ฯ ได้ประกาศเมื่อวันที่ 25 มกราคม
 พ.ศ. 2485 และในเรื่องให้ข้าวฟรี ๆ แก่อังกฤษถึง 1.5 ล้านตันที่ระบุ
 ไว้ในสัญญานั้น ต่อมารัฐบาลท่านปรีดีฯ ก็ได้เจรจาให้มีการซื้อ
 ขายและซื้อขายกันตามราคากลางโลก (ดูรายงานการประชุมสภา
 ผู้แทนราษฎร (สามัญ) ครั้งที่ 33 วันที่ 2 พฤษภาคม 2489) และ
 ยังเจรจาให้ยกเลิกสัญญาสมบรูณ์แบบด้วย เรื่องยังไม่ทันเรียบร้อย
 รัฐบาลท่านปรีดีฯ ได้ลาออกเสียก่อน และรัฐบาลธำรงฯ ที่สืบท่อ
 จากรัฐบาลท่านปรีดีฯ ก็ได้ดำเนินเจรจาเรื่องยกเลิกสัญญาสมบรูณ์
 แบบกับอังกฤษต่อมา ตามโทรเลขของนายดิเรก ชัยนาม เอกอัคร-
 ราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน แจ้งมายังรัฐบาลธำรงฯ ก่อนหน้า
 เกิดรัฐประหาร 8 พ.ย. 90 ว่ามีคู่ทางจะเรียบร้อยภายในวันที่ 10-
 11 พฤศจิกายน 2490 นั้น แต่รัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลธำรงฯ
 เกิดขึ้นเสียก่อน (8 พ.ย. 90) ซึ่งทำให้การเจรจายกเลิกสัญญาสม
 บรูณ์แบบต้องหยุดชะงักไปและล่าช้ามาจนถึงปี 2497 จึงได้ยกเลิก
 สัญญาฉบับนั้น

13

โดย ที่หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพียงจะทำความเข้าใจให้ปรากฏในกรณี **ขบวนการเสรีไทย** ที่ **วิทยานิพนธ์** ของ สรศักดิ์ฯ อ้างว่าขบวนการนี้เกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางการเมืองภายใน อันเป็นความเท็จ เป็นการบิดเบือนประวัติศาสตร์ และเป็นการออกตัญญูต่อคุณูปการของขบวนการเสรีไทยที่มีต่อประเทศชาติ

ซึ่งผมก็ได้ทำความเข้าใจให้ปรากฏแล้วว่า ขบวนการนี้เกิดขึ้นเพราะความขัดแย้งทางสากล เพราะญี่ปุ่นบุกไทย คนไทยผู้รักชาติทั้งที่อยู่ภายในประเทศและต่างประเทศ และทั้งที่มีอุดมคติและทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน

แต่มีความเป็นหนึ่งเดียวกันในความรักชาติรักแผ่นดิน มีความเป็นหนึ่งเดียวกันในการเชิดชูเอกราชแห่งชาติและอธิปไตยแห่งชาติ จึงได้ร่วมกันจัดตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น เพื่อทำการปลดปล่อยชาติ

ให้พ้นจากการยึดครองของญี่ปุ่นและเพื่อไทยเป็นไทย ขบวนการนี้มีนามเรียกขานกันในเวลาต่อมาว่า **ขบวนการเสรีไทย**

ความจริงที่ผมทำให้ปรากฏนั้น เป็นความจริงที่ตั้งอยู่บนหลักการแห่งวิทยาศาสตร์ เอกสารหลักฐานและเหตุผลที่ผมนำมาทำให้ปรากฏนั้น ได้ประกาศความจริงสมบูรณ์อยู่แล้วในตัวของมันเอง ความจริงที่ผมประกาศนี้ จึงไม่ขึ้นกับความเชื่อถือหรือไม่เชื่อถือของใคร

ผมคิดว่าเป็นการเพียงพอแล้วสำหรับวัตถุประสงค์นี้ แม้ว่าสรักศักดิ์ฯ จะเขียนถึงประเด็นนี้อย่างเลอะเทอะเประอะเปื้อนเรียกราคาไปจนถึงหน้า 329 อันเป็นหน้าสุดท้ายของประเด็นนี้ แต่ก็เขียนอย่างขึ้นเขาวงกต วกลงวนมา พุดซ้ำ ๆ ซาก ๆ อย่างชนิดดอกย้าด้วย

เจตนา

สำหรับประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาการเมืองภายในประเทศนั้น มีทั้งข้อเท็จและข้อจริง แต่ถ้าไม่พาดพิงมาถึงประเด็นเป้าหมาย คือขบวนการเสรีไทยแล้ว ผมก็จะไม่เข้าไปแตะต้องถ้าไม่จำเป็น ดังที่ได้ผ่านสายดาท่านผู้อ่านมาแล้วตั้งแต่ต้นจนบรรทัดสุดท้ายนี้

บ้านกับหนังสือ

บ้านใดที่มีหนังสือ
บ้านนั้นก็คือบ้านป่า
ถ้าแม่หนังสือนานา
สอนให้ประชาמידมน

ถอยหลังเข้าคลองขังอยู่
ในเล่ห์ของผู้หวังผล
ชุดรีดหลอกลวงปวงชน
ย่อยยับอับจนนิรันดร์

หนังสือคือกองขยะ
หากมุ่งสาระเช่นนั้น
บ้านใดมีไว้อันต์
ควรนับบ้านนั้นป่าดง

แม่เปรียบด้วยบานหน้าต่าง
เพียงเพื่ออำพรางให้หลง
เปิดเห็นทุ่งนาป่าพง
หาทางออกตรงไม่มี

สุรย์จันทร์นั้นสาดส่องหล้า
หอนเลือกเคหาเศรษฐกิจ
หนังสือที่จัดว่าดี
ประโยชน์มากมีทั่วไป

คือสอนให้คนรู้หลัก
สิ่งจะประจักษ์แค่ไหน
สังคมปมร้ายเช่นไร
เปิดเผยแก้ไขเปลี่ยนแปลง

“แหลม ตะลุมพุก”